T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ DOKTORA PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

ÇOKLU DUYUSAL ÖĞRENME MODELİNE GÖRE MASAL ANLATICILIĞININ DİNLEME BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİNE ETKİSİ

MUSTAFA GAZİOĞLU
17746007

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. NESLİHAN KARAKUŞ

İSTANBUL
2021

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ DOKTORA PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

ÇOKLU DUYUSAL ÖĞRENME MODELİNE GÖRE MASAL ANLATICILIĞININ DİNLEME BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİNE ETKİSİ

MUSTAFA GAZİOĞLU
17746007
ORCID: 0000-0003-0958-1692

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. NESLİHAN KARAKUŞ

İSTANBUL
2021

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ DOKTORA PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

ÇOKLU DUYUSAL ÖĞRENME MODELİNE GÖRE MASAL ANLATICILIĞININ DİNLEME BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİNE ETKİSİ

MUSTAFA GAZİOĞLU
17746007

Tezin Savunulduğu Tarih:
Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

Unvan Ad Soyad İmza
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ
Jüri Üyeleri : Prof.Dr. Musa ÇİFCİ
Prof. Dr. Zekerya BATU
Doç. Dr. Celile Eren ÖKTEN
Doç. Dr. Talat AYTAN

İSTANBUL
Ekim, 2021

ÖZ

ÇOKLU DUYUSAL ÖĞRENME MODELİNE GÖRE MASAL ANLATICILIĞININ DİNLEME BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİNE ETKİSİ

Mustafa GAZİOĞLU

Ekim, 2021

Bu araştırmada çoklu duyusal öğrenme modeliyle masal anlatımının dinleme becerisine etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmada deneysel araştırma ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim yılında Orta Karadeniz Bölgesinde bir ortaokulda öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya sınıfta bulunan öğrencilerden gönüllü olarak ve velisinin izniyle 13 öğrenci katılmıştır. Bu kapsamda araştırmaya katılan öğrenci velileri (13 veli) de araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen "Masalların Dinleme Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ayrıca veli görüşme formu, masal günlükleri, masalı yorumluyorum, masal öz değerlendirme formları, masal kalıcılık testi kullanılmıştır. Araştırmada geliştirilen ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans %47,73 ve güvenirlik katsayısı,869 olarak bulunmuştur. Araştırma verilerinin analizinde nicel ve nitel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde SPSS26 veri analiz programı ile birlikte verilerin geçerlik ve güvenirlik analizleri için, t testi kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada çoklu duyusal öğrenme yöntemi ile masal anlatımının, 5. sınıf öğrencilerinde masal dinlemeye karşı tutumlarının olumlu yönde etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda velilerin çoklu duyusal masal anlatım etkinliklerinden memnun kaldıkları, öğrencilerin masala ilişkin olay örüntülerini doğru anladıkları, temaların öğrenciler tarafından büyük ölçüde doğru hatırlandığı, öğrenci ve velilerin masal dinlemeye karşı olumlu tutum geliştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Masal, Dinleme Becerisi, Çoklu Duyusal Öğrenme, Tutum

ABSTRACT

THE EFFECT OF STORYTELLING ON THE DEVELOPMENT OF LISTENING SKILLS ACCORDING TO THE MULTI-SENSORY LEARNING MODEL

Mustafa GAZIOGLU
October, 2021

In this research, it is aimed to reveal the effect of storytelling with multi-sensory learning model on listening skill. Mixed design, in which experimental research and qualitative research methods are used in the research. The study group of the research consists of 5th grade students studying a Secondary School in Middle Black Sea in the 2020-2021 academic year. Among the students in the classroom, 13 students participated in the research voluntarily and with the permission of their parents. In this context, the parents (13 parents) of the students participating in the research were included in the research. As a data collection tool in the research, "Attitude Scale Towards Developing Tales' Listening Skills" developed by the researcher was used. In addition, parent interview form, fairy tale diaries, I interpret the fairy tale, fairy tale self-evaluation forms, fairy tale permanence test were used. The scale developed in the research consists of five sub-dimensions. The total variance explained by the scale was 47.73% and the reliability coefficient was.869. Quantitative and qualitative data analysis methods were used in the analysis of the research data. In the analysis of quantitative data, the SPSS26 data analysis program and the validity and reliability analyzes of the data, t-test were used. Content analysis was used in the analysis of qualitative data. In the study, it was concluded that the multi-sensory learning method and the telling of fairy tales positively affected the attitudes of 5th grade students towards listening to fairy tales. In line with the data obtained, it was concluded that the parents were satisfied with the multi-sensory storytelling activities, that the students understood the plots of the fairy tales correctly, that the students remembered the plots and themes in the fairy tales correctly to a large extent, and that the students and parents developed a positive attitude towards the fairy tales.

Key Words: Fairy Tale, Listening Skill, Multi-Sensory Learning, Attitude

ÖNSÖZ

Son yıllarda temel dil becerilerinin öğretiminde birçok yeni öğretim yaklaşımına şahit olmaktayız. Bu yenilikçi yaklaşımların tamamının çıkış noktası insanlar arası anlaşmayı sağlayan büyülü dizgeler armonisi olan dildir. Bu yaklaşımlar dil becerilerinin nasıl daha iyi öğretilebiliceği hususundan hareketle yapılandırılmış yöntemlerdir.

Türkçenin ana dili olarak öğretiminde temel dil becerilerine yöntem bağlamında katkı sunmak amacıyla yapılan bu çalışmanın birinci bölümünde problem durumundan bahsedilmiş, ikinci bölümünde temel dil becerilerine ve temel dil becerilerinden dinlemenin öğretim yaklaşımlarına ve alan yazın taramasına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi ayrıntılı olarak betimlenmiş, dördüncü bölümde elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Son bölümde ise araştırma sonuçları özetlenmiş ve ilgili alanyazın çerçevesinde tartışılmıştır.

İnsanın, hayatı boyunca dili kullanma durumları göz önünde bulundurulduğunda temel dil becerileri içinde en çok kullanılan becerinin dinleme olduğu görülecektir. Bu becerinin zamanında ve doğru öğretilmesi için etkili metotların belirlenmesi ve bu metotların geliştirilerek daha da ileriye götürülmesi gerekmektedir. Dinleme becerisi gelişen bireyler, çevrelerinde bulunan herkesle sağlıklı iletişim kurabilen gerek özel gerekse sosyal hayatında başarıyı tatmış, kendiyle ve çevresiyle barışık bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. Mutlu bir toplum hayal ediyorsak bunun yegâne yolu ve şartı birbirlerini dinleyebilen, dinlediğini anlayabilen bireyler yetiştirmek olduğunu unutmayalım.

Doktora eğitimim boyunca geniş bilgi birikimlerinden ve tecrübelerinden istifade ettiğim, masalların karanlık ormanlarında karşılaştığım sorunlarda derelerden sel gibi, tepelerden yel gibi geçmemi sağlayan kıymetli hocam Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ'a, Prof. Dr. Ali Fuat ARICI'ya, Prof. Dr. Zekerya BATUR'a, Doç. Dr. Celile Eren ÖKTEN'e ilk günden itibaren hep yanımda olan Prof. Dr. Musa ÇİFCİ'ye çalışmalarımda yol gösteren, verdikleri akademik derslerle alan bilgisine hâkimiyetimi güçlendiren değerli hocalarım Prof. Dr. Bayram BAŞ'a, Prof. Dr. Muhammed Eyyüp SALLABAŞ'a, Doç. Dr. Mustafa BAŞARAN'a, Doç. Dr. Talat AYTAN'a şükranlarımı sunarım.

Bugünlere gelmemde öngörüsüyle hayat yol haritamı çizen merhum babama, merhameti ve gayreti gözlerinde gördüğüm kıymetli anneme bu zorlu süreçte zamanlarından ödünç aldığım çocuklarım Alperen, Zeynep, Kenan'a hayatımın en değerli yıllarında bana yoldaş, çalışmalarımda meslektaş, umutsuzluğa düştüğümde sırdaş olan sevgili eşim Selda GAZİOĞLU'na minnettarım.

İstanbul, 2021 Mustafa GAZİOĞLU

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **iii**
ABSTRACT ..... **iv**
ÖNSÖZ ..... **v**
İÇİNDEKİLER ..... **vi**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **viii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **x**
KISALTMALAR ..... **xi**

1. GİRİŞ **1**
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Araştırmanın Amacı 4
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları 4
1.4. Varsayımlar 5
1.5. Tanımlar 5

2. KURAMSAL ÇERÇEVE **6**
2.1. Dinleme 6
2.2. Dinleme Türleri 9
2.3. Türkçe Öğretim Programında Dinleme Eğitimi 17
2.4. Masal ve Masalların Özellikleri 22
2.5. Masalın Eğitimdeki Yeri ve Önemi 25
2.6. Çoklu Duyusal Öğrenme 29
2.7. Çoklu Duyusal Öğrenme Modelinin Eğitimde kullanılması 32
2.8. Dinleme ve Tutum İlişkisi 35
2.9. İlgili Araştırmalar 37

3. YÖNTEM **40**
3.1. Araştırmanın Modeli 40
3.2. Çalışma Grubu 41
3.3. Veri Toplama Araçları 41
3.3.1. Masal Dinleme Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Tutum Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması 41
3.3.2. Ölçeğin Geliştirilmesinde İzlenen Aşamalar 42
3.3.3. Veli Görüşme Formu 55
3.3.4. Öğrenci Değerlendirme Formları 56
3.3.5. Gözlemci Değerlendirme Formları 60
3.4. Masalların Geliştirilmesi 61
3.5. Uygulama Süreci 63
3.6. Verilerin Analizi 63

4. BULGULAR VE YORUMLAR **65**

4.1. Demografik Bilgilere İlişkin Bulgular 65
4.1.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri 65
4.1.2. Velilerin Demografik Özellikleri 68
4.2. Masal Anlatımı Tutum Ölçeği Öntest ve Sontest Sonuçları 70
4.2.1. Öğrenci Verilerinin Analizi 70
4.2.2. Velilerin Görüşleri 71
4.3. Öğrencilerin Masallara İlişkin Değerlendirmeleri. 79
4.3.1. Aç Kurt Masalı 79
4.3.2. Akıllı Evlat Masalı 85
4.3.3. Altın Araba Masalı 91
4.3.4. Geveze Kadın Masalı 99
4.3.5. Nine ile Tilki Masalı 106
4.3.6. Nohut Oğlan Masalı 113
4.3.7. Tuz Masalı 121
4.3.8. Yer altı Diyarının Kartalı Masalı 129
4.4. Öğrencilerin Dinleme Etkinliklerine Yönelik Özdeğerlendirmeleri 137
4.5. Gözlemcilerin, Dinleme Etkinliklerine Yönelik Değerlendirmeleri 140

5. TARTIŞMA 144

6. SONUÇ ve ÖNERİLER 148
6.1. Sonuçlar 148
6.2. Öneriler 149

KAYNAKÇA 151
EKLER 161
Ek 1. Masal Dinleme Becerileri Ölçeği 161
Ek 2. Öğrenci Görüşme Formu 162
Ek 3. Veli Görüşme Formu 167
Ek 4. Gözlemci Değerlendirme Formu 170
Ek 5. Çoklu Duyusal Öğrenme Yöntemiyle Anlatılan Masal Etkinlikleri 173
Ek 5.1. Aç Kurt Masalı 173
Ek 5.2. Akıllı Evlat Masalı 177
Ek 5.3. Altın Araba Masalı 183
Ek 5.4. Geveze Kadın Masalı 190
Ek 5.5. Nine ile Tilki Masalı 197
Ek 5.6. Nohut Oğlan Masalı 204
Ek 5.7. Tuz Masalı 214
Ek 5.8. Yer Altı Diyarının Kartalı Masalı 222
Ek 6. Gözlemci Değerlendirme Formu 231

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 3.1: Çalışma Grubuna Yönelik Sayısal Dağılım 42
Tablo 3.2: Madde Havuzunda Yer Alan Maddeler..... 43
Tablo3.3: Madde Korelasyon Değerleri 46
Tablo 3.4: Ölçeğin Alt Boyutları Ve Açıklanan Varyans Değerleri..... 48
Tablo 3.5: Maddelerin Yer Aldıkları Faktörler Ve Faktör Yük Değerleri 50
Tablo 3.6: Faktörlerin Güvenirlik Katsayıları ve Açıklanan Varyans Değerleri..... 51
Tablo 3.7: Ölçeğin Alt Boyutları Ve Her Boyuta İlişkin Maddelerin Korelasyon Değerleri 52
Tablo 3.8: Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları 53
Tablo 3.9: Masal Günlükleri Formu 56
Tablo 3.10: Masalı Yorumluyorum Formu..... 57
Tablo 3.11: Masal Kalıcılık Testi 58
Tablo 3.12: Masallara Yönelik Uzaman Görüşleri Değerlendirme Sonuçları..... 62
Tablo 4.1: Öğrencilerin Demografik Özellikleri 65
Tablo 4.2: Velilerin Demogafik Özellikleri..... 68
Tablo 4.2: Masal Dinleme Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması..... 70
Tablo4.3: Uygulama Öncesi Velilerin Masala Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşler..... 71
Tablo 4.4: Uygulama Sonrası Velilerin Masala Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşler..... 74
Tablo4.5: Uygulama Sonrası Velilerin Masala Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşler (Devamı) 76
Tablo 4.6: Aç Kurt Masalı Masal Günlükleri 80
Tablo 4.7: Aç Kurt Masalı, Masalı Yorumluyorum 81
Tablo 4.8: Aç Kurt Masalı Kalıcılık Testi 83
Tablo 4.9: Akıllı Evlat Masalı Masal Günlükleri 86
Tablo 4.10: Akıllı Evlat Masalı, Masalı Yorumluyorum..... 87
Tablo 4.11: Akıllı evlat masalı kalıcılık testi 89
Tablo 4.12: Altın Araba Masalı Masal Günlükleri 93
Tablo 4.13: Altın Araba Masalı, Masalı Yorumluyorum 95
Tablo 4.14: Altın Araba Masalı Kalıcılık Testi 96
Tablo 4.15: Geveze Kadın Masalı Masal Günlükleri 100
Tablo 4.16: Geveze Kadın Masalı, Masalı Yorumluyorum..... 102
Tablo 4.17: Geveze Kadın Masalı Kalıcılık Testi 104
Tablo 4.18: Nine ile Tilki Masalı Masal Günlükleri..... 107
Tablo 4.19: Nine ile Tilki Masalı, Masalı Yorumluyorum..... 109
Tablo 4.20: Nine ile Tilki Masalı Kalıcılık Testi..... 111
Tablo 4.21: Nohut Oğlan Masalı Masal Günlükleri 116
Tablo 4.22: Nohut Oğlan Masalı, Masalı Yorumluyorum..... 117
Tablo 4.23: Nohut Oğlan Masalı Kalıcılık Testi 119
Tablo 4.24: Tuz Masalı Masal Günlükleri..... 123
Tablo 4.25: Tuz Masalı, Masalı Yorumluyorum 125
Tablo 4.26: Tuz Masalı Kalıcılık Testi..... 127
Tablo 4.27: Yeraltı Diyarının Kartalı Masalı Masal Günlükleri..... 131

Tablo 4.28: Yeraltı Diyarının Kartalı Masalı, Masalı Yorumluyorum 133
Tablo 4.29: Yeraltı Diyarının Kartalı Masalı Kalıcılık Testi 135
Tablo 4.30: Öğrenci Öz Değerlendirme Formu 137
Tablo 4.31: Gözlemci Değerlendirme Verileri 140

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 2.1: İşitmeyi Sağlayan Kulağın Yapısı (Yeni Biyoloji, 2017) 9
Şekil 3.1: Madde Özdeğerleri ve Nokta (Plot) Analizi 50
Şekil 3.2: Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeli (Path Diyagramı) 54

KISALTMALAR

N	: Kişi Sayısı
t	: t Testi Puanı
sd	: Serbestlik Derecesi
p	: Anlamlılık Değeri
Diğ.,	: Diğerleri
TLI	: Tucker–Lewis indeksi
CFI	: Karşılaştırmalı Uyum İndeksi
RMSEA	: Yaklaşımın Ortalama Karekök Hatası
SEM	: Yapısal Eşitlik Modellemesi

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın problem durumu, amacı, sınırlılıkları, varsayımları ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Günümüz toplumlarında eğitim sistemlerinden beklenen, bilgiyi depolayan değil, onu kullanan ve ondan yeni bilgi üretme kapasitesi geliştiren bireylerin yetiştirilmesidir (Özden, 2005). Eğitimde bireyin bilgi ve becerileri kazanmasında dil becerilerinin kullanımı önemli görülmektedir. Dil becerileri dinleme, konuşma, okuma ve yazma şeklinde ortaya çıkmakta ve bu beceriler sayesinde iletişim tam ve sağlıklı gerçekleşebilmektedir (Tanaka ve diğ., 2020). Dil becerilerinin temelinde ise dinleme becerisi yer almaktadır (Doğan, 2007).

> "Eğitimin temeli olan dinleme, kendiliğinden gelişen bir beceri olarak algılanmakta, bu becerinin eğitimine gerek olmadığı düşünülmektedir. Hâlbuki dinlemeyle başlayan eğitim süreci, bireyin tüm eğitimini ve sosyal yaşantısını etkisi altına almaktadır (Karatay, Uzun, 2019). Yapılan araştırmalar, bir kişinin insanlarla birlikte olduğu sürenin %42'sini dinlemekle geçirdiğini, öğrencilerin okulda öğretmen ve arkadaşlarını günde 2,5-4 saat dinlediklerini, okul başarısının da öğrencinin dinleme yeteneğine sıkı sıkıya bağlı olduğunu göstermektedir (Güneş, 2007; Melanlıoğlu, 2013). Dinleme eğitimine verilen önem arttıkça bireyin zihinsel, ruhsal ve duygusal dünyasında da gelişmeler olmaktadır. Bireyler öğrenmeye dinleme ile başlarlar. Dinleme konuşma, okuma ve yazma gibi diğer alanlara da temel oluşturur. Çocuklar hem öğrenmek hem de zihinsel yapılarını geliştirmek amacıyla dinleme becerilerini kullanırlar. Dinleme yoluyla öğrencilerin iletişim kurması, öğrenmesi ve zihinsel yapısını geliştirmesi kolay olmaktadır (Özbay, 2009)."

Dil becerilerinden okuma ve yazma, çocuklara genellikle örgün eğitimin başlamasıyla birlikte öğretilmeye başlarken dinleme "doğum öncesi anne karnında başlamakta, doğumdan sonra giderek gelişmekte ve diğer öğrenme alanlarına temel oluşturmaktadır" (Güneş, 2014). İnsanın hayatı boyunca gelişimini devam ettirebilmesi, etkin ve verimli bir tarzda tekâmülünü tamamlaması için dinleme

öncesi/sırası ve sonrasında kullanılan strateji ve türleri bilmesi ve kullanması hayati bir öneme sahiptir (Aytan, 2020; Bal, 2018).

Dinlemenin çeşitli türleri bulunmaktadır. Bazı tanımlamalarda dinleme metni takip ederek, sorgulayıcı, yaratıcı, pasif, katılımlı, not alarak dinleme şeklinde ifade edilmekte iken (Güneş, 2007), bazı tanımlamalarda ise motivasyona dayalı, sempati veya antipati ile, seçmeli, yüzeysel, etkin, katılımlı, eleştirel, pasif (edilgen) şeklinde de ifade edilmektedir (Özbay, 2005). Bunların dışında Doğan (2007) dinlemeyi ayırt edici, estetik, etkili, eleştirel, empatik dinleme şeklinde sınıflandırmıştır. Dinleme ile ilgili yapılan bu farklı tanımlama ve sınıflandırmalar iletişimin verimli bir şekilde gerçekleşmesinde alıcı durumundaki dinleyicinin dinleme eylemine etkileşimli ya da etkileşimsiz katılma durumuna göre, dinlemenin türü ve stratejisi de değişebilmektedir (Kırbaş, 2017). Türkçe öğretim programı incelendiğinde dinleme kazanımları, etkileşimli ve etkileşimsiz dinleme olarak iki kategoride değerlendirilmiştir. Etkileşimli Dinleme: İletişimde alıcının sürece aktif bir şekilde katıldığı ve sürecin bütününde bilinçli ve gönüllü olduğu dinleme sürecidir. Etkileşimsiz dinleme ise, iletişim sürecinde alıcının etkin olmadığı sürece yönelik gelen mesajlara gözle görülür bir tepki vermediği dinleme sürecidir (Gönülal, 2020). Öğrencilerin iletişim sürecinde hangi dinleme türünü kullanacağını bilmemesi, dinlemeye karşı olumsuz tutum geliştirmesine neden olabilir (Yılmaz, 2007). Bu nedenle dinleme sürecindeki değişkenlerin tüm ayrıntılarıyla ele alınıp doğru dinleme stratejilerinin etkin yöntemlerle öğrencilere öğretilmesi gerekmektedir.

Soyut bir özelliğe sahip olan dinleme becerisinin gelişimini etkileyen birçok değişken vardır. Hem fiziksel hem psikolojik bir süreç içeren dinleme becerisindeki her türlü eksiklik veya olumsuzluk diğer becerilerin de tam manasıyla gelişmesinin önünde bir engel oluşturabilir (Akyol, 2010). Dilin taşıyıcı unsuru olan dinleme becerisinin yeterince önemsenmediği eğitimde daha çok somut çıktıları olan diğer becerilere ehemmiyet verilmesi dil gelişimini etkileyen olumsuz unsurlardandır. Okuma, yazma ve konuşma becerisine fazla zaman ayırmak bu becerilere önem verildiği anlamına gelmez, aksine dinleme becerisine ayrılmayan zaman ve emek, diğer becerilerin zamanından çalmakla eşdeğerdir (Güneş, 2014). Bireylerin anlama becerilerinin gelişiminde üzerinde hassasiyetle durulması gereken ilk dil becerisi dinlemedir.

> "Bireylerin anlama becerilerinin eleştirel düzeyde gelişmesi okumayla olduğu kadar dinlemeyle de gerçekleştirilebilir" (Genç, 2017). "Eleştirel dinleme, bir bakıma dinlenenlerin doğru olup olmadıklarını kontrol etme, bildirileri etkin bir yolla alma ve yorumlama sürecidir. Algılama, kavrama gibi birtakım zihinsel tepkileri içerir" (Cihangir, 2004). "Dinleme becerisi, Türkçenin eğitim ve öğretiminde kazandırılması hedeflenen ve öğrencilerin algılama, anlama, çıkarımda bulunma, yorumlama, değerlendirme ve iletişim kurma gibi bilişsel ve sosyal yeterliliklerini gerektiren bir beceridir" (Tabak, Göçer, 2014).

Tarih boyunca dil becerilerinin öğretilmesinde çok farklı yaklaşımlar ortaya atılmış, günümüzde ise temel dil becerilerinin bireylere kazandırılmasında birçok yöntem bulunmaktadır (Kılınç, 2015). Dinlemenin etkin bir şekilde gerçekleşmesi için dinleme öncesi/sırası ve sonrası stratejileri bilmenin yanında hangi konuya hangi tür dinlemeyle de yaklaşılması gerektiğinin de bilinmesi gereklidir (Özüdoğru, 2019).

Eğitim kademelerinde dilin bilinçli olarak öğretilmeye başlandığı süreçte öyküleyici metinlere ağırlık verilmekte, bütün dil öğretim yaklaşımlarında öyküleyici metinler tercih edilen bir metot olarak kullanılmaktadır (Akyol, 2010). Bu bağlamda eğitici ve öğretici özelliğe sahip olması bakımından dinleme becerisinin gelişmesinde masallara yer verilmektedir. Masal, genellikle olağanüstü kişilere, olaylara, serüvenlere yer verilen ve ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa aktarılarak gelen hayal ürünü hikâyeler olarak tanımlanmaktadır (Kılınç, 2015). Masal, bir yandan çocuğun dil becerilerini geliştirirken bir yandan da masalda geçen olayları ve kahramanların çözüm yollarını iç dünyalarında irdeleyerek kendi sorunlarına da bir çözüm yolu geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Masallar çocuklarda öğrenmeyi destekleme, olumlu tutum geliştirme, dil gelişimi sağlama, zihinsel gelişim ve yaratıcı düşünmeyi geliştirme, kişilik geliştirme, estetik, dinlediğini anlama ve canlandırma gibi katkılar sağlamaktadır (Çetinkaya, Sönmez, 2019). Masalların çocuklarda dinleme becerilerine katkı sağladığı bilinmektedir. Ancak bu kapsamda masallar ve dinleme becerileri ile ilgili çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir (Bodie, Worthington, Gearhart, 2013).

Dinleme becerileri temel dil becerileri arasında yer almaktadır. Konuşma, yazma ve okuma gibi diğer becerilerle de yüksek düzeyde ilişkili olan dinleme becerisinin geliştirilmesinde masallar önemli yere sahiptir. Masal anlatımının dinleme üzerindeki etkisinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi da en az dinleme becerilerinin geliştirilmesi kadar önemlidir. Masal anlatımının dinleme becerilerine etkisinin incelendiği bu çalışmada, konu ile ilgili hazırlanmış ölçekler bulunmasına rağmen (Buluş ve diğ.,

2017; Ocak, Tiraki, 2017; Demir Atalay, Melanlıoğlu, 2016), araştırmanın konusu itibariyle yeterli niteliklere sahip olmaması nedeniyle araştırma kapsamında masalların dinleme becerilerine etkisinin ortaya çıkarılmasına yönelik ölçek geliştirilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı çoklu duyusal öğrenme modeliyle masal anlatımının dinleme becerisine etkisinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu amaçla öğrencilerle çoklu duyusal öğrenme modeli kullanılarak masal anlatım etkinlikleri gerçekleştirilmiş, bu etkinliklerin masal dinleme becerilerinde etkili olup olmadığı araştırılmıştır. İlgili alanyazında masalların dinleme becerisine etkisini ortaya çıkarmayı amaçlayan ölçeğin bulunmaması nedeniyle, aynı zamanda araştırmada masal dinlemeye yönelik tutum ölçeği geliştirilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki problemlere yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin masal dinleme etkinlikleri öncesi ve sonrasında uygulanan öntest ve sontest puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
2. Masal dinleme etkinliğine katılan öğrenci velilerinin, etkinliklere ve öğrencilerde dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik görüşleri nelerdir?
3. Öğrencilerin masallara ilişkin masal günlüklerine verdikleri yanıtlarda masallara ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğrencilerin masallara ilişkin masalı yorumlama etkinliklerine verdikleri yanıtlarda masallara ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Öğrencilerin masallara ilişkin kalıcılık testine verdikleri yanıtlarda masallara ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Öğrencilerin dinleme etkinliklerine yönelik özdeğerlendirmeleri nelerdir?
7. Gözlemcilerin, dinleme etkinliklerine yönelik değerlendirmeleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Masal anlatımının dinleme becerisine etkisine yönelik yapılan bu araştırma 2020-2021 eğitim öğretim yılında Batı Karadeniz Bölgesindeki bir ortaokulda öğrenim gören 5. sınıf öğrencileri, araştırmacı tarafından geliştirilen masal anlatımı

etkinliklerinin uygulanması, masal anlatımının dinleme becerilerine etkisine yönelik geliştirilen ölçekten elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları şunlardır:

1. 5. Sınıf öğrencileri araştırmaya gönüllü olarak dâhil olmuşlardır.
2. Masal anlatımının dinleme becerisine etkisine yönelik tutum ölçeği, öğrencilerin masal dinlemeye yönelik tutumlarının ölçülmesinde yeterlidir.
3. Etkinlerde kullanılan masallar, dinleme becerisinin geliştirilmesi için uygundur.
4. Öğrenciler anket ve görüşme sorularına samimi cevaplar vermişlerdir.

1.5. Tanımlar

Masal: Masal, çoğunlukla halkın oluşturduğu, düş gücüyle var olan, sözlü gelenekte yer edinen, çoğunlukla insanlar ve gerçek üstü karakterlerin başından geçen sıra dışı olayları anlatan edebî tür.

Dinleme Becerisi: Dinleme sesli olarak okunan bir metnin ya da konuşan bir kişinin vermek istediği mesajları tam ve doğru bir şekilde anlamayı sağlayan beceridir.

Çoklu Duyusal Öğrenme: Öğrenme sürecinde birden fazla duyu organının aktif hâle getirilerek, öğrenme hedefleri ile bireylerin etkileşim düzeyinin artırılmasını ifade eden öğrenme türüdür.

Tutum: Bir durum, olgu ya da kavrama yönelik bireylerde doğrudan ya da dolaylı yaşantılar yoluyla meydana gelen duyuşsal tepkilerdir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dinleme

Dil insanlar arasında iletişimin gerçekleşmesini sağlayan, çeşitli iletişim türlerini ifade etmektedir. Dil bünyesinde dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi temel becerileri barındıran bir yetidir. Bireylerde bu dil becerilerinin geliştirilmesi sürekli ve planlı bir eğitim ile sağlanmaktadır (Kurudayıoğlu, Kiraz, 2020).

Dil insanlar arasında iletişim kurmanın temel aracı olup, anne karnından itibaren dil becerileri gelişmeye başlamaktadır. Dil sayesinde insanlar duygu ve düşüncelerini ifade edebilmekte, sosyal kültürel ve sanatsal faaliyetlere katılmaktadırlar. Bir sistem olarak dil içerisinde işaretler, sözcükler, kelimeler ve cümleler bulunmaktadır (Melanlıoğlu, 2012).

Bir toplumu meydana getiren ve diğer toplumlardan ayıran önemli özelliklerden biri dildir. Toplumdaki bireylerin karşılıklı iletişim kurabilmelerinde dilin etkili kullanılması, dil yapısının ve dilin kurallarının bilinmesi gerekmektedir. Diğer insanlarla iletişim kurabilmenin temel unsuru olan dil, geliştirilebilir bir özelliğe sahiptir (Nhat, 2021). Bu bakımdan bireyin dünyaya gelmesi ile birlikte aile içerisinde başlayan dil eğitimi, ilerleyen dönemlerde okullarda ve sosyal yaşam içerisinde çeşitli şekillerde gerçekleşmektedir (Özbay, 2001).

Dil eğitimi, ailede başlayan ve okulda sistematik bir şekilde devam eden bir süreçtir. Buna karşılık dil yalnızca belirli bir dönemde öğrenilip biten bir özelliğe sahip olmayıp bireyin yaşantısı boyunca devam eden bir süreçtir. Aile içi ve sosyal ortamlarda iletişim kurma ve ihtiyaçları karşılamak için kullanılan dilin, doğru ve etkili kullanılabilmesi ancak okullarda dilin estetik özellikleri, incelikleri ve derinliklerinin öğretilmesiyle mümkündür (Arı, 2010). Dil öğretiminde bireyin öğrenme sürecine etkin katılımı oldukça önemlidir. Öğrencinin merkezde olmadığı ve dil öğretim süreçlerinde aktif rol almadığı durumlarda dilin yeterince öğrenilmesi mümkün olmayacaktır (Yalçın, Arslantekin, 2019). Dil öğretiminde kullanılan

yöntemlerin başarılı olması bireylerin öğrenme sürecine tam katılımı ile sağlanabilir. Bu bakımdan dil öğretiminin başarılı olması dört temel dil becerisini öğrenen bireyler tarafından sağlıklı bir şekilde kazanılmış olmasını gerektirmektedir (MEB. 2019).

Bireyin dünyaya geldiğinde içerisinde bulunduğu ve doğal yaşam koşullarında öğrendiği dil ana dili olarak kabul edilmektedir. Bireylerin normal şartlar içerisinde sahip olduğu ana dilin dört temel becerisine sahip olmaları beklenmektedir (Özbay, Melanlıoğlu, 2012). Bireylerde dil becerilerinin geliştirilmesi birbirinden bağımsız bir süreç olarak görülmemektedir. Bunun aksine dil becerileri arasında pozitif yönlü ilişkiler bulunmaktadır. Bu bağlamda bir dil becerisinin geliştirilmesi diğer becerilerin de gelişmesine katkı sağlamakta iken, bir dil becerisinde meydana gelen yetersizlik sorunları diğer dil becerilerinin gelişimini de olumsuz etkileyebilmektedir (Epçaçan, 2013).

Dil becerilerinin bireylerde kazanılması sırasıyla dinleme, konuşma, okuma ve yazma şeklinde gerçekleşmektedir. Toplumsal bir özelliğe sahip olan insanın etkili bir iletişim kurabilmesi için bu dört temel beceriye yeterli düzeyde sahip olması önemlidir (Bano, 2017). Bireylerde bu becerilerin geliştirilmesi ve belirli kazanımların elde edilmesi eğitim süreci ile mümkün olmaktadır. Dil eğitiminde eğitimin amaçları, eğitimde uygulanacak yöntemler, içerikler ve bireylerin kazanması gereken temel beceriler merkezde bulunmaktadır (Sevimli, Ünal, 2020).

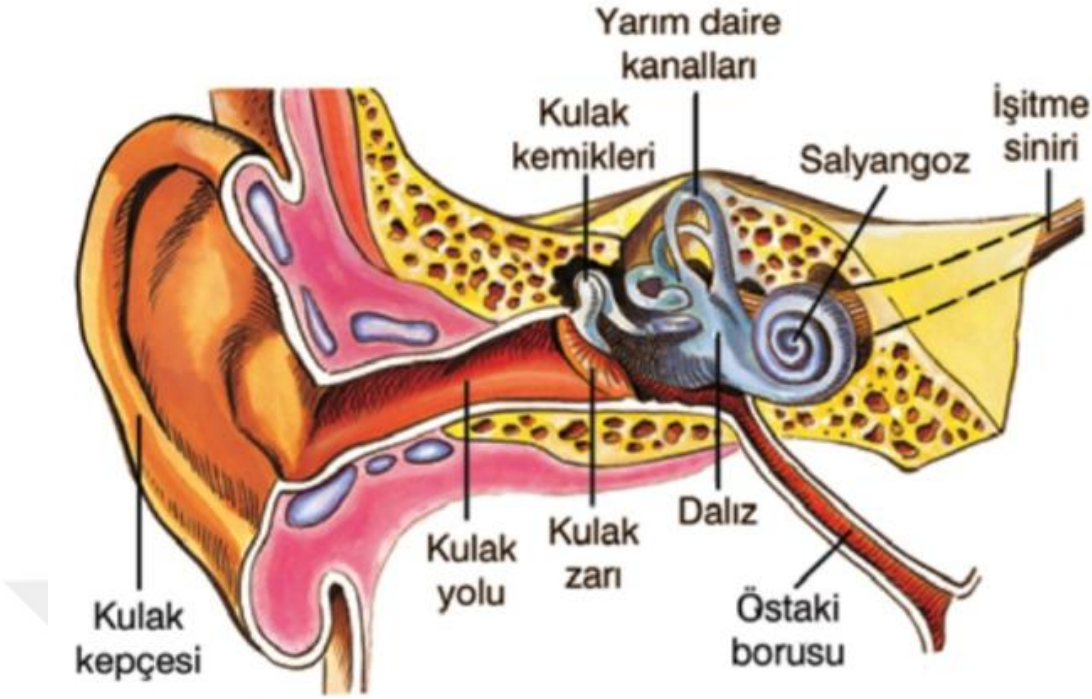
İletişimde dinleme becerilerine bağlı olarak anlatma becerileri yani konuşma ve yazma gelişmektedir. Bireylerde iletişimin gelişmesi aynı zamanda sosyal ve zihinsel becerilerinin gelişimini de desteklemektedir (Armstrong ve Ferrari-Bridgers, 2020). Eğitim sürecinde hiçbir beceri birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmemektedir. Sağlıklı bir iletişimin kurulabilmesi, dil becerilerinin belirli bir seviyede gelişmiş olmasını gerektirmektedir (Yılmaz, 2017).

Bireylerde dinlemeden sonra en çok kullanılan dil becerileri arasında konuşma yer almaktadır. İnsanlar ilgi, istek ve ihtiyaçlarını diğer insanlarla paylaşma ihtiyacı duymaktadırlar. Bu paylaşımların etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi bireylerde konuşma becerisi ile sağlanmaktadır. Konuşma becerilerinin gelişmesi dinleme becerilerine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak dinleme ve konuşma birbiriyle iç içe geçen kavramlardır (Özbay, 2001). Konuşmanın karşılıklı

gerçekleşme özelliği konuşanın yanında dinleyen bir kişinin de olmasını gerektirmektedir. Benzer şekilde karşıdaki kişinin konuşması bireyin dinleme özelliğine sahip olması ile anlamlı hâle gelmektedir. Dolayısıyla dinleme ile konuşma becerilerinin birbiriyle ilişkili oldukları söylenebilir (Ferrari-Bridgers ve diğ., 2017). Dinleme becerisi yeterince gelişmeyen bireylerde kendini ifade etme ve konuşma becerisinin de yeterince gelişmesi mümkün olmamaktadır. Çünkü dinleme konusunda sorunlar yaşayan bir birey karşıdaki kişinin beklentilerini, ilgilerini, duygu ve düşüncelerini yeterince anlayamaz ve bu nedenle de kendini eksik ya da yanlış ifade edebilir (Arı, 2010).

Dışarıdan gelen seslerin kulağın çeşitli bölümlerinden geçip beyne ulaşarak ses şeklinde algılanması işitme olarak ifade edilmektedir. İşitmenin gerçekleşebilmesi için öncelikle bir sesin bulunması, kulağın duyabileceği özellikte frekans seviyesinde olması ve kulağa ulaşan sesin çeşitli kanallar yoluyla beyne ulaşması gerekmektedir (Sevimli, Ünal, 2017). İşitme havada ses dalgalarının yayılarak, kulakta bulunan alıcı hücreleri etkileyerek titreşim meydana getirmesi ile oluşur. Ses kaynağından ortaya çıkan ses dalgaları, havada titreşimler meydana getirmekte, ses dalgalarını oluşturmakta ve moleküller ile kulağa ulaşmaktadır (Özbay, 2010). Kulağın yapısında iç kulak, orta kulak ve dış kulak olmak üzere üç bölge bulunmaktadır. Dış kulak, kulak kepçesi ve ses kanallarından meydana gelmekte iken, orta kulakta kıkırdak yapılar bulunmaktadır. Bunlar çekiç, örs ve üzengi adı verilen ve duymayı sağlayan organlardır. Ses dalgaları bu yapılar üzerinden titreşimler oluşturarak iç kulak zarına ve oradan da kulağa aktarılmaktadır (Yılmaz, 2017).

İşitmenin gerçekleşmesinde çevreden gelen seslerin frekansı ve şiddeti önemlidir. Seste frekansın artması sesin incelmesine neden olmaktadır. Frekans bakımından 20-20.000 hertz aralığındaki sesler kulak tarafından duyulabilmektedir. Sesin şiddeti aynı zamanda ses dalgalarına bağlı olarak havada meydana gelen molekül hareketliliği ile de açıklanabilir (Özka ve Başkan, 2019). İşitmenin gerçekleşebilmesi için çevreden gelen seslerin kişinin duyabileceği özelliklere sahip olması ve sesin kulaktan beyne aktarılması ile mümkündür. Bireylerin fizyolojik olarak yaşadıkları bazı sorunlar, seslerin iç kulağa ya da beyne iletilmesine engel olabilmektedir. Bu durumda işitmenin gerçekleşmesi mümkün olmayabilir (Melanlıoğlu, 2019).

Şekil 2.1: İşitmeyi Sağlayan Kulağın Yapısı (Yeni Biyoloji, 2017)

Yeni Biyoloji. 2017. Kulak ve işitme duyusu. https://www.yenibiyoloji.com/kulak-ve-isitme-duyusu-kulagin-yapisi-kisimlari-gorevleri-3578/ [15.06.2021].

Dinleme sürecinde beynin çeşitli bölümleri aktif hâle gelmektedir. Dinleme sürecinde sesin algılanması, ses kaynağının belirlenmesi, seslerin anlamlandırılması, ses tonu gibi özellikler etkili olmaktadır. Dış dünyadan gelen seslerin fizyolojik olarak düzgün bir şekilde beyne iletilmesi, anlamayı ortaya çıkarmaktadır (Çifi, 2001).

2.2. Dinleme Türleri

Bireylerde dinleme becerisini etkileyen unsurlar vardır. Bunlar bireysel ve fizyolojik değişkenler şeklinde ifade edilebilir. Dinleme becerileri bireylerin dinleme etkinlikleri, dinlemenin yapıldığı ortam, dinleme metinlerinin özellikleri, öğrenci ve öğretmen gibi değişkenlerden etkilenmektedir. Ayrıca bireyin psikolojik, duygusal ve fiziksel özellikleri de dinleme de etkili olmaktadır (Kaplan, 2021).

Dinleme konusunda yapılan araştırmalarda dinlemenin bireysel ve çevresel etkenlerden etkilendiği görülmektedir. Bunların yanında bireyin sahip olduğu dinleme becerisi ve işitme özellikleri de dinlemenin niteliğini belirleyen önemli

unsurlardır. Bu bakımdan işitme becerisinin etkili kullanılması gerekmektedir. Dinleme becerilerinin yeterince gelişmediği bireylerde iyi bir dinlemenin de ortaya çıkması mümkün olmamaktadır. Dinlemenin ilişkili olduğu diğer unsurlar zekâ ve cinsiyet gibi değişkenlerdir (Özbay, 2010).

Dinleme becerileri üzerinde dinleme ortamı, dinleme metni ve konuşmacıya bağlı değişkenler de etkilidir. Ortamın gürültülü ve kalabalık olması, sesin dağılımının iyi olmaması gibi durumlar bireyin motivasyonunu olumsuz etkileyebilecek özelliklerdir. Ayrıca konuşmacının ses tonu, bilgi birikimi, dili kullanma yeteneği, jest ve mimiklerin kullanılması gibi özellikler dinlemenin etkili olmasında önemlidir (Bano, 2017). Konuşurken ses tonu, vurgu ve tonlamaların uygun yapıldığı bir seslendirme dinleyiciler tarafından daha kolay ve etkili bir şekilde anlaşılabilecektir. Dinleme ile ilgili olarak ayrıca konuşulan içeriğin dinleyicilerin seviyesine uygun olması, dinleyicilerin ilgisini çekmesi ve etkileşimli olma gibi durumlar dinlemenin niteliğini etkilemektedir (Arı, 2010).

Bireylerde dinlemeyi olumsuz etkileyen, etkili dinleme becerilerini zayıflatan eksiklikler ve hatalar olabilmektedir. Bu durumda bireyler dinleme sürecinden uzaklaşır ve dinleme amacına ulaşamaz. Etkili dinleme sürecinde dinleyiciler, konuşan kişilere dönüt vermektedirler (Bulut, Karasakaloğlu, 2018). Etkili dinleme gerçekleşmediğinde dinleyici ile konuşan kişi arasında dinlemelere ilişkin dönüt verilmesi de mümkün olmamaktadır. Dinlemeyi olumsuz etkileyen diğer faktörler ise kişinin konuşulan konuya ilgisinin olmaması, uygun olmayan zamanlarda söz alma isteği, konuşmacının görünüş özelliklerine takılıp kalması, konuşma sırasında hayaller kurma ya da farklı şeylerle uğraşma, konuşmaya ilişkin önyargılar, beden duruşunun etkili olmaması, işitme organlarında sorunlar, konuşan kişiye ön yargılı olma, fiziksel ortamın etkili dinleme için yetersiz olması, yorgunluk, uykusuzluk, kelime bilgisinin yetersizliği, dikkat ve motivasyon eksikliği şeklinde ifade edilebilir. Sonuç olarak dinlemenin etkili olmasında bireysel faktörler başta olmak üzere, çevresel faktörler, konu özellikleri ve konuşan kişinin özelliklerinin etkili olduğu görülmektedir (Kurudayıoğlu, Kiraz, 2020).

Dinleme becerisi bireylerde bireysel ve çevresel özelliklere bağlı olarak gelişmekte ve dinleme etkinliklerinin amacına göre farklı şekillerde dinleme türleri ortaya çıkmaktadır. Bunlar genel olarak etkin dinleme, empatik dinleme, savunmacı dinleme, görünüşte dinleme, pasif dinleme, seçerek dinleme, yaratıcı dinleme,

gönüllü dinleme, duygusal dinleme, eleştirel dinleme ve dikkatli dinleme şeklinde ifade edilebilir (Çifçi, 2001; Demircan, Aydın, 2019; Melanlıoğlu, 2019).

Etkin dinleme: Bireylerde sözlü iletişim becerilerinin aktif olduğu, dinleyici ile konuşan arasında karşılıklı diyalogların kurulduğu, bilen kişinin dinlediğini belirten sözlü ya da sözsüz davranışların ortaya çıktığı dinleme türüdür. Bu dinleme türünde en önemli esas dinleyicinin geri bildirim vermesidir.

Empatik dinleme: Dinleyicinin, konuşmacının duygu ve düşüncelerini anladığı, kendisini konuşmacının yerine koyarak anlatmak istediklerini anlamaya çalıştığı bir dinleme türüdür. Etkin dinlemeden farklı olarak bu dinleme türünde başkalarının değer yargılarının anlaşılması sağlanır. Dinleyici, konuşan kişinin bakış açısıyla olaylara bakar ve benzer duyguları hissetmeye çalışır.

Savunmacı dinleme: Bu dinleme türü dinleyicinin, konuşan kişinin söylediklerini ya da duygularını kendisine yöneltilmiş bir saldırı şeklinde kabul etmekte ve söylediklerine karşı savunmaya geçmektedir.

Görünüşte dinleme: Bu tür dinlemede birey konuşan kişiyi ve konuşulan sözleri dinliyormuş gibi görünmekte, dinleyici rolü yapmaktadır. Birey konuşma sırasında konuşan kişi ve konuşulan sözlerden bağımsız olarak farklı şeylerle meşgul olmakta, zihinsel ve duygusal olarak dinleme ortamında yer almamaktadır. Bu tür dinlemede dinleyicinin, konuşan kişi ya da konuşulan sözlerle ilgili herhangi bir bilgisi ve dikkati bulunmamaktadır.

Pasif dinleme: Dinleyen kişi konuşan kişinin söyledikleri ifadeleri detaylı ve ayrıntılı bir şekilde anlamadan, konu ile ilgili yüzeysel bir dinleme yapmaktadır. Bu tür dinlemede dinleyen kişi, verilmek istenen mesajı tam olarak anlayamaz.

Seçici dinleme: Bu dinleme dinleyicinin amacına uygun bir şekilde gerçekleştirdiği dinleme türüdür. Dinleme sürecinde konuşanı ya da konuşma metnini baştan sona dinlemek yerine, belirli ve dikkat çekici bölümleri dinlemesi şeklinde gerçekleşmektedir.

Yaratıcı dinleme: Bu dinleme türünde dinleyen kişinin soru sorma, eleştirme ya da düşüncelerini ifade etme gibi durumları bulunmaktadır. Bu tarz bir dinlemede konuşmacının ifade etmediği bilgileri, dinleyici sorular sorarak ortaya çıkarabilir.

Gönüllü dinleme: Bireylerin kendi isteğiyle gerçekleştirdikleri, herhangi bir baskı ya da zorlamanın olmadığı dinleme türüdür. Bu dinlemede birey konuşan kişiyi ya da konuşmayı istekli ve amaçlı bir şekilde dinlemektedir.

Duygusal dinleme: Dinleyicinin sahip olduğu ön yargılar nedeniyle, konuşmayı yargılamadan reddetme ya da benimsemeyi ifade etmektedir. Bu dinleme türünde dinleyici sahip olduğu değer yargıları ve zevklerine göre söylenenler ile ilgili değerlendirmeler yapmaktadır.

Eleştirel dinleme: Dinleyicinin konuşanın anlattığı ifadeler ile ilgili sebep sonuç ilişkisi çıkarma, anlatılanların doğruluğunu araştırma, yorumlar yapma, konuşan kişinin sunumunu değerlendirme, ifadelerle ilgili neden ve nasıl gibi sorular sorma süreçlerinin etkili olduğu dinleme türüdür.

Dikkatli dinleme: Dinleyicinin, konuşan kişinin ifadelerini dikkatli bir şekilde dinlemesi, konuşulanlara cevap vermesi, konuşma içeriğine ilişkin tepkiler göstermesi, konuşmacıyı teşvik etmesi, konuşmayı anladığını ve konuşmaya ilgili olduğunu göstermesi, farklı şeylerle meşgul olmaması ve konuşan kişinin dikkatini dağıtmaması şeklinde gerçekleştirilen dinleme türüdür.

Bireylerin dış dünya ile iletişime geçtiği önemli organlardan biri kulaktır. Kulak bireyin dünyaya açılan kafası olup, çevreden gelen ses dalgalarının dönüştürülerek beyne aktarılması ve anlamlı hâle getirilmesi öğrenme sürecinde oldukça önemlidir. Fiziksel olarak bu şekilde gerçekleşen işitme olayı ancak bireylerin algıladıkları sesleri takip etmeleri ve zihinsel süreçler yoluyla anlamlı hâle getirmeleri sonucunda dinleme eyleminden söz etmek mümkün olabilir. Bu bakımdan dinleme bireylerde işitmeyi de kapsayan bir süreç olarak görülebilir (Yılmaz, 2017).

Kulağın sahip olduğu kapasite ve özellikler doğrultusunda çevredeki bütün sesler işitilebilir. Ancak bu işitme sürecinde ortaya çıkan odaklanma ve anlamlandırma gibi özelliklerin bulunması dinlemenin olduğunu göstermektedir (Özkan, Başkan, 2019). Bireylerde anne karnında başlayan işitme süreci, bireyin dünyaya gelmesi sonucunda yine işitme şeklinde devam etmektedir. Bireyin zamanla belli birikimlere sahip olması sonucunda, algıladığı sesleri anlamlandırma ve çevredeki olaylarla ilişkilendirme sürecine başlamaktadır. Bu süreçte işitme yerini dinleme becerisine bırakmaktadır. Bu bakımdan işitme ve dinleme süreçlerinde temel unsurlardan biri

seslerin algılanması ve ayırt edilmesidir. Çevredeki seslerin algılanması ve anlamlandırılması dinleme olarak ifade edilmektedir (Özbay, Melanlıoğlu, 2012).

Bireylerde dinlemenin anlamlı hâle gelebilmesi için öncelikle zihinsel olarak ön bilgilerin bulunması ve bu bilgilerle ilişkilendirilebilecek yeni bilgilerin anlamlı bir şekilde algılanması gerekmektedir. İnsanların doğuştan getirdiği temel özelliklerden biri işitme iken, dinleme ise bilinçli farkındalık olarak ortaya çıkmaktadır (Sevimli, Ünal, 2020). Dinleme becerisi ve davranışı sonucunda bireylerde dinlenilen özelliğe ilişkin anlamlandırma ve tepki verme gibi davranışlar görülmektedir. Dinleme becerisi, işitmenin ötesinde zihinsel, kuramsal ve dilsel özelliklerin bir arada ve etkileşim içerisinde olduğu bir süreçtir. Dinleme bireylerde bilginin farkında olunması, algılanması ve işlenmesi süreçlerini barındırmaktadır. Bu bakımdan bilginin beyinde işlenmesi süreci altı aşamada gerçekleşebilir. Bunlar (Arı, 2010);

- Bireylerin dünyada bulunan işitsel ve görsel uyarıcılara dikkat göstermesi,
- Uyarıcıların dikkat yoluyla duyusal belleğe alınması,
- Duyusal bellekte algılanan uyarıcıların zihinsel olarak daha önce mevcut bilgilerden biriyle verilmesinin sağlanması ve uyarıcıların kısa süreli bellekte depolanması,
- Bilginin kısa süreli bellekte işlenmesi ve anlamlandırılması sonucunda işlemsel belleğe ulaştırılması,
- İşlemsel bellekte bilginin daha önceki bilgilerle ilişkilendirilmesi,
- Önceki bilgilerle anlamlı hâle getirilen yeni bilginin, örgütlü bir şekilde uzun süreli belleğe aktarılmasının sağlanması şeklindedir.

Dil eğitimi genel olarak dört beceri şeklinde tanımlanmaktadır. Bu becerilerden dinlemenin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için (Ergin, 2010);

- Seslerin tanınması ve anlamlandırılması,
- Seslerde vurgu ve tonlamaların yapılması,
- Ana tema ve alt temaların belirlenmesi,
- Önemli bilgilerin ayırt edilmesi,
- Sözcüklerin tanınması ve anlamlandırılması,
- Metinler arası ilişkilerin kavranması,

Söz diziminin barındırdığı anlam ve özelliklerin anlaşılması şeklinde özelliklere dikkat edilmesi gerekmektedir. Ayrıca fizyolojik olarak gerçekleşen işitme ile bilinçli ve amaca yönelik gerçekleşen dinleme arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Dinlemenin amaçlarından bazıları ise şunlardır (Melanlıoğlu, 2012):

- Bilgi sahibi olmak,
- Başkalarının öyküsüne katılmak,
- Düşünce dünyasını geliştirmek,
- Belirli bir konuya hâkim olmak,
- Eğlenceli vakit geçirmek,
- Bazı konularda sorulara yanıt aramak,
- İlişkiler kurmak,
- Duygu ve düşünceleri paylaşmak,
- Başkalarının deneyimlerinden faydalanmak.

İletişim sürecinde bireylerin sahip olması gereken belirli niteliklerin yanında dinleyicilerin ve konuşan kişilerin de bazı görevleri bulunmaktadır. Bu aşamada konuşmacılar dinleyicilerin yaş ve zekâ seviyelerini, işitme özelliklerini, dinlemenin amacını, dikkat özelliklerini, konuya yönelik ilgi düzeylerini ve sosyokültürel özellikleri dikkate alması gerekmektedir. Bununla birlikte konuşmacının dili kullanma, bilgi birikimi, jest ve mimiklerin kullanımı, konuyu sunarken gerçekleştirdiği tasarımlar ve duruş gibi özellikler iletişimin niteliğini etkilemektedir (Özbay, 2001).

Bireylere dinleme alışkanlığı kazandırmada öğretilmesi gereken ilk adım, çevresinden gelen sesleri dikkatle dinlemelerini ve izlemelerini öğretmektir. Bireyler yaşamın ilk dönemlerinde çevrelerindeki varlıkların sesleri sayesinde dinleme becerisini geliştirmeye başlamaktadırlar. Dinleme becerisinin etkili bir şekilde geliştirilebilmesi için yapılabilecek bazı çalışmalar şu şekilde ifade edilebilir (Narin, 2021);

- Şarkı dinleme çalışmaları,
- Cümle tamamlama çalışmaları,
- Dikkat etme çalışmaları,
- Boşluk doldurma çalışmaları,
- Televizyon ve video izleme gibi çalışmaları,

- Hikâye ve masal anlatımları,
- Metin dinleme,
- Bilmece ve tekerlemeler,
- Emir cümleleri,
- Soru cevap,
- Radyo programları,
- Günlük yaşam diyalogları,
- Yaşam öyküsünün anlatılması,
- Yaş seviyesine uygun sosyal kültürel ve sanatsal faaliyetler.

Dinleme sırasında bireylerin dikkatlerini konuya yoğunlaştırmaları ve konu içerisinde geçen olay görüntüleri, kahramanlar, yer ve zaman gibi özelliklerin tanımlanması anlamayı kolaylaştırmaktadır. Bireylerde dinleme eğitiminin gerçekleştirilmesinde şu amaçlar öne çıkmaktadır (Kaplan, 2021):

- Dil becerilerinin geliştirilmesi,
- Zihinsel becerilerin geliştirilmesi,
- Öğrenme ve anlama becerilerinin geliştirilmesi,
- İletişim becerilerinin geliştirilmesi,
- Sosyal becerilerin geliştirilmesi.

Dinleme sırasında konu özelliklerinin belirlenmesi, konunun ana fikrinin belirlenmeye çalışılması, sunumun özetlenmesi, neden sonuç ilişkisinin kurulması, ilişkili ve ilişkisiz olabilecek bilgilerin ayırt edilmesi etkili bir dinleme sürecinde bulunması gereken özelliklerdir. Bireyler dinleme sırasında kendilerini değerlendirmek amacıyla öz kontrol gerçekleştirebilirler. Bu kapsamda kendilerine sorabilecekleri bazı sorular şunlardır (Azizoğlu, 2020);

- Dinlemede amacım nedir?
- Neden bu konuyu veya bu konuşmayı dinleyeceğim?
- Konuşmacının amacı nedir?
- Konuşma metni ve konusu benim için önemli midir?

Dinleyicinin kendisine sorduğu bu dinleme sorularının yanında, dinleyicinin dinleme sürecinde birtakım önemli özellikleri taşıması gerekmektedir. Bu özellikler (Çaylı, 2020):

- Dikkat,
- İlgi,
- İşitme,
- Tepki ve karşılık verme,
- Dinleme,
- Değerlendirme,
- Eleştirme,
- Kavrama şeklindedir.

Dinleyicilerin dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrasında yerine getirmesi gereken bazı sorumlulukları bulunmaktadır. Bunlar dinlemeye hazırlık yapma, konu ile ilgili bilgiler toplama, nasıl oturacağını belirleme, dinleme sırasında not alma, dinlemeye yönelik motivasyonu sağlama, görseller ya da sesler kullanarak ilgiyi konuya çekme, anahtar kelimeler kullanma, içerik tahminlerinde bulunma, metinlere yönelik amaç oluşturma, soru cevaplar hazırlama, dinlenenleri kendi cümleleriyle ifade etme ve özetleme, dinleme aracılığıyla iletişim kurma, sözcükleri ve anlamları tahmin etme, dinleme sırasında görseller ve fotoğraflardan faydalanma, metinle ilgili sorular oluşturma ve sorulan sorulara cevaplar verme, sözlü ve sözsüz özetler çıkarma, eksik cümleleri tamamlama, olay sırasını ve örgüsünü doğru bir şekilde açıklama, metnin temasına uygun başlık önerme, metinde geçen olay örgülerini başkaları ile paylaşma, dinledikleri ile ön bilgileri arasında ilişkiler kurma şeklinde ifade edilebilir (Kaplan, 2021; Uzunyol Köprü, 2020). Dinleme sırasında ortamın sessiz olması, fiziksel ve zihinsel hazırlık süreçleri dinlemenin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için oldukça önemlidir. Ayrıca ses kaynağının sesi düzgün çıkarması, ortamda sesin düzgün bir şekilde dağılması, dinleme ortamının aşırı sıcak ya da aşırı soğuk olması, çevreden dinlemeyi olumsuz etkileyecek gürültülerin gelmesi gibi özellikler önemli görülmektedir. Bireylerde dinleme becerilerinin geliştirilmesi amacıyla bazı modeller ve yöntemler geliştirilmiştir. Bunlar tüm vücutla dinleme yöntemi, birleştirilmiş öğretim yöntemi ve bütünleştirici dinleme modeli olarak ifade edilebilir (Özbay, 2010).

Tüm vücutla dinleme yöntemi, bireylerin dinlemeyi aktif ve gözlenebilen bir ekilde gerçekleştirebilmek için somut dinleme davranışları göstererek bütün vücudun dinleme sürecine dahil edilmesini gerektirmektedir. Bu yöntem özellikle öğrenme ortamlarında dinleme becerileri henüz tam olarak gelişmemiş öğrencilerin öğrenme

süreçlerine dahil edilmesinde kullanılmaktadır. Bu yöntem dinlemede zihinsel özelliklerin yanında bedensel özelliklerin de önemli olduğunu vurgulamaktadır (Erkek, 2020).

Birleştirilmiş öğretim yöntemi, bireylerde dört temel dil becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin yapılmasını gerektiren bir yöntem olarak, grubun dikkatini çekme ve iyi dinleme becerilerinin geliştirilmesi gibi önemli süreçleri içermektedir (Bano, 2017). Dinleme sürecinde bireylerin mesajı algılama, anlama, dinlemenin yapıldığı ortam ve dinleyici özelliklerinin birlikte kullanılması önemlidir. Dinleme sürecinde zihinsel, duygusal ve bedensel özelliklerin bir arada değerlendirilmesi, dinleyicinin duygularını ifade etmesi ve tahminlerde bulunması gerekmektedir. Dinlemenin her aşamasında tahminlerin gerçekleştirilmesi ve sonrasında ise tahminlerin değerlendirilmesi önemlidir (Kaplan, 2021).

Bütünleştirici dinleme modeli, bu modele göre dinleme sürecinde belirli bir amaca ulaşabilmek için dinlemeye yönelik tutum, davranış ve bilgilerin bir bütün olarak değerlendirilmesi önemli görülmektedir. Bireylerin dinleme becerisinin geliştirilmesinde dinlemeye hazırlık, dinleme süreci, dinlemenin değerlendirilmesi ve gelecekteki dinlemelere yönelik amaçlar oluşturma yaparak bütüncül bir dinleme yaklaşımı sergilenmektedir (Özbay, 2010).

2.3. Türkçe Öğretim Programında Dinleme Eğitimi

Dinleme becerileri bireylerde henüz dünyaya gelmeden başlayan ve bireyin yaşamı süresince devam eden özelliklere sahiptir. İlk olarak anne karnında başlayan işitme davranışları, bireyin dünyaya gelmesi ile birlikte öncelikle anne ve babası ile kurulan ilişkilerde, daha sonra da eğitim öğretim süreçlerinde ortaya çıkmaktadır (Azizoğlu, 2020). Dinleme davranışı işitme organı ile algılanan seslere uygun geri dönüşler vermeyi gerektirmektedir. Dolayısıyla konuşmadan bağımsız ya da konuşulan ifadelere uygun olmayan alakasız davranışlar, dinleme sürecinde dinlemenin bir göstergesi olarak değerlendirilemez. Bu bakımdan dinleme eğitimi ve bireylerde dinleme becerilerinin geliştirilmesi önemli görülmektedir (Bayram, Aktaş, 2021).

Dinleme becerilerinin geliştirilmesi, bireylerde dinleme kusuru olarak görülebilen ve dinlemeyi olumsuz etkileyen unsurların en aza indirilmesini amaçlamaktadır (Çaylı, 2020). Dinleme becerileri konuşmacıyı dikkatli bir şekilde izleme, jest ve mimikleri

takip etme, kullanılan sözcüklerin farkında olma, konuyu özetleme, konuyla ilgili sorular sorma ve değerlendirmeler yapma gibi davranışların gösterilmesini gerektirmektedir. Aynı zamanda iyi bir dinleyici konuşmacıya saygı göstermekte, konuşmacının sözlü ya da sözsüz olan davranışlarını anlamaya çalışmaktadır (Uzunyol Köprü, 2020).

Günümüzde bilginin hızlı bir şekilde artması ve toplumsal alanda meydana gelen gelişmeler eğitim-öğretim süreçlerini de etkilemiştir. Eğitimin bireyleri günlük yaşama hazırlama, güncel bilgi beceri ve davranışları kazandırma, kişilik ve kimlik gelişimi gibi önemli amaçları bulunmaktadır (Melanlıoğlu, 2012). Bireylerin kişisel ve toplumsal gelişimleri bakımından anadili eğitimi önemli bir yere sahiptir. Dil becerileri Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Türkçe Öğretim Programı içerisinde öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda öğrencilere dinleme ve dinlediğini anlama, izleme ve izlediğini anlama, okuma ve okuduğunu anlama, duygu ve düşünceleri ifade etme, sorumluluk üstlenme, yaratıcı ve eleştirel düşünme, çevresinde meydana gelen durumları ve olayları araştırma, çevresi ile uyumlu davranışlar geliştirme, sorgulama yorumlama ve eleştirme gibi becerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır (MEB, 2019). Bu beceriler dikkate alındığında, öğretim programında dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi temel becerilerin kazandırılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Ancak günümüzde toplumsal alanda meydana gelen iletişim çatışmaları, bireylerin birbirini yeterince anlamaması, anadili eğitiminin etkili bir şekilde gerçekleştirilip verilemediğini göstermektedir. İletişim süreçlerinde yaşanan sorunlar, anadili eğitiminin ve dinleme becerilerinin bireylere yeterince kazandırılmadığını göstermektedir (Kaplan, 2021; Çaylı, 2020).

İlgili literatürde dinleme ile ilgili yapılan tanımlamalar incelendiğinde dinleme sürecinin mesajları anlamlandırma, sonuç çıkarma ve dikkat gösterme gibi özelliklere sahip olması beklenmektedir. Bireylerin günlük yaşamdaki faaliyetleri ve eğitim öğretim süreçleri dikkate alındığında en sık kullanılan temel becerinin dinleme becerisi olduğu söylenebilir. Nitekim yapılan bazı araştırmalarda dinleme becerisine ayrılan zamanın, diğer becerilere ayrılan toplam zaman kadar fazla olduğu belirtilmektedir (Cook-Sather, 2018; Kukulska-Hulme, Viberg, 2018; Narin, 2021).

Eğitim süreçlerinde bireylere dinleme becerilerinin kazandırılması eğitim öğretim programları ile gerçekleştirilmektedir (McLeod, 2011; Beall ve diğ., 2008). Bu bağlamda temel becerilerin geliştirilmesinde ilkokul ve ortaokul programlarının

önemli yere sahip olduğu görülmektedir (Ergin, 2010). Öğretim programları incelendiğinde 1924 öğretim programında dinleme ile ilgili herhangi bir becerinin yer almadığı, 1926'da öğretim programında öğrencilerde dinleme, kendini ifade etme, güzel konuşma ve anlatma becerilerin kazandırılması vurgulanmıştır. 1948 Öğretim programında ise benzer şekilde öğrencilerin gördükleri, duydukları, düşündükleri ve inceledikleri şeyleri yazılı ve sözlü olarak anlatabilmelerini sağlamanın amaçlandığı belirtilmiştir. 1968 öğretim programında ise ilk olarak dinleme, bir dil etkinliği olarak kabul edilmiş ve diğer etkinliklerle bir arada verilmesi amaçlanmıştır (Özbay, Melanlioğlu, 2012). 1968 programında önceki kurallara göre dinlemeyle ilgili daha açık ve net ifadeler kullanılmış, öğrencilerin dinleme becerilerine özel olarak vurgu yapılmıştır. 1981 Türkçe eğitim programında ise dinleme becerisi, öğrencilerde dinledikleri, okudukları, gördükleri şeyleri tam ve doğru olarak anlamalarını sağlamak, aynı zamanda bunları sözlü ve yazılı bir şekilde amacına uygun olarak anlatabilme becerisinin kazandırılması amaçlanmıştır. 1968 öğretim programı kapsamında yer alan bu düzenlemeler dinlemenin bağımsız bir beceri olarak ele alınmadığı ancak dinlemenin öne çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Öğretim programında öğrencilerin sınıf seviyelerine uygun şekilde dinleme etkinlikleri, bireysel ve grup çalışmaları, konuşmalar ve 3-5 dakikalık dinlenme sürelerinin artırılması amaçlanmıştır. 2005 öğretim programında ise dinleme ilk kez ayrı bir beceri olarak ele alınmıştır. Bu program kapsamında öğrenciler de dinleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve görsel sunu gibi becerilerin geliştirilmesi, öğrencilerin zihinsel gelişim düzeylerine uygun şekilde sınıflama, sorgulama, sıralama, ilişki kurma, eleştirme, analiz-sentez yapma ve değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır (Melanlıoğlu, 2019).

2005 öğretim programında dinleme, konuşmaların ve seslerin bireylerin zihinlerinde anlamlı hâle getirildiği karmaşık bir süreç olarak ifade edilmiştir (MEB, 2019). Dinleme sürecinde dikkatin yoğunlaşması, işitme ve anlamlandırma gibi önemli aşamalar bulunmaktadır. Bu süreçte dinlemeyi işitmeden ayıran temel özellik dikkatin yoğunlaştırılması ve anlamlandırma gibi zihinsel süreçlere vurgu yapılmasıdır (Al Qasim, Al Fadda, 2013). Bireylerde dinleme süreci çevreden gelen seslerin ya da uyaranların fiziksel olarak işletilmesi ile başlamaktadır. İşitme organına gelen seslere bireyin ilgi ve dikkat göstermesi ile seslerin anlamlı hâle gelmesi, ilişkilendirilmesi, düzenleme ve değerlendirme gibi zihinsel süreçler

sayesinde anlamlandırılmaktadır. Bireylerde anlamlandırma sahip olunan önceki bilgilerle yeni öğrenilen ya da işitme organlarına gelen bilgilerin eşleştirilmesi ile gerçekleşmektedir (Kukulska-Hulme, Viberg, 2018). Dinleme becerileri çocuklarda konuşma, okuma ve yazma gibi diğer beceri alanlarını da etkilemektedir. Bunların yanında çocukların çeşitli zihinsel becerilerinin geliştirilmesinde dinleme becerilerinin temel bir beceri olduğu söylenebilir. Görüldüğü üzere öğretim programında dinleme becerileri diğer becerilerden bağımsız olarak, ifade edilmiş ve aynı zamanda diğer becerilerin temeli olarak görülmüştür (Bayram, Aktaş, 2021).

Öğretim programında öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesi amacıyla öncelikle dinlemeye ilişkin kurallara vurgu yapılmıştır (MEB, 2019). Bireylerin dinlemeye hazırlanması, dinleme amacının belirlenmesi, amaca uygun yöntem ve tekniklerin seçilmesi, dinlemeye yönelik dikkatin yoğunlaştırılması, dinlemede görgü kurallarına uyma, dinleme sırasında ön bilgileri kullanma, zihinde canlandırma ve görseller kullanma, dinleme sürecinde sınıflama ve ilişkilendirme yapma, sebep sonuç ilişkisi kurabilme gibi ifadelere yer verilmiştir (Narin, 2021). Ayrıca Öğretim programında öğrencilerde dinleme becerilerinin geliştirilmesine yönelik dinleme metinlerine yer verilmiş ve bu metinlerde sahip olunması gereken temel özellikler belirlenmiştir. Bu özellikler genel olarak aşağıdaki şekilde ifade edilebilir (MEB, 2019):

- Metinlerin Türk millî eğitiminin genel amaçlarına uygun olması,
- Millî, kültürel ve ahlakî değerlere, milletin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurların yer almaması,
- Dersin amaçlarına ve kazanımlarına uygun olması,
- Hak ve özgürlüklere, insani değerlere aykırı unsurların bulunmaması,
- Öğrencilerin gelişim seviyelerine uygun olması,
- Öğrencilerde sosyal, psikolojik ve zihinsel gelişimleri olumsuz etkileyebilecek şiddet, karamsarlık ve cinsellik gibi unsurların bulunmaması,
- Siyasî ayrımcılık ve kutuplaşma gibi ifadelerin yer almaması,
- Türkçenin dil yapısına ve anlatım özelliklerine uygun olması,
- Ders süresine ve dersin amacına uygun olması,
- Öğrencilerde kişisel gelişimi destekleyici ve estetik kazandırıcı niteliklerin bulunması,

- Öğrencilerde dil zevkini ve hayal dünyasını zenginleştirici özelliklere sahip olması.

Türkçe dersi öğretim programı kapsamında son yapılan güncellemelere göre dinleme becerileri öğretim programında önemli bir yere sahip olup, ayrı bir beceri şeklinde değerlendirilmektedir. Programda öğrencilerin anadilinde iletişim kurma yetkinliği açısından sahip olmaları gereken yeterliliklerinden biri olan ifade edilen dinleme becerisi, bireylerin kendini ifade etme, duygu ve düşüncelerini anlatabilmeleriyle ilişkili olarak ayrı bir beceri şeklinde ifade edilmiştir. Bireylerin dinlemeyle ilgili sahip oldukları yeterlik düzeyleri sosyo-kültürel geçmişi, ilgi ve ihtiyaçları, konuşma, okuma ve yazma özelliklerine göre farklılıklar gösterebilmektedir (Kaplan, 2021).

Türkçe Öğretim programında öğrencilerden Millî Eğitim'in genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçlar çerçevesinde ilkokuma süreçlerinde öğrencilerle dinleme eğitimi çalışmaları yapılması önemli görülmüş ve dinleme becerisine sahip olan öğrencilerin okuma-yazma süreçlerinde sesler arasındaki ilişkileri daha kolay anlayabilecekleri belirtilmiştir. Öğretim programında her sınıf düzeyinde öğrencilere 8 tema içerisinde 4 metin sunulmuş, bu metinlerden biri de dinleme ve izleme metni olarak yer almıştır. Bu kapsamda toplam 32 okuma ve dinleme metni programın içeriğinde yer almıştır. Öğrencilerde bir sınıfta dinleme ile ilgili olarak doğal ve yapay sesleri ayırt etme, duyduğu sesleri taklit etme, seslere karşılık gelen harfleri ayırt etme, dinlediği metni anlatma, dinlediklerinin konusunu belirleme, sözlü yönergeleri uygulama, dinleme stratejilerini uygulama, konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrama gibi kazanımlara yer verilmiştir (MEB, 2019). 5. sınıf seviyesinde ise öğrencilerde;

- Dinleme ile ilgili dinlediklerinde geçen olayların gelişimini ve sonucu hakkında tahminlerde bulunma,
- Dinlediklerinin ve izlediklerinin konusunu belirleme,
- Dinlediklerini ve izlediklerini özetleme,
- Bilmediği kelimelerin anlamlarını tahmin etme,
- Dinlediklerine yönelik sorulara cevaplar verme,
- Dinlediği metinlere yönelik farklı başlıklar önerme,

- Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrama,
- Dinlediklerinin içeriğini değerlendirme,
- Dinledikleriyle ilgili görüşleri bildirme,
- Dinleme stratejilerini uygulama şeklinde kazanımlara yer verilmiştir.

2.4. Masal ve Masalların Özellikleri

Masal, çoğunlukla halkın oluşturduğu, düş gücüyle var olan, sözlü gelenekte yer edinen, çoğunlukla insanlar ve gerçek üstü karakterlerin başından geçen sıra dışı olayları anlatan edebî tür olarak ifade edilmektedir (Çelik, 2009). Bu tanıma göre masalların uzun bir zaman sürecinde oluştuğu ve gerçek üstü kahramanlara yer verdiği anlaşılmaktadır. Aşağıda yapılan diğer tanımlarda da bu özelliklerin vurgulandığı görülmektedir. Genellikle gerçek üstü karakterleri, olayları, serüvenleri içeren ve ağızdan ağıza, nesiller boyunca anlatılarak geleceğe aktarılan düş ürünü hikâyelere masal denir. Masal insanların düşlerinden ve kolektif bilincinden ortaya çıkmış, yüzyıllarca anlatılarak diğer kuşaklara aktarılan, kahramanları olağanüstü varlıklar olan gerçeküstü hikâyeler olarak tanımlanmıştır (Aytan, 2012).

İnsanlar arasında asırlardan beri anlatılmakta olan ve içinde gerçek dışı kişilerin ve olayların yer aldığı, kalıplaşmış cümlelerle başlayan, belli bir uzunluğu olan, sonunda da yine kalıplaşmış cümlelerle biten, zaman ve yer kavramlarıyla kendini kısıtlamayan bir sözlü anlatım ürünüdür (Çetinkaya, 2007). Diğer bir tanımla; gerçekte var olmayan olay, karakter ve unsurları ele alan belirli bir mekân ve zaman unsuruna yer verilmeden ancak duyulan geçmiş zaman kipiyle anlatılan hayal ürünü hikâyelerdir. Masallar en eski edebî türlerden biri olarak ifade edilmektedir. İlk zamanlar sözlü bir tür olarak ortaya çıkan masallar, günümüzde ise derleme ve uyarlamalarla kendisine yer bulan edebî bir üründür. Masalda yer alan unsurlarla o dönemin insanı ve toplumu hakkında bilgi edinilebilir. Olayların içinde geçen derslerden, nasihatlerden faydalanılacağı gibi, kahramanların tutum ve davranışları da insanlara, insanların ruh ve karakterlerini tanımak fırsatı kazandırabilir. Masallardaki kahramanlar birer sembol, insan misali birer varlık olarak ifade edilmektedir. Masal tanımı yapılırken; insanın gerçekle gerçek dışını birleştirip, istediği dünyayı hayal ettiği, belli olmayan bir zaman diliminde, normal kişilerin çoğu kez olağanüstü özellikler edinip gerçek veya gerçek dışı varlık ve olaylarla yaşadıklarının anlatıldığı öyküler olarak düşünülebilmektedir (Kuzu, 2021).

Alanyazın incelendiğinde masal açıklanırken araştırmacılar birçok farklı tanım ortaya koymuştur. Bu tanımlar özetlenecek olursa masal; olağanüstü kişi ve unsurların yer aldığı, zaman ve mekân bakımından belirsizliğin olduğu ve sonunda yaşanan sorunun çözüldüğü edebî bir türdür. Masalların tanımlarına genel olarak bakıldığında şu özellikler göze çarpmaktadır (Güneypınar, 2021):

- Masallar düş gücüyle üretilir, gerçeklerden uzaktır.
- Masallarda inandırıcılık kaygısı yoktur.
- Masallardaki kahramanlar normal veya olağanüstüdür.
- Masal kahramanlarından bazıları hayvanlarken bazıları cadı, cin, dev, peri gibi doğaüstüdür.
- Masallarda yer ve zaman kesinliği yoktur.
- Masallar düzyazı şeklinde anlatılır.
- Masallarda çeşitli yerler ve inançlar gibi kültürel özelliklere yer verilebilir.

Masallarda yaş sınırlaması olmamakla birlikte masallar, daha çok çocuklar içindir. Yukarıda da maddelendiği gibi masalların diğer edebî ürünlerden ayrılan önemli özellikleri bulunmaktadır. Bu özelliklerden düş gücünü kullanması, çeşitli kahramanlara yer vermesi gibi ilgi çekici unsurların olması, okul öncesi ve ilkokul öğrencileri için hayallerden gerçek dünyaya geçiş sağlaması, masalları bir eğitim aracı hâline getirmektedir. Masalların çeşitli türlerinin olması öğreticilere seçim şansı sunmaktadır (Çelik, 2009).

Masallar türlerine ayrılırken birçok bilim insanı masalı farklı şekillerde sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırmalarda farklı ölçütler esas alınmıştır. Masalların ele alınmaya başlaması iki yüz yıl öncesine dayanmaktadır. Masal türünün daha da ayrıntılı hâle gelmesi ise 140 yıllık tarihî geçmişe dayanmaktadır (Aytan, 2012). İlk yapılan çalışmalar sınıflandırma amacından çok, okurken kolaylık sağlamaya yöneliktir. Masallar Milletlerarası Masal Kataloğu'nda şu şekilde ele alınmıştır (Güneypınar, 2021):

- Hayvan masalları,
- Güldürücü hikâyeler, nükteli fıkralar, yalanlamalar,
- Zincirlemeli masallar,
- Gerçek dışı masallar,

- Gerçekçi Masallar,
- Güldürücü Masallar.

Hayvan Masalları: Karakterleri hayvan olan masal türüdür. Gerçekte var olan tüm hayvanlar masal kahramanı olabilir. Bu hayvanlar, insanlar gibi davranır ve insan imajı ortaya koyar. Dolaylı veya doğrudan verilen bir mesaj içerir. Bu türde yer alan masalların en eskileri anonimdir. Diğer masal türlerine göre daha kısadırlar. Diğer masalların başında, ortasında veya sonunda yer alan kalıplaşmış cümlelere yer verilmez. Hayvan masallarında hayvanlar kendi özelliklerinin yanı sıra insani özellikleri benimsemişlerdir. Bu masallar fıkralara benzer bir şekilde, bir görüşü desteklemek, örnek oluşturmak, ibret dersi vermek gibi durumlarda başvurulan bir türdür. İlkokul öğrencileri hayvan masallarını ilgi ile incelemektedir. Masallarda hayvan karakterlerin günlük hayattaki gibi birtakım olaylar yaşamaları, sorunların üstesinden gelmeye çalışmaları bazen de önemli kararlar vermeleri çocukların dikkatini çekmekte ve bu masallar aracılığıyla hayatın konularının ele alınması mümkün olmaktadır (Demir, 2006).

Olağanüstü Masallar: Halk masalları arasında en çok yer edinen masallardan biri olağanüstü masallardır. Diğer masallara göre daha uzun ve kahraman sayısı daha fazladır. Genellikle eski zamanlarda geçen, nerede yaşandığı belli olmayan, olağanüstü durumların yer aldığı masallarda genellikle iyi ve kötü arasında geçen çatışma, erdem sahibi olan kahramanın çatışmayı kazanmasıyla olay çözülür. Olağanüstü masallara örnek olarak; Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Sinderella ve Uyuyan Güzel adlı masallar verilebilir. Türk masallarında bu türde yer alan masalların dünyadakilere göre gerçeğe daha yakın unsurlar içerdiği görülmektedir. Periler, cinler, yaratıklar insanlardan çok farklı düşünülmektedir. Türk masalları içerisinde daha çok gerçekliği barındırmaktadır (Çelik, 2009).

Gerçekçi Masallar: Gerçekçi masalların kahramanları, gerçek dünyada yer alan kişilerdir. Gerçek hayatta yer alan kişilerin başına gelen durumların anlatıldığı bu tür masallarda, dinleyicileri kötü insanlara karşı uyarmak, zekâyı ve iyiliği ön plana çıkarmak amaçlanmıştır. Gerçekçi masallarda kahramanlar iyi ve kötü özelliklere sahiptir. Keloğlan, Köse ve Padişah bu türün kahramanlarına örnek olarak verilebilir. Kimi durumlarda padişahın yerini vezirler, zengin kişiler ve beyler almaktadır. Türk masallarında padişah ya da onun konumu gibi gücü elinde bulunduran kişi

çoğunlukla halka zulmeden kötü karakterli biridir. Padişahın ya da fakir ailelerin çocukları da masallardaki iyi karakteri oluşturmaktadır (Kuzu, 2021).

Güldürücü Masallar: Güldürücü masallar kısa ama yoğun anlatım tekniklerinin kullanıldığı bir türdür. Bu masallarda amaç karşıdakini duruma inandırmak, herhangi bir düşünceyi örnek vererek güçlendirmek, bir duruma açıklık getirmektir. Bu tür Türk halk edebiyatında da önemli bir yer tutmaktadır. Hayvan masallarından farkı tekerleme içermemesidir. Verilmek istenen mesaj masalın sonunda az ve öz bir şekilde aktarılır. Dinleyicinin zekâsını kullanarak masalda yer alan inceliği anlaması beklenir (Güneypınar, 2021).

Zincirlemeli Masallar: Zincirleme masalların kahramanları adından da anlaşıldığı üzere daha çok hayvanlardır. Bu masallar hayvan masallarında olduğu gibi ders vermeyi amaçlamaz. Zincirlemeli masallar şaşırtmayı ve eğlendirmeyi hedef alır. Bu masalların ana oluşum özelliği, sıkı bir mantık bağıyla birbirine bağlanan küçük ve önemsiz bir dizi olayın sıra sıra anlatılmasıdır (Tıngır, Tarlakazan, 2021).

2.5. Masalın Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Başarılı bir çocuk kitabında, çocuğun kendisini daha iyi anlaması, davranışlarını düzenlemesi ve karakterini oluşturması gibi eğitici özelliklerinin yanısıra, çocuğa hayatın farklı taraflarını gösterme, özgün insan tiplerini tanıma, başka ülkeler ve toplumlar ile ilgili çok zengin bilgi edinme olanak sağlamalıdır. İnsanlar tecrübelerini, sorunlarını masallara aktarmıştır (Kuzu, 2021). Masallar söylenmeye devam ettikçe bu deneyimler sonraki nesillere uyarıcı olmuştur. Masallarda yer alan olay ve durumlar toplumun gerçeklerini yansıtır. Bu sayede masal, toplumu eğiten önemli bir ürün olmuştur. Masalın günümüzde, önemli ve geçerli olmasını sağlayan, düş yanının zenginliği ve uyarlanma olanaklarına sahip olmasıdır. Bilindiği üzere masallar, çocuk odaklı oluşturulmamış ancak günümüzde çocuk edebiyatında önemli bir tür olarak yer almaktadır. Örneğin, "Binbir Gece Masalları" çocuklara yönelik değil iken, Grimm kardeşlerin 1840-1860 yılları arasında derledikleri masallar "Kinderund Hausmärchen" (Çocuk ve Ev Masalları) başlığı ile yayımlanmıştır. Çocuğun benliğinin gelişmesinin ardından dünyanın değişik nesneleri ve olayları arasında bağlantılar kurmaya başladığı 3-4 yaşından itibaren masal yaşının da başladığı söylenebilir (Yılmaz, 2012). Masal türü hem genel olarak yetişkin

yazınında halk yazını unsuru ya da günümüzde kurmaca/özgün örneklerinin olabildiği gibi, hem de çocuk yazını içerisinde başlı başına bir türdür (Aytan, 2012). Dolayısıyla çocuk masalları, çocuk edebiyatında ayrı bir ürün olarak ele alınır, masalın örgün eğitim kurumlarının olmadığı dönemde insanların yaşantılarından örnekler aktarmak için eğitim aracı olarak kullanıldığını ve adının örnek anlamına gelen "mesel" sözcüğünden türetilebilme ihtimalinin olduğunu ifade etmiştir (Kıbrıs, 2010). Masalların ilk örnekleri çocuklar için oluşturulmamış olsa da zamanla çocuklar için yazılan ve ilgi çekici bir tür olarak düşünülmüştür. Masalların çocuklara olumlu mu yoksa olumsuz mu etki ettiği yönünde farklı düşünceler oluşmuştur. Masalın çocuklara olumsuz etki ettiğini düşünen bilim insanları olmuştur. Bu düşünceye zıt olarak masalların çocuklara birçok olumlu etkisi olduğunu düşünenler de olmuştur. Masallar, çocuk edebiyatında karşımıza çıkan türlerden ilkidir (Türkben, 2018). Aileleri sayesinde çocuklar, okula başlamadan önce masallarla tanışır. Masallar içerik açısından diğer türlerden birçok farklılık gösterir. Bu sebeple masallar diğer çocuk kitabı türlerinden ayrı ele alınmalıdır. Görüldüğü gibi masallar tarihî süreç içerisinde yararlı ya da zararlı olması açısından bir tartışma konusu olmakla beraber bir eğitim aracı olmuştur. Aynı zamanda ebeveyn ve çocuk iletişimini güçlendirmenin önemli bir aracıdır (Tanrıkulu, 2018). Çocuklar, masallardan edinilen deneyimlerle kendini ve yaşamı tanır ve davranışlarını düzenler. Çocukların öğrenmesi gerekenler masallardaki olaylar sayesinde somut hâle getirilir. Ayrıca masallar sanatsal bir kurgu ile oluşur. Çocuklarda ilgi uyandıran masallar, eğitici yönüyle de kabul edilir. Gizemli dünyası, macera dolu fantastik olaylardan oluşması, sıklıkla iyilerin kazanıp kötülerin kaybetmesi masalları çocuğun dünyasına yakın tutmaktadır. Masallar bireyi belirgin olarak çocukluk döneminden itibaren içinde bulunduğu kültürel ortamda kendine güvenen bir insanı ortaya koyma amacıyla oluşturulur (Onarıcıoğlu, 2011). Masallar eğitimde sıklıkla kullanılan bir araç olarak, içinde geliştirilmesi gereken değerleri de barındırmaktadır. O hâlde çocuklara değer kazandırmanın etkili yollarından biri de hikâye ve masal kitaplarıdır. Erken çocukluk döneminde çocuk kitaplarının önemi gün geçtikçe artmaktadır. Çocuk edebiyatı eserlerinin çocukların hayatındaki artan rolü, her geçen yıl artan kitap sayısından anlaşılabilir. Günümüzde masalın çocuklar için faydalı olduğu görüşü daha fazla benimsenmiştir. Masal çağı, özellikle 5-9 yaş arasındaki çocukları içeren bir dönem olarak anılmaktadır (Tıngır, Tarlakazan, 2021). Masalın çocuğun hayal gücünün ve yaratıcılığının geliştirilmesinde,

değerlerin kazandırılmasında ve anadilinin öğretiminde gerekli olduğu fikri, bilim insanları ve araştırmalar tarafından desteklenmektedir. Masallar, içerdiği büyüme ve gelişme temaları nedeniyle çocukları cezbetmektedir. Masal yazarları; çocukların karşılaştığı problemlerle alakalı çözümleri, kendi yaşam gerçeğini, beklentilerini, düşlerini masallarda yer alan ögelere yükleyerek göstermeye çalışmıştır. Böylelikle yüzyıllarca gelecek nesilleri ikaz etmeye, hayatın zor koşulları karşısında deneyimli kılmaya ve eğitmeye çalışmıştır. Yukarıda da uzun uzun açıklandığı gibi çocuklara yönelik kurgusal nitelikli metinler içinde yer alan masallar, çocuğu doğrudan eğitmek düşüncesiyle oluşturulmasa da onda olumlu etki ve izlenimler bırakmayı amaçlamaktadır. Çocuğun karşılaşabileceği durumlara yönelik olumlu tutum ve davranış sergilemesine imkân tanır, nasıl davranacaklarına karar vermeleri hususunda onlara yardımcı olur. Masallar aracılığıyla çocuklar hayatta karşılaşabilecekleri durumlarla daha erken bir şekilde karşılaşır. Kendilerini zorluk yaşayan kahramanların yerinde hayal eder ve nasıl davranacaklarına yönelik düşünceler geliştirirler (Çetinkaya, 2007). Çocuklar için masal seçilirken, merak uyandıran, ilgili kılan, eğlendiren masallar tercih edilmelidir. Ayrıca seçilen masalın eğitici de olması gerekir. Bu durumda masalın çocuk eğitiminde amaçtan ziyade araç olduğu unutulmamalıdır. Masallar genel olarak eğitim ve öğretimde, özel olarak da ana dilinin eğitimi ve öğretiminde materyal olarak yıllardır kullanılagelmiştir. Bu kullanımın niteliği, miktarı ve şekli dönemden döneme değişmiştir. Her dönemin eğitim anlayışı, kendi ilkeleri ışığında, eğitim etkinlikleri içerisinde masallara az veya çok yer vermiştir (Karakuş, 2008). Masal çağı çocukları ile masal türü arasındaki koşutluklara ilişkin şu noktalara değinilmektedir:

- Masallarda yer alan düşsel boyut çocukların hayal dünyası ile koşuttur.
- Masallardaki abartı ve karşıtlıklar, çocuğun merakını cezbeder ve sıkılmasını engeller.
- Çocuk dünyayı sonuçları bakımından algılarken düşüncelerinde "nedensellik" eksiktir. Masallardaki olayların akışında da nedensellik aranmaz.
- Masalların sonuçları olumlu bir dünyayı yansıtır. Bu hâliyle masallar öğreticidir ve değerlerin geliştirilmesini sağlar.

Kitaplarda yer alan karakterlerle özdeşim kuran çocuklar kendini olayın içinde hisseder. Karakterde var olan düşsel özellikler ise çocuğun kitaba olan ilgisini artırır. Böyle bir bağlam sayesinde çocuk, karakterler aracılığıyla insanların başından geçebilecek olaylara tanık olur. Bu sayede sorunlar karşında takınacağı tavır ya da geliştireceği davranış ve strateji açısından çıkarımlarda bulunur (Yılmaz, 2012).

Masallar çocuklarda düş gücünü geliştirir ve çocukların yaratıcı düşünmesine yardımcı olur. Düş gücünü zenginleştirirken gerçek dünyadan da tamamen ayrılmaz. Çünkü hayatta yer alan gerçekler masala entegre edilir. Masallar çocukları gerçek yaşama hazırlar ve karşılaştığı olaylar ve mücadele vermesi gereken olaylarda nasıl davranması gerektiğine masallardan esinlenerek karar verir. Bu açıdan ele alındığında masallar çocuklara gerçek ve düş arasında bağlantı kurdurur (İşnaş, 2011). Bütün bu yaşamla direkt bağlantılı olay örüntüleri eğitimde de kazanımların gerçekleştirilmesinde benzersiz fırsatlar sunar. Masalların bireylere sağladığı faydalardan bazıları (Türkben, 2018):

- Dilin etkili ve verimli kullanılması,
- İletişim kurma becerisinin gelişmesi,
- Karar vermeyi kolaylaştırma,
- Araştırma yapma, yaratıcı ve eleştirel düşünme,
- Girişimcilik,
- Metin içi ve metinler arası okuma,
- Soyut kavram ve olguları somutlaştırma,
- Empati kurma.

Türkçe derslerinde yer alan dil çalışmaları ve yaratıcı etkinlikler beceri kazandırmayı amaçlar (Mert, 2012). Bu sebeple masallar dil derslerinde çoğu kez başvurulan bir türdür. İçerisinde barındırdığı zenginliklerle masallar, ders planlarında kullanılan önemli bir araç olmuştur. Yapılan çalışmalar incelendiğinde masallar genellikle dil eğitiminde kullanılmıştır (Arıcı ve Bayındır, 2015). Bu çalışmalardan bir kısmı Türkçe öğretimi üzerine olmakla birlikte bir kısmı da yabancı dil öğretimi ile ilgilidir. Dil eğitiminde yer alan dinleme, konuşma, okuma ve yazma alanları masal kullanımı için oldukça elverişlidir. Bu sebeple masal, öğretmenler tarafından sıkça araç olarak kullanılan bir türdür. Ana dilin içindeki zenginlikler, masalın oluştuğu dönemin edebî özellikleri gibi önemli konular masal içerisinde yer alır. Masallar

ayrıca din ve değer eğitimi amacıyla kullanılmaktadır (Tanrıkulu, 2018). Din eğitiminde kıssadan hisse çıkarma ve çocuğa doğruyu veya yanlışı gösterme amaçlanmaktadır. Değer eğitiminde ise çocuğun olumlu tutum ve davranışlar sergileyerek değer sahibi birey olması beklenmektedir. Din ve değer gibi soyut kavramlar masal yardımıyla somutlaştırılabilir. Böylece verilmek istenen mesaj, bilişsel gelişim açısından somut işlemler dönemindeki bir çocuğun seviyesine indirgenerek verilebilir. Bu dönemde doğrudan anlaşılması zor olan kavramlar masal aracılığıyla çocuğa kazandırılabilmektedir (Sağlam, 2001).

2.6. Çoklu Duyusal Öğrenme

Eğitimcilerin karşılaştığı en önemli zorluklardan biri, erken yaşta ya da öğrenme ile ilgili zorluk yaşayan öğrencilere okuryazarlık becerilerinin nasıl öğretileceğidir (Baines, 2008). Öğrencilerin eğitim öğretim süreçlerinde belirli stratejilerin dâhil edilmesi, mümkün olduğunca çok sayıda öğrenciyi okumaya hazırlık için hazırlamanıza yardımcı olabilir. Öğretim programları ve yöntemleri ile ilgili meydana gelen gelişmeler, eğitimde başarıyı sağlamada çoklu duyusal öğrenmenin en etkili yöntemlerden biri olduğunu göstermektedir (Shams ve Seitz, 2008; Balcı ve Çayır, 2017).

Çoklu duyusal öğrenme etkinlikleri, kavramların öğretilmesinde beyindeki birden fazla alanın öğrenme sürecine dahil edilmesine olanak sağlar (Thornton ve diğ., 1983; Pagliano, 2012). Eğitim materyallerine video ya da görseller gibi işitsel veya görsel bileşenler ekleyerek öğrencilerin daha güçlü şekilde temel dil becerilerine sahip olmaları sağlanabilir. Çoklu duyusal öğrenme, daha yerleşik eğitim yöntemleriyle, özellikle Gardner'ın çoklu zekâ kuramıyla da ilişkilidir (Yıldırım, 2020).

Öğrenciler örgün eğitim öğretim sözüne başlamadan önce okumaya hazır olmalarını sağlayacak becerileri öğrenmektedirler. Harflerin tanınması ve çizme becerilerinin gelişmesi bu dönemde başlamaktadır (Shams, Seitz, 2008). Öğrencilerin öğrenmede etkili olan dil becerileri dinleme, konuşma, okuma ve yazma şeklindedir. Bu becerilere temel oluşturan en önemli beceri ise dinleme becerisidir. Dinleme becerisi sayesinde bireylerde konuşma, okuma ve yazma gibi beceriler gelişmektedir. Dinleme becerisinin yeterince gelişmediği durumlarda bireylerde iletişim kurma

konuşma, okuma ve yazma gibi becerilerde de sorunlar yaşanmaktadır (Taljaard, 2016).

Çoklu duyusal öğrenmenin etkili öğrenme stratejileri arasında yer almasının nedeni beynin çalışma prensibi ile ilişkilidir (Thelen ve diğ., 2012). İnsan beyni çok yönlü bir özelliğe sahip olup, çevreden gelen çeşitli uyaranları tanıyarak ve tepki göstererek büyümektedir. Beyin görsel, işitsel ve dokunsal fonksiyonların algılanmasına ve bu fonksiyonların bir noktada birleştirilerek anlamlandırılmasına olanak sağlamaktadır (Baines, 2008; Şahin, 2011). Sürekli olarak öğrenme faaliyeti gerçekleştiren beyin, karşılaştığı her olgu ya da nesneye ilişkin yeni bir algıya sahip olmaktadır. Ancak öğrenmelerin sürekli olması, daha önce gerçekleşen öğrenmelerin hatırlanmasında zorluklar meydana getirebilmektedir. Zihinsel süreçlerde meydana gelen öğrenmelerin yeniden hatırlanması, birden fazla duyu ile algılanmasına bağlıdır. Örneğin günlük hayatta radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarından elde edilen veriler bakımından, radyonun öğrenmede etkili olduğu belirli bir süre öğrenilen bilgilerin hafızada kaldığı, ancak televizyon ile öğrenilen bilgilerin daha kapsamlı öğrenildiği ve daha uzun süre hatırlandığı bilinmektedir (Bahrick, Lickliter, 2012; Yıldırım, 2020). Bu durum radyonun tek yönlü olarak dinleme becerisini dikkate alması, televizyonun ise görsel ve işitsel araçlar kullanarak hem dinleme hem de görme duyularını dikkate alması ile açıklanabilir (Bahrick, Lickliter ve Flom, 2004). Benzer şekilde eğitim öğretim süreçlerinde de birden fazla duyunun aynı anda ortak bir öğrenme hedefine yönelik faaliyete geçmesi, öğrenmelerin daha kapsamlı, uzun süreli ve anlamlı olmasını sağlamaktadır. Çoklu duyusal öğrenme aynı zamanda tat alma, koklama ve dokunma gibi özellikler taşımaktadır (Pagliano, 2012).

Çoklu duyusal öğrenme ile ilgili eğitim alanında yapılan araştırmalar, çoklu duyusal öğrenmenin eğitimde başarıyı ve kalıcılığı artırdığını göstermektedir (Birsh, 2011; Nurjanah, 2017). Çoklu duyusal öğrenme özellikleri öğrenme sürecinde bireylerde çeşitli öğrenme alanlarının dikkate alınarak eğitim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini sağlamaktadır. Bireyin çeşitli duyusal özelliklerinin harekete geçirilmesi, öğrenmenin daha eğlenceli, daha etkili ve kalıcı olmasını desteklemektedir. Bu bakımdan öğrenme süreçlerinde çoklu duyusal özelliklerin harekete geçirilmesi önemlidir (Blomert, Froyen, 2010).

Çoklu duyusal öğrenme süreçleri, öğrencilerde bireysel ve grupla yapılan etkinlikler için kullanışlı bir özelliğe sahiptir. Öğrencilerde eleştirel düşünme, okuduğunu

anlama, karmaşık süreçleri daha basit hâle getirme gibi durumlar çoklu duyusal özellikler ile ilişkilidir (Baines, 2008; Bremner ve diğ., 2012). Örneğin öğrenme süreçlerinde öğrencilere yalnızca sesli uyaranların verilmesinin yerine, sesle birlikte görsellerin ve hareketli içeriklerin sunulması, ses tonlarının farklı modlarla öğrencilere sunulması, öğrencilerde soru cevaplar ya da duyusal içerikler sunularak duyguların harekete geçirilmesi, öğrenme sürecinin etkililiğini artırmaktadır. Bu süreçler öğrencinin birden fazla duyusu ile öğrenme sürecine dahil olmasını, dolayısıyla motivasyonun öğrenme hedef ve kazanımlarına yönelmesini sağlamaktadır (Magpuri-Lavell ve diğ., 2014).

Günümüzde eğitim öğretim süreçlerinde konu, öğretmen ve çevre özelliklerinin yanında öğrenci özellikleri daha önemli hâle gelmektedir (Krueger Fister ve diğ., 2016). Bu bakımdan öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri, beklentileri, geldikleri sosyal kültürel çevreler, fiziksel ve biyolojik özellikleri öğrenme süreçlerinde daha etkili olmaktadır (Fifer ve diğ., 2013; Jordan ve diğ., 2008). Öğrencilerin bireysel özelliklerinin daha ön plana çıktığı günümüz eğitim yaklaşımlarında, bireysel farklılıklar dikkate alınarak her öğrenciye uygun eğitsel içeriklerin ve eğitim öğretim süreçlerinin tasarlanması amaçlanmaktadır (Proulx ve diğ., 2014). Öğrencilerin öğrenme özellikleri arasında görsel, işitsel ve dokunsal süreçlerin çeşitli ağırlıkta olduğu bilinmektedir. Bu özellikler aynı zamanda çoklu zekâ kuramı ile de açıklanmaktadır (Rabini ve diğ., 2019). Çoklu zekâ kuramı bireylerin öğrenme süreçlerinde, bireysel özelliklere bağlı olarak farklı şekillerde daha etkili öğrenebildiklerini vurgulamaktadır. Bu kurama göre öğrenemeyen öğrenci yoktur, öğrenci için uygun olan yöntemlerin keşfedilmesi gerekmektedir (Downing, Barutchu, Crewther, 2014). Konu ile ilişkili olarak çoklu duyusal öğrenme günümüz eğitim yaklaşımları ile da doğrudan ilişkili görülmektedir. Çünkü bu öğrenme süreçlerinin bir özelliği olarak, öğrencilerin birden fazla duyusunun öğrenme sürecine dâhil edilmesi ve öğrenme ortamının zenginleştirilmesi sağlanmaktadır (Huyck, Wright, 2013).

Çoklu duyusal öğrenmenin çoklu zekâ kuramıyla ilişkili olduğu söylenebilir (Hillock ve diğ., 2011). Çoklu zekâ kuramı bireylerde öğrenmenin farklı zekâ türlerine bağlı olarak, çeşitli öğrenme yaklaşımlarının ve etkinliklerinin eğitimde hedeflenen kazanımlara ulaşmada etkili olabileceği belirtilmektedir (Nourbakhsh ve diğ., 2013). Eğitimde öğrencilere akademik becerilerin kazandırılmasında, somut ve soyut

kavramların öğretilmesinde sözel, görsel, dilsel, mantıksal ve matematiksel becerilere uygun eğitim stratejilerinin uygulanması önemlidir. Çeşitli stratejiler kullanılarak öğrenme faaliyetleri öğrenciler tarafından daha kolay anlaşılmakta ve daha etkili sonuçlar ortaya çıkarmaktadır (Jurban, 2011). Benzer şekilde çoklu duyusal öğrenme modeli çoklu zekâ teorisine dayalı olarak öğrencilerin güçlü yönlerinin öne çıkarılması ve bireysel özelliklerine uygun eğitim süreçlerinin tasarlanmasını gerektirmektedir. Bu sayede çoklu duyusal öğrenme modeli öğrencilerin derslere etkin katılımını artırmakta, derse isteksiz olan öğrencilerin motivasyonlarını yükseltmekte, yalnızca zihinsel olarak değil davranışsal ve duygusal yönleriyle de eğitim sürecine dâhil olmaları sağlanmaktadır (Hazoury ve diğ., 2009).

2.7. Çoklu Duyusal Öğrenme Modelinin Eğitimde kullanılması

Okullar öğrencilerin, günün önemli bir zamanını geçirdikleri sosyal, akademik ve davranışsal boyutların bulunduğu zengin öğrenme ortamlarıdır. Sınıf ve okul ortamlarının sahip olduğu bu özellikler sayesinde bireylere birden fazla öğrenme yöntemi sağlanmaktadır (Majzub ve diğ., 2012). Öğrenme ortamlarının sağladığı zengin öğrenme imkânları öğrencilerin, çeşitli öğrenme duyularını bir araya getirerek öğrenmenin etkili olmasını sağlamaktadır. Bu özelliği sayesinde öğrenme ortamından ya da bireysel özelliklerden kaynaklanan bazı avantajlı durumların, öğrenmeyi olumsuz etkilemesi önlenebilmektedir (Akpınar, Aydın, 2010).

Çoklu duyusal öğrenme modeli sayesinde öğrenciler öğrenme sürecine dahil edilmekte, öğrencilerin seviyesine ve öğrenme hızlarına uygun farklı öğrenme yöntemleri tasarlanmaktadır (Lian ve diğ., 2017). Burada temel amaç öğrencilerin öğrenmelerini daha kolay, etkili ve kalıcı hâle getirmektir. Nitekim günümüzde öğrenme yaklaşımları ve eğitim sisteminin gelmiş olduğu durum, öğrencilerin bireysel özelliklerini dikkate alan, her bireyin öğrenebileceği, geleneksel olarak düz anlatım yönteminin dışında öğrencinin kazanımlara kendi etkinlikleri ile ulaşmasını sağlayan bir yaklaşım uygulanmaktadır (Sinclair, 2018). Çoklu duyusal öğrenmede öğrenciler açısından planlanan ders, konu ve öğrenme ortamının özelliklerine bağlı olarak farklı şekillerde tasarlanabilir. Bu öğrenme modeli öğrenme ortamlarında yöntem ve tekniklerin farklılaştırılmasının yanında, öğrenme ortamlarında zengin içerik ve çeşitli materyaller kullanılmasını da gerektirmektedir. Öğrencilerin ilgisini

çekebilecek, motivasyonlarını artıran, dersi daha eğlenceli hâle getiren araç gereçlerin öğrenme ortamında bulunması önemli görülmektedir (Baines, 2008).

Çoklu duyusal öğrenme öğrencilerde en az iki farklı duyunun öğrenme sürecinde aktif olmasını gerektirmektedir. Bu kavram günümüzde farklılaşan sosyal kültürel değişimler ve teknolojik alanda meydana gelen gelişmelere bağlı olarak öğrenme ortamlarının geliştirilmesi amacıyla ortaya çıkmıştır (Pagliano, 2012). Bu yaklaşımda bireylerin öğrenme süreçlerinde görsel, işitsel ve dokunsal özelliklerin aktif hâle getirilmesi amaçlanmaktadır. Çoklu duyusal öğrenmenin içerisinde bulunduğu eğitim ortamlarının temel özelliklerinden bazıları aşağıda verilmiştir (Baines, 2008):

- Öğrenci öğretmen etkileşimi daha etkili şekilde gerçekleşmekte,
- Öğrenmenin hedeflerine bağlı olarak tümevarım ve tümdengelim gibi çeşitli yöntemler kullanılabilmekte,
- Öğrenme süreci bireyselleştirilmiş ve esnek öğrenme sağlamakta,
- Dildeki bütün becerileri ve seviyeleri kapsayıcı bir öğretim yaklaşımı sunmakta,
- Bireylere beynin bütün yönlerini öğrenme sürecine dâhil edecek şekilde görsel, işitsel ve dokunsal özellikleri çok yönlü olarak kullanmayı sağlamakta,
- Öğrenme sürecinde karmaşık olan süreçlerin kolaydan zora ve basitten karmaşığa olacak şekilde düzenlenmesi,
- Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin dikkate alınması,
- Öğrencilerde dikkat ve motivasyonu artıran öğrenme sürecine etkili bir şekilde katılmasının sağlanması şeklinde ifade edilebilir.

Öğrenme çalışmaları ve özellikle tek yönlü öğrenme, tek bir duyusal modaliteden oluşan uyaranların öğrenilmesine odaklanmıştır. Bununla birlikte, bireylerin dünyadaki deneyimleri çoklu duyusal uyarımı içermektedir (Sinclair, 2018). Örneğin, görsel ve işitsel bilgiler, hareketli nesnelerin yerelleştirilmesini ve izlenmesini içeren birçok görevi yerine getirmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle, insan beyni çok-duyulu ortamlarda en iyi şekilde gelişim göstermekte ve öğrenme daha zengin hâle gelebilmektedir. Bununla birlikte, çok-duyulu eğitim ortamlarının tasarlanması, öğrenme durumlarını doğal ortamlara daha da yaklaştırmakta olup öğrenme için daha etkilidir (Akpınar, Aydın, 2010).

Çoklu duyusal öğretim sadece özel eğitime ihtiyacı olan çocuklar için değil, aynı zamanda bütün öğrenciler için iyi bir öğretim yöntemidir. Çoklu duyusal öğrenme araçlarını öğrenme süreçlerine dâhil etmek, öğrenme farklılıkları olan öğrenciler için öğrenmeyi daha erişilebilir hâle getirecektir (Pagliano, 2012). Çoklu duyusal öğretim, bilgi sunulduğunda öğrencinin aynı anda birden fazla duyuyu kullanması anlamına gelir (Rau ve diğ., 2020). Görsel, işitsel ve kinestetik (veya dokunsal) öğrencilerin kullandıkları temel duyulardır ve bunlar görsel, işitsel ve motor (veya kas) belleğe karşılık gelmektedir. Bir öğrenci yeni bir bilgi ögesini öğrenmek için ne kadar çok yol ve bağlantı kullanırsa, bu bilgiyi elde etmek için o kadar fazla yola sahip olmaktadır (Baines, 2008).

Çoklu duyusal öğretim teknikleri, daha fazla öğrenme araçlarıyla meşgul olmayı ve mevcut aktivitelerin çok-duyulu hâle getirilebileceğini açıklamaktadır. Bu öğretim uygulamalarının çoğu, öğrenmede zorluk yaşayan, öğrenme ortamından ya da bireysel faktörlerden kaynaklı nedenlerle öğrenme sorunları yaşama durumlarını en aza indirmektedir. Bu yaklaşım kavramları öğretmek veya pekiştirmek için görsel, işitsel, kinestetik/dokunsal etkinliklerin gerçekleştirilmesini gerektirmektedir (Suryaratri, Prayitno ve Wuryani, 2019). Öğrencilerin öğrenme özellikleri genel olarak dört kategoride değerlendirilmektedir. Bunlar (Aja ve diğ., 2017):

- İşitsel (İşitme Duyusu),
- Görsel (Görme Duyusu),
- Dokunsal (Dokunma Duyusu veya İnce Motor Hareketi),
- Kinestetik (Vücut Hareketi veya Kaba Motor Hareketi) şeklindedir.

Genel olarak, bu yöntemlerden en az biri her öğrencide baskındır. Bazıları öğrenirken ellerini kullanmayı tercih ederken, diğerleri kavramı kavramak için bir resmin veya resmin görsel bir temsilini görmeye ihtiyaç duyabilmektedir. Bireyin öğrenmesinde beynin sahip olduğu öğrenme özelliklerinin öğrenme üzerinde önemli bir etkisi vardır (Junker ve diğ., 2021). Öğrenme sürecinde çeşitli özelliklerin aktif olması, beynin her iki yarım küresi de hareket etmesini ve öğrenmeye tepki vermesini sağlamaktadır. Bir öğrenme etkinliğinde çeşitli öğrenme yollarının kullanılması, öğrencinin güçlü yönlerinden yararlanmayı kolaylaştırmakta ve zayıf yönlerini güçlendirmektedir (Finotti ve diğ., 2018). Öğrenciler farklı hızlarda öğrenmektedirler. Bununla birlikte, çoklu duyusal stratejilerin kullanılması,

öğrencilere tam öğrenme potansiyellerine ulaşmaları için çeşitli fırsatların verilmesini sağlamaktadır (Jurban, 2011).

2.8. Dinleme ve Tutum İlişkisi

Dinleme bireylerin dış dünyadan algıladıkları sesleri işitme organları aracılığıyla alarak zihinsel süreçlerde anlamlı hâle getirmesi, seslere yönelik dikkat ve motivasyon göstermesini ifade etmektedir. Tutum ise bir durum, olgu ya da kavrama yönelik bireylerde doğrudan ya da dolaylı yaşantılar yoluyla meydana gelen duyuşsal tepkilerdir. Tutumlar olumlu olabileceği gibi olumsuz da olabilmektedir (Tanrıkulu, 2018).

Tutumlar bireylerin sosyal yaşantılarını, algılarını, sosyal ve psikolojik özelliklerini etkilemektedir. Tutumlar sosyal algıları ve davranışları etkileme özelliği sayesinde psikoloji ve eğitim bilimleri alanlarında, üzerinde araştırmalar yapılan önemli konular arasında yer almaktadır. Tutumların bazı önemli özellikleri bulunmaktadır. Bunlar (Kurudayıoğlu, Kiraz, 2020);

- Tutumlar bireylerde ilişkilerin, belirli bir yönde sürdürülmesini sağlamaktadır.
- Tutumlar bireylerin çevreyi tanıması ya da etkileşim kurmasıyla ortaya çıkmaktadır.
- Tutumlar belirli durumlarda oluşur, yaşantılara bağlı olarak güçlenebilir, zayıflayabilir ya da dönüşebilirler.
- Tutumlar geçici ya da kalıcı olabilir.
- Tutumlar bireylerde doğuştan getirilmeyen, sonradan kazanılan özelliklerdir.
- Tutumlar davranışlara ve düşüncelere yön verebilir.
- Tutumlar sosyal ilişkilerin yönü ve niteliğini etkileyebilir, belirli sosyal ortamlara girmeyi ya da uzak durmayı sağlayabilir.
- Tutumlar, davranışlar gibi somut özelliklere sahip değildir, ancak tutuma bağlı olarak bazı davranışların ortaya çıkması mümkündür.

Tutumlar bireylerde olumlu ya da olumsuz şekillerde görülebilir. Tutumlara bağlı olarak bireylerin zihinsel becerilerinde ve faaliyetlerinde faklılıklar görülebilir. Tutumlar, bireylerin doğrudan kendi yaşantılarına bağlı olarak ortaya çıkabileceği

gibi, ön yargılara ya da başkalarının tutumlarına bağlı olarak da ortaya çıkabilir. Örneğin matematik dersine yönelik olumsuz tutum geliştirmiş olan bireylerin, hiç matematik dersi almayan bir öğrenciyle iletişim kurarak, matematiğe yönelik olumsuz tutum geliştirebilmesi mümkündür (Türkben, 2018).

Bu tutum geliştirme süreci farklı şekillerde de ortaya çıkabilir. Bu bakımdan tutumların zihinsel, sosyal ve duygusal yönlerinin olduğu söylenebilir. Belirli bir nesneye ya da duruma ilişkin tutum geliştiren bireyin duygu düşünce ve davranışlarının birbiriyle tutarlı olması beklenmektedir (Kılınç, 2015). Bireyin sahip olduğu tutumların derecesi yaşantıların çeşitliliği ve sürekliliği ile ilişkilidir. Olumsuz bir tutumun geliştiği bir durumda, benzer durumun sürekli olarak yaşanması, bireylerde olumsuz tutumu daha güçlü hâle getirmektedir (Meral, 2019).

Tutum, bireylerin soyut ya da somut olarak etkileşim içerisinde oldukları durumlara karşı olabilmektedir. Bu özelliklerden biri dil becerileridir. Bireylerde dil becerilerinin geliştirilmesi, bireyin anne karnındaki sürecinde başlamakta ve dünyaya geldikten sonra aile ortamında ve örgün eğitim süreçlerinde de devam etmektedir. Çocuklarda öğrenme sosyal, fiziksel, zihinsel ve duygusal özelliklerin etkileşimi ile gerçekleşmektedir. Dil öğrenme becerilerinin gelişmesinin temelinde ise dinleme becerisi yer almaktadır. Çocukların dil öğrenme süreçlerinin etkili ve verimli olabilmesi, dil öğrenmeye yönelik tutumlarının olumlu olması ile mümkündür. Bu bakımdan dil öğrenmeye yönelik tutumların incelenmesi ve geliştirilmesi önemlidir (Kılınç, 2015).

Tutumların oluşmasında en önemli unsur bireyin sahip olduğu zihinsel ögeler, nesnelere yönelik şemalar ve algılardır. Bunlar ise bireyin doğrundan ve dolaylı yaşantıları ile ilişkilidir. Bireyler hiç bilmedikleri bir duruma ya da nesneye yönelik olumlu ya da olumsuz tutuma sahip değildirler. Ancak nesnenin başka bilinen bir nesneye benzetilmesi, nesneyle doğrudan etkileşim kurulması ya da dolaylı olarak başkalarının nesneyle olan ilişkisinin gözlemlenmesine bağlı olarak tutumun yönü belirginleşmektedir. Örneğin bir atletizm yarışmasında birey hiç yarışmamış olsa da kendisi ile kıyasladığı bir yarışmacının özellikleri ile kendi özelliklerini eşleştirebilir, yarışmacının başarılı olmasında kendinin de başarılı olabileceği, yarışmacının başarısız olması durumunda ise kendinin başarısız olabileceğine yönelik tutum gelişebilmektedir (Katrancı, Yangın, 2012).

Dil becerileri ile tutum ilişkisi incelendiğinde bireylerin dil öğrenme süreçlerinde zorluklarla karşılaşması ya da kolay bir süreç yaşamaları, dil öğrenmeye yönelik tutumlarını da olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir. Dil öğrenmede bireyin fiziksel yetersizlik yaşaması, öğrenme ortamın uygunsuz olması, öğrenme içerikleri ve öğretmenle ilgili yaşanan olumsuzluklar, dil öğrenmeye yönelik tutumu olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla bireylerde olumsuz tutum gelişmektedir (Güneypınar, 2021).

Tutumların sonradan geliştiği ve farklılaştığı dikkate alındığında, öğrenme ortamlarında dil öğrenmeye yönelik olumsuz tutumların, olumlu tutuma dönüştürülmesi mümkündür. Bu dönüşümde öğrencinin yaşadığı sorunlar ve olumsuz tutumun nedenleri incelenerek, öğrenme ortamı, yöntem teknikler ve öğrenme materyalleri yeniden düzenlenerek tutumların dönüştürülmesi sağlanabilir. Ayrıca sosyal ortamlarda, öğrencilerin olumsuz tutumlarının, başkalarını gözlemleyerek olumlu tutuma sahip olmaları sağlanabilir (Türkben, 2018).

Tutumların olumlu olması, bireyin yaşantısı ve öğrenme süreçlerinden memnuniyet derecesini de etkilemektedir. Olumlu tutuma sahip olan bireylerin, öğrenmeye istekli, motivasyonu yüksek ve akademik başarı düzeyi de yüksek olmaktadır. Bu bakımdan bireylerde dil becerilerinin eğitimine yönelik tutumun olumlu geliştirilmesi, dil öğrenme süreçlerini de daha etkili ve kalıcı hâle getirebilecektir. Bu bakımdan özellikle Türkçe derslerinde dinleme çalışmalarına önem verilerek, öğrencilerde dinleme becerileri, bireysel farklılıklar dikkate alınarak geliştirilebilir (Kurudayıoğlu, Kiraz, 2020).

2.9. İlgili Araştırmalar

Akpınar, Aydın (2009) çoklu duyusal öğrenme modelli yabancı dil öğretimi ile ilgili yaptıkları araştırmada, dil öğretiminde öğrencilere dokunsal, görsel ve işitsel, koku ve tat alma ile ilgili materyalleri kullandıkları öğrenme sürecinde, öğrencilerin doğal ortamda olduğu gibi birden fazla duyusal mekanizmanın dil öğrenme sürecini eşlik ettiği, öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun ve çok yönlü öğrenmenin gerçekleştiği, mevcut öğrenme stratejilerin tamamlayıcı bir özellik olarak çoklu duyusal öğrenmenin yabancı dil öğretiminde ve dil öğrenme becerilerinde etkili olarak kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Balcı, Çayır (2017) 4. sınıf öğrencilerinin fonolojik farkındalığının artırılmasında çoklu duyusal öğrenme modelinin etkisini inceledikleri araştırmada, öğrencilerde harf, kelime okuma ve hece gibi becerilerin öğretilmesinde önemli artışlar sağladığı, öğrencilerde harflerin yazıya dönüştürülmesi ile ilgili becerilerde önemli artışlar meydana geldiği sonucuna ulaşmışlardır.

Lian ve diğerleri (2017) akademik yazma becerilerinin kazandırılmasında çoklu duyusal öğrenmenin etkisini inceledikleri araştırmada, öğrencilerde metinsel düzenlemeler ve anlamlı kalıpların oluşturulmasında görsel, işitsel ve dokunsal özellikleri öğrenme sürecinde kullanılmasının bireylerde başarıyı artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2017) erken yaşta yabancı dil eğitiminde masalların dil becerilerine etkilerine ilişkin yaptığı araştırmada, öğretmenlerle görüşmeler yapmıştır. Araştırmada masalların öğrencilerde dil becerilerine olumlu etki meydana getirdiği, öğrencilerde farklı kültürlerin tanınmasında ve dil derslerine yönelik motivasyonlarının artmasında masalların etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sinclair (2018) çoklu duyusal öğrenme özelliklerinin kullanıldığı öğrenme etkinliklerinde bireylerin yaratıcılık ve eleştirel olma özelliklerine etkisini incelemiş, çoklu duyusal öğrenmenin öğretim süreçlerinde yaratıcılığı artırma, öğrenme süreçlerini kolaylaştırma ve çok yönlü değerlendirmenin sağlanması gibi avantajlar sağladığı, ayrıca öğrencilerin elektronik öğrenme araçlarına ilgisini artırarak öğrenmeye yönelik motivasyonu yükselttiği sonucuna ulaşmıştır.

Suryaratri ve diğ., (2019) ilkokullarda çoklu duyusal öğrenmenin uygulanmasına ilişkin yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin çoklu duyusal öğrenmenin eğitim süreçlerinde kullanılmasının daha etkili sonuçlar ortaya çıkardığı, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde daha aktif bir şekilde katıldıkları, farklı öğrenme stillerine sahip olan bütün öğrencilerin öğrenmelerini daha da kolaylaştırdığı, çoklu duyusal öğrenmenin öğrencilerde öğrenme niteliklerini gerçek hayatlarıyla bütünleştirmelerine katkı sağladığı ve bütün derslerde çoklu duyusal öğrenme yöntemlerinin etkili bir şekilde kullanılmasının önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca duyusal öğrenmenin öğrencilerde öğrenme sürecinde ortaya çıkan olumsuzlukların azaltılmasında görsel ve işitsel teknolojilerinin kullanılmasında etkili olduğu belirtilmiştir.

Bilgiç ve diğ., (2019) Ezop masallarının dinleme becerilerine etkisini inceledikleri araştırmada, yarı deneysel araştırma modeli ile 45 öğrenci ve 18 masal ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerde masal anlatımının dinleme becerilerinin gelişmesinde olumlu etki meydana getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldırım (2020) Türkçe dersinde çoklu uyarıcılar ile gerçekleştirilen kelime öğretim uygulamalarının etkililiği üzerine gerçekleştirdiği araştırmada, öğrencilere çoklu uyarıcılar kullanılarak kelime öğretimi etkinliği gerçekleştirilmiş ve yapılan analizler sonucunda, çoklu uyarıcılar kullanılarak gerçekleştirilen öğrenme yöntemlerinin kullanıldığı öğrenci grubunda öğrencilerin okuma yazmaya yönelik tutumlarının daha olumlu geliştiği, okuma ve yazma özyeterlik becerilerinin daha yüksek olduğu ve öğrenilen bilgilerin daha kalıcı hâle geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Rau ve diğ., (2020) çoklu duyusal öğrenmenin çeşitli etkilerini inceledikleri araştırmada, çoklu duyusal öğrenme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen öğrenme süreçlerinde görsel, işitsel ve dokunsal bilgilerin yer aldığı, bu özelliklere sahip öğrenme durumlarını bireylerde dikkat dağınıklığını azaltarak hem öğrenciler hem de öğretmenler tarafından daha az performans gösterilerek yüksek düzeyde verim elde edildiği, öğrenme ortamlarında öğrenme amaçlarına uygun olmayan materyallerin ve seslerin öğrenme süreçlerinin dışında tutulması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Junker ve diğerleri (2021) çoklu duyusal öğrenme özelliklerinin bireylerde öğrenme üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmada, dokunsal ve işitsel özelliklerle desteklenmiş çok duyulu öğrenme ortamlarının öğrencileri daha yüksek düzeyde motive ettiği, öğrencilerin beyin fonksiyonlarında farklılıklar meydana getirerek, öğrenme becerilerinin daha uzun süreli olarak kalıcı hâle geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, araştırmanın uygulama süreci ve verilerin analiz yöntemlerine ilişkin ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada deneysel araştırma ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma desen kullanılmıştır (Büyüköztürk ve diğ., 2014).

Araştırmada deneysel araştırma modellerinden yarı deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel araştırma modelleri bir soruna çözüm üretmek amacıyla sistematik yöntemlerin kontrollü bir şekilde uygulanmasını gerektirmektedir. Bu araştırmalarda önceden belirli özelliklere göre düzenlenmiş uygulamaların, bireyler üzerinde meydana getirdiği etkinin test edilmesi amaçlanmaktadır. Deneysel uygulamalar bazı bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisini ortaya çıkarmaya yönelik yapılmaktadır. Deneysel araştırma sürecinde araştırmanın amacını belirlenmesi, katılımcı ya da grupların oluşturulması, uygulamaların yapılması, öntest ve sontest verilerinin toplanması, verilerin analizinin yapılması şeklide temel aşamalardan oluşmaktadır. Bu süreçte en önemli unsur araştırma deseninin belirlenmesidir. Eğitim araştırmalarında birçok değişkenin kontrol edilebildiği gerçek deneysel desenlerin aksine eğitim araştırmalarında, değişkenlerin birçoğunun kontrol edilmesi mümkün olmamaktadır. Bu nedenle yarı deneysel yöntemler kullanılmaktadır. Deneysel yöntemlerde grupların eşleştirilmesi ya da seçkisiz atama gibi katılımcı belirleme yöntemleri bulunmaktadır. Bu araştırmada katılımcılar araştırmaya seçkisiz olarak dâhil edilmişlerdir. Araştırma tek gruplu ön test son test deneysel modelde gerçekleştirilmiştir.

Nitel araştırma yöntemleri, verilerin toplanması ve analiz süreçlerinde görüşme, gözlem, vaka incelemesi, literatür taraması gibi çeşitli şekillerde gerçekleştirilmektedir (Creswell & Poth, 2016). Bu araştırmada öğrencilerde masal dinleme becerilerinin geliştirilmesine ilişkin öğrencilerle ve velilerle görüşmeler yapılmıştır. Görüşme formları yarı yapılandırılmış formlar hâlinde hazırlanmış olup, uygulamalar sırasında ve sonrasında katılımcılara uygulanmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim yılında Orta Karadeniz Bölgesinde bir ortaokulda öğrenim gören 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, okul yönetimiyle görüşülmüş ve uygulamanın yapılacağı sınıf belirlenmiştir. Sınıfta toplam 22 öğrenci bulunmaktadır. Ancak öğrenci ve velilerden onam alınması sürecinde 8 öğrencinin velisinin uygulamaya izin vermediği, öğrencilerden birinin de uygulamalara katılım sağlamada sürekliliğin bulunmaması nedeniyle araştırma 13 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğrencilerden elde edilen verilere ek olarak, öğrencilerde masal dinleme becerilerinin geliştirilmesine ilişkin velilerle görüşme yapılmıştır. Bu kapsamda araştırmaya katılan öğrencilerin velileri (13 veli) araştırmaya dâhil edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Masal Dinleme Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Tutum Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Araştırmada masal dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi için, anket uygulanacak sayının belirlenmesinde "madde sayısı X cevaplama skalası" (Tabachnick, Field, 2001) temel alınmıştır. Bu skalaya göre örneklem sayısı 195 olarak hesaplanmıştır. Çalışmaya geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yapılabilmesi için toplam 718 gönüllü öğrenciden veri toplanmıştır. Bu kriterlerle ilgili Tabachnick, Field (2001) faktörlerin analizinde 300 kişi "iyi", 500 kişi "çok iyi" ve 1000 kişi "mükemmel" olarak değerlendirmişlerdir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin okullara göre dağılımı şu şekildedir.

Tablo 3.1: Çalışma Grubuna Yönelik Sayısal Dağılım

Okullar	**Frekans (n)**	**Yüzde (%)**
Galip Öztürk Ortaokulu	172	24
Fatih Ortaokulu	122	17
Cumhuriyet Ortaokulu	67	9.3
Milli İrade Ortaokulu	72	10
Canik Fatih Ortaokulu	87	12.1
Atakent Ortaokulu	127	17.6
Atakum İmam Hatip Ortaokulu	71	9.8
Toplam	**718**	**100**

Tablo 1'e göre 2020-2021 eğitim öğretim yılında Samsun ili merkez ve Bafra İlçesinde 5.sınıf düzeyinde öğrenim gören 702 öğrenciden veri toplanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında faktör analizi açısından bu sayı yeterli düzeydedir. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizi için yapılan uygulamada, aynı evren içerisinde farklı örneklemlerde 585 öğrenciden veri toplanmıştır. 5. sınıf seviyesindeki öğrencilerin öğretim programında öyküleyici metinlerin yoğun bir şekilde bulunması ve ortaokul seviyesinde dinlemeye karşı tutumların belirlenmesi amacıyla, çalışma grubu 5. sınıflardan seçilmiştir.

3.3.2. Ölçeğin Geliştirilmesinde İzlenen Aşamalar

Ölçeğin geliştirme sürecinde madde havuzunun hazırlanması, pilot uygulama, uzman görüşleri, geçerlik ve güvenirlik analizleri gibi süreçler bulunmaktadır (Böttger, Rudolph ve diğ., 2017). Bu araştırmada da benzer süreçler takip edilmiş olup aşağıda açıklanmıştır.

3.3.2.1.Madde Havuzunun Hazırlanması

Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme öncesi/sırası ve sonrasına yönelik tutumlarını ve dinleme stratejilerini belirlemeye yönelik ölçme aracının geliştirilmesi sürecinde öncelikle dinleme ve dinleme tutumlarıyla ilgili yapılmış ölçekler incelenmiştir. Masal anlatıcılığının dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik

uygulamalarda dinleyicinin uygulamayla alakalı ortaya çıkabilecek tüm ifadeleri madde havuzuna eklenmiş, maddelerin dilbilgisi ve anlamsal açıdan herhangi bir bozukluk içerip içermediği hususunda altı Türkçe uzmanı tarafından kontrol edilmiştir. Şekilsel ve semantik açıdan açık ve net olarak masal anlatıcılığının dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik madde havuzunda toplam 40 madde yazılmıştır.

3.3.2.2.Uzman Görüşünün Alınması (Kapsam Geçerliliği)

"Masalların Dinleme Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Tutum Anketi" oluşturmayla ilgili uzman görüşüne başvurularak 40 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuş (Tablo2), alan uzmanlarına gönderilen maddeler uzmanların dinleme becerisinin geliştirilebilirliği üzerine yapılan değerlendirmeler ve revizyonları sonucunda 36 maddeye düşürülmüştür. Daha sonra 5 öğrenciye araştırmacı tarafından madde anlaşılırlığı konusunda uygulama yapılmış, 3 maddede anlaşılma konusunda belirsizlik tespit edilmiştir. Tespit edilen belirsizlikler revize edilerek tekrar 5 öğrenciye sunulmuş ve maddelerin anlaşılır olduğu görülmüştür.

Tablo 3.2: Madde Havuzunda Yer Alan Maddeler

	Hiç Katılmıyorum				Tamamen Katılıyorum
1. Masal dinlerken önce konunun ana fikrini anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
2. Dinlediğim masalın yardımcı düşüncelerini anlamaya çalışırım	1	2	3	4	5
3. Dinlediğim masalın bütününü anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
4.Dinlerken masalın olay örgüsünü çıkarmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
5. Dinlediğim masaldaki kişi, varlık, yer, zaman unsurları ile olay/lar arasındaki ilişkileri zihnime yerleştirmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
6. Masalı dinlerken devamını tahmin edebilirim.	1	2	3	4	5
7.Dinlediğim masaldaki düşünceler somutlaştırıldığında daha iyi anlarım.	1	2	3	4	5
8. Masalı dinlerken masalla ilgili zihnimden sorular sorarım.	1	2	3	4	5
9. Masalları dinlerken bir kâğıda zihin haritaları çizerim.	1	2	3	4	5
10. Masaldaki kişi veya varlıkların yerine kendimi	1	2	3	4	5

koyarak onların duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışırım.					
11. Dinlediğim masaldaki probleme farklı çözümler bulmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
12. Masaldan çıkardığım dersleri günlük hayatta kullanmaya özen gösteririm	1	2	3	4	5
13. Masal dinlemenin günlük hayatta önemli bir yeri vardır.	1	2	3	4	5
14. Masal metinlerini dinlerken canım sıkılır.	1	2	3	4	5
15.Masal dinleme etkinlikleri olmasa Türkçe dersinin daha zevkli geçeceğini düşünüyorum	1	2	3	4	5
16. Uzun masal metinlerinden hoşlanmam.	1	2	3	4	5
17. Masal dinleme etkinlikleri eğlencelidir.	1	2	3	4	5
18. Masal dinlerken kendimi rahat hissederim.	1	2	3	4	5
19. Masal dinlemekten hoşlanmam.	1	2	3	4	5
20. Dinlediğim masallarla ilgili etkinlikler yapmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
21. Masal dinleme etkinlikleri zaman kaybıdır.	1	2	3	4	5
22. Masal dinlerken zaman çok çabuk geçiyor.	1	2	3	4	5
23. Masal dinlerken yeni kelimeler öğrenirim.	1	2	3	4	5
24. Masal dinleyerek hayal gücümün geliştiğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
25. İyi bir masal dinleyicisi olduğumu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
26. Dinlediğim masalları anlamakta zorlanırım.	1	2	3	4	5
27. Masal yöntemiyle anlatılan konular aklımda daha fazla kalır.	1	2	3	4	5
28. Masal dinlediğim kişinin konuşma anındaki jest-mimik-ses tonu önemlidir.	1	2	3	4	5
29.Masal dinleme esnasında, anlatılan masala etkin bir şekilde eşlik etmek istemem.	1	2	3	4	5
30. Masallarda tekerleme kısmını dinlemekten zevk alırım.	1	2	3	4	5
31. Masal dinleme esnasında anlatılanlara eşlik etmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
32.Masal dinlerken konu dışı düşünceler zihnimi meşgul eder.	1	2	3	4	5
33. Masal dinlerken dikkatim yoğunlaşır.	1	2	3	4	5
34. Dinlediğim masalın hayatımla ilişkisini kurmaya çalışırım.	1	2	3	4	5

35. Dinlediğim masalın konu akışı beni etkiler.	1	2	3	4	5
36. Masal tarzıyla anlatılan konuları dinlemekten hoşlanmam.	1	2	3	4	5

Oluşturulan ölçeğin iç geçerliği açısından yeterliliği bu aşamada incelenmiştir. Bir ölçme aracının, ölçtüğünü öne sürdüğü değişkeni, ne derece doğru ölçtüğü geçerlilik olarak ifade edilir. Kapsam (içerik), uyum ve yapı geçerliliği olmak üzere üç çeşit geçerlilik vardır (Apuke, 2017; Büyüköztürk ve diğ., 2017). Araştırmada ölçeğin kapsam (içerik) geçerliliğine bakılmıştır. Araştırmada hazırlanan madde havuzundaki maddeler, altısı Türkçe eğitimi, biri ölçme değerlendirme alanında çalışan yedi uzman tarafından incelenmiştir. Uzmanlar maddeleri biçim, anlatım özelliği, dinleme öncesi, sırası ve sonrasında kullanılan stratejiler ve tutumları kapsayıcılık açısından incelemişlerdir. Uzmanların önerileri doğrultusunda içerik ve biçim açısından düzeltmeler yapılmıştır. Anket formunda hazırlanan taslak ölçek pilot uygulama için hazır hâle getirilmiştir. Taslak ölçeğin kapsam geçerliliği bu yöntemle sağlanmaya çalışılmıştır.

3.3.2.3.Pilot Uygulama

Uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda geliştirilen taslak ölçekteki maddelerin öğrenciler tarafından kullanılan dinleme öncesi, sırası ve sonrası stratejilerine ve tutumlarına yönelik olup olmaması bakımından, Samsun ili ve ilçelerinde çeşitli okullarda öğrenim gören 48 öğrenciden oluşan bir öğrenci grubuna sorulmuştur. Bu uygulamanın ardından öğrencilerin yanıtladığı her bir ölçek maddesi üzerindeki görüş ve önerileri dikkate alınarak ölçek maddeleri üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Araştırmacı tarafından bu maddelere yönelik 5 dereceli Likert tipi bir ölçme formu hazırlanmıştır. Böylece ölçeği cevaplayan öğrenciler için her bir maddeye beş alt düzeyde cevaplayabilecekleri seçenekli bir yapı oluşturulmuştur. Araçta bulunan maddeler 5-4-3-2-1 şeklinde puanlanmıştır. Böylece her bir veri toplama aracı için masala karşı tutum, anlama çözümleme, yaşamla ilişkilendirme dinlemeye etkileşimli katılım faktörlerine göre dinleme öncesi, sırası ve sonrası kullanılan stratejik boyutlarından belli bir puan elde edilmiştir. Puanın alt boyutlar bazında yüksek olması, öğrencilerin Türkçe derslerinde dinleme öncesi, sırası ve sonrası stratejileri kullandıklarını göstermektedir.

Araştırmada toplanan verilerin analizi ile ilgili olarak, ölçek maddelerinin açımlayıcı faktör analizlerinin yapılması ve ölçeğin boyutlarının belirlenmesinde SPSS 26 programı, açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen faktör yapılarının ve oluşturulan modellerin doğruluğunun incelenmesi amacıyla AMOS26 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri için veriler ayrı olacak şekilde, aynı evrenden ve farklı örneklemlerden toplanmıştır.

3.3.2.4.Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Araştırma kapsamında 702 öğrenciye ulaşılarak 5'li likert ölçeğiyle elde edilen veriler SPSS 26 programı ile faktör analizine tabi tutulmuştur. Veriler analiz edilmeden önce maddelere verilen yanıtlar incelenmiş, ölçekte yer alan olumsuz maddeler ve kontrol maddeleri sayesinde rastgele ya da özensiz doldurulduğu belirlenen 16 veri, veri setinden çıkarılmıştır. Kalan veriler ile geçerlik ve güvenirlik analizler yapılmak üzere madde havuzunda yer alan 14, 16, 19, 21, 26, 29,32,36. maddelere verilen yanıtlar SPSS programında recode yapılarak puanlamaları ters çevrilmiştir. Bu şekilde ölçek maddelerinin toplam puanları alınmış ve her maddenin maddelerin toplamıyla ilişkisi güvenirlik analiziyle incelenmiş ve güvenirlik katsayıları,30 altında olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır (Weaver, Maxwell, 2014). Bu maddeler 6,7,9,15,32. Maddelerdir (Tablo3).

Tablo3.3: Madde Korelasyon Değerleri

Maddeler	1,000
1.Masalları dinlerken önce konunun ana fikrini anlamaya çalışırım.	,394
2. Dinlediğim masalın yardımcı düşüncelerini anlamaya çalışırım	,381
3.Dinlediğim masalın bütününü anlamaya çalışırım.	,367
4.Dinlerken masalın olay örgüsünü çıkarmaya çalışırım.	,430
5.Dinlediğim masaldaki kişi, varlık, yer, zaman unsurları ile lar /olay arasındaki ilişkileri zihnime yerleştirmeye çalışırım.	,450
6.Masalı dinlerken devamını tahmin edebilirim.	**,318**
7.Dinlediğim masaldaki düşünceler somutlaştırıldığında daha iyi anlarım.	**,308**
8.Masalı dinlerken, dinlediğim masalla ilgili zihnimden sorular sorarım.	,423

9.Masalları dinlerken bir kağıda zihin haritaları çizerim.	**,210**
10.masaldaki kişi veya varlıkların yerine kendimi koyarak onların duygu ve .düşüncelerini anlamaya çalışırım.	,504
Dinlediğim.11 masaldaki probleme farklı çözümler bulmaya .çalışırım	,514
12.Masaldan çıkardığım dersleri günlük hayatta kullanmaya özen gösteririm.	,477
13. Masal dinlemenin günlük hayatta önemli bir yeri vardır.	,494
14.Masal dinleme metinlerini dinlerken canım sıkılır.	,533
15.Masal dinleme etkinleri olmasa Türkçe dersinin daha zevkli geçeceğini düşünüyorum.	**,306**
16.Uzun masal metinlerinden hoşlanmam.	,526
17.Masal dinleme etkinleri eğlencelidir.	,612
18.Masal dinlerken kendimi rahat hissederim.	,637
19.Masal dinlemekten hoşlanmam.	,532
20.Dinlediğim masallarla ilgili etkinlikler yapmaktan hoşlanırım.	,498
21.Masal dinleme etkinlikleri zaman kaybıdır.	,538
22.Masal dinlerken zaman çok çabuk geçiyor.	,465
23.Masal dinlerken yeni kelimeler öğrenirim.	,507
24.Masal dinleyerek hayal gücümün geliştiğine inanıyorum.	,541
25.İyi bir masal dinleyicisi olduğumu düşünüyorum.	,654
26.Dinlediğim masalları anlamakta zorlanırım.	,383
27.Masal anlatım yöntemiyle anlatılan konular aklımda daha fazla kalır.	,462
28.Masal dinlediğim kişinin jest-mimik-ses tonu önemlidir.	,389
29.Masal dinleme esnasında, anlatılan masala etkin bir şekilde eşlik etmek istemem.	,409
30.Masallarda tekerleme kısmını dinlemekten zevk alırım.	,466
32.Masal dinleme esnasında anlatılanlara eşlik etmeye çalışırım.	,499
33.Masal dilerken konu dışı düşünceler zihnimi meşgul eder.	**,235**

34.Dinlediğim masalın hayatımla ilişkisini kurmaya çalışırım.	,444
35.Dinlediğim masalın konu akışı beni etkiler.	,526
36.Masal tarzıyla anlatılan konuları dinlemekten hoşlanmam.	,526

Daha sonra kalan maddelerle faktör analizi yapılmış faktör yükleri düşük olan ya da birden fazla faktörde temsil edilen maddeler ölçekten çıkarılarak ve farklı faktör dönüştürme teknikleri kullanılarak yapılan analizlerde en uygun dönüşümün varimax tekniği ile 5 faktörlü yapıda temsil edildiği görülmüştür. Faktör analizi aşamasında yapılan işlemlerde 10,11,17,33,24,25,26,18,22 numaralı maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

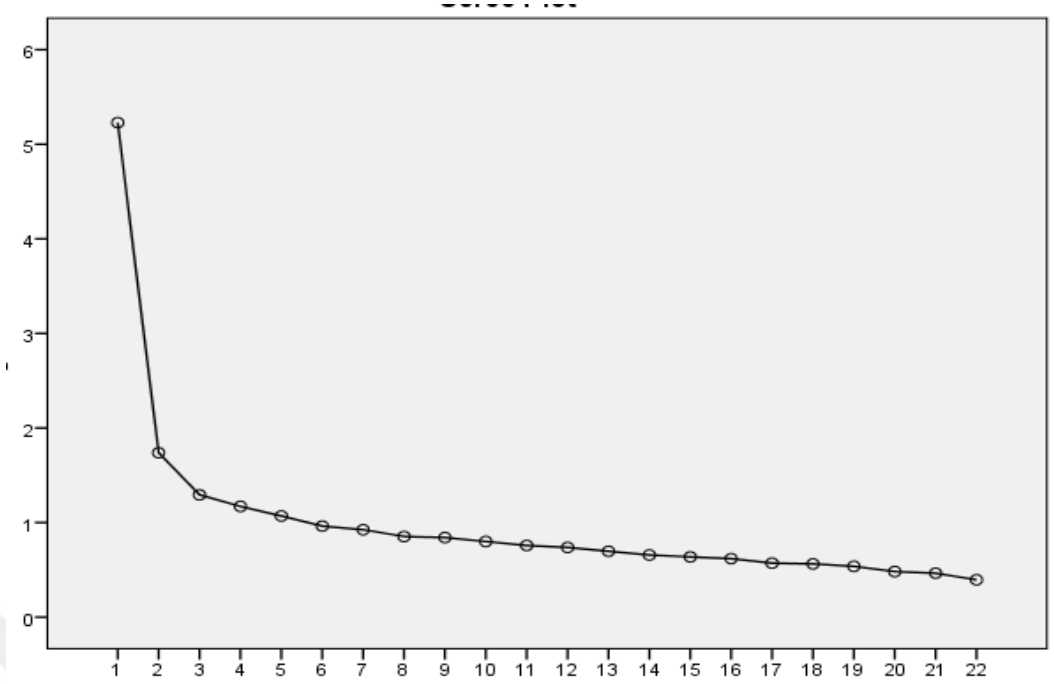
Ölçeğin alt boyutlarının açıkladıkları varyanslar ve güvenirlik katsayı değerleri tablo6'da verilmiş olup Masala Karşı Tutum %12,96, Anlama Çözümleme %9,96, Yaşamla İlişkilendirme %9,96, Masalın Sunumu %8,27, Etkin Katılım %6,56 olarak belirlenmiştir. Güvenirlik ve geçerlik işlemeleri sonucunda 5 faktörlü yapıdaki ölçekte 22 madde kalmıştır. Son hâline karar verilen ölçeğin KMO örneklem yeterlilik düzeyi,875, 5 faktörlü yapıda açıklanan toplam varyans %47,73 olarak bulunmuştur (Tablo 4). Analizler sonucunda ölçekte kalan maddelerin faktör yapılarındaki maddeler isimlendirilmiştir. Bu isimlendirmede faktörler "Masala Karşı Tutum, Anlama Çözümleme, Yaşamla İlişkilendirme, Masalın Sunumu, Etkin Katılım" şeklinde belirlenmiştir (Tablo5).

Tablo 3.4: Ölçeğin Alt Boyutları ve Açıklanan Varyans Değerleri

Component	Initial Eigenvalues			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	5,228	23,765	23,765	2,851	**12,961**	**12,961**
2	1,739	7,903	31,668	2,193	**9,967**	**22,929**
3	1,293	5,878	37,546	2,192	**9,962**	**32,891**
4	1,171	5,324	42,869	1,820	**8,274**	**41,165**
5	1,070	4,863	47,732	1,445	**6,567**	**47,732**

6	,963	4,376	52,108
7	,924	4,202	56,310
8	,853	3,876	60,187
9	,841	3,825	64,011
10	,800	3,636	67,647
11	,758	3,447	71,094
12	,737	3,351	74,444
13	,697	3,167	77,611
14	,657	2,986	80,598
15	,637	2,895	83,492
16	,618	2,811	86,303
17	,572	2,599	88,902
18	,563	2,561	91,463
19	,537	2,442	93,905
20	,482	2,190	96,094
21	,465	2,112	98,207
22	,395	1,793	100,000

Araştırmada faktör analizi sonucunda elde edilen madde öz değerlerine göre maddelerin dağılımının yer aldığı nokta (plot) grafiği aşağıda verilmiştir (Şekil1).

Şekil 3.1: Madde Özdeğerleri ve Nokta (Plot) Analizi

Faktör analizinde maddelerin faktörlere göre dönüştürülmesi sonucunda faktörler ve faktör içerisindeki maddeler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Tabloda maddelerin yer aldıkları faktörler ve faktör yükleri verilmiştir. Buna göre en yüksek faktör yüküne sahip olan madde "29.Masal dinleme esnasında, anlatılan masala etkin bir şekilde eşlik etmek istemem" iken, en düşük faktör yüküne sahip olan madde "30. Masallarda tekerleme kısmını dinlemekten zevk alırım." maddesidir.

Tablo 3.5: Maddelerin Yer Aldıkları Faktörler ve Faktör Yük Değerleri

	Faktörler				
	Masala Karşı Tutum	**Anlama Çözümleme**	**Yaşamla İlişkilendirme**	**Masalın Sunumu**	**Etkin Katılım**
14. Masal metinlerini dinlerken canım sıkılır.	,756				
19. Masal dinlemekten hoşlanmam.	,752				
21. Masal dinleme etkinlikleri zaman kaybıdır.	,675				
16.Uzun masal metinlerinden hoşlanmam.	,642				
36. Masal tarzıyla anlatılan konuları dinlemekten hoşlanmam.	,599				

1.Masal dinlerken önce konunun ana fikrini anlamaya çalışırım.	,614			
5.Dinlediğim masaldaki kişi, varlık, yer, zaman unsurları ile olay/lar arasındaki ilişkileri zihnime yerleştirmeye çalışırım.	,586			
3.Dinlediğim masalın bütününü anlamaya çalışırım.	,585			
4.Dinlerken masalın olay örgüsünü çıkarmaya çalışırım.	,568			
2.Dinlediğim masalın yardımcı düşüncelerini anlamaya çalışırım	,550			
8.Masalı dinlerken masalla ilgili zihnimden sorular sorarım.	,486			
12.Masaldan çıkardığım dersleri günlük hayatta kullanmaya özen gösteririm		,631		
34.Dinlediğim masalın hayatımla ilişkisini kurmaya çalışırım.		,586		
13. Masal dinlemenin günlük hayatta önemli bir yeri vardır.		,559		
20.Dinlediğim masallarla ilgili etkinlikler yapmaktan hoşlanırım.		,555		
23.Masal dinlerken yeni kelimeler öğrenirim.		,407		
30.Masallarda tekerleme kısmını dinlemekten zevk alırım.		,384		
28.Masal dinlediğim kişinin konuşma anındaki jest-mimik-ses tonu önemlidir.			,708	
27. Masal yöntemiyle anlatılan konular aklımda daha fazla kalır.			,608	
35. Dinlediğim masalın konu akışı beni etkiler.			,572	
29.Masal dinleme esnasında, anlatılan masala etkin bir şekilde eşlik etmek istemem.				,826
31.Masal dinleme esnasında anlatılanlara eşlik etmeye çalışırım.				,683

Araştırmada faktör analizi sonucunda elde edilen alt boyutların ve alt boyutlara ilişkin madde sayıları ve Cronbach Alpha (α) katsayıları ölçeğin alt boyutlarına göre hesaplanmıştır. Güvenirlik değerleri incelendiğinde bütün alt boyutlarda güvenirlik katsayısının,70 üzerinde olduğu ve yüksek düzeyde güvenirliğe sahip olduğu görülmektedir (Weaver, Maxwell, 2014). Ayrıca faktör analizi sonucunda ölçekte kalan 22 maddeye ait madde korelasyon değerleri incelenmiştir.

Tablo 3.6: Faktörlerin Güvenirlik Katsayıları ve Açıklanan Varyans Değerleri

	Madde Sayısı	**Cronbach Alpha Katsayısı (α)**
Masala Karşı Tutum	5	,865
Anlama Çözümleme	6	,779
Yaşamla İlişkilendirme	6	,793

Masalın Sunumu	3	,803
Etkin Katılım	2	,876
Toplam	**22**	**,869**

Ölçeğin alt boyutları ve her boyuta ilişkin maddelerin korelasyon değerleri incelendiğinde en düşük madde korelasyon değerinin yaşamla ilişkilendirme boyutunda "23. Masal dinlerken yeni kelimeler öğrenirim." maddesine, en yüksek madde korelasyon değerinin ise "29.Masal dinleme esnasında, anlatılan masala etkin bir şekilde eşlik etmek istemem." maddesine ait olduğu görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde maddelerin orta ve yüksek düzeylerde korelasyon değerlerine sahip oldukları görülmektedir. Ölçeğin güvenirlik analizleri sırasında, güvenirlik katsayıları düşük olan 6,7,9,15,32 nolu maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Buna göre faktör analizi aşamasında 9 madde, güvenirlik analizi aşamasında ise 5 madde ölçekten çıkarılmış, sonuçta ölçekte 22 madde kalmıştır.

Tablo 3.7: Ölçeğin Alt Boyutları ve Her Boyuta İlişkin Maddelerin Korelasyon Değerleri

	Maddeler	**Korelasyon Değerleri**
Masala Karşı Tutum	14. Masal metinlerini dinlerken canım sıkılır.	,756
	16. Uzun masal metinlerinden hoşlanmam.	,722
	19. Masal dinlemekten hoşlanmam.	,749
	21. Masal dinleme etkinlikleri zaman kaybıdır.	,695
	36.Masal tarzıyla anlatılan konuları dinlemekten hoşlanmam.	,707
Anlama ve Çözümleme	1. Masal dinlerken önce konunun ana fikrini anlamaya çalışırım.	,628
	2. Dinlediğim masalın yardımcı düşüncelerini anlamaya çalışırım	,607
	3. Dinlediğim masalın bütününü anlamaya çalışırım.	,527
	4.Dinlerken masalın olay örgüsünü çıkarmaya çalışırım.	,606
	5. Dinlediğim masaldaki kişi, varlık, yer, zaman unsurları ile olay/lar arasındaki ilişkileri zihnime yerleştirmeye çalışırım.	,603
	8. Masalı dinlerken masalla ilgili zihnimden sorular	,615

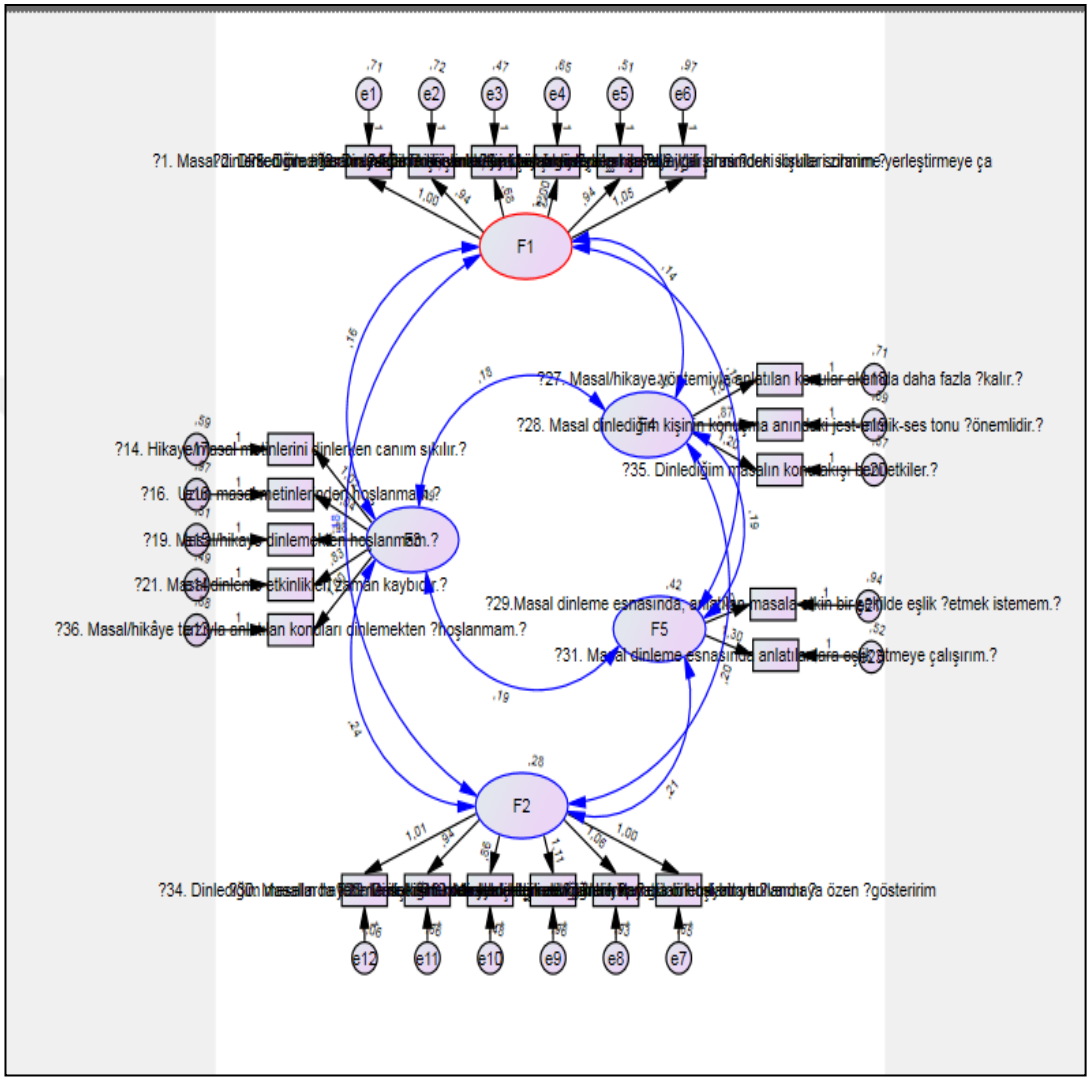
	sorarım.	
Yaşamla İlişkilendirme	12. Masaldan çıkardığım dersleri günlük hayatta kullanmaya özen gösteririm	,643
	13. Masal dinlemenin günlük hayatta önemli bir yeri vardır.	,624
	20. Dinlediğim masallarla ilgili etkinlikler yapmaktan hoşlanırım.	,639
	23. Masal dinlerken yeni kelimeler öğrenirim.	,583
	30. Masallarda tekerleme kısmını dinlemekten zevk alırım.	,567
	34. Dinlediğim masalın hayatımla ilişkisini kurmaya çalışırım.	,612
Masalın Sunumu	27. Masal yöntemiyle anlatılan konular aklımda daha fazla kalır.	,719
	28. Masal dinlediğim kişinin konuşma anındaki jest-mimik-ses tonu önemlidir.	,717
	35. Dinlediğim masalın konu akışı beni etkiler.	,734
Etkin Katılım	29.Masal dinleme esnasında, anlatılan masala etkin bir şekilde eşlik etmek istemem.	,911
	31. Masal dinleme esnasında anlatılanlara eşlik etmeye çalışırım.	,776

Araştırmada açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen 5 faktör ve 22 maddeden oluşan model, ayrıca 702 öğrenciden toplanan verilerlerle AMOS26 programında doğrulayıcı faktör analizine tabi tutulmuştur. Buna göre her faktörün ilişkili olduğu maddelerle model tekrar oluşturulmuş ve test edilmiştir. Modele ilişkin elde edilen değerler incelendiğinde modelin uygun olduğu görülmektedir. Modelde yer alan RMSEA, GFI, AGFI, TLI ve CFI değerleri, açımlayıcı faktör analizinde geliştirilen modelin doğrulandığını ve modelin uygunluğunu göstermektedir (Marsh Guo, Dicke, Parker, Craven, 2020). Modelin değerleri incelendiğinde RMSEA (,042), GFI (,946), AGFI (,931), TLI (,899) ve CFI (,913) olduğu görülmektedir.

Tablo 3.8: Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

N	Madde Sayısı	Faktör Sayısı	RMSEA	GFI	AGFI	TLI	CFI
702	22	5	,042	,946	,931	,899	,913

Ayrıca doğrulayıcı faktör analizi sonucunda maddeler ve ölçeğin alt boyutlarına ilişkin oluşturulan model (Path Diyagramı) aşağıda verilmiştir. Modelde yer alan faktörler arasındaki değerler ve hata varyanslarının düşük olması nedeniyle, modelin geçerli olduğu söylenebilir.

Şekil 3.2: Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeli (Path Diyagramı)

Araştırmada masalların dinleme becerisine etkisinin değerlendirilmesine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 5. sınıf öğrencilerinin masal dinleme becerilerinin geliştirilmesine yönelik tutum ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesinde öncelikle ilgili alanyazın ve uzman görüşleri doğrultusunda madde havuzu hazırlanmış, madde havuzunda yer alan maddeler uzmanlar tarafından incelenerek maddeler uygulanmaya hazır hâle getirilmiş, maddelerin öğrenciler tarafından anlaşılabilirlik düzeylerinin belirlenmesi için pilot uygulama yapılmış,

pilot uygulama sonrasında maddelerde düzenlemeler yapılmıştır. Ölçeğin maddelerinin hazırlanmasında 5'li likert (derecelendirme) tekniği kullanılmış olup, hiç katılmıyorum ile tamamen katılıyorum arasında maddelerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Daha sonra ölçek, araştırma kapsamında belirlenen evrenden rastgele seçilen okullarda 5. sınıfta öğrenim gören 702 öğrenciden oluşan örnekleme uygulanmıştır. Ölçeğin güvenirlik analizleri sırasında, güvenirlik katsayıları düşük olan 6, 7, 9, 15, 32 nolu maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Buna göre faktör analizi aşamasında 9 madde, güvenirlik analizi aşamasında ise 5 madde ölçekten çıkarılmış, sonuçta ölçekte 22 madde kalmıştır.

Uygulama sonrasında faktör analizleri ve güvenirlik analizleri yapılmış, ölçekten 14 madde çıkarılmıştır. Sonuçta ölçekte 5 alt boyuttan oluşan 22 madde kalmıştır. Ölçeğin alt boyutlarında yer alan maddelere uygun şekilde isimlendirme yapılmıştır. Bu bağlamda ortaya çıkan alt boyutlar ve cronbach alpha güvenrlik katsayıları "Masala Karşı Tutum (,86), Anlama Çözümleme (,77), Yaşamla İlişkilendirme (,79), Masalın Sunumu (,80), Etkin Katılım (,87)" şeklinde belirlenmiştir. Ölçeğin geneline ilişkin cronbach alpha güvenirlik katsayısı ise,87 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin 5 alt boyutta açıkladığı toplam varyans %47,73 olarak bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizinde 585 öğrenciden veri toplanmış, analiz sonucunda ise modelin uygun olduğu belirlenmiştir. Buna göre 5. sınıf öğrencileri için geliştirilen "masal dinlemeye yönelik tutum ölçeği" geliştirilmiş olup geçerli ve güvenilir özelliklere sahiptir.

3.3.3. Veli Görüşme Formu

Araştırmada, masal anlatım etkinlikleri öncesi ve sonrasında velilere yarı yapılandırılmış görüşme soruları sorulmuştur. Görüşme formunda masallarla ilgili olarak aşağıdaki sorulara yer verilmiştir:

Veli ön görüşme soruları (Masal dinleme etkinliği öncesi)

1. Masal dinlemekten/okumaktan hoşlanır mısınız? Eğer cevabınız evetse nedenlerini açıklayınız.
2. Masal dinlemenin dinleme becerisini gelişimine katkısı olup olmadığı hakkında ne düşünüyorsunuz?
3. Çocuklarınız masal dinlemekten hoşlanır mı? Eğer cevabınız evetse ne tür masal dinlemekten hoşlanırlar?

4. Çocuklarınıza masal anlatır mısınız? Eğer cevabınız evetse ne sıklıkla masal anlatırsınız?

Veli son görüşme soruları (Masal dinleme etkinliği sonrası)

1. Masal dinlemekten/okumaktan hoşlanır mısınız? Eğer cevabınız evetse nedenlerini açıklayınız.
2. Masal dinlemenin dinleme becerisini gelişimine katkısı olup olmadığı hakkında ne düşünüyorsunuz?
3. Çocuklarınız masal dinlemekten hoşlanır mı? Eğer cevabınız evetse ne tür masal dinlemekten hoşlanırlar?
4. Çocuklarınıza masal anlatır mısınız? Eğer cevabınız evetse ne sıklıkla masal anlatırsınız?
5. Sizin de katılma imkânı bulduğunuz çok duyulu masal anlatım etkinliğini beğendiniz mi? Cevabınız evetse düşüncelerini açıklar mısınız?
6. Çok duyulu masal anlatım yöntemiyle dinlediğiniz masalların hoşunuza gitmeyen tarafları nelerdir?
7. Çocuklarınızın katılma imkânı bulduğu çok duyulu masal etkinliklerinden sonra dinleme becerisine karşı tutumlarında olum/olumsuz bir tutum değişikliği oldu mu? Açıklayınız.
8. Sizlerin de katılma imkânı bulduğunuz 10 masaldan beğeni durumunuza göre sıralayınız. (Dev baba, Benli Bahri, Nohut Oğlan, Yeraltı diyarının kartalı, Tuz, Geveze Kadın, Altın araba, Akıllı Evlat, Nine ile Tilki, Aç Kurt)
9. Etkinliklerle ilgili olumlu/olumsuz düşüncelerinizi açıklayınız.

3.3.4. Öğrenci Değerlendirme Formları

3.3.4.1.Masal Günlükleri

Araştırmacı tarafından geliştirilen ve çoklu duyusal öğrenme yöntemiyle masal anlatımı etkinliği sonrasında öğrencilerin doldurdukları masal günlükleri formu aşağıda verilmiştir:

Tablo 3.9: Masal Günlükleri Formu

S1. ……. Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?	S2. ……. Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?	S3. ……. Masalını dinlerken aklına ne geldi?	S4. ……. Masalını dinlerken neler hissettin?

…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….

Masal günlükleri formunda öğrencilere masallarla ilgili olarak "S1. ……. Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?", "S2. ……. Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?", "S3. ……. Masalını dinlerken aklına ne geldi?", "S4. ……. Masalını dinlerken neler hissettin?" şeklinde dört soru sorulmuştur.

3.3.4.2.Masalı Yorumluyorum

Araştırmacı tarafından geliştirilen ve çoklu duyusal öğrenme yöntemiyle masal anlatımı etkinliği sonrasında öğrencilerin doldurdukları masalı yorumluyorum formu aşağıda verilmiştir:

Tablo 3.10: Masalı Yorumluyorum Formu

Olay	**Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?**	**Bu davranışı doğru buluyor musunuz?**	**Bu davranışı neden doğru/yanlış buluyorsunuz?**
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….

Masalı yorumluyorum formunda öğrencilere masallarla ilgili olarak "Masalda geçen olay/olaylar nelerdir?", "Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?", "Bu davranışı doğru buluyor musunuz?", "Bu davranışı neden doğru/yanlış buluyorsunuz?" şeklinde dört soru sorulmuştur.

3.3.4.3.Masal Dinleme Kalıcılık Testi

Araştırmacı tarafından geliştirilen ve çoklu duyusal öğrenme yöntemiyle masal anlatımı etkinliği sonrasında kalıcılığı ölçmek amacıyla öğrencilerin doldurdukları masal kalıcılık testleri aşağıda verilmiştir:

Tablo 3.11:Masal Kalıcılık Testi

Aç Kurt Masalı	Kurt köye neden gelmiş?	Kurdun köyde karşılaştığı hayvanlar hangi şıkta doğru verilmiştir?	Aç Kurt masalının ana fikri nedir?	Aç Kurt masalının vermiş olduğu mesaj nedir?	Sizce Aç Kurdun davranışı toplumda hangi insanların davranışına benziyor?
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
Akıllı Evlat Masalı	Zengin adam oğullarını yanına neden çağırmış?	Zengin adam oğullarına birer kese altın verip onlardan ne yapmalarını istiyor?	Zengin adam büyük ve ortanca oğullarının yaptıklarını nasıl değerlendiriyor?	Küçük oğlan gittiği yerden ne getirmiş?	Akıllı evlat masalının bize vermek istediği mesaj nedir?
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
Altın Araba Masalı	Padişah vezirinden nasıl bir istekte bulunmuş?	Vezir Ormanda karşılaştığı çiftçinin evinin önünde gördüğü kızdan sonra ne demiş?	Çiftçi kızına vezirin sözlerini aktarınca kız ne yapmış?	Padişah kıza neden kızmış?	Padişah kıza ve babasına ne hediye etmiş?
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
Geveze Kadın Masalı	Yaşlı oduncu ormanda o gün farklı olarak neyi fark etmiş?	Oduncu bulduğu altınları nereye saklamış?	Oduncu karısına başından geçenleri neden anlatmış?	Oduncunun karısı sırrı kime anlatmış?	Vali oduncuyla karısını neden çağırtmış?

	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
Nine ile Tilki Masalı	Padişah vezirinden nasıl bir istekte bulunmuş?	Vezir Ormanda karşılaştığı çiftçinin evinin önünde gördüğü kızdan sonra ne demiş?	Çiftçi kızına vezirin sözlerini aktarınca kız ne yapmış?	Padişah kıza neden kızmış?	Padişah kıza ve babasına ne hediye etmiş?
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
Nohut Oğlan Masalı	Yaşlı kadın Allah'tan ne dilemiş?	Bir sürü çocuğu olan yaşlı karı-koca ne yapmak zorunda kalmışlar?	Nohut Oğlan padişaha hangi mesleği yapmak istediğini söylemiş?	Çoban hırsızlara ne ceza vermiş?	Masalın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
Tuz Masalı	Hangisi padişahın özelliklerinden biri değildir?	Padişahın "Beni ne kadar çok seviyorsunuz?" sorusuna büyük oğlu nasıl cevap vermiş?	"Baba seni tuz kadar seviyorum." diyen hangi şehzadedir?	Halk neden talih kuşunu uçuruyormuş?	Küçük şehzade, yemeklere neden tuz koydurmamış?
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……
Yer Altı Diyarının Kartalı Masalı	Yaşlı baba çocuklarından ne istemiş?	Küçük oğlan kurtardığı kızları nereye götürmüş?	Uyuz padişahının yüzünü açan küçük oğlan ne ile karşılaşmış?	Küçük oğlan kara dünyada insanlara nasıl yardım etmiş?	Masalın vermek istediği mesaj (ana düşünce) aşağıdakilerden hangisidir?
	……	……	……	……	……
	……	……	……	……	……

……	……	……	……	……
……	……	……	……	……
……	……	……	……	……

3.3.4.4.Masal Özdeğerlendirme Formu

Masal özdeğerlendirme formları öğrencilerin masallarda geçen olay örgülerini anlama durumlarını değerlendirmelerini sağlayan sorulardan oluşmaktadır. Sorular araştırmacı tarafından, masallara yönelik hazırlanmış, her bir masal için ortak sorular ayrı ayrı sorulmuştur. Bu sorular şu şekildedir:

1. Masal metninin konusunu belirledim.
2. Masal metninin ana fikrini belirledim.
3. Masal metninin yardımcı fikirlerini belirledim.
4. Masal metnindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirledim.
5. Masal metnindeki sebep-sonuç ilişkilerini belirledim.
6. Masal metnindeki amaç-sonuç ilişkilerini belirledim.
7. Masal metnini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetledim.

3.3.5. Gözlemci Değerlendirme Formları

Masal gözlemci değerlendirme formları öğrencilerin masallarda geçen olay örgülerini anlama durumlarını değerlendirmelerini sağlayan sorulardan oluşmaktadır. Formlar, uygulamalar sonrasında, uygulama kayıtlarının uygulamaya katılmayan alan uzmanları tarafından incelenmesi şeklinde uygulanmıştır. Formda uygulama süreci ve maslarla ilişkin bilgiler yer almakta olup, uzmanların belirli kriterler bağlamında etkinlikleri değerlendirmeleri sağlanmıştır. Sorular araştırmacı tarafından, masallara yönelik hazırlanmış, her bir masal için ortak sorular ayrı ayrı sorulmuştur. Sorular genel olarak hazırlık yapma, önceki bilgileri kullanma, dinleme öncesi sorular sorma, tahminlerde bulunma anahtar kelime çalışması, amaç belirleme, yöntem belirleme, not alma, soru cevap, vurgu ve tonlama, empati kurma, yaşamla ilişkilendirme, görselleştirme, özetleme, çıkarımda bulunma, neden sonuç ilişkisi kurma, öz değerlendirme şeklindedir. Araştırmada gerçekleştirilen uygulamalar iki uzman tarafından gözlemlenerek incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu sorulara ilişkin form aşağıda verilmiştir;

3.4. Masalların Geliştirilmesi

İki değerlendirme formuyla değerlendirilen 17 masaldan en yüksek puanlamayı alan masallar, hazırlanıp uzman görüşüne sunulan derecelendirilmiş formlarla Temel Hedef Ve İlkelere Göre Dinleme/İzleme Metninde Olması Gereken Nitelikler ve *Masal Metinlerinde Olması Gereken Metinsellik Ölçütleri* ftormlarına göre uzman görüşüne sunulmuştur. Hazırlanan değerlendirme formlarıyla uzmanlar tarafından okunan her masal birinci formda13 maddeye göre, ikinci formda 10 maddeye göre1-10 arasında değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Değerlendirmeye tabi tutulan masallar şu maddelere göre değerlendirilmiştir:

Temel hedef ilkelere göre dinleme/izleme metninde olması gereken nitelikler bakımından "*Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelere uygundur. Millî, kültürel ve ahlâkî değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamaktadır. Siyasî kutuplaşmalara ve ayrımcılığa yol açacak bölücü, yıkıcı ve ideolojik ifadeler yer almamaktadır. Öğrencilerin sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. ögeler yer almamaktadır. İnsan hak ve özgürlüklerine, insanî değerlere aykırı ögeler yer almamaktadır. Dersin amaçları ile kazanımlarını gerçekleştirecek niteliktedir. Öğrencilerin ilgi alanlarına ve seviyesine uygundur. İşlenecek süreye uygun uzunluktadır. Metin Türkçenin anlatım zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtmaktadır. Metin bütünlüğü bozulmayacak şekilde düzenlenebilir. Eğitsel yönden uygun olmayan ifadeler vardır. Öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirecek, hayal dünyalarını zenginleştirecek niteliktedir. Öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik bir duyarlılık kazandıracak niteliktedir*." ifadelerine yer verilmiştir.

Masal metinlerinin metinsellik ölçütlerine uygunluğu bakımından "*Metnin başlığı ile içeriği uyumludur., Metnin uzunluğu öğrenci seviyesine uygundur., Metnin içeriği öğrenci seviyesine uygundur., Metin, kelime türü çeşitliliği bakımından uygundur., Metin söz varlığı itibariyle öğrenci seviyesine uygundur. Metin anlatım özellikleri (duruluk, akıcılık, özlülük, açıklık, yalınlık, doğallık, özgünlük, sağlamlık, tutarlılık) bakımından öğrenci seviyesine uygundur. Metin bir ana fikir etrafında kurgulanmıştır. Metinde ana düşünce, yardımcı fikirlerle bir bütünlük arz edecek*

şekilde desteklenmiştir. Metin bir plan dâhilinde yazılmıştır. Metin, öğrencilere dinleme zevk ve alışkanlığı kazandırabilecek özelliktedir." ifadelerine yer verilmiştir.

Tablo 3.12: Masallara Yönelik Uzaman Görüşleri Değerlendirme Sonuçları

Masal Adı	Temel Hedef İlkelere Göre Dinleme/İzleme Metninde Olması Gereken Nitelikler Bakımından	Masal Metinlerinin Metinsellik Ölçütlerine Uygunluğu Bakımından	Toplam Puan
1. Altın Araba	221	191	**412**
2. Akıllı Evlat	238	200	**438**
3. Geveze Kadın	223	198	**421**
4. Tuz	236	199	**435**
5.PadişahınÜç Oğlu	212	192	**404**
6. Yolcu ile Yılan	181	191	372
7. Nohut Oğlan	220	192	**412**
8. Dünya Güzeli	175	180	355
9.Yeraltı Diyarının Kartalı	198	171	369
10.Ahmet ile Mahmut	159	178	337
11. Aç Kurt	235	194	**429**
12. Dev Baba	223	191	**414**
13. Benli Bahri	219	186	**405**
14. Cazı Kız	175	172	347
15. Çember Tiyar	126	136	262
16. Üşengeç	191	171	362
17. Nine ile Tilki	228	188	**416**

Yapılan Değerlendirme sonucunda iki forma göre en yüksek puanı alıp araştırmada uygulanmaya karar verilen masallar listesi şu şekilde oluşmuştur:

1. Altın Araba,
2. Akıllı Evlat,
3. Aç Kurt,
4. Dev Baba,
5. Benli Bahri,
6. Nine ile Tilki,
7. Nohut Oğlan,
8. Yeraltı Diyarının Kartalı
9. Geveze Kadın
10. Tuz

Uygulamaya karar verilen masallar arasından rastgele belirlenen iki masal (Dev Baba, Benli Bahri) pilot uygulama için belirlenmiştir. Bu masallar, asıl uygulama öncesinde, uygulama sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için önceden uygulanmış ve uygulamada masal anlatımı, uygulayıcı ya da öğrencilerde meydana gelebilecek olumsuz durumların önlenmesi amaçlanmıştır.

3.5. Uygulama Süreci

Araştırmada deneysel uygulama süreci gerekli izinlerin alınması sonrasında başlatılmıştır. Deneysel uygulamanın öncelikle yüz yüze gerçekleştirilmesi amaçlanmış, ancak COVID-19 Pandemisi nedeniyle yüz yüze eğitim uzaktan eğitim olarak verilmeye başlanmış, buna bağlı olarak araştırma kapsamında planlanan uygulamalar da zoom üzerinden online gerçekleştirilmiştir. Uygulamaya öğrencilerle birlikte veliler de dâhil edilmiş, veliler hem katılımcı hem de gözlemci konumunda yer almıştır. Uygulamalar hafta içi akşam saat: 19:00-21:00 arası, hafta sonu 14:00-16:00 saatleri arasında yapılmış, her bir uygulama yaklaşık 2 saat sürmüş, toplamda 8 deneysel uygulama üçer gün arayla 24 günde tamamlanmıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde nicel ve nitel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın nicel verileri "Masal Dinleme Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Tutum Ölçeği" ve “Masal Kalıcılık Testi verileri”nden oluşmaktadır. Öğrencilerden uygulama öncesi ve sonrası elde edilen ölçek verileri SPSS 26 veri analiz programı ile analiz edilmiştir. Ayrıca ölçeğin geliştirilmesi sürecinde açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi aşamalarında SPSS26 programı ile birlikte AMOS26 programı kullanılmıştır. Araştırmada nicel verilerin analizinde betimsel istatistikler (yüzde ve frekans dağılımları), bağımlı örneklem t testi kullanılmıştır.

Araştırmada nitel verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi tema ve kodlamaların önceden belirlenmediği nitel verilerin analizinde kullanılmaktadır. Bu araştırmada öğrencilerin masal dinlemeye yönelik tutumlarının ölçülmesinde öğrencilerden masal günlükleri, masalı yorumluyorum ve masal kalıcılık testi ile veriler toplanmış, ayrıca velilerin çocuklarında masal dinlemeye

yönelik tutumlara ilişkin veriler toplanmıştır. Bu verilere ilişkin önceden hazırlanmış tema ve kodlamalar yapılmamış, veriler doğrultusunda tema ve kodlar hazırlanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmada çoklu duyusal öğrenme modeline göre masal anlatıcılığının masal dinleme becerilerine etkisine ilişkin yapılan uygulamalr sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Demografik Bilgilere İlişkin Bulgular

4.1.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Tablo 4.1: Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Demografik özellikler		Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyetiniz	Erkek	5	38
	Kız	8	62
Baba öğrenim durumu	İlköğretim mezunu	10	77
	Lise mezunu	1	8
	Üniversite mezunu	1	8
	Yüksek lisans/ Doktora	1	8
Anne öğrenim durumu	İlköğretim mezunu	8	62
	Lise mezunu	2	15
	Üniversite mezunu	2	15
Aile ortalama aylık geliri	2500 TL'den az	1	8
	2500-3500 TL	7	54
	3500-4500 TL	2	15
	4500-6000 TL	2	15

	6000 TL'den çok	1	8
Ailedeki birey sayısı (siz dâhil)	3-5 kişi	11	85
	6-7 kişi	2	15
	Toplam	13	100

Öğrencilerin demografik özelliklere göre dağılımları cinsiyet, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, aile ortalama aylık geliri, ailedeki birey sayısı değişkeni bakımından incelenmiştir. Buna göre öğrencilerin %38'inin erkek, %62'sinin kız olduğu, baba öğrenim durumu bakımından %77'sinin ilköğretim, %8'inin lise, %8'inin üniversite, %8'inin yüksek lisans/doktora mezunu oldukları, anne öğrenim durumu bakımından %62'sinin ilköğretim, %15'inin lise ve %15'inin üniversite mezunu oldukları görülmektedir. Aile ortalama aylık geliri bakımından %8'inin 2500 TL'den az, %54'ünün 2500-3500 TL arasında, %15'inin 3500-4500TL arasında, %15'inin 4500-6000 TL arasında, %8'inin ise 6000 TL üzerinde aylık gelire sahip oldukları, ailedeki birey sayısı bakımından %85'inin 3-5 kişi olduğu, %15'inin 6-7 kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 4.1: Öğrencilerin Demografik Özellikleri (Devam)

Demografik özellikler		**Frekans (n)**	**Yüzde (%)**
Evinizde sizinle beraber kalan aile büyükleri (Büyükanne/ büyükbaba) var mı?	Evet	2	15
	Hayır	11	85
Evinizde masal anlatılır mı? Cevabınız evet ise hangi masallar anlatılır?	Evet	8	62
	Hayır	5	38
Evinizde kendinize ait odanız var mı?	Evet	10	77
	Hayır	3	23
Evinizde kitaplık var mı?	Evet	13	100
Kitaplığınızda en çok hangi tür kitaplar bulunur?	Masal/hikaye	12	92
	Bilimsel yay./ Dergi	1	8

Okul öncesi eğitim (anaokulu eğitimi) aldınız mı?	Evet	11	85
	Hayır	2	15
Evinizde İnternet bağlantısı var mı?	Evet	13	100
Kütüphane üyeliğiniz var mı?	Hayır	13	100
İnternette günlük geçirdiğiniz zamanı	1 saatten az	2	15
	1-2 saat	10	77
	4 saatten fazla	1	8
Günlük kaç sayfa kitap okuyorsunuz?	10 Sayfa	2	15
	20 Sayfa	4	31
	25 Sayfa	2	15
	30 ve daha fazla	5	38
	Toplam	13	100

Öğrencilerin "Evinizde sizinle beraber kalan aile büyükleri (Büyükanne/ büyükbaba) var mı? Evinizde masal anlatılır mı? Cevabınız evet ise hangi masallar anlatılır?, Evinizde kendinize ait odanız var mı? Evinizde kitaplık var mı? Kitaplığınızda en çok hangi tür kitaplar bulunur? Okul öncesi eğitim (anaokulu eğitimi) aldınız mı?, Evinizde İnternet bağlantısı var mı?, Kütüphane üyeliğiniz var mı?, İnternette günlük geçirdiğiniz zaman?, Günlük kaç sayfa kitap okuyorsunuz?" sorularına verdikleri yanıtlar incelenmiştir. Buna göre öğrencilerin evlerinde kendileri ile birlikte kalan aile büyükleri var mı sorusuna %15'inin evet, %85'inin hayır yanıtını verdikleri, evinizde masal anlatılır mı sorusuna %62'sinin evet, %38'inin hayır yanıtını verdikleri, evinizde kendinize ait odanız var mı sorusuna %77'sinin evet, %23'ünün hayır yanıtını verdikleri görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin evinizde kitaplık var mı sorusuna tamamının evet yanıtı verdikleri, kitaplıkta bulunan kitap türleri bakımından en çok %92'sinin masal/hikâye, %8'inin bilimsel yayınlar yanıtını verdikleri, okul öncesi eğitim aldınız mı sorusuna %85'inin evet, %15'inin hayır yanıtını verdikleri, evinizde internet bağlantısı var mı sorusuna tamamının evet yanıtını verdiği, kütüphane üyeliğiniz var mı sorusuna öğrencilerin tamamının hayır yanıtını verdikleri görülmektedir. Öğrenciler internette günlük zaman geçirme

bakımından %15'inin 1 saatten az, %77'sinin 1-2 saat, %8'inin 4 saatten fazla yanıtını verdikleri, günlük kaç sayfa kitap okuyorsunuz sorusuna %15'inin 10 sayfa, %31'inin 20 sayfa, %15'inin 25 sayfa, %38'inin 30 ve daha fazla yanıtını verdikleri görülmektedir.

4.1.2. Velilerin Demografik Özellikleri

Tablo 4.2: Velilerin Demogafik Özellikleri

Demografik özellikler		**Frekans (n)**	**Yüzde (%)**
Cinsiyet	Erkek	5	38
	Kadın	8	62
Baba öğrenim durumu	İlköğretim mezunu	11	86
	Lise mezunu	1	7
	Üniversite mezunu	1	7
Anne öğrenim durumu	İlköğretim mezunu	8	62
	Lise mezunu	3	23
	Üniversite mezunu	2	15
Aile ortalama aylık geliri	2500 TL'den az	1	8
	2500-3500 TL	8	62
	3500-4500 TL	2	15
	4500-6000 TL	2	15
Ailedeki birey sayısı (siz dâhil)	3-5 kişi	10	77
	6-7 kişi	3	23
Evde sizinle beraber kalan aile büyükleri (Büyükanne/ büyükbaba) var mı?	Evet	2	15
	Hayır	11	85
	Toplam	13	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin velilerine ilişkin demografik özelliklerden cinsiyet, baba öğrenim durumu, anne öğrenim durumu, aile ortalama aylık geliri, ailedeki

birey sayısı, evinizde sizinle kalan aile büyüklerinin sayısı değişkenleri incelenmiştir. Buna göre velilerin %38'inin erkek, %62'sinin kadın olduğu, baba öğrenim durumu bakımından %86'sının ilköğretim mezunu, %7'sinin lise, %7'sinin üniversite mezunu oldukları, anne öğrenim durumu bakımından %62'sinin ilköğretim mezunu, %23'ünün lise mezunu %15'inin üniversite mezunu oldukları görülmektedir. Aile ortalama aylık geliri bakımından %8'inin 2500 TL'den az, %62'sinin 2500-3500 TL arası, %15'inin 3500-4500 TL arası, %15'inin 4500-6000 TL arası oldukları, ailedeki birey sayısı bakımından %77'sinin 3-5 kişi, %23'ünün 6-7 kişi oldukları görülmektedir. Evde sizinle beraber kalan aile büyükleri var mı sorusuna ebeveynlerin %15'i evet, %85'i hayır yanıtını vermişlerdir.

Tablo 4.2: Velilerin Demogafik Özellikleri (Devam)

Demografik özellikler		**Frekans (n)**	**Yüzde (%)**
Evinizde masal anlatılır mı?	Evet	10	77
	Hayır	3	23
Evinizde kitaplık var mı?	Evet	13	100
Kitaplığınızda en çok hangi tür kitaplar bulunur?	Masal/hikaye	12	92
	3)Sınavlara hazırlık kaynaklar vb.	1	8
Okul öncesi eğitim (anaokulu eğitimi) aldınız mı?	Evet	10	77
	Hayır	3	23
Evinizde İnternet bağlantısı var mı?	Evet	13	100
Kütüphane üyeliğiniz var mı?	Hayır	13	100
İnternette günlük geçirdiğiniz zaman	1 saatten az	2	15
	1-2 saat	11	85
Günlük kaç sayfa kitap okuyorsunuz?	10 Sayfa	2	15
	20 Sayfa	3	23
	25 Sayfa	2	15
	30 ve daha fazla	6	47

	Toplam	13	100

Veliler evde masal anlatılır mı sorusuna %77'sinin evet, %2'ünün hayır yanıtını verdikleri, evinizde kitaplık var mı sorusuna ebeveynlerin tamamının evet yanıtını verdikleri, kitaplıkta en çok bulunan kitap türleri sorusuna %92'sinin masal/hikâye, %8'inin ise sınavlara hazırlık türü kitapların bulunduğu, okul öncesi eğitim alma bakımından %77'sinin okul öncesi eğitim aldığı, %23'ünün okul öncesi eğitim almadığı belirtilmiştir. Ayrıca evde internet bağlantısı bulunması bakımından velilerin tamamının evet yanıtı verdikleri, kütüphane üyeliği bulunma bakımından velilerin tamamının hayır yanıtını verdikleri, internette geçirilen günlük zaman bakımından %15'inin 1 saatten az, %85'inin ise 1-2 saat aralığında zaman geçirdikleri, günlük kitap okuma miktarı bakımından %15'inin 10 sayfa, %23'ünün 20 sayfa, %15'inin 25 sayfa, %47'sinin ise 30 ve üzeri sayfa kitap okudukları ifade edilmiştir.

4.2. Masal Anlatımı Tutum Ölçeği Öntest ve Sontest Sonuçları

4.2.1. Öğrenci Verilerinin Analizi

Tablo 4.2: Masal Dinleme Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarının Karşılaştırılması

Puanlar	Ölçümler	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
Masala Karşı Tutum	Öntest	13	19,77	4,419	-2,721	24	,012
	Sontest	13	23,38	1,850			
Anlama ve Çözümleme	Öntest	13	22,69	3,146	-2,225	24	,036
	Sontest	13	25,69	3,706			
Yaşamla İlişkilendirme	Öntest	13	21,38	4,445	-2,697	24	,013
	Sontest	13	25,69	3,660			
Masalın Sunumu	Öntest	13	12,46	1,266	-2,562	24	,017
	Sontest	13	13,69	1,182			

Etkin Katılım	Öntest	13	7,00	1,581	-2,416	24	,024
	Sontest	13	8,54	1,664			
Toplam	Öntest	13	83,31	11,757	-3,074	24	,005
	Sontest	13	96,54	10,129			

Araştırmaya katılan öğrencilerin masal dinlemeye yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puanlar bağımlı örneklem t testi ile öntest ve son test verileri karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda ölçeğin alt boyutları olan masala karşı tutum, anlama ve çözümleme, yaşamla ilişkilendirme, masalın sunumu, etkin katılım ve ölçeğin toplam puanlarında anlamlı farklılık meydana geldiği tespit edilmiştir ($p\leq,05$). Meydana gelen anlamlı farklılığa ilişkin aritmetik ortalama puanları incelendiğinde öntest ve sontest puanları arasında, son test puanları lehine anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir. Buna göre çoklu duyusal öğrenme yöntemi ile masal anlatımının, 5. sınıf öğrencilerinde masala karşı tutumu olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

4.2.2. Velilerin Görüşleri

4.2.2.1.Uygulama Öncesi Velilerin Masala Yönelik Tutumları

Tablo4.3: Uygulama Öncesi Velilerin Masala Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşler

1. Masal dinlemekten/okumaktan hoşlanır mısınız? Eğer cevabınız Evetse nedenlerini açıklayınız.	**2. Masal dinlemenin dinleme becerisini gelişimine katkısı olup olmadığı hakkında ne düşünüyorsunuz?**	**3. Çocuklarınız masal dinlemekten hoşlanır mı? Eğer cevabınız Evet ise ne tür masal dinlemekten hoşlanırlar?**	**4. Çocuklarınıza masal anlatır mısınız? Eğer cevabınız Evetse ne sıklıkla masal anlatırsınız?**
Hayır	Olumlu düşünüyorum	Evet Heyecanlı	Hayır
Hangi masal olursa olsun okumayı çok severim masal okurken kendimi de dinlemiş olurum çocuklara da anlatırken daha iyi yardımcı olurum ve	Çocuklar karşılıklı dinleyerek konuşmayı öğreniyor zihinleri gelisiyo	Hoşlanırlar genelde macera masallarını cok severler dinlemekten de zevk alirlar fark edilir begendikleri	Cok sık anlatmam

çocuklarımı daha iyi anlarim	karşısındaki insani dinlenmeyi öğreniyo		
Dinlemekten hoşlanıyoirum o hikâyeyi aklımda yaşıyorum	Olumlu düşünüyorum	Macera	Masal hic anlatmadım
Evet. Kendimi geliştirmek ve kızıma örnek olmak.	Katkısı olduğunu düşünüyorum. Sonuçta bir beceri kazanmış oluyor.	Evet. Macera türü.	Evet. Müsait olduğum zamanlar
Evet masal dinlemekten hoşlanıyorum çünkü gözümde canlandırıp heyecanlanıyorum okurkende eğlenceli geçiyor	Katkısı var bence çocukların dinlediğini anlama yeteneğini geliştirdigine inanıyorum	Evet prenses, kahraman ve hayvan masallarını dinlemekten hoşlanırlar	Ben arada bir anlatırım ama daha çok kızım var o anlatır bizler dinleriz
Ruhu dinlendirip başka bir dünyaya açılmayı sağladıgını düşündürdüğü icin.	Kesinlikle çok etkili olduğunu düşünüyorum.	Bir anne olarak çocuguma masal anlattigimda severek ve merakla dinlediğini ve bu etkinlikten çok hoşlandığını biliyorum. Ders çıkarabileceği eğitici masallardan hoslanır.	Bu aralar bu etkinliği sıklıkla yapamıyorum.
Hayır hoşlanmıyorum	Dinleme becerisini arttırır	Evet.. her türlü	Genelde bilgisayardan dinliyorlar
Evet ama çok anlattığımız ve dinlendirin yok inşallah bu süreçte olacak	Farkli dusunmeye katkisi olacagini düşünuyorum	Evet ama ben genelde onlara küçüklükleri anlatıyorum	Küçük iken okurdum şimdi anlatmıyorum
Evet eğlenceli	Bir şeylerden bilgi almak	Evet macera	Hayır
Evet bilgi sahibi oluyorum	Çok büyük etkisi var iyi bir dinleyiciyseniz dinlediğiniz masalı resme dökebilirsiniz	Evet genelde macera eglenceli masallar	Evet haftada 2 defa
Evet öğrenme ve hayal gücünü güçlendirdiği için	Katkısı olduğunu	Evet öğretici mesaj veren	Evet bazen
Evet çünkü çocukluk anılarım canlanıyor	Katkısı olduğunu düşünüyorum	Evet masal-hikâye	Bazen anlatırım
Evet. Kendimi geliştirmek ve kızıma örnek olmak.	Katkısı olduğunu düşünüyorum. Sonuçta bir beceri kazanmış	Evet. Macera türü.	Evet. Müsait olduğum zamanlar

oluyor.

Velilerin "Masal dinlemekten/okumaktan hoşlanır mısınız? Eğer cevabınız evetse nedenlerini açıklayınız." sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde evet ve hayır şeklinde 2 tema ortaya çıkıştır. Bu temalarla ilgili olarak 13 veliden 2'sinin masal dinlemekten hoşlanmadıkları, 11'inin ise hoşlandıkları ifade edilmiştir. Masal dinlemekten hoşlanan veliler "çünkü gözümde canlandırıp heyecanlanıyorum okurken de eğlenceli geçiyor", "öğrenme ve hayal gücünü güçlendirdiği için" şeklinde yanıtlar vermişlerdir.

Velilerin "Masal dinlemenin dinleme becerisini gelişimine katkısı olup olmadığı hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde katkısı var şeklinde bir tema ortaya çıkıştır. Bu tema ile ilgili olarak 13 velinin verdikleri ifadelerde "..iyi bir dinleyiciyseniz dinlediğiniz masalı resme dökebilirsiniz", "Sonuçta bir beceri kazanmış oluyor.", "Çocuklar karşılıklı dinleyerek konuşmayı öğreniyor.." şeklinde açıklamalar yapılmıştır.

Velilerin "Çocuklarınız masal dinlemekten hoşlanır mı? Eğer cevabınız evet ise ne tür masal dinlemekten hoşlanırlar?" Sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde evet şeklinde bir tema ortaya çıkıştır. Bu tema ile ilgili olarak 13 velinin verdikleri ifadelerde "heyecanlı, macera ve eğlenceli" şeklinde açıklamalar yapılmıştır.

Velilerin "Çocuklarınıza masal anlatır mısınız? Eğer cevabınız evetse ne sıklıkla masal anlatırsınız?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde evet ve hayır şeklinde bir tema ortaya çıkıştır. Evet teması ile ilgili olarak 13 veliden 11'inin masal anlatımı yaptığı, 2'sinin ise yapmadığı görülmektedir. Masal anlatımı yapılan bir ifadede çocukların bilgisayardan masal dinledikleri ifade edilmiştir. Masal anlatımı yapan velilerin, anlatımla ilgili olarak "bazen, müsait olduğum zamanlar, küçük iken okurdum" şeklinde açıklamalar yapılmıştır.

Velilerin masala yönelik verdikleri yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde masala yönelik veli (ebeveyn) tutumların yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

4.2.2.2.Uygulama Sonrası Velilerin Masala Yönelik Tutumları

Tablo 4.4: Uygulama Sonrası Velilerin Masala Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşler

1. Masal dinlemekten/okumaktan hoşlanır mısınız? Eğer cevabınız Evetse nedenlerini açıklayınız.	2. Masal dinlemenin dinleme becerisini gelişimine katkısı olup olmadığı hakkında ne düşünüyorsunuz?	3. Çocuklarınız masal dinlemekten hoşlanır mı? Eğer cevabınız Evetse ne tür masal dinlemekten hoşlanırlar?	4. Çocuklarınıza masal anlatır mısınız? Eğer cevabınız Evetse ne sıklıkla masal anlatırsınız?	5.Sizin de katılma imkânı bulduğunuz Çok duyulu masal anlatım etkinliğini beğendiniz mi? Cevabınız Evetse düşüncelerini açıklar mısınız.
Evet hoşlanırım çünkü ilham veren ve bilgilendiren bir tarafı var.	Evet dinleme becerisine katkı sağladığını düşünüyorum	Evet masal dinlemekten hoşlanır. Fabl türü masalları daha çok sever.	Sıklıkla masal anlatmıyorum. Kızımın istediği zamanlar anlatırım.	Evet beğendim hem eğlenerek hem öğrenerek güzel bir katkı sağladığını düşünüyorum
Evet dinlemek hoşuma gidiyor	Geliştiriyor hayal gücünü geliştiriyor	Sonu güzel biten masaları sever	Arada sırada okuyorum	Hoşuma gitmeyen Bir şey yok
Evet, çünkü masal okurken veya dinlerken o an gözümde canlanıyor böylelikle o anı yaşamış oluyorum	Katkısı vardır. Dinledikçe ve buna devam ettikçe anlatılanları anlama becerisi gelişiyor.	Evet. Daha çok macera ve bilim kurgu masalından hoşlanır	Evet. Haftada bir veya iki defa anlatmaya çalışırım	Evet beğendim. Anlatım ve dinleme becerisini geliştirmede önemli rol oynadı ve dinlerken zevkli vakit geçirdim
Evet.Dinlemeyi seviyorum.	Mutlu ediyor, farkli şeyler yaratiyor.	Evet.Macera	Hayır	Evet. Çocuklarla birlikte vakit geçirmek çok iyi.
Evet çünkü farkı düşünmeyi sağladığını düşünüyorum	Daha fazla diikat ve algiyi sagladigini dusunuyorum	Her tür masaldan hoşlanırlar	Bebeklik dönemleri nı masal gibi anlatırdım genelde bir varmış bir yokmuş diye başlar..haftada bir	Evet çocuklarımla daha çok vakit geçirdim farklı tatları kokuları görmeden algıladık
Evet değişik masalları dinlemeyi severim	Evet dinleme becerisini artırıyor	Evet dev masalları	Hayır	Evet dinlerken eğleniyorlar eğlenirken öğreniyorlar
Evet.Masal dinlemekten/okumaktan ayrı bir zevk duyar ve etkilenirim.	Katkısı olduğunu düşünüyorum. Sonuçta dinleme becerisinin gelişiminde rol oynuyor.	Evet hoşlanır. Genellikle hayvan masallarını dinlemeyi tercih eder.	Evet. Vakit buldukça aradabir anlatırım.	Evet beğendim. İnsanı sanki başka diyarlara götürüyormuş gibi etkilediğini ve eğlendirdiğini düşünüyorum.

Evet çünkü çocukken yapmadım	Katkısı olmuştur.	Evet masal türü dinlemekten hoşlanırlar	Bazen masal türü anlatırım	Evet çok güzel oldu çocuklarla birlikte masal dinledik bizim için de değişiklik oldu
Dinlemesi güzel ama okumayı sevmiyorum	Dinleme becerisine katkısı olmuştur	Evet her türlü masallardan hoşlanırlar	Hayır	Evet çocuklarım ve ben çok güzel vakit geçirdik
Farklı bir dünyaya açılan bir pencere olduğundan ve sınırsız hayal kurabiliceğin kendini çok mutlu hissettiren bir duyguyu yaşıyo olmak.	Kesinlikle çok etkili olduğunu düşünüyorum. Dinleme becerisini arttırdıgını düşünüyorum.	Çocuklarım dikkatlerini çeken ve bir mesaj içeriği olan masalları dinlemeyi severler	Ara ara anlatmaya çalışırım	Evet çok beyendim. Duygulu ve etkin anlatılıyo olması ve icerığının bize kattiği anlam
Evet	Daha iyi konulara hâkim oluyoruz	Evet genellikle macera dolu masallar	Çok sık anlatamam	Evet
Evet, Hoşuma gidiyor	Bu düşünceye karşı değilim	Evet hikâye	Evet az	Hayır
Her yaşta öğreticiliğe devam ediyor. Çocukluğumuzda bir yerlere götürüyor.	Olduğunu düşünüyorum masallar hayal kurmak ve o anı yaşadığını düşünmeye sevk eden en güzel dinleti olabilir.	Komik ve macera içerenleri.	Ayda 1 kez	Bu teknoloji çağında çocuk, anne için güzel vakit geçirmek için sunulmuş güzel bir etkinlik oldu.

Velilerin "Masal dinlemekten/okumaktan hoşlanır mısınız? Eğer cevabınız evetse nedenlerini açıklayınız." sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde evet şeklinde bir tema ortaya çıkmıştır. Bu tema ile ilgili olarak 13 velinin tamamının masal dinlemekten hoşlandığı belirtilmiştir. Bu kapsamda velilerin açıklamalarından bazıları “ilham veren ve bilgilendiren bir tarafı var, hoşuma gidiyor, seviyorum, zevk duyar ve etkilenirim, sınırsız hayal kurabileceğin kendini çok mutlu hissettiren bir duyguyu yaşıyor olmak” şeklinde ifadelerin kullanıldığı belirlenmiştir.

Velilerin "Masal dinlemenin dinleme becerisini gelişimine katkısı olup olmadığı hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde katkısı olduğunu düşünüyorum şeklinde bir tema ortaya çıkmıştır. Bu tema ile ilgili olarak 13 velinin tamamının masal dinlemenin dinleme becerilerine katkı sağladığı yönünde ifadeler kullanılmıştır. Bu kapsamda velilerin açıklamalarından bazıları “Dinledikçe ve buna devam ettikçe anlatılanları anlama becerisi gelişiyor, çok etkili olduğunu

düşünüyorum, konulara hâkim oluyoruz" şeklinde ifadelerin kullanıldığı belirlenmiştir.

Velilerin "Çocuklarınız masal dinlemekten hoşlanır mı? Eğer cevabınız evetse ne tür masal dinlemekten hoşlanırlar?" Sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde evet şeklinde bir tema ortaya çıkmıştır. Bu tema ile ilgili olarak 13 velinin tamamının, çocukları ile ilgili olarak masal dinlemeyi sevdikleri yönünde ifadeler kullanılmıştır. Bu kapsamda velilerin açıklamalarından bazıları "fabl türü masallar, macera, dev masalları, her tür masal, komik ve macera içerenler" şeklinde ifadelerin kullanıldığı belirlenmiştir.

Velilerin "Çocuklarınıza masal anlatır mısınız? Eğer cevabınız evetse ne sıklıkla masal anlatırsınız?" Sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde evet ve hayır şeklinde iki tema ortaya çıkmıştır. Temalarla ilgili olarak 13 velinin 11'inin çocuklarına belirli dönemlerde masallar anlattıkları, iki veli ise masal anlatmadıkları yönünde ifadeler kullanılmıştır. Evet teması kapsamında velilerin açıklamalarından bazıları "Vakit buldukça, istediği zamanlar, Arada sırada okuyorum, Bazen masal türü anlatırım" şeklinde ifadelerin kullanıldığı belirlenmiştir.

Velilerin "Sizin de katılma imkânı bulduğunuz Çok duyulu masal anlatım etkinliğini beğendiniz mi? Cevabınız evetse düşüncelerini açıklar mısınız." Sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde evet şeklinde bir tema ortaya çıkmıştır. Tema ile ilgili olarak 13 velinin tamamının, çoklu duyulu masal anlatım etkinliğinden memnun oldukları yönünde ifadeler kullanılmıştır. Bu kapsamda velilerin açıklamalarından bazıları "hem eğlenerek hem öğrenerek güzel bir katkı sağladığını düşünüyorum, Anlatım ve dinleme becerisini geliştirmede önemli rol oynadı, İnsanı sanki başka diyarlara götürüyormuş gibi etkilediğini ve eğlendirdiğini düşünüyorum, çocuklarım ve ben çok güzel vakit geçirdik" şeklinde ifadelerin kullanıldığı belirlenmiştir.

Tablo4.5: Uygulama Sonrası Velilerin Masala Yönelik Tutumlarına İlişkin Görüşler (Devamı)

6.Çok duyulu masal anlatım yöntemiyle dinlediğiniz masalların hoşunuza gitmeyen	7. Çocuklarınızın katılma imkânı bulduğu çok duyulu masal etkinliklerinden sonra dinleme becerisine karşı tutumlarında olum/olumsuz bir tutum değişikliği oldu mu?	8.Sizlerin de katılma imkânı bulduğunuz 10 masaldan beğeni durumunuza göre sıralayınız. (Dev baba, Benli Bahri, Nohut Oğlan, Yeraltı diyarının kartalı, Tuz, Geveze Kadın, Altın araba, Akıllı Evlat, Nine ile Tilki, Aç Kurt)	9.Etkinliklerle ilgili olumlu/olumsuz düşüncelerinizi açıklayınız.

tarafları nelerdir?	**Açıklayınız.**		
Hoşuma gitmeyen bir yönü yok	Dinleme becerisinin aşağı yukarı aynı kaldığını düşünüyorum	Dev baba, nohut oğlan, akıllı evlat, tuz, nine ile tilki, aç kurt, benli Bahri	Genel anlamıyla çocuğum ve ben mutlu oluyoruz sadece bazen bulamadığım malzemeler oluyor.
Hoşuma gitmeyen Bir şey yok	Evet gelişti	Nohut olan	Olumsuz duşuncem yok
Hoşuma gitmeyen bir durum olmadı	Olumlu oldu anlatılanları dinlerken daha dikkat vermeye başladı	Dev baba, nohut oğlan, geveze kadın, tuz, akıllı evlat, nine ile tilki, aç kurt, benli bahri, yeraltı diyarının kartalı	Olumsuz bir düşüncem yok. Daha önce de belirttiğim gibi dinleme yetisi çoğaldı
Çocuklarla vakit geçirmek	Evet olumlu mutlu huzurlu oldu	Hepsinide çok sevdim hepside ayrı ayrı güzel.	Olumlu
Yok	Bence daha genis düşünmeye ve bisey dinlerken sikilmadiklarini gozlemledim	Benli bahri tuz geveze kadın dev baba ac kurt	Çok eğlenceli keyifli bir etkinlik oldu
Yok	Olumlu oldu dinleme becerisini artırdı	Dev baba aç kurt nine ile tilki tuz geveze kadın altın araba yeraltı diyarının kartalı akıllı evlat benli bahri nohut oğlan	Yok
Bu soruya cevap veremiyeceğim. Çünkü hoşuma gitmeyen bir tarafı yok.	Olumlu tutum değişikliği oldu. O da dikkatini bir yere verdiğini yani dikkatini eskisinden daha iyi topladığını farkettim.	Dev baba, Nine ile Tilki, Akıllı evlat, Nohut Oğlan, Altın araba, Yeraltı diyarının kartalı, Geveze kadın, Aç Kurt, Tuz, Benli Bahri	Olumlu olarak bu gibi etkinliklerin insanı geliştirdiğini düşünüyorum.
Hoşuma gitmeyen tarafı yok	Hayır	Dev baba, yeraltı diyarının kartalı, altın araba akıllı evlat	Olumlu, çok eglenceli zaman geçirdik
İnternet üzerinden olduğu için bazen sesler anlaşılmıyor birde sesler birbirine karışıyor	Evet gelişti	Geveze kadın, altın araba, akıllı evlat, dev baba, nohut oğlan, yeraltı diyarının kartalı, tuz, aç kurt, nine ile tilki, benli bahri	Etkinlikli olması çok eğlendiriciydi. Çocukların merakla beklemesi ve değişik tepkiler vermesi heyecanlandırıcıydı. Olumsuz bir düşüncem yok.
Çok uzatiliyo oluşu ve sıkıcı olmaya yol açıyo olması	Evet gelişti	Harika anlatan bir öğretmeimizin olmadi nedeniyle hepsi çok guzeldir bi kacina katilamamiş olsamda	Çocuklarimiza ve biz velilere çok keyifli bir masal saati etkinligini saglamiş olduguniz icin mutluyum net sikintisindan dolayi katilamiyo olmam olumsuz yonuydu.
Bana gore hosuma gitmeyen bi	Evet oldu şimdi daha iyi bizi anlıyor ve söz almadan da konuşmuyor	Nine ile tilki diğerlerine çok katılamadım çünkü	Çok güzel keyifli saatler yaşadım bi daha olsa tekrar

yer olmadi			katılırız kesinlikle
Çoook duygusal	Hayır	1,5,3,7,9,2,8,4,6,10	İyi
Yoktu		Geveze Kadın, Yeraltı Diyarının Kartal'ı, Tuz, Nine ile Tilki, Dev baba, Nohut Oğlan, Benli Bahri, Akıllı Evlat, Altın Araba, Aç Kurt.	Dokunmak ve tatmak ile öğreticiliği daha da verimli oldu.

Velilerin "Çoklu duyusal masal anlatım yöntemiyle dinlediğiniz masalların hoşunuza gitmeyen tarafları nelerdir?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde *hoşuma gitmeyen yönü yok* şeklinde bir tema ortaya çıkmıştır. Tema ile ilgili olarak 13 veliden 11'inin, çoklu duyusal masal anlatım etkinliğinden memnun oldukları yönünde ifadeler kullanılmıştır. Bu kapsamda velilerin açıklamalarından bazıları "Bana göre hoşuma gitmeyen bi yer olmadı, Hoşuma gitmeyen tarafı yok" şeklinde ifadelerin kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca velilerden 2 tanesi "İnternet üzerinden olduğu için bazen sesler anlaşılmıyor birde sesler birbirine karışıyor" ve "Çok uzatiliyo oluşu ve sıkıcı olmaya yol açıyo olması" şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Velilerin "Çocuklarınızın katılma imkânı bulduğu çok duyulu masal etkinliklerinden sonra dinleme becerisine karşı tutumlarında olum/olumsuz bir tutum değişikliği oldu mu? Açıklayınız." sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde *olumlu* ve *değişiklik yok* şeklinde bir tema ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda 13 veliden 9'unun, olumlu, 4'ünün değişiklik yok temasına uygun yönde ifadeler kullanılmıştır. Olumlu temasına ilişkin velilerin açıklamalarından bazıları "şimdi daha iyi bizi anlıyor ve söz almadan da konuşmuyor, anlatılanları dinlerken daha dikkat vermeye başladı, olumlu mutlu huzurlu oldu" şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Velilerin "Sizlerin de katılma imkânı bulduğunuz 10 masaldan beğeni durumunuza göre sıralayınız. (Dev baba, Benli Bahri, Nohut Oğlan, Yeraltı diyarının kartalı, Tuz, Geveze Kadın, Altın araba, Akıllı Evlat, Nine ile Tilki, Aç Kurt)" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde velilerin açıklamaları doğrultusunda bütün masalları sevdikleri, ancak *nohut oğlan* ve *dev baba* masallarının daha fazla kişi tarafından ilk masallar arasında tercih edildiği şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Velilerin "Etkinliklerle ilgili olumlu/olumsuz düşüncelerinizi açıklayınız." sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde *olumlu* şeklinde bir tema ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda 13 tamamı tarafından olumlu temasına uygun yönde ifadeler

kullanılmıştır. Olumlu temasına ilişkin velilerin açıklamalarından bazıları "genel anlamıyla çocuğum ve ben mutlu oluyoruz, olumsuz bir düşüncem yok, çok eğlenceli keyifli bir etkinlik oldu, çok güzel keyifli saatler yaşadım bi daha olsa tekrar katılırız kesinlikle" şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Velilerin masala yönelik verdikleri yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde etkinlik sonrasında da masala yönelik veli (ebeveyn) tutumların çok yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Çünkü etkinlikler öncesinde 11 veli masal dinlemekten hoşlanmakta iken, etkinlikler sonrasında bu sayı 13 veliye (tamamı) çıkmıştır.

4.3. Öğrencilerin Masallara İlişkin Değerlendirmeleri.

4.3.1. Aç Kurt Masalı

"Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Çok söylemesi günahmış; hikâye söylemesi sevapmış. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir kurt yaşarmış. Köyün kıyısında kışları açlıktan kıvranıyormuş. Yine böyle bir gün:
- Köye gideyim de oradaki inekten, koyundan yiyeyim, demiş. Köye gitmiş, bir ineğe rast gelmiş:
- İnek, ben öyle açıktım ki seni yiyeceğim, demiş.
- Dur, beni şimdi yeme. Şuraya kadar sırtıma bin, in; birbirimizi gezdirelim de beni öyle ye, demiş. Kurt kabul etmiş ve o sırada da inek kaçmış. Kurt bir ahırın önüne gitmiş. Ahırdan bir katır çıkmış. Katıra:
- Açlıktan ölüyorum, katır seni yiyeceğim, demiş.
- Benim etim sert, sen beni yiyemezsin. Gideyim, baltayla satırı getireyim de beni öyle ye, demiş. Baltayla satıra gidiyorum diye katır da kaçmış. Kurt, av aramaya devam etmiş. Bir koyuna rastlamış:
- Koyun, açlıktan ölüyorum, seni yiyeceğim, demiş.
- Yok, beni şimdi yeme. Gel, seninle şu tarafa doğru gidelim de orada bir oynayalım, demiş. O da kurdu kandırıp kaçmış. Sonra kurt, keçiyle karşılaşmış. Keçiye:
- Seni yiyeceğim keçi, çok açım, demiş. Keçi:
- Benim karnımda iki tane yavrum var. Bizi üç olunca ye, demiş. Sonra o da kaçmış. Kurt harmanlığa doğru yoluna devam etmiş. Bir ata rast gelmiş. Ata:
- At, açlıktan ölüyorum. İmkânı yok, kaçırmam seni; seni yiyeceğim, demiş. At: - Yok, beni şimdi yeme. Gel, sırtıma bin de bir cirit oynayalım. Beni ondan sonra ye, demiş. Böylece at da kaçmış. Kurt bütün avlarını kaçırmış. Bu sefer düşünmeye ve kendi kendine söylenmeye başlamış:
- Be hey kurt! Eline geçti bir inek, ye de boynuzlarını dinelt. Sen ne yapacaksın inmeyi, binmeyi? Kâtip mi olduydun, demiş. Katırı düşünmüş:
- Eline geçti bir katır, yesene hatır hatır. Sen ne yapacaksın baltayı, satırı? Kasap mı olacaktın, demiş. Sonra koyunu düşünmüş:
- Hey kafasız! Sen ne edeceksin oyunu moyunu, yesene koyunu. Oynayıp da köçek başı mı olacaktın, demiş. Oradan keçi gelmiş aklına:
- Eline geçti bir keçi, ne yapacaksın ikiyi, üçü; kessene keçiyi. Sürü başı mı olacaktın yoksa, demiş. Sonra atı düşünmüş:
- Eline geçti bir at, ye de yanında yat. Sen ne yapacaksın cirit oynamayı? Cirit başı mı olacaktın, demiş. Bütün avlarını kaçıran kurt, açlıktan ölmüş."

4.3.1.1.Masal Günlükleri

Tablo 4.6: Aç Kurt Masalı Masal Günlükleri

S1. Aç Kurt Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?	S2. Aç Kurt Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?	S3. Aç Kurt Masalını dinlerken aklına ne geldi?	S4. Aç Kurt Masalını dinlerken neler hissettin?
Hayır **zorlanmadım**. Tüm kelimeleri biliyordum bilmediklerini etkinlikle anladım.	Zevk aldım. Çünkü güzeldi.	Kurdun karla kaplı bir yerde yemek aradığı aklıma geldi.	Kurt için üzüldüm ama diğer hayvanlar yenmediği için sevindim.
Hayır	Aldım zevkliydi	Aç hayvanlar	Hayvanlara üzüldüm
Hayır. Çünkü masalı sevdim.	Evet. Çünkü eğlenceli bir masaldı.	Açlığın önemi aklıma geldi.	Kurdun haline üzüldüm.
Zorlanmadım	Aldım	Kurt ve yaptıklarını aklımda canlandırdım	Açlık
Hayır çok eğlenceliydi	Evet beni etkiledi	Aç kalmanın zorlukları	Kürt aç kalıp öldüğü için çok üzüldüm
Hayır zorlanmadım	Zevk aldım çünkü eğlendim bir de gözü kapalı tahmin etmekten çok çok çok çok çok çok çok zevk aldım	Aç kurdu hayal ettim	Heyecan vardı içimde
Hayır çok eğlenceliydi	Evet zevk aldim çünkü müthişdi	Masalı aklımda canlandirdim	Masaldaki kurt gibi hissettim
Hayır çok eğlenceliydi	Evet çok güzeldi	Masaldaki kahramanlar	İçim kıpır kıpır oldu
Hayır. Çünkü aksine güzeldi.	Aldım.Çünkü kurdun sürekli av bulup onu kaçırması biraz komikti.	Avcılar geldi aklıma.	Biraz üzüldüm ve komikti.
Zorlanmadım	Zevk aldım çünkü heyecanla dinledim	Öğretmenimin anlattıklarını aklımda hayal eddim	Heyecan vardı içimde
Hayır	Evet. Keyifli ve güzel bir masaldı.	Aç gözlü insanlar	Üzüldüm
Hayır çünkü güzel bir masaldı	Evet çünkü öğretmenimiz çok güzel anlatti	Bir şey gelmedi sadece dinledim	Bisey hissetmedim
Hayır zorlanmadım	Evet zevk aldım	Masaldaki kişiler	Mutlu oldum

Öğrencilerin "Aç Kurt" masalıyla ilgili "Aç Kurt Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının zorlanmadım şeklinde olduğu, görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise "masalı sevdim, eğlenceliydi, güzeldi" şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Aç Kurt” masalıyla ilgili “Aç Kurt Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının zevk aldım şeklinde olduğu, görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise “güzel bir masaldı, heyecanla dinledim, beni etkiledi, gözü kapalı dinlemekten çok zevk aldım” şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Aç Kurt Masalını dinlerken aklına ne geldi?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarının bir şey gelmedi, hayal ettim, açlık şeklinde olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler niçin sorusuna ise “kurdun karla kaplı bir yerde yemek aradığı aklıma geldi, Aç kurdu hayal ettim, masalı aklımda canlandırdım, masaldaki kişiler" şeklinde yanıtlar verdikleri görülmektedir.

Öğrencilerin “Aç Kurt Masalını dinlerken neler hissettin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarından açlık, üzüldüm, bir şey hissetmedim ve mutlu oldum şeklinde temalar ortaya çıktığı belirlenmiştir. Açlık teması ile ilgili " aç kalıp öldüğü için üzüldüm" ifadesi belirtilmiş, üzüldüm teması ile ilgili "kurt için üzüldüm ama diğer hayvanları yemediği için sevindim, masaldaki kurt gibi hissettim, kurt aç kalıp öldüğü için üzüldüm" şeklinde ifadeler belirtilmiştir. Mutlu oldum ve bir şey hissetmedim temaları ile ilgili açıklamalara yer verilmemiştir.

4.3.1.2.Masalı Yorumluyorum

Tablo 4.7: Aç Kurt Masalı, Masalı Yorumluyorum

Olay	**Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?**	**Bu davranışı doğru buluyor musunuz?**	**Bu davranışı neden doğru/yanlış buluyorsunuz?**
Kış gününde aç kalıp ölmesi	Kurdun ölmesi	2. Hayır	Çünkü köylüler dışarı bı kap su bı kap yemek koymalılardı
Bir Kurdun soğuk bir kış gününde bulduğu bütün avlarını kaçırıp açlıktan ölmesi	Keçinin hamileyim deyip Kurdun elinden kurtulması	1. Evet	Çünkü doğadaki canlıların kendi yaşamlarını devam ettirebilmesi için yırtıcı hayvanlardan kaçması gerekir
Bir kurdun aç olup kendine yiyecek bir şeyler bulması	At, koyun, inek gibi hayvanları kurda yalan söyleyerek kurttan kaçması	2. Hayır	Ben yanlış buluyorum çünkü ben o hayvanların yerinde olsam kurda yiyecek bir şeyler bulurum
Bütün hayvanları yemeyi istiyor	Hepsi yalan attı	1. Evet	Çünkü yenmemek için

Kurt çeşit çeşit hayvanları saflığı yüzünden aç kalıp ölmesi	Kurdun saflığı diğer hayvanların kurnazlığı	2. Hayır	Çünkü Kurt saflığı yüzünden ölmesi
Kurdun kış ayı yemek araması ve yemekleri açgözlülüğünden yiyememesi.	Diğer hayvanların kurdu kandırıp canını kurtarması.	1. Evet	Çünkü canlarını kurtardılar.
Kürtün aç olması ve herkesi yeme şansı olup yiyememesi	Kandırılıp kimseyi yiyememesi	1. Evet	Doğru davranış bence kimse bin canına kıyması gerekir
Bir kurdun kış günü açılması ve köye inmesi oradaki hayvanları yemek istemesi aç gözlü davranması	Kurdun aç gözlü davranması	2. Hayır	Çünkü aç gözlü olmak iyi değil
Kurdun bütün avlarını kaçırması	Kurdun aç olması ve avlarının hepsini kaçırması	1. Evet	Çünkü kurt açlığına bir çare bulmaya çalışmış
Kurdun aç kalması	Kurdun grip olması	2. Hayır	Yanlış buluyorum çünkü açlık kötü
Kurdun avlarını sürekli kaçırması.	Hayvanlar bahane bulup kurdu kandırıp kaçmaları.	1. Evet	Çünkü hayvanlar ölmek istemiyorlar.
Bir kurdun kar yağdığı için yemek araması ve avlarının hepsine kanması. Sonra da kendisine kızması.	Avların kurda yem olmak istememeleri	2. Hayır	Çünkü kurdun yerinde ben olsaydım avıma onu yiyeceğimi söylemezdim.
Kurdun aç olup yiyecek bir şeyler bulması	Hayvanların kurttan kaçması	2. Hayır	Çünkü ben hayvanların yerinde olsam kurtla beraber yiyecek bulurum

Öğrencilerin "Aç Kurt" masalını yorumlamayla ilgili olay, davranış, davranışın doğruluğu temaları belirlenmiştir.

Olay teması ile ilgili, öğrencilerin masaldaki olayı tanımlamaları "aç kalıp ölmesi, avlarını sürekli kaçırması, yiyecek bir şeyler bulması" şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifadeler öğrencilerin masalda geçen olayları doğru bir şekilde anladıklarını göstermektedir.

Davranış teması ile ilgili olarak, olaya neden olan davranış öğrenciler tarafından "kurdun ölmesi, keçinin hamileyim deyip kurdun elinden kurtulması, hayvanların kurda yalan söyleyerek kurttan kaçması, diğer hayvanların kurnazlığı, kimseyi yiyememesi, kurdun aç gözlü davranması, kurdun grip olması" şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifadelerde öğrencilerin çoğunluğunun kurdun kandırılarak, hayvanların ondan kurtulmaları şeklinde ifadelerde bulundukları belirlenmiştir. Buna göre

öğrencilerin masalda geçen olaya neden olan davranışları farklı ifadelerle belirtmelerine karşılık, davranışların doğru anlaşıldığı söylenebilir.

Davranışın doğruluğu temasıyla ilgili öğrencilerden 6'sının olayı doğru bulduğu (evet), 7 'sinin ise yanlış bulduğu (hayır) belirlenmiştir. Davranışı doğru bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "canlıların kendi yaşamlarını devam ettirebilmesi için yırtıcı hayvanlardan kaçması gerekir, yenmemek için, canlarını kurtardılar, kimsenin canına kıymaması gerekir, kurt açlığına bir çare bulmaya çalışmış, hayvanlar ölmek istemiyorlar" şeklinde ifade edildiği, bu ifadelerden biri (kurt açlığına bir çare bulmaya çalışmış) kurdun davranışının doğruluğuna yönelik iken, diğer ifadeler hayvanların kurtulmasıyla ilgili belirtilmiştir. Davranışı yanlış bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "köylüler dışarı bir kap su bir kap yemek koymalılardı, ben o hayvanların yerinde olsam kurda yiyecek bir şeyler bulurum, Kurt saflığı yüzünden ölmesi, aç gözlü olmak iyi değil, açlık kötü, kurdun yerinde ben olsaydım avıma onu yiyeceğimi söylemezdim, hayvanların yerinde olsam kurtla beraber yiyecek bulurum" şeklinde ortaya çıkmıştır.

Aç Kurt masalı ile ilgili öğrencilerin masalı tanımlamaları kurdun kışın aç kaldığı ve diğer hayvanları yemek istemesi, olaya neden olan davranışların kurdun aç olması, kurda yem olmak istememe ve kurnazlık" şeklinde ifade edildiği, öğrencilerin 6'sının masalda geçen davranışları doğru bulduğu, 7'sinin ise yanlış buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.1.3.Kalıcılık Testi

Tablo 4.8: Aç Kurt Masalı Kalıcılık Testi

1.Kurt köye neden gelmiş?	Kurdun köyde karşılaştığı hayvanlar hangi şıkta doğru verilmiştir?	Aç Kurt masalının ana fikri nedir?	Aç Kurt masalının vermiş olduğu mesaj nedir?	Sizce Aç Kurdun davranışı toplumda hangi insanların davranışına benziyor?
Karnını doyurmak için	At-Koyun-Katır-İnek	Aç gözlü olmanın zararları	Aç gözlülüğün sonu her zaman kişiye zarar verir	Her şeye sahip olmak isteyen aç gözlü insanlara
Karnını doyurmak için	Koyun-Katır-İnek-Eşek	Kış mevsimin zorlukları	Kış için yiyeceklerimizi depolamalıyız	Yiyecek bulmakta zorlanan sokakta yaşayan evsizlere
Karnını doyurmak için	At-Koyun-Katır-İnek	Kış mevsimin zorlukları	Vahşi hayvanlara karşı önlemler almalıyız	Yiyecek bulmakta zorlanan sokakta yaşayan evsizlere

Karnını doyurmak için	Koyun-Katır-İnek-Eşek	Aç gözlü olmanın zararları	Aç gözlülüğün sonu her zaman kişiye zarar verir	Her şeye sahip olmak isteyen aç gözlü insanlara
Karnını doyurmak için	At-Koyun-Katır-İnek	Kış mevsimin zorlukları	Aç gözlülüğün sonu her zaman kişiye zarar verir	Her şeye sahip olmak isteyen aç gözlü insanlara
Karnını doyurmak için	At-Koyun-Katır-İnek	Açlığın sağlık üzerindeki etkileri	Aç gözlülüğün sonu her zaman kişiye zarar verir	Her şeye sahip olmak isteyen aç gözlü insanlara
Karnını doyurmak için	At-Koyun-Katır-İnek	Açlığın sağlık üzerindeki etkileri	Aç gözlülüğün sonu her zaman kişiye zarar verir	Herkese yardımcı olmak isteyen yardımsever insanlara
Karnını doyurmak için	At-Koyun-Katır-İnek	Aç gözlü olmanın zararları	Aç gözlülüğün sonu her zaman kişiye zarar verir	Her şeye sahip olmak isteyen aç gözlü insanlara
Karnını doyurmak için	At-Koyun-Katır-İnek	Kış mevsimin zorlukları	Vahşi hayvanlara karşı önlemler almalıyız	Yiyecek bulmakta zorlanan sokakta yaşayan evsizlere
Karnını doyurmak için	At-Koyun-Katır-İnek	Kış mevsimin zorlukları	Kış için yiyeceklerimizi depolamalıyız	Yiyecek bulmakta zorlanan sokakta yaşayan evsizlere
Karnını doyurmak için	At-Koyun-Katır-İnek	Aç gözlü olmanın zararları	Aç gözlülüğün sonu her zaman kişiye zarar verir	Yiyecek bulmakta zorlanan sokakta yaşayan evsizlere
Karnını doyurmak için	Koyun-Katır-İnek-Eşek	Aç gözlü olmanın zararları	Aç gözlülüğün sonu her zaman kişiye zarar verir	Yiyecek bulmakta zorlanan sokakta yaşayan evsizlere
Karnını doyurmak için	Koyun-Katır-İnek-Eşek	Aç gözlü olmanın zararları	Aç gözlülüğün sonu her zaman kişiye zarar verir	Her şeye sahip olmak isteyen aç gözlü insanlara

Aç Kurt masalı kalıcılık testinde masalla ilgili olarak öğrencilere "Kurt köye neden gelmiş?", "Kurdun köyde karşılaştığı hayvanlar hangi şıkta doğru verilmiştir?", "Aç Kurt masalının ana fikri nedir?", "Aç Kurt masalının vermiş olduğu mesaj nedir?", "Sizce Aç Kurdun davranışı toplumda hangi insanların davranışına benziyor?" soruları sorulmuştur. Sorulara öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde "Kurt köye neden gelmiş?" sorusuna öğrencilerin tamamının *Karnını doyurmak için* şeklinde doğru yanıt verdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin "Kurdun köyde karşılaştığı hayvanlar hangi şıkta doğru verilmiştir?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 9 öğrencinin *At-Koyun-Katır-İnek* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 4 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Aç Kurt masalının ana fikri nedir?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 5 öğrencinin

Aç gözlü olmanın zararları şeklinde doğru yanıt verdikleri, 8 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Aç Kurt masalının vermiş olduğu mesaj nedir?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 9 öğrencinin *Aç gözlülüğün sonu her zaman kişiye zarar verir* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 4 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Sizce Aç Kurdun davranışı toplumda hangi insanların davranışına benziyor?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 6 öğrencinin *Her şeye sahip olmak isteyen aç gözlü insanlara* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 7 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir.

4.3.2. Akıllı Evlat Masalı

"Evvel zaman içinde zenginlerden zengin bir adam varmış. Bir gün üç oğlunu yanına çağırarak demiş ki:
-Sevgili yavrularım, bakın artık iyiden iyiye yaşlandım. Ellerim buruştu, saçlarım aklaştı, bacaklarım tutmaz oldu. Belki de sayılı günlerim kaldı. Ölmeden önce mallarımı aranızda paylaştırmak isterim. Belki ben öldükten sonra kavga edersiniz. Oysa ben sizin, kardeş kardeş, birbirinizi severek yaşamanızı istiyorum. Kardeşlere yakışan da zaten budur…
İhtiyar adam biraz duraklayıp öksürdükten sonra:
-Şimdi her birinize bir kese altın vereceğim. İstediğiniz yere gidin ve üç yıl boyunca dönmeyin. Döndüğünüzde bana üç yıl boyunca ne yaptığınızı ve altınları nerelere harcadığınızı anlatın. Hanginizin yaptığı işleri daha çok beğenirsem mallarımı ona vereceğim. Eğer üçünüzünkini de beğenirsem, mallarımı aranızda paylaştıracağım. Haydi, yolunuz açık olsun evlatlarım.
Çocuklar, hazırlıklarını yapıp yola koyulmuşlar. Bir zaman sonra önlerine üç yol çıkmış. Büyük kardeş sağdaki, ortanca kardeş ortadaki, küçük kardeş soldaki yola yürümüş uzaklaşmışlar.
Günler günlerle birleşip aylar olmuş
Aylar aylarla birleşip yıl olmuş da
Kimse farkına varmamış…
Derken efendim, baharlar yazları, yazlar da kışları kovalamış. Yel esmiş,
"sonra ince ince yağmur yağmaya başlamış, derken yağmur damlaları hızlanmış ve birden dolu yağmaya başlamış veee sel basmış.Üç yıl gelip çatmış.
İhtiyar adamın sabrı da artık iyice tükenmeye başlamış. Derken gün doğusundan tozu dumana katarak bir şey gelmeye başlamış, gele gele büyük oğlan çıkagelmiş. Arkasında da birbirinden babayiğit kırk atlı… Derken, arkadan ortanca oğlan görünmüş. Yanında da yüz deve… En son küçük oğlan kırk katırın üzerinde kırk erkek çocukla çıkagelmiş. Babalarının ellerini öpmüşler ve büyük oğlan başlamış anlatmaya:
-Az gittim, uz gittim… Dere tepe düz gittim. Altı ay bir güz gittim. Öyle bir yere vardım ki her taraf ormanlık. Buz gibi akan pınarlar, kayalıklardan seken keklikler bir de insanların yüzünde kan gördüm. Bu kırk babayiğidi oradan aldım. Ata binmeyi, kılıç kuşanmayı öğrettim. Bana vereceğin malları, bu adamlar koruyacak. İhtiyar baba büyük oğluna hiçbir şey söylememiş. Dönüp ortanca oğluna bakmış. Sıranın kendisine geldiğini anlayan ortanca oğlan anlatmaya başlamış:
-Az gittim, uz gittim… Dere tepe düz gittim. Altı ay bir güz gittim. Öyle bir yere vardım ki insan ayağını uzatıp otursa da hiç iş görmese aç kalmaz. Bana verdiğin altınlarla şu develeri aldım. Görüyorsun ya develerin her biri, bir kese altın eder. Bu develeri satıp zengin olacağım. Fazla mal göz çıkarmaz ya!
İhtiyar baba ortanca oğluna da bir şey dememiş. Sıra gelmiş küçük oğlana:
-Az gittim, uz gittim… Dere tepe düz gittim. Altı ay bir güz gittim. Bir ulu su başına vardım. Öyle bir su ki, kızıl akar, boz akar, durmaz yatağını yıkar. Sordum, soruşturdum, öğrendim ki bu su, nice yiğitleri almış, nice duvakları yutmuş, nice

çocukları yetim bırakmış… Dört bir taraftan ustalar getirtip su üzerine köprü kurdurdum. Yetim kalan çocukları da buraya getirdim. Mallarını her kime verirsen, bu çocuklar onun evlâtları olacak. O, bu çocukları büyütüp yetiştirecek. Hem iyilik yapmış hem de memlekete faydalı insanlar kazandırmış olacak.
Küçük oğlan sözlerini bitirdiğinde ihtiyar adamın yüzü gülüyormuş. Küçük oğlunun alnını öptükten sonra:
-Aferin sana, demiş. Üçünüzün içinde yalnız senin yaptığın işi beğendim. Mallarımın hepsi de senindir. Bu yetimlere, sen babalık edeceksin… Büyük ağabeyin adamlarıyla seni koruyacak, küçük ağabeyin de develeriyle senin vereceğin işleri görecek. Sen de hepsine baş olacaksın. Bunu hak ettin!
Çok sevinen küçük oğlan, tüm ülkeye ikramlar dağıtmış, ziyafetler vermiş. O ziyafetlerden birisi de buraya düşmüş. Haydi, keyfini sürelim biz de o halde
Onlar ermiş muradına… Darısı dostlar başına (vurgu)…"

4.3.2.1.Masal Günlükleri

Tablo 4.9: Akıllı Evlat Masalı Masal Günlükleri

S1. Akıllı Evlat Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?	S2. Akıllı Evlat Masalını dinlemekten zevk aldın mı?	S3. Akıllı Evlat Masalını dinlerken aklına ne geldi?	S4. Akıllı Evlat Masalını dinlerken neler hissettin?
Hayır çünkü çok eğlenceli geçti	Evet çünkü öğretmenimiz çok güzel anlatti	Bir şey gelmedi	Bir şey hissetmedim
Hayır	Evet çünkü eğlenceliydi	Bir şey gelmedi	Hiçbir şey hissetmedim
Hayır zevkliydi	Zevk aldım eğlenceli bir masal	Bazı çocuklar aklıma geldi	Sevinçli
Hayır zorlanmadım	Evet zevk aldım	Masaldaki kişiler	Mutlu oldum
Zorlanmadım kolaydı	Aldım eğlenceliydi	Her evladın akıllı olmadığı	Her evladın akıllı olmadığı
Hayır. Çünkü iyi dinledim	Evet çünkü eğlenceliydi	Hiçbir şey	Heyecan
Hayır	Evet	Her şey	İyi
Hayır	Aldım	Hiçbir şey	Güzel bir hiss
Hayır	Aldım	Hiçbir şey	Güzel bir his vardı içimde
Hayır zorlanmadım	Evet zevk aldım	Masaldaki kişiler	Mutlu oldum
Zorlanmadım kolaydı	Aldım eğlenceliydi	Her evladın akıllı olmadığı	Her evladın akıllı olmadığı
Hayır. çünkü iyi dinledim	Evet çünkü eğlenceliydi	Hiçbir şey	Heyecan
Hayır	Aldım	Hiçbir şey	Güzel bir his

Öğrencilerin "Akıllı Evlat" masalıyla ilgili "Akıllı Evlat Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının zorlanmadım şeklinde olduğu görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna

ise “eğlenceli geçti, zevkliydi, kolaydı, iyi dinledim” şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Akıllı Evlat” masalıyla ilgili “Akıllı Evlat Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının evet şeklinde olduğu görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise “öğretmenimiz güzel anlattı, eğlenceliydi” şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Akıllı Evlat Masalını dinlerken aklına ne geldi?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarının bir şey gelmedi, her şey, masaldaki kişiler şeklinde olduğu belirlenmiştir. Temalardan hiç birşey ile ilgili olarak 7 öğrencinin, her şey teması ile ilgili bir öğrencinin, masaldaki kişiler teması ile ilgili 4 öğrencinin görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

Öğrencilerin “Akıllı Evlat Masalını dinlerken neler hissettin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarından heyecan, hiçbir şey, her evladın akıllı olmadığı şeklinde temalar ortaya çıktığı belirlenmiştir. Heyecan teması ile ilgili öğrencilerden 9 tanesinin görüş belirttikleri, hiçbir şey teması ile ilgili 2 öğrencinin görüş belirtileri, 2 öğrencinin ise her evladın akıllı olmadığı şeklinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

4.3.2.2.Masalı Yorumluyorum

Tablo 4.10: Akıllı Evlat Masalı, Masalı Yorumluyorum

Olay	Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?	Bu davranışı doğru buluyor musunuz?	Bu davranışı neden doğru/yanlış buluyorsunuz?
Padişahın sürekli olmadık şeyler istemesi.	Padişahın isteğinden dolayı	2. Hayır	Kimseyi zor durumda bırakmamalıyız.
Padişahın sürekli olmadık şeyler istemesi.	Yaşlanması	1. Evet	Sorunları çözdü
Kralın isteği	Kralın olmadık şeyleri istemesi	2. Hayır	Olmayacak Bir şey istemesi tuhaf
Çocuklarından bir şeyler istemesi	Miras verilmesi	1. Evet	Kime güveneceğini öğrenir
Küçük çocuğun daha akıllı olup olayları çözmesi	Akıllı olması	1. Evet	Doğru buluyorum çünkü akıllı olduğundan dolayı sorunları çözdü

Oğullarına bir kese altın vermiş	Yaşlanması	1. Evet	Bende öyle yapardım
Padişahın sürekli olmadık şeyler istemesi.	Padişahın isteği	2. Hayır	Kimseyi zor durumda bırakmamalıyız.
Padişahın istekleri	Yaşlanması	1. Evet	Bende öyle yapardım
Kralın isteği	Kralın olmadık şeyleri istemesi	2. Hayır	Olmayacak Bir şey istemesi tuhaf
Çocuklarından bir şeyler istemesi	Miras verilmesi	1. Evet	Kime güveneceğini öğrenir
Küçük çocuğun daha akıllı olup olayları çözmesi	Akıllı olması	1. Evet	Doğru buluyorum çünkü akıllı olduğundan dolayı sorunları çözdü
Oğullarına bir kese altın vermiş	Yaşlanması	1. Evet	Bende öyle yapardım
Padişahın sürekli olmadık şeyler istemesi.	Akıllı olması	2. Hayır	Kimseyi zor durumda bırakmamalıyız.

Öğrencilerin "Akıllı Evlat" masalını yorumlamayla ilgili olay, davranış, davranışın doğruluğu temaları belirlenmiştir.

Olay teması ile ilgili, öğrencilerin masaldaki olayı tanımlamaları 11 öğrenci tarafından "padişahın istekleri" şeklinde, diğer öğrenciler tarafından ise "Küçük çocuğun daha akıllı olup olayları çözmesi" ve "Oğullarına bir kese altın vermiş" şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifadeler öğrencilerin masalda geçen olayları doğru bir şekilde anladıklarını göstermektedir.

Davranış teması ile ilgili olarak, olaya neden olan davranış öğrenciler tarafından "padişahın isteği, yaşlanması, akıllı olması, miras verilmesi" şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifadelerde öğrencilerden 4'ü padişahın isteği, 4'ü yaşlanması, 3'ü akılı olması, 2'si ise miras verilmesi olarak belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin masalda geçen olaya neden olan davranışları farklı ifadelerle belirtmelerine karşılık, ana tema doğrultusunda davranışların doğru anlaşıldığı söylenebilir.

Davranışın doğruluğu temasıyla ilgili öğrencilerden 8'inin olayı doğru bulduğu (evet), 5'inin ise yanlış bulduğu (hayır) belirlenmiştir. Davranışı doğru bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "sorunları çözdü, kime güveneceğini öğrenir, bende öyle yapardım" şeklinde belirtilmiştir. Davranışı yanlış bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "kimseyi zor durumda bırakmamalıyız, olmayacak bir şey istemesi tuhaf" şeklinde ortaya çıkmıştır.

Akıllı Evlat masalı ile ilgili öğrencilerin masalı tanımlamaları padişahın çocuklarından bir şeyler istemesi, olaya neden olan davranışların yaşlanma, padişahın istekleri ve akıllı olma şeklinde ifade edildiği, öğrencilerin 8'inin masalda geçen davranışları doğru bulduğu, 5'inin ise yanlış buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.2.3.Kalıcılık Testi

Tablo 4.11: Akıllı Evlat Masalı Kalıcılık Testi

Zengin adam oğullarını yanına neden çağırmış?	Zengin adam oğullarına birer kese altın verip onlardan ne yapmalarını istiyor?	Zengin adam büyük ve ortanca oğullarının yaptıklarını nasıl değerlendiriyor?	Küçük oğlan gittiği yerden ne getirmiş?	Akıllı evlat masalının bize vermek istediği mesaj nedir?
Kendisine yardım etmeleri için	Peri padişahının sarayındaki bülbülleri satın alıp gelmelerini istiyor	Yaptıkları davranışlardan dolayı onları kutluyor	Dünyalar güzeli bir kız getirmiş	Toplumun ayakta kalabilmesi ve huzurlu olabilmesi iyi yetişmiş insanlarla mümkündür
Onları çok özlediği için	Peri padişahının sarayındaki bülbülleri satın alıp gelmelerini istiyor	Zengin adam oğullarının davranışından dolayı herhangi bir değerlendirmede bulunmuyor	Kırk deve getirmiş	Çocuklarımıza eşit davranmalı ve onları üzmemeliyiz
Kendisine yardım etmeleri için	Peri padişahının sarayındaki bülbülleri satın alıp gelmelerini istiyor	Davranışlarından dolayı onlara çok kızıyor ve mirasından men ediyor	Kırk deve getirmiş	Çok para kazananlar toplumda saygınlık kazanırlar
Mirasını hangi oğluna bırakacağını belirlemek için	Gidip kendilerine yeni bir hayat kurmalarını ve bir daha dönmemelerini istiyor	Zengin adam oğullarının davranışından dolayı herhangi bir değerlendirmede bulunmuyor	Dünyalar güzeli bir kız getirmiş	Toplumun ayakta kalabilmesi ve huzurlu olabilmesi iyi yetişmiş insanlarla mümkündür
Mirasını hangi oğluna bırakacağını belirlemek için	Bir yolculuğa çıkmalarını, üç yıl sonra geri dönüp, bu süre zarfında verdiği paralarla ne iş yaptıklarını anlatmalarını istiyor	Zengin adam oğullarının davranışından dolayı herhangi bir değerlendirmede bulunmuyor	Suyun yetim bıraktığı çocukları getirmiş	Toplumun ayakta kalabilmesi ve huzurlu olabilmesi iyi yetişmiş insanlarla mümkündür
Kendisine yardım etmeleri için	Peri padişahının sarayındaki bülbülleri satın alıp gelmelerini istiyor	Zengin adam oğullarının davranışından dolayı herhangi bir değerlendirmede bulunmuyor	Dünyalar güzeli bir kız getirmiş	Çocuklarımıza eşit davranmalı ve onları üzmemeliyiz

Kendisine yardım etmeleri için	Peri padişahının sarayındaki bülbülleri satın alıp gelmelerini istiyor	Yaptıkları davranışlardan dolayı onları kutluyor	Dünyalar güzeli bir kız getirmiş	Toplumun ayakta kalabilmesi ve huzurlu olabilmesi iyi yetişmiş insanlarla mümkündür
Onları çok özlediği için	Peri padişahının sarayındaki bülbülleri satın alıp gelmelerini istiyor	Zengin adam oğullarının davranışından dolayı herhangi bir değerlendirmede bulunmuyor	Kırk deve getirmiş	Çocuklarımıza eşit davranmalı ve onları üzmemeliyiz
Kendisine yardım etmeleri için	Peri padişahının sarayındaki bülbülleri satın alıp gelmelerini istiyor	Davranışlarından dolayı onlara çok kızıyor ve mirasından men ediyor	Kırk deve getirmiş	Çok para kazananlar toplumda saygınlık kazanırlar
Mirasını hangi oğluna bırakacağını belirlemek için	Gidip kendilerine yeni bir hayat kurmalarını ve bir daha dönmemelerini istiyor	Zengin adam oğullarının davranışından dolayı herhangi bir değerlendirmede bulunmuyor	Dünyalar güzeli bir kız getirmiş	Toplumun ayakta kalabilmesi ve huzurlu olabilmesi iyi yetişmiş insanlarla mümkündür
Mirasını hangi oğluna bırakacağını belirlemek için	Bir yolculuğa çıkmalarını, üç yıl sonra geri dönüp, bu süre zarfında verdiği paralarla ne iş yaptıklarını anlatmalarını istiyor	Zengin adam oğullarının davranışından dolayı herhangi bir değerlendirmede bulunmuyor	Suyun yetim bıraktığı çocukları getirmiş	Toplumun ayakta kalabilmesi ve huzurlu olabilmesi iyi yetişmiş insanlarla mümkündür
Kendisine yardım etmeleri için	Peri padişahının sarayındaki bülbülleri satın alıp gelmelerini istiyor	Zengin adam oğullarının davranışından dolayı herhangi bir değerlendirmede bulunmuyor	Dünyalar güzeli bir kız getirmiş	Çocuklarımıza eşit davranmalı ve onları üzmemeliyiz
Mirasını hangi oğluna bırakacağını belirlemek için	Bir yolculuğa çıkmalarını, üç yıl sonra geri dönüp, bu süre zarfında verdiği paralarla ne iş yaptıklarını anlatmalarını istiyor	Zengin adam oğullarının davranışından dolayı herhangi bir değerlendirmede bulunmuyor	Suyun yetim bıraktığı çocukları getirmiş	Toplumun ayakta kalabilmesi ve huzurlu olabilmesi iyi yetişmiş insanlarla mümkündür

Akıllı Evlat masalı kalıcılık testinde masalla ilgili olarak öğrencilere "Zengin adam oğullarını yanına neden çağırmış?", "Zengin adam oğullarına birer kese altın verip onlardan ne yapmalarını istiyor?", "Zengin adam büyük ve ortanca oğullarının yaptıklarını nasıl değerlendiriyor?", "Küçük oğlan gittiği yerden ne getirmiş?", "Akıllı evlat masalının bize vermek istediği mesaj nedir?" soruları sorulmuştur. Sorulara öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde "Zengin adam oğullarını yanına neden çağırmış?" sorusuna 5 öğrencinin *Mirasını hangi oğluna bırakacağını*

belirlemek için şeklinde doğru yanıt verdikleri, 8 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Zengin adam oğullarına birer kese altın verip onlardan ne yapmalarını istiyor?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 3 öğrencinin *Bir yolculuğa çıkmalarını, üç yıl sonra geri dönüp, bu süre zarfında verdiği paralarla ne iş yaptıklarını anlatmalarını istiyor* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 10 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Zengin adam büyük ve ortanca oğullarının yaptıklarını nasıl değerlendiriyor?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 9 öğrencinin *Zengin adam oğullarının davranışından dolayı herhangi bir değerlendirmede bulunmuyor* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 4 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Küçük oğlan gittiği yerden ne getirmiş?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 3 öğrencinin *Suyun yetim bıraktığı çocukları getirmiş* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 10 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Akıllı evlat masalının bize vermek istediği mesaj nedir?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 7 öğrencinin *Toplumun ayakta kalabilmesi ve huzurlu olabilmesi iyi yetişmiş insanlarla mümkündür* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 6 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir.

4.3.3. Altın Araba Masalı

"Bir varmış, bir yokmuş.. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, sinekler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken bir padişah varmış.
Padişah bir gün vezirini çağırarak demiş ki:
-Al şu bir lirayı. Bununla bana bir koç alacaksın! Bu koçun etinden et, derisinden kürk isterim. Verdiğim lirayı geri, koçu da diri isterim. Sana kırk gün izin. Söylediklerim yapılmazsa, kırk birinci günü boynunu cellâda vereceğim..
Bu sözler üzerine vezir, doğru odasına gitmiş ve kara kara düşünmeye başlamış. Padişahın isteklerini yerine nasıl getirsin? Güç, hem de çok güç bir iş bu. Sabaha kadar düşünen vezir; hiçbir yol, bir çare bulamamış. Uzak ülkelere geziye çıkmaya karar vermiş. Belki bir yol bulurum diye.. Gün ışırken kimseciklere görünmeden saraydan ayrılmış ve yola koyulmuş.
Az gitmiş, uz gitmiş,
Dere tepe düz gitmiş,
Bir de arkasına bakmış ki
Bir karışçık yol gitmiş.
Başlamış gene yürümeye.. Çok geçmeden bir çiftçiye rastlamış. Selam verdikten sonra demiş ki:
- Çok yorgunum. Uzun zamandır yürüyorum. Ayaklarımda kuvvet kalmadı. Şu yokuşun başına kadar sen beni taşı. Oradan köye kadar da ben seni taşırım.
Çiftçi, bu tanımadığı adamın sözlerine aldırmamış bile.. Hiç konuşmadan yürümeye devam etmişler. Biraz sonra önlerine bir orman çıkmış. Vezir, çiftçiye bu sefer de:
- Gel bu ormana tek girelim, çift çıkalım! Ha, ne dersin?
Çiftçi bu sözlere de karşılık vermemiş.
Gene yürümüşler, yürümüşler. Çok geçmeden bir evin önüne gelmişler. Kapıda küçük bir kız duruyormuş. O zaman çiftçi konuşmuş:
-İşte, demiş, benim evim burası. Vezir eve şöyle bir baktıktan sonra:

Evin güzel ama ahbap, demiş, dümeni eğri.
Çiftçi bu sözlerden bir şey anlamamış. Canı da sıkılmış. Vezire cevap vermeden, yüzüne bile bakmadan evden içeri girmiş.
Vezir, sokak ortasında kalınca gidip bir köy odasına misafir olmuş.
Akşam yemeği sırasında çiftçinin on üç yaşındaki kızı, babasına sormuş:
-Baba, bugün seninle beraber köye kadar gelen sakallı amca kimdi?
Babası:
-Tanımıyorum kızım, demiş, bugün ona yolda rastladım. Bana birçok şey söyledi. Hiçbir dediğini anlamadım, cevap da vermedim.
Kızın merakı artmış:
-Nasıl şeyler söyledi de anlamadın baba?
O zaman çiftçi, kızına başından geçenleri ve bu adamın akşama kadar söylediği şeylere ne kadar sinirlendiğini anlatmış.
Babasının sözlerini dinleyen küçük kız:
-Haksızlık etmişsin baba, demiş. O amcanın her sözünün bir manası var. Sen yemeğini ye de ben sana onun ne demek istediğini bir bir anlatayım istersen?
Yemek sırasında vezirin sözlerinin manasını kızından öğrenen çiftçi, sofradan kalktıktan sonra doğru köy odasına gitmiş. Veziri bularak:
-Affedersin Tanrı misafiri, demiş. Ben yorgunluktan gündüz söylediklerini pek anlayamadım. Kusurumu bağışla! Yemekte düşündüm, ne demek istediğimi anladım. Yokuşun başına kadar sen beni taşı, oradan köye kadar da ben seni taşıyayım demekle, yokuşun başına kadar sen konuş ben dinleyeyim, oradan köye kadar da ben konuşurum, sen dinlersin, demek istemiştin. Ormana tek girip çift çıkalım demekle birer değnek yapmamızı teklif ettin. Evime, güzel ama dümeni eğri, demekle de kızın güzel ama burnu eğri demek istemiştin, değil mi?
Çiftçinin sözlerini dikkatle dinleyen vezir:
-İyi bildin ama, demiş. Bunlar senin aklının işi değil. Doğru söyle, bunları sana kim öğretti?
Çiftçi önce inkâr etmiş ama veziri inandıramamış. Vezir, doğru söylemesini isteyince çiftçi, çaresiz işin doğrusunu anlatmış.
O zaman vezir, babasına bunları söyleyen çok akıllı küçük kızı merak etmiş:
-Hadi, demiş, getir şu küçük kızını da yakından bir göreyim. Benim bir derdim var, belki o bir çare bulur.
Çiftçi hemen gidip kızını köy odasına getirmiş. Küçük kızı pek seven ihtiyar vezir, bu akıllı kıza derdini anlatmış. Padişahın isteklerini yerine getirmesinin güçlüğünden bahsetmiş.
Küçük kız vezirin sözleri üzerine:
-Bunları yapmaktan kolay bir şey yok ki amca. O bir lira ile yünü kırpılmamış bir koç alırsın. Yününü kırptırır, iki liradan satarsın. Bir lirasını saklar, öteki lira ile küçük bir kürk yaptırırsın. Koçun kuyruğundan bir parça keserek lira ile beraber bir tabağa koyar, padişaha götürürsün. Oldu mu?
Vezir, küçük kızın verdiği akla hayran olmuş, cellâtlara verilmekten kurtulduğu için sevinç içinde küçük kıza ve babasına teşekkür ederek köyden ayrılmış.
Az gitmiş, uz gitmiş,
Dere tepe düz gitmiş…
Saraya varmış ve padişahın emirlerini bir bir yerine getirmiş.
Padişah memnun olmuş ama bu işin vezirin aklı olmadığını da anlamış. Padişah veziri sıkıştırınca vezir, olan biteni anlatmış. O zaman padişah, bu akıllı kızı görmek istemiş.
Hemen kızı köyden getirtip padişahın huzuruna çıkarmışlar. Padişah demiş ki:
-Pek akıllı bir kız olduğunu öğrendim. Bakalım aklını bana da gösterebilecek misin? Gösteremezsen kendini zindanda bil!
Küçük kız bu sözlere gülerek:
-Ne isterseniz yapın padişahım, demiş. Ben Allah'tan başka kimseden korkmam! Soracaklarınızın karşılığını alırsınız!
Küçük kızın pervasızlığına, cesaretine şaşıran padişah, gülerek demiş ki:
- Aferin sana! Pek cesur bir çocuğa benziyorsun. Şimdi, dinle öyle ise: Has ahırımdaki kısrağıma üç gün içinde iki tay doğurtacaksın! Şu kavanoza ben şimdi doksan dokuz tane altın koyup ağzını mühürleterek sana vereceğim. Sen onu burada, benim gözümün önünde açıp içinden yüz altın çıkaracaksın! Bundan başka, seni biraz sonra karşımda

yetmişlik bir ihtiyar olarak görmek istiyorum. Bütün bunları yapabilmen için benden sadece iki kelimelik, bir tek şey isteme hakkın var
Küçük kız hemen atılarak:
-İstediklerinizi yapacağım padişahım, demiş. Ama önce sizden iki kelimelik dilekte bulunayım öyle ise.
Kız:
-Güneşi söndürünüz, demiş.
Bu istek karşısında şaşıran padişah, kızarak bağırmış:
-Sen deli misin?! Ben güneşi söndürebilir miyim hiç?! Olacak bir şey istemelisin!
Küçük kız o zaman:
-Güneşi söndürmek olacak iş değil de, demiş, sizin istedikleriniz olacak şeyler mi padişahım?
Kızın bu cevabını haklı bulan padişahın kızgınlığı bir anda geçmiş. Küçük kızın zekâsına hayran olmuş. Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kendisine de kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası armağan ederek onları askerleriyle beraber köylerine göndermiş.
Altın araba ormandan geçerken ormandaki kokular taa buralara kadar gelmiş. Bir bakalım, acaba ormandan buraya hangi kokular gelmiş. (Kavanozlardaki üç güzel ve üç kötü kokuyu, öğrencilerin elden ele gezdirerek koklamaları sağlanır.)
Onlar ermiş muradına, biz çıkalım tavan arasına..”

4.3.3.1.Masal Günlükleri

Tablo 4.12: Altın Araba Masalı Masal Günlükleri

S1. Altın Araba Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?	**S2. Altın Araba Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?**	**S3. Altın Araba Masalını dinlerken aklına ne geldi?**	**S4. Altın Araba Masalını dinlerken neler hissettin?**
Hayır çünkü masal çok güzeldi	Evet. Çünkü öğretmenimiz çok güzel anlattı	Bir şey gelmedi sadece dinledim	Bir şey hissetmedim
Hayır	Evet çünkü eğlenceliydi	Bir şey gelmedi	Hiçbir şey hissetmedim
Hayır aksine eğlendim	Tabi ki çok güzel masaldı	Kendim çünkü bende bazı şeyleri anlatamıyorum	Sevinç hissettim ben
Hayır zorlanmadım	Evet zevk aldım	Masaldaki kişiler	Mutlu oldum
Zorlanmadım kolaydı	Aldım zevkliydi	Küçük kızın akıllı olduğunu	Gerçekte altın araba benim olsaydı
Hayır. çünkü iyi dinledim	Evet. Çünkü eğlenceliydi	Hiç bir şey	heyecan
Hayır	Evet	Herşey	İyi
Hayır	Aldım. Çünkü güzel bir masaldı	Bir şey gelmedi	Güzel bir his
Hayır	Evet çünkü eğlenceliydi	Bir şey gelmedi	Hiçbir şey hissetmedim
Hayır aksine eğlendim	Tabiki çok güzel masaldı	Kendim çünkü bende bazı şeyleri anlatamıyom	Sevinç hissettim ben
Hayır zorlanmadım	Evet zevk aldım	Masaldaki kişiler	Mutlu oldum

Zorlanmadım kolaydı	Aldım zevkliydi	Küçük kızın akıllı olduğunu	Altın araba benim olsaydı
Hayır. Çünkü iyi dinledim	Evet. Çünkü eğlenceliydi	Hiç bir şey	heyecan

Öğrencilerin “Altın Araba” masalıyla ilgili “Altın Araba Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının zorlanmadım şeklinde olduğu görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise “zorlanmadım, kolaydı, iyi dinledim” şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Altın Araba” masalıyla ilgili “Altın Araba Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının evet şeklinde olduğu görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise “öğretmenimiz güzel anlattı, zevkliydi, çok güzel masaldı, eğlenceliydi” şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Altın Araba Masalını dinlerken aklına ne geldi?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarının bir şey gelmedi, her şey, kendim, masaldaki kişiler şeklinde olduğu belirlenmiştir. Temalardan hiçbir şey ile ilgili olarak 6 öğrencinin, her şey teması ile ilgili bir öğrencinin, masaldaki kişiler teması ile ilgili 4 öğrencinin, kendim teması le ilgili 2 öğrencinin görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

Öğrencilerin “Altın Araba Masalını dinlerken neler hissettin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarından heyecan, hiçbir şey, altın araba isteği şeklinde temalar ortaya çıktığı belirlenmiştir. Heyecan teması ile ilgili öğrencilerden 8 tanesinin görüş belirttikleri, hiçbir şey teması ile ilgili 3 öğrencinin görüş belirtileri, 2 öğrencinin ise altın arabaya gerçekte sahip olmak istedikleri şeklinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

4.3.3.2.Masalı Yorumluyorum

Tablo 4.13: Altın Araba Masalı, Masalı Yorumluyorum

Olay	Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?	Bu davranışı doğru buluyor musunuz?	Bu davranışı neden doğru/yanlış buluyorsunuz?
Herkes padişahtan korkması	Padişah olmayacak şeyleri istemesi	2. Hayır	Çünkü gerçek hayatta olmayacak şeyler istiyor
Padişahın vezirden gerçekleşmeyecek isteklerde bulunması ve olmayacağına artık inanması	Padişahın olmayacak Bir şey istemesi	2. Hayır	Çünkü kendimizin yapamadığı şeyleri başka birinden isteyemeyiz
Vezire olmayacak bir dilek dilemesi	Padişah olmayacak bir dilek dilemesi	2. Hayır	Padişah olmayacak dilek dilemesi
Padişahın vezirden olmayacak Bir şey istemesi	Padişahın vezirden olmayacak Bir şey istemesi	2. Hayır	Hiçbir insan olmayacak Bir şey isteyemez
Kızla padişahın olmayacak bir istek istemeleri	Kız güneşin açmasını istemiştir	2. Hayır	Çünkü bu olamayacak bir istektir
Padişahin olanaksız dileklerde bulunması	Padişahın olanaksız dilekleri	2. Hayır	Çünkü hiçbir zaman olamaz
Olamayacak şeyleri istemesi	Padişahın vezire olamayacak şeyleri bulmasını	2. Hayır	Çünkü her istek olamayabilir
Padişah: _babana bir çift öküz ve bir tarla, sana da okula gitmen için altın kaplamalı fayton veriyorum.	Kızın padişahın sarayına gelmesi.	1. Evet	bende öyle yapardım.
Vezirin çiftçiden olamayacak Bir şey istemesi	Bilmediği için anlamıştır	2. Hayır	Yanlış buluyorum ilk önce düşünmeli
Kızın çok akıllı olması	Bilmiyorum	1. Evet	Çünkü kız çok akılı ve her şeyi biliyor onun için
Padişahın sürekli hiç kimsenin yapamayacağı bir istekte bulunması ve kızın bu padişahın hatasından vazgeçirmesi.	Padişahın sürekli olarak kimsenin yapamayacağı bir istekte bulunması.	2. Hayır	Çünkü kimseyi zor duruma sokacak bir istekte bulunmamalıyız.
Vezirin kızı istemesi	Vezirin kızı istemesi	1. Evet	Doğru buluyorum çünkü gerekli
Kızın çok akıllı olması	Bilmiyorum	1. Evet	Cunku kız çok akılı ve her şeyi biliyor onun için

Öğrencilerin "Altın Araba" masalını yorumlamayla ilgili olay, davranış, davranışın doğruluğu temaları belirlenmiştir.

Olay teması ile ilgili, öğrencilerin masaldaki olayı tanımlamaları 11 öğrenci tarafından "padişahın olmayacak şeyler istemesi" şeklinde, diğer öğrenciler tarafından ise "vezirin kızı istemesi ve kızın çok akıllı olması" şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifadeler öğrencilerin masalda geçen olayları doğru bir şekilde anladıklarını göstermektedir.

Davranış teması ile ilgili olarak, olaya neden olan davranış öğrenciler tarafından "padişahın isteği, kızın güneşin açmasını istemesi, vezirin kızı istemesi, bilmiyorum" şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifadelerde öğrencilerden 7'si padişahın isteği, 1'i kızın güneşin açmasını istemesi, 2'si vezirin kızı istemesi, 3'ü bilmiyorum olarak belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin masalda geçen olaya neden olan davranışları farklı ifadelerle belirtmelerine karşılık, ana tema doğrultusunda davranışların doğru anlaşıldığı söylenebilir.

Davranışın doğruluğu temasıyla ilgili öğrencilerden 4'ünün olayı doğru bulduğu (evet), 9'unun ise yanlış bulduğu (hayır) belirlenmiştir. Davranışı doğru bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "bende öyle yapardım, kız çok akılı ve her şeyi biliyor onun için" şeklinde belirtilmiştir. Davranışı yanlış bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "ilk önce düşünmeli, gerçek hayatta olmayacak şeyler istiyor, bu olamayacak bir istektir" şeklinde ortaya çıkmıştır.

Altın Araba masalı ile ilgili öğrencilerin masalı tanımlamaları padişahın şeyler istekleri, olaya neden olan davranışların olmayacak şeyler istenmesi, vezirin kızı istemesi, bilmiyorum şeklinde ifade edildiği, öğrencilerin 4'ünün masalda geçen davranışları doğru bulduğu, 9'unun ise yanlış buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.3.3.Kalıcılık Testi

Tablo 4.14: Altın Araba Masalı Kalıcılık Testi

Padişah vezirinden nasıl bir istekte bulunmuş?	Vezir Ormanda karşılaştığı çiftçinin evinin önünde gördüğü kızdan sonra ne demiş?	Çiftçi kızına vezirin sözlerini aktarınca kız ne yapmış?	Padişah kıza neden kızmış?	Padişah kıza ve babasına ne hediye etmiş?
Gerçekleşm	Evin güzel ama	Vezirin kendini	Kızın	Babasına bir çift öküz ile

esi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	ahbap, dümeni eğri	beğenmiş kibirli bir adam olduğunu söyleyerek ona çok kızmış	padişahtan olmayacak bir istekte bulunmasında n dolayı	bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası
Gerçekleşm esi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri	Babasına vezirin sözlerinin başka manalarının olduğunu ve sıradan bir insan olmadığını söylemiş	Kızın padişahtan olmayacak bir istekte bulunmasında n dolayı	Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası
Gerçekleşm esi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri	Babasına vezirin sözlerinin başka manalarının olduğunu ve sıradan bir insan olmadığını söylemiş	Kızın padişahtan olmayacak bir istekte bulunmasında n dolayı	Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası
Gerçekleşm esi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri	Babasına vezirin sözlerinin başka manalarının olduğunu ve sıradan bir insan olmadığını söylemiş	Kızın padişahtan olmayacak bir istekte bulunmasında n dolayı	Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası
Gerçekleşm esi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri	Babasına vezirin sözlerinin başka manalarının olduğunu ve sıradan bir insan olmadığını söylemiş	Kızın padişahtan olmayacak bir istekte bulunmasında n dolayı	Babasına yüz koyun ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası
Gerçekleşm esi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri	Babasına vezirin sözlerinin başka manalarının olduğunu ve sıradan bir insan olmadığını söylemiş	Kızın padişahtan olmayacak bir istekte bulunmasında n dolayı	Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası
Gerçekleşm esi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	Allah'ın emriyle kızını oğluma istiyorum	Babasına vezirin sözlerinin başka manalarının olduğunu ve sıradan bir insan olmadığını söylemiş	Padişaha hakaret ettiği için	Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası
Gerçekleşm esi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri	Babasına vezirin sözlerinin başka manalarının olduğunu ve sıradan bir insan olmadığını söylemiş	Padişaha hakaret ettiği için	Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası
Gerçekleşm esi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri	Vezirin sözlerine bir anlam verememiş	Kızın padişahtan olmayacak bir istekte bulunmasında n dolayı	Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası
Gerçekleşm esi mümkün olmayan isteklerde	Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri	Babasına vezirin sözlerinin başka manalarının olduğunu ve sıradan bir insan	Kızın padişahtan olmayacak bir istekte	Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın

bulunmuş		olmadığını söylemiş	bulunmasında n dolayı	işlemeli bir at arabası
Gerçekleşmesi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri	Vezirin kendini beğenmiş kibirli bir adam olduğunu söyleyerek ona çok kızmış	Kızın padişahtan olmayacak bir istekte bulunmasında n dolayı	Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası
Gerçekleşmesi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri	Babasına vezirin sözlerinin başka manalarının olduğunu ve sıradan bir insan olmadığını söylemiş	Kızın padişahtan olmayacak bir istekte bulunmasında n dolayı	Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası
Gerçekleşmesi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş	Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri	Babasına vezirin sözlerinin başka manalarının olduğunu ve sıradan bir insan olmadığını söylemiş	Padişahla dalga geçtiği için	Babasına yüz koyun ile bir tarla, kıza da kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası

Altın Araba masalı kalıcılık testinde masalla ilgili olarak öğrencilere "Padişah vezirinden nasıl bir istekte bulunmuş?", "Vezir Ormanda karşılaştığı çiftçinin evinin önünde gördüğü kızdan sonra ne demiş?", "Çiftçi kızına vezirin sözlerini aktarınca kız ne yapmış?", "Padişah kıza neden kızmış?", "Padişah kıza ve babasına ne hediye etmiş?" soruları sorulmuştur. Sorulara öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde "Padişah vezirinden nasıl bir istekte bulunmuş?" sorusuna öğrencilerin tamamının *Gerçekleşmesi mümkün olmayan isteklerde bulunmuş* şeklinde doğru yanıt verdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin "Vezir Ormanda karşılaştığı çiftçinin evinin önünde gördüğü kızdan sonra ne demiş?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 12 öğrencinin *Evin güzel ama ahbap, dümeni eğri* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 1 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Çiftçi kızına vezirin sözlerini aktarınca kız ne yapmış?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 10 öğrencinin *Babasına vezirin sözlerinin başka manalarının olduğunu ve sıradan bir insan olmadığını söylemiş* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 3 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Padişah kıza neden kızmış?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 11 öğrencinin *Kızın padişahtan olmayacak bir istekte bulunmasından dolayı* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 2 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Padişah kıza ve babasına ne hediye etmiş?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin tamamının *Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kıza da*

kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası şeklinde doğru yanıt verdikleri belirlenmiştir.

4.3.4. Geveze Kadın Masalı

"Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde köyün birinde ihtiyar bir oduncu yaşarmış. Bu oduncunun kendi gibi ihtiyar bir de karısı varmış. Bu iki ihtiyar kendi işlerinde güçlerinde imişler. Ama kadının bir kusuru varmış. Evde ne yapsalar ne etseler, hemen konu komşuya söylermiş. Zavallı oduncu, karısını bu huyundan vazgeçirmek için çok uğraşmışsa da başaramamış. Kadın yine evde olan bitenleri, kocasının yaptıklarını konu komşuya anlatmaya devam etmiş. Bu sebeple de zaman zaman aralarında geçimsizlik baş gösteriyormuş.

Oduncu bir gün ormana gitmiş. Biraz odun hazırlayıp şehre götürecek, kazandığı para ile de evine öteberi alacakmış. Daha iyi odun elde edebilmek için kesim yapılacak bölgeye gitmiş. Yol boyunca eşeğinden inmeyen ihtiyar oduncu yolun bir yokuşa gelmesiyle inmek zorunda kalmış. Bir süre o önde, eşeği arkada yürümüşler. Daha sonra yol iyileşince de tekrar eşeğine binmemiş. Bir ara yürüdüğü yolun çıkardığı ses değiştiğini fark etmiş. Oduncu bir defa daha aynı yerden geçmiş. Gerçekten de o bölgenin çıkardığı ses daha tokça olduğunu farketmiş. Bunca yıldır ormana gidip gelen ihtiyar oduncu ilk defa böyle bir sesle karşılaşınca düşünmeye başlamış. Acaba burası niye değişik bir ses çıkarıyor? Diye kendi kendine düşünmeye başlamış. Oduncu kararını verip orayı kazmaya başlamış. Epey yorulsa da da iki saat sonra büyükçe bir çukur eşmeyi başarmış. Sonunda kendisini büyük umutlara kaptıran hayalinin gerçek olduğunu görmüş. Küçük bir çömleğin kapağını açınca içinde ne görsün? Ağzına kadar altın dolu!

Boş dönmesi dikkati çekmesin diye biraz odun hazırlayıp eşeğine yüklemiş, yola koyulmuş. Yalnız bu altın işini nasıl gizli tutacaktır? Geveze karısı herkese bundan bahsedecek, o da elindeki altınlardan olacak diye kuruntusu içi içini de yemiyor değilmiş. Buna bir çare bulmak için yol boyunca düşünen oduncu sonunda güzel bir plan hazırlamış.

Altınları bulduğu çukurları tekrar kapatmış. Çömleği de kolayca çıkarabileceği bir yere tekrar gömüp evinin yolunu tutmuş. Yolda bir avcıya rastlamış. Ondan bir tavşan satın almış; aşağılarda nehir kenarında balık avlayan bir çocuktan da bir balık satın almış. Evine yaklaşırken tavşanı bir ırmağa kurulu balık avına bırakmış. Balığı da bir ağaca asmış. Oradan doğruca evine gelip hemen karısına müjdeyi vermiş:

-Sorma karıcığım, başımıza devlet kuşu kondu. Ama sana anlatmaya korkuyorum. Gider, komşulara anlatıverirsin.

Kadın, bu konuda kimseye söz etmemek için söz vermiş. Bunun üzerine oduncu bir çömlek dolusu altın bulduğunu, kimsenin görmemesi için de başka bir yere gömdüğünü, bu gece ay ışığında gidip getireceklerini söylemiş.

Akşam olmuş, ay doğmuş; karı koca yola çıkmışlar. Biraz gittikten sonra oduncu bir ağacın altında durup, ağacın dallarına dikkatlice bakmış. Kocasının yürümediğini gören kadın sormuş:

-Efendi, nereye bakıyorsun?

-Bak, şu ağaçta bir balık büyümüş, onu yakalayalım da pişirip yiyelim demiş.

Ağaca bakan kadın dallarında birinde bir balığın sarkmakta olduğunu görmüş. İhtiyar oduncu ağaca çıkmış, balığı dalından koparıp aşağı inmiş. Karısı bu işe şaşarsa da hiçbir şey söylememiş. Karı koca yollarına devam etmişler. Irmağa gelince de kurduğu ağa bir şeyin takılı olup olmadığını anlamak istemiş.

-Hanım, buraya gelmişken bir bakalım, ağımıza bir şeyler takılmış mı? Demiş.

Ağı çıkarıp bakmışlar. Ne görsünler? Bir tavşan! Tavşanı da alıp yola devam ederler. Ama kadın bu duruma iyice şaşırmış.

Uzatmayalım, masallar uzun gitseler bile ustalar kısa keserler, ormana varmışlar. Oduncu hemen çömleği gömdüğü yerden çıkarmış. Bir çömlek dolusu altını gören kadının hayreti iyice artmış. Ama zengin oldukları için de son derece sevinçliymiş.

Eve dönmüşler. Oduncu karısını yanına çağırarak bir daha söz vermesini istemiş. Kadın kimselere bu sırdan bahsetmeyeceğine dair bir daha söz vermiş.

Atalarımız, "Can çıkmayınca huy çıkmaz." demişler. Kadın da her ne kadar söz verse de yine duramamış. Buldukları altınlardan söz etmek için kendi kendini yer, bitirirmiş. Sonunda kocasının odun satmak için şehre gittiği bir gün hemen bir komşusuna gidip olan biteni bir bir anlatıvermiş. Daha sonra da o komşu başkalarına anlatmış. Derken altın konusu köyde duymayan kalmamış. Zamanla köyden şehre kadar yayılan bu dedikodu valinin kulağına kadar gitmiş.

Vali, köylünün yanına gelmesini emrini vermiş. Köye giden haberciler oduncuyu valinin huzuruna çıkartmışlar. Oduncuya konu anlatılınca aslı olmadığını, karısının uydurduğu bir yalan olduğunu söylemiş. Vali oduncuyu serbest bıraktırıp adamlarına emir vererek bu işin aslını öğrenmelerini istemiş. Fakat hiçbir ipucu elde edilememiş.

Bu sefer vali, oduncu ile karısını çağırtmış. Kadın define bulduklarını hiç çekinmeden Valiye anlatmış. Bunun üzerine oduncu söz almış:

-Karımın anlattıklarının aslı yoktur. O bir rüya görmüş olmalıdır. Gördüklerini gerçek zannediyor. İzin veriniz, kendisine bir şey sorayım. Demiş.

Oduncuya izin verilince karısına döner, der ki:

-Evden ormana gidinceye kadar neler gördün, burada anlat.

Oduncunun karısı, altınları buldukları gece başlarından geçen bütün olayları teker teker anlatmış. Tabii bu arada ağaçta takılı olan balığı, balık ağında bulunan tavşanı da anlatır. Kadının sözü bitince oduncu, orada hazır bulunanlara dönerek:

-Bunlar olacak şey midir efendim? Ağaçta balık olmayacağını, derede tavşan avlanmayacağını hepiniz kabul edersiniz. İşte bizim define bulmamız da bunun gibidir demiş.

Her ikisini de dinleyen vali, kadının söylediklerinin akla uygun olmadığını kabul edip. Bu kadının deli olduğu hükmüne varmış. Oduncu serbest bırakılmış. Köylerine dönmüşler.

Oduncu buldukları altınları yavaş yavaş harcadığı için kimsenin dikkatini çekmediğinden, rahat bir ömür sürmüş. Geveze karısına gelince, o günden sonra kimse artık ona inanmaz olmuş. Hatta zaman zaman arkasına takılıp "Ağaçta balık yetişir mi, derede tavşan avlanır mı?" diye de alay etmişler. Böylece o da gevezeliğinin, boşboğazlığının cezasını çekmiş.

Onlar ermiş muradına…- Darısı dostlar başına (vurgu)…"

4.3.4.1.Masal Günlükleri

Tablo 4.15: Geveze Kadın Masalı Masal Günlükleri

S1. Geveze Kadın Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?	S2. Geveze Kadın Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?	S3. Geveze Kadın Masalını dinlerken aklına ne geldi?	S4. Geveze Kadın Masalını dinlerken neler hissettin?
Hayır çünkü güzel bir masaldı	Evet çünkü çok güzel ve eğlenceli bir masaldı	Bir şey gelmedi	Bir şey hissetmedim
Hayır	Evet çünkü eğlenceliydi	Bir şey gelmedi	Hiçbir şey hissetmedim
Hayır Çünkü komikti	Aldım aklı başında olmadığına kabul ettiği için	Arkadaşım	Gülmekten öldüm
Hayır zorlanmadım	Evet zevk aldım	Masaldaki kişiler	Mutlu oldum
Zorlanmadım kolaydı	Aldım zevkliydi	Gevezeler çok gıcık	Ders verilmesi
Hayır. Çünkü iyi dinledim	Evet. Çünkü eğlenceliydi	Hiçbir şey	Heyecan
Hyr	Evet	Herşey	İyi
Hayır çünkü güzel bir masaldı	Evet çünkü çok güzel ve eğlenceli bir masaldı	Bir şey gelmedi	Bir şey hissetmedim

Hayır	Evet çünkü eğlenceliydi	Bir şey gelmedi	Hiçbir şey hissetmedim
Hayır çünkü komikti	Aldım aklı başında olmadığına kabul ettiği için	Arkadaşım	Gülmekten öldüm
Hayır zorlanmadım	Evet zevk aldım	Masaldaki kişiler	Mutlu oldum
Zorlanmadım kolaydı	Aldım zevkliydi	Gevezeler çok gıcık	Oduncu kadına iyi ders vermesi iyi olduğu için gevezelere öyle bir ders verilmesi
Hayır. Çünkü iyi dinledim	Evet. Çünkü eğlenceliydi	Hiçbir şey	Heyecan

Öğrencilerin "Geveze Kadın" masalıyla ilgili "Geveze Kadın Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının zorlanmadım şeklinde olduğu görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise "zorlanmadım, güzel masaldı, kolaydı, iyi dinledim" şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin "Geveze Kadın" masalıyla ilgili "Geveze Kadın Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının evet şeklinde olduğu görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise "zevkliydi, eğlenceliydi" şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin "Geveze Kadın Masalını dinlerken aklına ne geldi?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarının bir şey gelmedi, arkadaşım, masaldaki kişiler şeklinde olduğu belirlenmiştir. Temalardan hiçbir şey ile ilgili olarak 7 öğrencinin, arkadaşım teması ile ilgili 4 öğrencinin, masaldaki kişiler teması ile ilgili 2 öğrencinin görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

Öğrencilerin "Geveze Kadın Masalını dinlerken neler hissettin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarından heyecan, mutluluk, hiçbir şey, ders verme şeklinde temalar ortaya çıktığı belirlenmiştir. Heyecan teması ile ilgili öğrencilerden 2 tanesinin görüş belirttikleri, hiçbir şey teması ile ilgili 4 öğrencinin görüş belirtileri, mutluluk teması ile ilgili 4 öğrencinin, ders verme teması ile ilgili 3 öğrencinin görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

4.3.4.2.Masalı Yorumluyorum

Tablo 4.16: Geveze Kadın Masalı, Masalı Yorumluyorum

Olay	Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?	Bu davranışı doğru buluyor musunuz?	Bu davranışı neden doğru/yanlış buluyorsunuz?
Bir gün oduncu ormana gitmiş ve yolda giderken hazine bulmuş ve o hazineyi kolayca bulabileceği bir yere gömmüş bunu ve plan kurup bunu karısına söylemiş ve karası dayanamayıp bunu komşusuna söylemiş komşusu tüm köye bu valinin kulağına kadar gitmiş ve vali bunları çağırmış ve karısı olanları anlatmış vali inanmamış ve bunları yollamış	Oduncunun karısı komşusuna hazine bulduğunu söylemesi	2. Hayır	Çünkü gizli olan bir şeyi komşusuna söylemesi
Aile arasında hiçbir sırrın saklanamadığı ve bunu sebebinin adamın karısının hemen komşularına anlatması ve adamın bundan sıkılıp karısına bir tuzak hazırlaması	Adamın karısının hiçbir sır tutamaması ve üstüne üstlük bütün her şeyi komşularına söylemesi	2. Hayır	Çünkü aile arasındaki şeyleri kimsenin bilmemesi gerekir
Kadının sır tutamaması	Adamın ormana gidip odun araması	1. Evet	Çünkü karısının bu şekilde davranacağını biliyormuş ve ona ders vermiş
Kadının sır tutamaması	Kadının sır tutamaması	2. Hayır	Yanlış buluyorum çünkü iyi bilir. Özellik değil
Oduncu yolda giderken avcıya rastlar. Avcıdan balık ister. balıkları bir ağaca asar. Yoluna devam eder. Çocuklarla karşılaşır. Çocuklardan bir tavşan ister. Tavşanı alır. Ağın içine koyar ve denize atar.	Oduncunun bir küp altın bulması.	1. Evet	Bende aynı şeyi yapardım.
Oduncunun ormanda ayağıyla yaprağı eşeletip küpün içinde altın bulması.	Karısının her şeyi anlatması	2. Hayır	Çünkü sır tutmasını bilmemiz lazım
Karısı kocasının sırrını saklayamaması	Oduncu altın bulmuş ve onu karısına anlatmaya korkmuş. Tutamayıp yinede söylemiş.	2. Hayır	Çünkü karısına anlatmasa iyi
Küpü bulup bulabileceği bir yere saklıyor	Sır tutamaması	2. Hayır	Çünkü evdeki sırlar kişisel olduğu için sır olarak kalmalıdır
Adam Bir hazine bulup bunu karısına söyleyip söylemediği	Kadının dedikodu yapması	2. Hayır	Yanlış çünkü bu bir sır ve söylenmemeli

Oduncunun karısını kandırması	Karının sır tutamaması	2. Hayır	Bilmiyorum bence yanlış
Oduncu hazineyi bulması ve karısına tuzak hazırlaması.	Oduncunun karısı sır saklayamaması	2. Hayır	Çünkü o özel bir şey söylememesi gerekiyor ve ona kimse güvenmez.
Oduncunun karısının hiç sır saklayamaması ve bu yüzden oduncunun da karısını yalancı biri olduğuna inandırması.	Karısının sır saklayamaması, Oduncunun da bir plan yapması.	1. Evet	Çünkü karısının artık sır saklaması gerektiği ile ilgili bir ders vermiş.
Oduncunun karısının sır tutamaması	Oduncunun karısı	2. Hayır	Çünkü bize birisi sırrını söylerse sırrını söylememeliyiz

Öğrencilerin "Geveze Kadın" masalını yorumlamayla ilgili olay, davranış, davranışın doğruluğu temaları belirlenmiştir.

Olay teması ile ilgili, öğrencilerin masaldaki olayı tanımlamaları öğrencilerin tamamı tarafından "kadının sır tutamaması" şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin bu temada belirttikleri ifadeler, masalda geçen olayları doğru bir şekilde anladıklarını göstermektedir.

Davranış teması ile ilgili olarak, olaya neden olan davranış öğrenciler tarafından "sır tutamama, oduncunun bir küp altın bulması, odun arama" şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifadelerde öğrencilerden 11'i sır tutamama, 1'i oduncunun bir küp altın bulması, 1'i odun arama olarak belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin masalda geçen olaya neden olan davranışları farklı ifadelerle belirtmelerine karşılık, ana tema doğrultusunda davranışların doğru anlaşıldığı söylenebilir.

Davranışın doğruluğu temasıyla ilgili öğrencilerden 3'ünün olayı doğru bulduğu (evet), 10'unun ise yanlış bulduğu (hayır) belirlenmiştir. Davranışı doğru bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "aynı şeyi yapardım, karısının bu şekilde davranacağını biliyormuş ve ona ders vermiş, karısının artık sır saklaması gerektiği ile ilgili bir ders vermiş" şeklinde belirtilmiştir. Davranışı yanlış bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "gizli olan bir şeyi komşusuna söylemesi, aile arasındaki şeyleri kimsenin bilmemesi gerekir, sır tutmasını bilmemiz lazım, bu bir sır ve söylenmemeli" şeklinde ortaya çıkmıştır.

Geveze Kadın masalı ile ilgili öğrencilerin masalı tanımlamaları kadının sır tutamaması, olaya neden olan davranışların sır tutamama, oduncunun bir küp altın bulması şeklinde ifade edildiği, öğrencilerin 3'ünün masalda geçen davranışları doğru bulduğu, 10'unun ise yanlış buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.4.3.Kalıcılık Testi

Tablo 4.17: Geveze Kadın Masalı Kalıcılık Testi

Yaşlı oduncu ormanda o gün farklı olarak neyi fark etmiş?	Oduncu bulduğu altınları nereye saklamış?	Oduncu karısına başından geçenleri neden anlatmış?	Oduncunun karısı sırrı kime anlatmış?	Vali oduncuyla karısını neden çağırtmış?
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Kolayca çıkarabileceği başka bir yere	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için	Komşusuna	Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek için
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Kolayca çıkarabileceği başka bir yere	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için	Valiye	Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek için
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Tekrar aynı bulduğu yere	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için	Komşusuna	Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek için
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Tekrar aynı bulduğu yere	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için	Komşusuna	Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek için
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Balık ağının içine	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için	Tüm köylüye	Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek için
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Kolayca çıkarabileceği başka bir yere	Karısına çok güvendiği için	Komşusuna	Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek için
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Kolayca çıkarabileceği başka bir yere	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için	Komşusuna	Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek için
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Kolayca çıkarabileceği başka bir yere	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için	Tüm köylüye	Oduncunun karısının akıl sağlığı yerinde mi diye merak ettiği için
Ormandaki hayvanların garip davranışlar	Kolayca çıkarabileceği başka bir	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona	Komşusuna	Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek

gösterdiğini	yere	göre plan yapmak için		için
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Tekrar aynı bulduğu yere	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için	Tüm köylüye	Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek için
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Kolayca çıkarabileceği başka bir yere	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için	Komşusuna	Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek için
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Kolayca çıkarabileceği başka bir yere	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için	Komşusuna	Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek için
Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu	Tekrar aynı bulduğu yere	Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için	Valiye	Onları izin almadan define bulup kendisine bildirmediklerinden dolayı tutuklamak için

Geveze Kadın masalı kalıcılık testinde masalla ilgili olarak öğrencilere "Yaşlı oduncu ormanda o gün farklı olarak neyi fark etmiş?", "Oduncu bulduğu altınları nereye saklamış?", "Oduncu karısına başından geçenleri neden anlatmış?", "Oduncunun karısı sırrı kime anlatmış?", "Vali oduncuyla karısını neden çağırtmış?" soruları sorulmuştur. Sorulara öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde "Yaşlı oduncu ormanda o gün farklı olarak neyi fark etmiş?" sorusuna öğrencilerin tamamının *Geçtiği yolun çıkardığı sesin farklı olduğunu* şeklinde doğru yanıt verdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin "Oduncu bulduğu altınları nereye saklamış?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 8 öğrencinin *Kolayca çıkarabileceği başka bir yere* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 5 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Oduncu karısına başından geçenleri neden anlatmış?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 12 öğrencinin *Karısının sır saklayamayan biri olduğunu bilip ona göre plan yapmak için* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 1 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Oduncunun karısı sırrı kime anlatmış?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 8 öğrencinin *Komşusuna* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 5 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Vali oduncuyla karısını neden çağırtmış?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 11 öğrencinin *Kulağına kadar define bulma söylentisinin doğru olup olmadığını öğrenmek için* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 2 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir.

4.3.5. Nine ile Tilki Masalı

"Evvel zaman içinde çok uzak diyarlarda kurtla kuzunun arkadaş, insanın insana yoldaş olduğu bir memlekette bir nine yaşarmış. Bu ninenin bir ineğinden başka hiçbir şeyi yokmuş. Köyünün bir ucundaki kulübesinde ineğiyle birlikte yaşarmış. Sabah olunca onu ahırından çıkarır, akşama kadar gezdirirmiş. Hava kararmadan da onu tekrar ahırına bağlar, kendisi de odasına çekilirmiş.

Bu arada nine, ineğinden sağdığı sütünü konu komşuya satarmış. Kendisine de bu sütlerin fazlasından yiyecekler yaparmış. Nine her sabah bir bardak süt içtiğinden güçlü, kuvvetli imiş de…

Nine her sabah ineğini sağar, sağdıktan sonra sütünü evinin küçücük mutfağına bırakmış. Fakat yine bir gün acele ile mutfağın kapısını örtmeyi unutmuş. Bu sırada karnı açlıktan guruldayan bir Tilki gelip ninenin sütünü içivermiş. Akşam olup da nine evine dönünce ne olduğunu anlamış ama iş işten geçmiş.

Ertesi sabah nine süt hırsızına karşı bir tuzak hazırlamış. Başka bir kabın içine biraz süt koyup üzerine su ilave etmiş. Nine bu sefer bilerek yine kapıyı açık bırakmış. Kendisi de eline satırını alıp kapının arkasına gizlenmiş. Biraz sonra tilki yavaşça kapıdan içeri girmiş. Doğruca süt kabına doğru gitmiş. Nine elindeki satırını birden bire tilkinin kuyruğuna indirivermiş. Neye uğradığını şaşıran tilki, soluğu dışarıda almış ama kuyruğu da satırın altında kalmış. Kuyruksuz tilki oluvermiş.

Arkadaşlarının:

-Kuyruksuz, kuyruksuz… diye bağırmalarını daha şimdiden duyar gibiymiş. Ama ne yapsın? Yapacağı tek şey varmış, nineye gidip kuyruğunu istemek…

-Nine, canım nine! Kuyruğumu verir misin? Yoksa ben arkadaşlarımın yanına nasıl giderim?"

-Nasıl gidersen git hırsız tilki. Sütümü içerken düşünseydin ya."

-Hanım nine, cici nine, ne olursun kuyruğumu ver."

-Bir şartla veririm: Eğer sütümü verirsen kuyruğunu veririm."

Kuyruksuz tilki ne yapıp edip, mecbur bir yerlerden süt bulup nineye verecek. Eğer vermezse kuyruksuz kalacak.

Oradan ayrılan tilki, bir koyunun yanına gitmiş. Selâmlaştıktan sonra derdini anlatmış:

-İşte böyle koyun kardeş. Bana biraz süt verebilir misin?"

-Veririm ama sen de bana biraz ot getirirsen."

Eh, ondan kolay ne var. Bir bağ ot istemek için çayırlığa doğru yola koyulmuş. Birden bire şiddetli bir rüzgâr esmiş, "sonra ince ince yağmur yağmaya başlamış, derken yağmur damlaları hızlanmış ve birden dolu yağmaya başlamış (ellerini göğsüne vurarak) ve sonra yine ince ince yağmur yağmaya başlamış. Derken ışıl ışıl bir güneş, bulutların arasından göz kırpmış. Epeyce yol giden tilki, büyükçe bir çayırın yanına gelmiş. Hoş beşten sonra derdini çayıra anlatmış:

-İşte böyle çayır kardeş… Bana biraz ot verebilir misin?

-Veririm ama burada canım çok sıkılıyor, çocuklar gelip üzerimde oynarlarsa veririm.

Tilki oradan ayrılıp pınarın başında oynamakta olan çocukların yanına gelmiş. Bazı oyunlar yaparak onları eğlendirdikten sonra derdini açmış:

-Çocuklar, derdimi dinlediniz. Çayırlık, onun üzerinde biraz oynarsanız bana ot verecek. Haydi, biraz çayırlıkta oynayıverin.

-Oynarız oynamasına ama bakkaldan bize şeker alırsan oynarız.

Tilki bu sefer de bakkalın yolunu tutmuş. Dükkâna girip bakkala derdini açmış:

-İşte böyle bakkal amca, eğer şeker verirsen çocuklar çayırda oynayacaklar.

Bakkal amca şöyle bir düşündükten sonra:

-Veririm vermesine ya, sen de bana yumurta getirirsen.

Tilki, oradan ayrılıp kümes aramaya koyulmuş. Ama tavuklar kolay kolay yumurta verirler mi hiç tilkiye… Kümesin önünde başlamış tavuklara yalvarmaya:

-Ey tavuklar, ne olursunuz, bana bir yumurta verin.

- Veririz ama sen de bize darı getirirsen öyle veririz.

Oradan oraya koşmaktan yorgun düşen tilki son bir gayret darı tarlasına gitmiş. Olgun darıları görünce yalvaran bakışlarla:

-Ey darılar, yalvarırım size. Bana biraz darı verin de tavuklara götüreyim. Yoksa kuyruğumu kurtaramayacağım.

Darılar da çok inatçıymış.

-Veririz ama bizim de bir isteğimiz var. Eğer sen de bize biraz su bulabilirsen istediğin kadar darı veririz.
Az önce yanından geçtiği ırmağı hatırlayan tilki, şimdi de oraya gitmek zorunda kalmış. Sakin sakin akmakta olan suya varmış, belki razı edebilirim umuduyla derdini açmış.
-Ey su kardeş! Benim bir derdim var. Bak, dinle… Ben bir ninenin sütünü çaldım, nine de benim kuyruğumu kesti. Eğer nineye sütünü geri verebilirsem kuyruğumu da geri alabileceğim.
Koyuna gittim, ot istedi.
Ota gittim, oyun istedi.
Çocuklara gittim, şeker istedi.
Bakkala gittim, yumurta istedi.
Tavuklara gittim, darı istedi.
Darıya gittim, su istedi.
-Eğer şimdi sen bana su verirsen kuyruğumu kurtarabileceğim. Yoksa ölünceye kadar kuyruksuz kalacağım.
Su, iyi kalpliymiş. Tilkiye acımış. Öyle ya, o kadar yorgunluktan sonra o, zaten yeteri kadar ceza çekmiş. Onu daha fazla üzmeye gerek yok, diye düşünmüş ve istediği suyu vermiş.
Tilki bir sevinmiş, bir sevinmiş, sormayın. Sanki dünyalar onun olmuş. Daha şimdiden kendisini kuyruklu olarak görmeye başlamış. Çaya binlerce teşekkür edip bir miktar su almış.
Aldığı suyu götürmüş, darıya vermiş. Darıyı almış, tavuklara vermiş. Yumurtayı almış, bakkala vermiş. Şekerleri almış, çocuklara vermiş. Onları da çayırlığa götürüp bir güzel oynatmış. Çayırlıktan bir bağ ot almış, koyuna vermiş ve sütünü almış. Doğruca ninenin evine gelmiş ve beklemeye başlamış. Epey sonra nine ile ineği uzaktan görünmüşler. Onları görür görmez tilki başlamış bağırmaya:
-Nine nine, sütünü getirdim. Ver artık kuyruğumu.
Nine kulübesine girmiş, tilkinin getirdiği sütü almış, sonra da verivermiş tilkinin kuyruğunu. Tilki oradan bir kaçış kaçmış ki, arkasına dönüp bakmamış bile. Hem de bir daha hırsızlık etmeyeceğine, kendisine ait olmayan şeyleri almayacağına söz vermiş.
Tilki kaçarken sevincinden, bakkalın verdiği ve çocuklardan artan şekerleri, havaya fırlatmış. O şekerlerden bazıları da buraya düşmüş. (Bir kavanoza koyulan minik şekerlerden, elden ele dolaştırılarak her bir öğrencinin alması sağlanır.)
Nineye gelince, ya o ne yapmış dersiniz? O da sütüne kavuştuğu için sevinmiş tabii. Ama onu asıl sevindiren şey, tilkinin bundan sonra bir daha hırsızlık yapmayacağı imiş. Hem nine kurtulmuş hem de başkaları…"

4.3.5.1.Masal Günlükleri

Tablo 4.18: Nine ile Tilki Masalı Masal Günlükleri

S1. Nine ile Tilki Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?	S2. Nine ile Tilki Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?	S3. Nine ile Tilki Masalını dinlerken aklına ne geldi?	S4. Nine ile Tilki Masalını dinlerken neler hissettin?
Evet. Çünkü çok ses geliyordu	Evet eğlenceliydi	Bir şey gelmedi	Heyecan
Zorlanmadım kolaydı	Aldım zevkliydi	Tilkiler çakallık yapar	Tilkinin zorlukları
Zorlanmadım. Çünkü çok güzeldi	Zevk aldım çünkü öğretmenimiz çok güzel anlattı	Bir şey gelmedi	Bir şey hissetmedim
Zorlandım. Çünkü ses çok azdı benim sesim 100% olsa bile ses	Evet aldım çünkü eğlenceliydi	Hiç birsey	Bir şey hissetmedim sadece heyecanlandım

azdı			
Hayır. Çünkü ders verici bir masaldı.	Evet çünkü hırsızlık yapmanın kötü olduğunu anlattığı için..	Hırsızlık yapmanın kötü bir Şey olduğu aklıma geldi.	İlk basta tilkiye çok kızdım. Ama sonra hatasını anlayıp nineden özür dileyince onu affettim. (Nine gibi)
Hayır aksine eğlendim	Tabi kide çünkü masal tekerleme gibiydi	Kuzenlerim geldi aklıma	Yani ninenin aç kalmasını üzüldüm
Hayır zorlanmadım	Evet aldım	Ordaki kişiler	Üzüldüm
Zorlanmadım	Aldım çünkü bir şeyler öğrendim	Öğretmenimin anlattıklarını hayal ettim	Heyecan
Zorlanmadım niçin zorlanalım ki	Zevk aldım çünkü surukleyiciydi	Hiç Bir şey gel medi	Cok güzel hisetim cok güzel bir masaldı
Hayır zorlanmadım.	Zevk aldım.Çünkü güzel ve akıcıydı.	Tilkinin nasıl üzüldüğü ve neler yaptığı aklıma geldi.	Çok mutlu oldum ve eğlenceliydi.
Hayır	Evet	Masalı canlandirdim	Güzel bir histi
Hayır	Evet	Hayvanları sevmeliyiz	Üzüldüm
Hayır zorlanmadım	Evet aldım	Ordaki kişiler	Üzüldüm

Öğrencilerin “Nine ile Tilki” masalıyla ilgili “Nine ile Tilki Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde zorlanmadım ve zorlandım şeklinde ortaya çıktığı belirlenmiştir. Öğrencilerden 11 tanesinin öğrencilerin yanıtlarının zorlanmadım şeklinde olduğu, 2 tanesinin ise zorlandım şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir. Öğrenciler, zorlanmadım teması ile ilgili olarak “zorlanmadım, eğlendim” şeklinde ifadeler kullandıkları, zorlandım teması ile ilgili olarak ise "çok ses geliyordu, ses çok azdı" şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Nine ile Tilki” masalıyla ilgili “Nine ile Tilki Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının evet şeklinde olduğu görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise “zevkliydi, öğretmenimiz güzel anlattı, güzel ve akıcıydı, eğlenceliydi” şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Nine ile Tilki Masalını dinlerken aklına ne geldi?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarının bir şey gelmedi, kuzenlerim, masaldaki kişiler şeklinde olduğu belirlenmiştir. Temalardan hiçbir şey ile ilgili

olarak 3 öğrencinin, kuzenlerim teması ile ilgili 1 öğrencinin, masaldaki kişiler teması ile ilgili 9 öğrencinin görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

Öğrencilerin “Nine ile Tilki Masalını dinlerken neler hissettin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarından heyecan, üzüntü, zorluklar, eğlenceli şeklinde temalar ortaya çıktığı belirlenmiştir. Heyecan teması ile ilgili öğrencilerden 3 tanesinin görüş belirttikleri, üzüntü teması ile ilgili 4 öğrencinin görüş belirtileri, zorluklar teması ile ilgili 1 öğrencinin, eğlenceli teması ile ilgili 5 öğrencinin görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

4.3.5.2.Masalı Yorumluyorum

Tablo 4.19: Nine ile Tilki Masalı, Masalı Yorumluyorum

Olay	**Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?**	**Bu davranışı doğru buluyor musunuz?**	**Bu davranışı neden doğru/yanlış buluyorsunuz?**
Tilkinin kuyruğunun kesilmesi	İneğin süt istemesi	1. Evet	Hakkı
Ninenin inekten süt sağması fakat nineye fark ettirmeden tilkinin sütü içmesi. Bu nedenle ninenin tilkinin kuyruğunu koparması ve ona bir kova süt getirmesini istemesi	Tilkinin nineden izinsizce sütünü çalıp içmesi	2. Hayır	Çünkü birisinden izinsiz onun eşyalarını çalmak hırsızlık olur.
Ninenin sütü çalınması	Ninenin kapıyı açık bırakması	2. Hayır	Çünkü yoldan geçen kişiler çalabilir o yüzden sahip çıkmalıyız
Tilkinin sütü alması sonucunda kuyruğunun kopması ve utanması	Sütü izinsiz aldığı için	2. Hayır	Hiç bir şey izinsiz alınmaz
Tilki izinsiz sütü içmesi	Tilkinin sütü içmesiyle başlamıştır	2. Hayır	İzinsiz hiç kimsenin eşyasını alamayız
Tilkinin kuyruğunun kopması	Ninenin kuyruk koparması	2. Hayır	Çünkü bir canlıya zarar vermemeliyiz
Tilkinin sütü icmesi yani calması	Tilkinin süt çalması ve koyuna gitmesi	1. Evet	Çünkü yaptığı şeyden ders almış
Nine tilkiyi görünce kuyruğunu kopardı.	Tilkinin sütü içmesi	2. Hayır	Ben öyle yapmazdım
Tilkinin sütü çalması	Tilkinin sütü çalması	2. Hayır	Hiç kimsenin izinsiz eşyalarını almamalıyız
Tilkinin kuyruğunu almaya çalışması.	Tilkinin sütü çalması.	2. Hayır	Birinin eşyasını izinsiz almamalıyız.
Tilkinin sütü çalmasi	Tilkinin sütü çalması	2. Hayır	Çünkü hırsızlık çok kötü bir şey

Ninenin sütü calinması	Ninenin unutkanlığı	2. Hayır	Çünkü olumsuz
Ninenin sütü çalınması	Nineninkapıyı açık bırakması	2. Hayır	Çünkü yoldan geçen kişiler çalabilir o yüzden sahip çıkmalıyız

Öğrencilerin "Nine ile Tilki" masalını yorumlamayla ilgili olay, davranış, davranışın doğruluğu temaları belirlenmiştir.

Olay teması ile ilgili, öğrencilerin masaldaki olayı tanımlamaları öğrencilerin tamamı tarafından "tilkinin sütü içmesi ve ninenin tilkinin kuyruğunu kesmesi" şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin bu temada belirttikleri ifadeler, masalda geçen olayları doğru bir şekilde anladıklarını göstermektedir.

Davranış teması ile ilgili olarak, olaya neden olan davranış öğrenciler tarafından "tilkinin sütü içmesi, ninenin kapıyı açık bırakması" şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifadelerde öğrencilerden 11'i tilkinin sütü içmesi, 2'sinin ise ninenin kapıyı açık bırakması olarak belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin masalda geçen olaya neden olan davranışları farklı ifadelerle belirtmelerine karşılık, ana tema doğrultusunda davranışların doğru anlaşıldığı söylenebilir.

Davranışın doğruluğu temasıyla ilgili öğrencilerden 2'sinin olayı doğru bulduğu (evet), 11'inin ise yanlış bulduğu (hayır) belirlenmiştir. Davranışı doğru bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "yaptığı şeyden ders almış, hakkı" şeklinde belirtilmiştir. Davranışı yanlış bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "birisinden izinsiz onun eşyalarını çalmak hırsızlık olur, bir canlıya zarar vermemeliyiz, hırsızlık çok kötü bir şey, hiç kimsenin eşyasını alamayız" şeklinde ortaya çıkmıştır.

Nine ile Tilki masalı ile ilgili öğrencilerin masalı tanımlamaları tilkinin sütü içmesi ve ninenin tilkinin kuyruğunu kesmesi şeklinde ifade edildiği, öğrencilerin 2'sinin olayı doğru bulduğu, 11'inin ise yanlış bulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.5.3.Kalıcılık Testi

Tablo 4.20: Nine ile Tilki Masalı Kalıcılık Testi

Padişah vezirinden nasıl bir istekte bulunmuş?	Vezir Ormanda karşılaştığı çiftçinin evinin önünde gördüğü kızdan sonra ne demiş?	Çiftçi kızına vezirin sözlerini aktarınca kız ne yapmış?	Padişah kıza neden kızmış?	Padişah kıza ve babasına ne hediye etmiş?
Ninenin sütü neden çalınmış?	Nine tilkinin kuyruğunu neden koparmış?	Tilki kuyruğu olmadığı için neler hissetmiş?	Tilkiye en son acıyan kim olmuş?	Nine ile Tilki masalında isteyen-istenilen varlıkların eşleştirmesi hangisinde yanlış olarak verilmiştir?
Sütü sokakta bıraktığı için	Tilki kuyruğunu süte batırdığı için	Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok utanmış	Su	Koyun-su
Mutfağın kapısını açık bıraktığı için	Tilki kuyruksuz daha güzel göründüğü için	Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok utanmış	Su	Koyun-su
Mutfağın kapısını açık bıraktığı için	Tilki kuyruğunu süte batırdığı için	Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok utanmış	Su	Koyun-su
Sütü sokakta bıraktığı için	Tilki kuyruğunu süte batırdığı için	Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok utanmış	Su	Koyun-su
Sütü sokakta bıraktığı için	Tilki kuyruğunu süte batırdığı için	Kuyruğu olmadığı için tüy gibi hafilediğini düşünerek çok mutlu olmuş	Bakkalcı	Koyun-su
Sütü sokakta bıraktığı için	Tilki kuyruğunu süte batırdığı için	Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok utanmış	Su	Koyun-su
Mutfağın kapısını açık bıraktığı için	Tilki kuyruğunu süte batırdığı için	Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok utanmış	Çayırlar	Bakkal-Yumurta
Hırsızlar sütü çok sevdiği için	Tilkinin kuyruğundan kendine kaşkol yapmak için	Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok	Su	Tavuklar- darı

		utanmış		
Mutfağın kapısını açık bıraktığı için	Tilki kuyruğunu süte batırdığı için	Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok utanmış	Su	Koyun-su
Süt çok değerli olduğu için	Tilki kuyruğunu süte batırdığı için	Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok utanmış	Darılar	Koyun-su
Mutfağın kapısını açık bıraktığı için	Tilki kuyruğunu süte batırdığı için	Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok utanmış	Su	Koyun-su
Sütü sokakta bıraktığı için	Tilkinin kuyruğundan kendine kaşkol yapmak için	Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok utanmış	Su	Çayır-Çocukların oynaması

Geveze Kadın masalı kalıcılık testinde masalla ilgili olarak öğrencilere "Ninenin sütü neden çalınmış?", "Nine tilkinin kuyruğunu neden koparmış?", "Tilki kuyruğu olmadığı için neler hissetmiş?", "Tilkiye en son acıyan kim olmuş?", "Nine ile Tilki masalında isteyen-istenilen varlıkların eşleştirmesi hangisinde yanlış olarak verilmiştir?" soruları sorulmuştur. Sorulara öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde "Ninenin sütü neden çalınmış?" sorusuna 5 öğrencinin *Mutfağın kapısını açık bıraktığı için* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 8 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Nine tilkinin kuyruğunu neden koparmış?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 11 öğrencinin *Tilki kuyruğunu süte batırdığı için* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 2 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Tilki kuyruğu olmadığı için neler hissetmiş?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 12 öğrencinin *Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçeceğini düşünüp çok utanmış* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 1 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Tilkiye en son acıyan kim olmuş?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 10 öğrencinin *su* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 3 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Nine ile Tilki masalında isteyen-istenilen varlıkların eşleştirmesi hangisinde yanlış olarak verilmiştir?" sorusuna verdikleri yanıtlar

incelendiğinde 10 öğrencinin *Koyun-su* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 3 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir.

4.3.6. Nohut Oğlan Masalı

"Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde, bir yaşlı karı koca varmış. Çocukları da yokmuş. Yalnız başlarına yaşayıp giderlermiş. Günlerden bir gün, yaşlı kadın nohut ayıklıyormuş. Kocası da tarlada çift sürüyormuş. Kadın nohutlara dalmışken, "Ah," diye söylenmiş kendi kendine, bir kalbur dolusu çocuğumuz olsaydı da, biz de böyle yalnız kalmasaydık!"

Aaaa, kadın ne görsün, kalburdaki nohutlar birer çocuk oluvermesin mi?.. Bir tas nohutun dökülüp kıyı bucak yayıldığı gibi, çocuklar da sağa sola dağılmaya başlamışlar.Biri ekmek; biri su, öteki peynir… diye bağırıyorlarmış. Başlamışlar koro gibi:

-Karnımız acıktı, ekmek isteriz, yemek isteriz! Diye mızırdanmaya.

Çocuğun biri ikisi, üçü dördü iyi de, kadıncağız bunca çocukla ne yapacağını şaşırmış. Ekmek yapmış, bir solukta bitmiş ekmekler; yemek pişirmiş, her biri bir yandan tencereye dalmış, daha sofraya konmadan bir kaşık yemek kalmamış. Bir curcuna ki sormayın!

Tam bu sırada yaşlı adam tarladan dönmüş. Ekmek istemiş, ekmek yok; yemek istemiş, yemek yok. Ortada nohut kadar çocuklar yuvarlanıp duruyor. Adam bunlar ne? Diye sormuş karısına.

Kadın:

- Çocuklarımız! Diye yanıt vermiş. Daha sonra, olanı biteni anlatmış kocasına.

-Aman, demiş, aman, ölseydim de çocuk istemeseydim; nedir bu başımıza gelenler!

-Kurtar beni bunlardan yoksa çıldıracağım!

Adam, buna bir çare bulmak zorunda olduğunu düşünmüş.İçinden de şöyle geçirmiş:

-Bunlar teknede hamur, tencerede aş bırakmazlar. Ambarları boşaltır, bize ele güne el açtırırlar..

-Olur, demiş karısına, yarından tezi yok, seni bunlardan kurtarırım ben.

Kadın ne var, ne yok, ortaya koymuş. Karınları doyan çocuklar sabaha kadar mışıl mışıl uyumuşlar. Adam ise gözünü yummamış. Gün ağarırken, çocukları bir kalbura doldurmuş, tarlaya götürmüş. Serpmiş tarlanın yüzüne.

-Nasıl olsa bunlar nohuttu, tarlayı görünce nohutluklarını anımsarlar, çocuk olduklarını unuturlar, diye geçirmiş içinden. Nitekim de öyle olmuş, tarlaya serptiği çocuklardan ses solukçıkmamış. Adam o gün de çiftini sürmüş, azığını yemiş, gün batınca eşeğini önüne katıp evine dönmüş. Kalburu direkteki çiviye asmış. Karı koca sofraya oturmuşlar.

-Ana,ana!Benburdayım!sesiyleirkilivermişler.

Kadın dönüp:

-Neredesin, kimsin sen? Diye sormuş.

-Kalbura sıkışıp kaldım, ben oğlunuzum, Nohut oğlan; kurtarın beni buradan, nolursunuz!"

Oğlan, kalburun kasnağındaki bir yarığa sıkışıp kalmışmış. Karıkoca,

-Ne yapalım, demek bizim kısmetimizde böyle bir çocuk.. diye düşünmüşler, oğlanı kalburun yarığındankurtarmışlar. Buna sevinmişler bile.

Ertesi gün, baba gene çifte gitmiş, ana da ev işlerine koyulmuş. İnekleri, koyunları sağmış. Ahırı temizlemiş, yoğurt yapmış…

-Nasıl olsa artık oğlumuz var, bir yoğurtlu çorba pişireyim de, Nohut Oğlan öğleyin babasına götürsün. Babası da oğlunu görsün, gönensin diye geçirmiş içinden kadın. Çorbayı hemen pişirmiş,

Nohut Oğlana seslenmiş:

-Gıldır gıldır nohudum, anan kurban sana, hadi şu aşı al da babana götür. Nice zamandır, öğlenleri sıcak bir aş yemedi. Seni görsün, oğlum aş getirdi deyip gönensin.

-Olur, ana demiş hemen oğlan.

Kadın, eşeğin üstüne bir heybe atmış. Ekmekleri heybenin bir gözüne, çorbayı da öbür gözüne yerleştirmiş. Oğlanı da eşeğin kulağına oturtmuş, babasına göndermiş. Bir yandan da:

-Aman Nohut Ağa, eşeği koşturup etme, çorba dökülür! diye de uyarmış oğlanı.
Oğlan, hayatından memnun, ıslık çala çala yola koyulmuş. Yolda bir pekmezciyle karşılaşmış. Pekmezci ona doğru yaklaşınca, sesini kesip beklemiş. Taze ekmek kokusunu alan pekmezci, -Oh, taptaze ekmekle de ne iyi olur! demiş içinden,
-Ekmeği banar banar yerim demiş ve dediğini de yapmış. Tam lokmayı ağzına götürürken, Nohut Oğlan seslenmiş:
-Yavaş ol amca, ekmekleri bitirdin. Ben babama ne götüreceğim? Hiç olmazsa birazını ye, birazını da babama bırak!
Pekmezci, herhalde cin, peri sanıp korkudan, oracıkta bayılıvermiş. Nohut Oğlan pekmez küpünü de yerleştirmiş heybeye, ıslığını daha yükselterek gene yola koyulmuş.
Çalışmaktan kan ter içinde kalan babası, Nohut Oğlanın getirdiği azığı doya doya yemiş;
-Aman, insanın oğlu olması ne iyiymiş.. diye düşünmüş. Çiftçiler yemekten sonra, bir ağaca sırtını dayayıp şöyle bir kestirirler ya, adam da öyle yapmış. Nohut Oğlan da durur mu yerinde? O da öküzlerden birinin kulağına girip başlamış çift sürmeye. Bir yandan da nohut kardeşleriyle şakalaşıyormuş.
O ülkenin padişahı; zaman zaman köylü kılığına girerek topraklarında dolaşır, halkın ne yapıp ne ettiğini yakından görmek istermiş. Gene böyle bir günde, öküzlerin yalnız başlarına çift sürdüklerini görünce çok şaşırmış;
-Hah, bu da nesi? Meğer benim halkım ne yüksek uygarlıklara varmış da ben görmemişim!" diye geçirmiş içinden. Ağacın dibinde uyumakta olan adamın yanına gitmiş, onu uyandırmış.
-Nasıl oluyor bu, tarlayı kim sürüyor? diye sormuş.
-Oğlum sürüyor. Diye yanıt vermiş çiftçi.
-Şakanın sırası değil, oğul moğul görmüyorum ben.
-Öküzlere yaklaş, görürsün.
Padişah yaklaşmış öküzlerin yanına, ama bir şey görememiş. Nohut Oğlan, padişahı görünce seslenmiş:
-Buradayım, burada! Öküzün kulağının içine bak!
Padişah, önce, pekmezci gibi, neredeyse bayılacakmış. Ama halkının karşısında nasıl bayılsın da korkusunu belli etsin! Oğlan gene seslenmiş:
-Görmüyor musun, işte buradayım!
-Öküzün kulağında bir nohut kadar oğlanı gören padişah,
-Allah'ım, halkının arasında ne küçücük insanlar varmış da haberim yokmuş, diye söylenmiş. -Dur bakalım, bunda bir iş var diye geçirmiş içinden. Oğlana dönmüş.
-İyice dışarı çık da göreyim seni, demiş.
-Oğlan fırlamış çıkmış. Padişah, oğlanın babasına:
-Sat bu oğlanı bana, ne dilersen vereyim sana.demiş.
Adam düşünmüş taşınmış; içinden:
Ne yapayım bu nohut kadar oğlanı, satayım gitsin,demiş adam:
-Sattım gitti, al götür! demiş.
Padişah, bir kese altını adamın önüne atmış. Adam ne yapacağını bilemeden, çifti çubuğu bırakmış, koşa koşa evin yolunu tutmuş. Padişah da oğlanı alıp cebine koymuş, oradan uzaklaşmış. Az gitmişler, dere tepe aşmışlar, gele gele padişahın sarayına varmışlar.
Aradan birkaç gün geçmiş. Oğlan her işi beceriyormuş. Padişah, bunu iyi bir iş sahibi yapmak istiyormuş. Bir gün, oğlana:
-Ne olmak istersin, hangi işi yapmak istersin? demiş.
-Deveci olmak isterim, demiş oğlan.
-Padişah, bu oğlan niye deveci olmak ister acaba? diye sor muş kendi kendine.
-O ki öyle istiyor, varsın deveci olsun,demiş. Birkaç gün sonra da oğlan, padişahın çayırında deve gütmeye başlamış.
Gel zaman git zaman, Nohut Oğlanı bir gün otların arasında uykuya dalmış. Develerden biri, Nohut Oğlanı otlarla birlikte yemiş. Akşam olmuş, oraya bakmışlar oğlan yok, buraya bakmışlar. Oğlan yok Padişahın buyruğu üzerine, develerin kulaklarının içine bile bakmışlar.
Yok oğlu yok! Nohut Oğlan da padişahın en değerli varlığı; başlamışlar dağ taş aramaya. İzciler iz sürmüş, köpekler dağ ova dolaşmış. Yok, yok, yok,!.. Dönüp saraya gelmişler. Ahırcıbaşı var gücüyle bağırıyormuş:
-Nohut Oğlan, Nohut Oğlan, neredesin?..

-Nerde olacağım, devenin karnındayım!
Deveyi koşturmuşlar, aksırıp öksürtmüşler, Nohut Oğlan çıkmamış. Sonunda, deveyi kesmeye karar vermişler. Deveyi kesmişler; gene yok. Meğer oğlan devenin ciğerinin içindeymiş. Ciğeri de yoksul bir kadına vermişler. Kadın, ciğeri almış, evine dönerken bir subaşında dinlenmek istemiş. Oğlan bir yolunu bulup ciğerin içinden çıkıvermiş. Kadın nasıl görsün Nohut Oğlanı? Oğlan oradan uzaklaşmış, iki hırsızla arkadaş olmuş. Bu hırsızlar da öyle ustaymışlar ki işlerinde. Nohut Oğlanın işlerine yarayacağını hemen anlamışlar. Gece olmuş, hırsızların görevi başlamış. Bir ağıla gelmişler. Ağılın içi kuzu dolu. Ama penceresi küçük mü küçük, kapısı girilmez mi girilmez. Hırsızlardan biri:
-Eeee, Nohut Oğlan, hadi bakalım iş sana düştü, diye geçirmiş içinden, oğlana dönmüş:
-Hadi bakalım, bücür, hırsızlarla düşüp kalkmak kolay değil, şu pencerenin aralığında gir de, kuzuları bir bir ver bize demiş.
Nohut Oğlan hemen girmiş ağıla. Başlamış kuzuları vermeye. Durmadan da soruyormuş:
-Ak kuzu mu istersiniz, kara kuzu mu? Akları mı isterseniz, karaları mı?
-Kes sesini bücür Nohut! Çoban duyup gelecek şimdi! Hırsızlığın sessiz yapıldığını bilmez misin sen?
Bu sözleri hiç duymamış gibi, Nohut Oğlan soruyormuş gene:
-Akları mı, karaları mı? Akları mı, karaları mı? Çobanların uykusu kirpiklerini ucundadır derler, bu sesleri duyan çoban, yatağından fırladığı gibi ağıla gelmiş. Hırsızları yakalamış:
-Bir de çocuk vardı aranızda, o nerde? diye sormuş hırsızlara. Hırsızlar daha yanıtlamadan, Nohut Oğlan bir eski ayakkabının içinden seslenmiş:
-Buradayım, buradayım!
-Nerdesin?
-Görmüyor musun, şu ayakkabının içindeyim.
Çoban:
-Bunda bir iş var diye düşünmüş, eğilip atmış ayakkabıyı. Gerçekten, nohut kadar bir oğlan! Önce bir irkilmiş. Sonra:
-Allahın hikmeti, demek nohut kadar çocuklar da oluyor dünya yüzünde.. diye geçirmiş içinden. Nohut Oğlana:
-Senin sesini duydum da uyandım. Bu rezilleri yakalamaya yardım ettin. Benden ne dilersen onu yerine getireceğim. Dile ben den dilediğini.. demiş.
Nohut Oğlan:
-Önce şu rezilleri koy gitsinler, ben sonra söylerim dileğimi, demiş.
Çoban, hırsızları sudan gelinceye dek dövmüş,
-Bir daha gözüme görünmeyin! diyerek koymuş onları.
Hırsızlar, canlarını kurtardıklarına sevinmişler, hemen gözden kaybolmuşlar.
Nohut Oğlan:
-Dileğim ne, biliyor musun, çoban amca; beni çocuklarının arasına kat, başka bir şey istemem senden.demiş; bir dileğim daha var, ama dileğimi söylemeye utanıyorum.
-Söyle, söyle!" demiş çoban, seni çocuklarımın arasına kattım bile. Dört oğlum var, iki kızım, bir nohutçuğun fazlalığı mı olur bunca çocuk arasında! İnsan, babasından utanmaz. Hadi, çekinme, söyle dileğini.
-Bir de, beni evlendir!
Çoban:
-Kolay evlendirmesi, kolay da, bu Nohut Oğlana bir Nohut Kız nasıl bulunur? diye derin derin düşünmeye başlamış. Oğlana dönmüş:
-Tamam! demiş, Seni evlendireceğim de.. Ama sana göresi nasıl bulunur?
-Arayan bulur, çoban amca. Hele sen düğün hazırlıklarına başla, ötesi kolay.
Çoban:
-Bunda bir iş var.. diye düşünmüş, ertesi gün de düğün hazırlıklarına başlanmış.
Gel zaman git zaman, düğün günü gelip çatmış. Ama ortada gelin yok. Nohut Oğlan da bir milim bile büyümemiş. Çoban:
-İşte düğün, işte dernek, Nohut Ağa! Düğünü benden, gelini senden! Haydi, davran!" demiş. Zurnanın deliğine saklanmış olan Nohut Oğlan:
-Görmüyor musun, gelin yanımda ya! diye seslenmiş.
-Çoban eğilip bakmış ki, teliyle duvağıyla bir nohut gelin! Dönmüş davulcuyla zurnacıya:

-Vurun ulan davulu, çalın zurnayı, Nohut Oğlanla Nohut Gelinin düğününde daha çok çalın. demiş. O güne dek görülmemiş güzel bir düğün yapılmış. Nohutlar evlenmişler, yıllarca da, çobanın ailesiyle birlikte mutluluk içinde yaşamışlar. Arada gözden kayboluyorlarmış, ama gene de bir delikten çıkıveriyorlarmış. Oradan hiç ayrılmamışlar, ev sahibi, tarla sahibi olmuşlar."

4.3.6.1.Masal Günlükleri

Tablo 4.21: Nohut Oğlan Masalı Masal Günlükleri

S1. Nohut Oğlan Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?	S2. Nohut Oğlan Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?	S3. Nohut Oğlan Masalını dinlerken aklına ne geldi?	S4. Nohut Oğlan Masalını dinlerken neler hissettin?
Hayır zevk aldım.	Aldım eğlenceliydi	Küçük ve tatlı bebekler	Sevinç. Ben
Hayır zorlanmadım	Ever aldım çünkü çok komikti	Nohut	HiçBir şey
Hayır çünkü masalı bir kere daha dinlemiştim	Evet çünkü masal cok guzeldi	Bir şey gelmedi sadece dinledim	Kuş olduğumu hissettim
Hayır. Çünkü iyi dinledim	Evet. Çünkü eğlenceliydi	Hiç bir şey	Heyecan
Hayır çünkü bu masal gayet kolay ve dinlemesi eğlenceli bir masldı.	Evet çünkü biraz komik biraz hareketli biraz da eğlenceli bir masaldı.	Nohut oğlanın bir nohut kız nasıl bulduğu aklıma geldi.	Nohutları yerken üzüldüm.
Zorlanmadım kolaydı	Aldım zevkliydi	Nohutun sağlıya yarayan bir şey olduğunu	Nohutun büyümediğine üzüldüm
Hayır zorlanmadım	Evet zevk aldım	Masaldaki kişiler	Mutlu oldum
Haýır çok zevkli	Evet çok eylenceli	Çocuk nohut olması	Çocun nohut olmasi
Hayır çünkü bu masal gayet kolay ve dinlemesi eğlenceli bir masldı.	Evet çünkü biraz komik biraz hareketli biraz da eğlenceli bir masaldı.	Nohut oğlanın bir nohut kız nasıl bulduğu aklıma geldi.	Nohutları yerken üzüldüm.
Hayır. çünkü akıcıydı.	zevk aldım.güzeldi	nohut oğlanın küçüklüğü ve babası aklıma geldi.	mutlu oldum.
Hayır. Çünkü iyi dinledim	Evet. Çünkü eğlenceliydi	Hiç bir şey	Heyecan
Hyr	Evet	Hiç bir şey	İyi
Hayır nedeni yok	Aldım merak etim cunku	HicBir şey	HicBir şey

Öğrencilerin "Nohut Oğlan" masalıyla ilgili "Nohut Oğlan Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin tamamının zorlanmadım şeklinde ifadeler kullandıkları belirlenmiştir. Bu Teme ile ilgili olarak "masalı bir kere daha dinlemiştim, zevk aldım, kolaydı, eğlenceliydi" şeklinde ifadeler kullandıkları örülmektedir.

Öğrencilerin “Nohut Oğlan” masalıyla ilgili “Nohut Oğlan Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının evet şeklinde olduğu görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise “zevkliydi, çok güzeldi, eğlenceliydi, merak ettim” şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Nohut Oğlan Masalını dinlerken aklına ne geldi?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarının bir şey gelmedi, bebekler, masaldaki kişiler şeklinde olduğu belirlenmiştir. Temalardan hiçbir şey ile ilgili olarak 6 öğrencinin, bebekler teması ile ilgili 1 öğrencinin, masaldaki kişiler teması ile ilgili 6 öğrencinin görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

Öğrencilerin “Nohut Oğlan Masalını dinlerken neler hissettin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarından hiçbir şey, sevinç, heyecan, üzüntü şeklinde temalar ortaya çıktığı belirlenmiştir. Hiçbir şey teması ile ilgili olarak 2 öğrencinin, sevinç teması ile ilgili olarak 2 öğrencinin, heyecan teması ile ilgili öğrencilerden 2 tanesinin görüş belirttikleri, üzüntü teması ile ilgili 7 öğrencinin görüş belirttiklerileri tespit edilmiştir.

4.3.6.2.Masalı Yorumluyorum

Tablo 4.22: Nohut Oğlan, Masalı Yorumluyorum

Olay	**Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?**	**Bu davranışı doğru buluyor musunuz?**	**Bu davranışı neden doğru/yanlış buluyorsunuz?**
Nohut oğlan devenin karnında kaybolması	Nohut çevreciliği seçmiş yemek verirken yemekle beraber oda mideye gitmiş.	2. Hayır	Deveyi seçmese iyiydi.
Bir nohut tanesinin hikayesi	Bulamadım	2. Hayır	Bilmiyorum
Bir çiftçinin nohut oğlu olması ve bu nohut oğlan macera yaşaması	Nohut oğlanın devenin midesine gitmesi	1. Evet	Olabilir çünkü çok küçük
Nohutun yaşadığı olay	Dua etmesi	1. Evet	Hırsızlık yapılmamalı
Nohut çocukların tarlaya ekilmesi	Çok yemek yemeleri ve çiftçi ailenin bu duruma yetişememesi	2. Hayır	Yanlış buluyorum çünkü nohut da olsalar onlar birer çocuk
Nohut oğlanı deve yutması	Nohut oğlan her işi yapması	1. Evet	Yardım ediyor
Ben kafadan atmak zorunda kalıyorum çünkü masalın ortasında geldiğim için	Bilmem	2. Hayır	Yok

Çocuk nohut olması	Çocuk nohut olması	2. Hayır	Çok küçük olur ve kimse görmez ezilir
Çiftçinin padişaha nohut oğlanı satması.	Çiftçinin padişaha nohut oğlunu satması neden olmuştur.	2. Hayır	Çünkü öz olmasada o onun oğlu
Nohut oğlanların sürekli yemekleri bitirmesi ve hırsızlara yardım etmesi.	Hırsız ve nohut oğlanlar	2. Hayır	Hırsızlık yapılmamalı.
Nohutların bir çocuğa dönüştü	Annenin dua etmesiyle	1. Evet	Bende öyle yapardım
Ninenin kalbur dolusu çocuk istemesi	Ninenin kalbur dolusu çocuk istemesi	2. Hayır	Olumsuz
Nohut tane cigi olması	Notunun araya sıkışmış olması	1. Evet	Biliyorum

Öğrencilerin "Nohut Oğlan" masalını yorumlamayla ilgili olay, davranış, davranışın doğruluğu temaları belirlenmiştir.

Olay teması ile ilgili, öğrencilerin masaldaki olayı tanımlamaları öğrencilerin tamamı tarafından "nohut oğlan devenin karnında kaybolması, nohut çocukların tarlaya ekilmesi, nohutların bir çocuğa dönüştü" şeklinde ifadeler kullanılarak masalın konusuyla uyumlu ifadeler kullandıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin belirttikleri ifadeler, masalda geçen olayları doğru bir şekilde anladıklarını göstermektedir.

Davranış teması ile ilgili olarak, olaya neden olan davranış öğrenciler tarafından "yemek verirken yemekle beraber oda mideye gitmiş, nohut oğlan her işi yapması, dua etmesi, hırsız ve nohut oğlanlar, bilmem" şeklinde ifadeler kullanıldığı belirlenmiştir. Bu ifadelerde öğrencilerden 11'i tarafından olay örgüsü ile ilgili davranışlara vurgu yapılmış, 2'sinin ise olaylara ilişkin açıklama yapamadıkları belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin büyük bir kısmının masalda geçen olaya neden olan davranışları farklı ifadelerle belirtmelerine karşılık, ana tema doğrultusunda davranışların doğru anlaşıldığı söylenebilir.

Davranışın doğruluğu temasıyla ilgili öğrencilerden 5'inin olayı doğru bulduğu (evet), 8'inin ise yanlış bulduğu (hayır) belirlenmiştir. Davranışı doğru bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "çok küçük, yardım ediyor, bende öyle yapardım" şeklinde belirtilmiştir. Davranışı yanlış bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "Deveyi seçmese iyiydi, nohut da olsalar onlar birer çocuk, öz olmasa da o onun oğlu, olumsuz" şeklinde ortaya çıkmıştır.

Nohut Oğlan masalı ile ilgili öğrencilerin masalı tanımlamaları "nohut oğlan devenin karnında kaybolması, nohut çocukların tarlaya ekilmesi, nohutların bir çocuğa dönüştü" şeklinde ifade edildiği, öğrencilerin 5'inin olayı doğru bulduğu, 8'inin ise yanlış bulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.6.3.Kalıcılık Testi

Tablo 4.23: Nohut Oğlan Masalı Kalıcılık Testi

Yaşlı kadın Allah'tan ne dilemiş?	**Bir sürü çocuğu olan yaşlı karı-koca ne yapmak zorunda kalmışlar?**	**Nohut Oğlan padişaha hangi mesleği yapmak istediğini söylemiş?**	Çoban hırsızlara ne ceza vermiş?	**Masalın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?**
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Eşek sudan gelinceye kadar dayak cezası	Çocuklarımız nohut kadar da olsa onları başkalarına vermemeliyiz
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Eşek sudan gelinceye kadar dayak cezası	Çocuklarımız nohut kadar da olsa onları başkalarına vermemeliyiz
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Eşek sudan gelinceye kadar dayak cezası	Bazen olmasını istediğimiz şeyler hakkımızda Hayırlı değildir
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Çaldıkları tüm malları geri dağıtma cezası	Çocuklarımız nohut kadar da olsa onları başkalarına vermemeliyiz
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Eşek sudan gelinceye kadar dayak cezası	Bazen olmasını istediğimiz şeyler hakkımızda Hayırlı değildir
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Eşek sudan gelinceye kadar dayak cezası	Bitkiler de bir canlıdır onlara iyi davranmalıyız
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Eşek sudan gelinceye kadar dayak cezası	Çocuklarımız nohut kadar da olsa onları başkalarına vermemeliyiz
Kalbur dolusu	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Eşek sudan gelinceye	Çocuklarımız nohut kadar da olsa onları

çocukları olmasını dilemiş	ekmek zorunda kalmışlar		kadar dayak cezası	başkalarına vermemeliyiz
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Evlatlık vermek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Eşek sudan gelinceye kadar dayak cezası	Çocuklarımız nohut kadar da olsa onları başkalarına vermemeliyiz
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Çaldıkları tüm malları geri dağıtma cezası	Bazen olmasını istediğimiz şeyler hakkımızda Hayırlı değildir
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Eşek sudan gelinceye kadar dayak cezası	Bazen olmasını istediğimiz şeyler hakkımızda Hayırlı değildir
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Eşek sudan gelinceye kadar dayak cezası	Çocuklarımız nohut kadar da olsa onları başkalarına vermemeliyiz
Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş	Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar	Deve çobanlığı yapmak istemiş	Çaldıkları tüm malları geri dağıtma cezası	Bazen olmasını istediğimiz şeyler hakkımızda Hayırlı değildir

Nohut Oğlan masalı kalıcılık testinde masalla ilgili olarak öğrencilere "Yaşlı kadın Allah'tan ne dilemiş?", "Bir sürü çocuğu olan yaşlı karı-koca ne yapmak zorunda kalmışlar?", "Nohut Oğlan padişaha hangi mesleği yapmak istediğini söylemiş?", "Çoban hırsızlara ne ceza vermiş?", "Masalın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?" soruları sorulmuştur. Sorulara öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde "Yaşlı kadın Allah'tan ne dilemiş?" sorusuna öğrencilerin tamamının *Kalbur dolusu çocukları olmasını dilemiş* şeklinde doğru yanıt verdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin "Bir sürü çocuğu olan yaşlı karı-koca ne yapmak zorunda kalmışlar?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 12 öğrencinin *Çocukları toplayıp hepsini tarlaya geri ekmek zorunda kalmışlar* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 1 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Nohut Oğlan padişaha hangi mesleği yapmak istediğini söylemiş?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin tamamının *Deve çobanlığı yapmak istemiş* şeklinde doğru yanıt verdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin "Çoban hırsızlara ne ceza vermiş?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 11 öğrencinin *Eşek*

sudan gelinceye kadar dayak cezası şeklinde doğru yanıt verdikleri, 2 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Masalın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 5 öğrencinin *Bazen olmasını istediğimiz şeyler hakkımızda Hayırlı değildir* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 8 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir.

4.3.7. Tuz Masalı

"Bir varmış, bir yokmuş.. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, bir padişahın üç oğlu varmış. Padişah, aklı oldukça kıt bir adammış. Yaşına, padişahlığına yakışmayan hareketler yapar, herkesi kendine güldürürmüş. Devlet işleriyle hiç uğraşmazmış. Vaktini hep ava gitmekle, eğlenceler tertiplemekle geçirirmiş.
Günlerden bir gün, üç oğlunu da yanına çağırmış, onlara:
- Söyleyin bakayım, diye sormuş, beni ne kadar seviyorsunuz?
Babalarının böyle tuhaf hallerine alışık olan şehzadeler, onun bu sorusunu hiç yadırgamamışlar. Fakat onun sorduğu bir şeye karşılık verilmediği zaman da ne kadar kızdığını bilirlermiş. Önce en büyük şehzade cevap vererek:
- Babacığım, demiş, sizi altın kadar, elmas kadar, pırlanta kadar seviyorum.
Büyük oğlunun bu cevabı padişahın pek hoşuna gitmiş. Kahkahalarla güldükten sonra, ortanca oğluna bakmış:
- Ya sen beni ne kadar seviyorsun bakayım, diye sormuş. O da:
- Babacığım, demiş, ben sizi bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum.
Ortanca oğlunun cevabı da padişahın hoşuna gitmiş. Gene kahkahalarla gülmüş. Sonra en küçük şehzadeye dönerek:
- Söyle benim küçük oğlum, demiş, ya sen beni ne kadar seviyorsun bakayım?
Küçük oğlan, birdenbire cevap verememiş. Biraz yutkunduktan sonra:
- Babacığım, demiş, ben sizi tuz kadar seviyorum.
Küçük şehzadenin bu beklenmedik cevabı karşısında, ağabeyleri, kendilerini tutamayıp gülmüşler. Padişahın da suratı birden asılmış. Kaşlarını çatarak:
- Ne dedin ne dedin, diye bağırmış. Beni tuz kadar seviyorsun ha? Seni utanmaz, hain evlat seni. Dünyada tuzdan daha kıymetli bir şey bulamadın mı?
Sonra, hiddetle, yanındaki küçük bir sedef sandıktan iki kese altın çıkarmış. Birini büyük oğluna, ötekini de ortanca oğluna atmış. Onlara, eliyle dışarı çıkmalarını işaret etmiş. Her iki oğlu da âdeta yerleri öpüp geri geri giderlerken, padişah ellerini çırpmış. İçeri bir Arap girince:
- Çabuk bana cellâtları çağırın! Diye bağırmış.
Arap uşak hemen dışarıya çıkmış. Kısa bir zaman sonra, iri boylu, yarı çıplak bir halde, korkunç iki Arap cellâtla içeri girmiş.
Padişah, küçük oğlunu göstererek:
- Çabuk bunu alın! Kafasını uçurun! Diye bağırmış. Eğer emrimi yerine getirmezseniz, ikinizi de parça parça doğratırım..
Herkes gibi sarayda küçük şehzadeyi cellâtlar da pek çok severlermiş. Padişahın bu emri üzerine, onu tutup sürükleyerek dışarıya çıkarmışlar. Hemen iki at hazırlatmışlar. Birisi küçük şehzadeyi yanına almış. Atları dağlara doğru sürüp gitmişler.
Saraydan oldukça uzak bir yerde, bir dağ başında durmuşlar.
Küçük şehzade pek üzüntülü imiş… Dokunsalar nerede ise ağlayacakmış. Cellâtlar onun bu hâline acımışlar. Bir tanesi:
- Şehzadem, demiş, biz sana kıyamayacağız. Ama padişahımızın emrini sen de kulaklarınla duydun. Bari gömleğini çıkarıp bize ver de bir tavşan yakalayıp onun kanına bulayalım.. "İşte şehzadeyi kestik" diye kanlı gömleği götürüp babanıza verelim. Sen de buralardan uzaklaş, bir daha memlekete dönme!
Şehzade, cellâtların bu teklifine sevinmiş. Hemen soyunup gömleğini onlara vermiş. Hayatını bağışladıkları için her ikisine de teşekkür etmiş. Atın birini de onlardan alarak uzaklaşmış, gözden kaybolmuş.
Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, altı ay bir güz gitmiş.. Nihayet bir memlekete varmış. O kadar yorgunmuş ki, neredeyse, attan inerek yere uzanıp uyuyacakmış.

Şehre girerken, yol kenarındaki ilk evin kapısını çalmış. Kapıyı ihtiyar bir kadın açmış. Ona, şehzade olduğunu bildirmemiş, dünyada kimsesi bulanmadığını, bu memleketin de yabancısı olduğunu söyleyerek kendisini evlatlığa kabul etmesini rica etmiş. Zaten ihtiyar kadının da hiç kimsesi yokmuş. Zahmet çekmeden yetişmiş bir çocuk sahibi oldum diye sevinerek şehzadeyi evlatlığa kabul etmiş.

İhtiyar kadın, şehzadenin önüne yiyecek koymuş. Karnını doyuran şehzade, gidip çeşmede elini, yüzünü, ayaklarını güzelce yıkamış. Sonra atının da karnını doyurmuş. Bu işler bitince, kadının yaptığı yatağa kendini atarak derin bir uykuya dalmış.

Ertesi sabah uyandığı zaman, şehzade, pencereden halkın akın hâlinde bir tarafa doğru gittiğini görmüş, ihtiyar kadına:

- Anacığım demiş, herkes böyle nereye gidiyor? Bayram filan mı var?

İhtiyar kadın:

- Bayram değil ama oğlum, demiş, ondan daha önemli bir şey var. Bugün talih kuşunu uçuracaklar, padişahımızı seçecekler..

Bu sefer şehzade:

- Ne olur anacığım, demiş, beni de götür. Hiç olmazsa seyrederiz.

İhtiyar kadın evlatlığını kıramamış. Kalkıp giyinerek sokağa çıkmışlar. Halkla beraber büyük meydana gitmişler.

Herkes toplandıktan sonra, talih kuşunu uçurmuşlar. Talih kuşu, kalabalığın üzerinde dolaşmaya başlamış. Kimisi, "acaba bana mı konacak?" diye heyecan geçiriyor, kimisi de "benim başıma konsun" diye ayaklarının ucuna basarak boyunu yükseltiyormuş.

Ne ise kuş, döne dolaşa gelip bizim küçük şehzadenin başına konmamış mı?

Buna hiç kimse razı olmamış. Her kafadan bir laf çıkıyor, kimisi de:

- O yabancı, padişah olamaz, diye bağırıyorlarmış. Çaresiz seçimi bozmuşlar.

Ertesi sabah tekrar toplanmaya karar vermişler.

Ertesi gün herkes gene meydanda toplanmış. Bu sefer de bir yanlışlık olur da, halkı kızdırırım diye, küçük şehzade, gidip yol kenarındaki mezarlıkta, bir taşın yanında oturmuş.

Talih kuşunu uçurmuşlar. Halk heyecandan kırılıyormuş. Ama kimsede de ses seda yokmuş. Gözler hep havada kuşun uçuşunu dikkatle takip ediyormuş.

Talih kuşu, döne dolaşa gidip bu sefer de mezarlık kenarında oturan şehzadenin başına konmamış mı?

Halk gene kıyameti koparmış. Bir taraftan da:

- Olmadı, olmadı. Allah'ın şartı üçtür, diye bağıranlar olmuş. Çaresiz bu seçimi de bozmuşlar. Yeniden toplanmaya karar vermişler.

Ertesi sabah, halk meydanda çok erkenden toplanmış. Şehzade ile ihtiyar kadın evlerinden henüz çıkmış, meydana doğru gelirlerken, talih kuşu uçurulmuş.

Kuş gene kalabalığın üzerinde birkaç defa dönmüş. Sonra oradan hızla uzaklaşarak, gidip meydana doğru yeni gelmekte olan şehzadenin başına üçüncü defa konmuş. Bu sefer hiç kimse itiraz edememiş. Bizim küçük şehzade de padişah olarak o memleketin idaresini eline almış. Akıllı çocuk olduğu için, kısa zamanda halka kendini sevdirmiş. Birçok işler yapmış. Memleketi gül gibi idare etmeye başlamış.

Aradan yıllar geçmiş. Genç padişah, kendisini bildirmeden, babasına bir mektup göndererek, memleketine davet etmiş. Babası, komşu bir memleket padişahından gelen daveti kabul etmiş. Gezip eğlenmeye bayıldığı için, bir tabur askerle birlikte hemen gelmiş.

Genç padişah, çok güzel yemekler hazırlatmış. Fakat hiçbirine tuz koydurmamış.

Genç padişah bıyık ve sakal bıraktığı için, ilk karşılaştıkları zaman babasının tanımadığını hissedince, pek sevinmiş.

Ne ise, akşam yemeğini yemişler. Misafir padişah yemekleri çok beğenmiş ama tuzsuz oluşuna hayret etmiş. İçine baygınlıklar geldiği halde, hiçbir şey söylememiş.

Ertesi gün, askerlerini dolaşmış. Hatırlarını sormuş. Onlar da yemeklerin tuzsuz oluşundan şikâyet etmişler.

O gün öğle yemeğini yerlerken, misafir padişah:

- Kuzum, sizin memlekette tuz bulunmaz mı, diye sormuş. Genç padişah, gülerek:

- Vardır padişahım, diye cevap vermiş. Hem o kadar çoktur ki, bütün dünyaya tuz buradan gider.

Bu cevaba büsbütün şaşıran padişah:

- İyi ama, demiş. Bütün yemekleriniz tuzsuz. Sebebi nedir?

Genç padişah bu sefer:

- Sizin tuzu hiç sevmediğinizi, yemeklerinize koydurmadığınızı söylediler de, demiş. Onun için koydurmadım.

Padişah, derhal atılmış:
- Katiyen efendim, demiş, yanlış söylemişler. Tuzsuz hayat mı olurmuş? Ben tuzu çok severim.
O zaman, genç padişah, gülerek:
- Ama, demiş. Küçük oğlunuz size: "Ben seni tuz kadar severim" dediği zaman, onu cellâtlara teslim etmiştiniz?
Bu söz üzerine, padişah, kendine gelmiş. Karşısındaki genç padişaha dikkatle bakınca, oğlunu tanımış. Arkasından da gözlerinden iki damla yaş yuvarlanmaya başlamış.
Baba, oğul hemen kucaklaşmışlar. Sevinçleri görülecek şeymiş.
Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.."

4.3.7.1.Masal Günlükleri

Tablo 4.24: Tuz, Masal Günlükleri

S1. Tuz Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?	S2. Tuz Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?	S3. Tuz Masalını dinlerken aklına ne geldi?	S4. Tuz Masalını dinlerken neler hissettin?
Zorlanmadım. Gayet akıcıydı.	Zevk aldım. Çünkü olayların devamı güzeldi.	Tuz prensesi masalı geldi.	Mutlu oldum.
Hayır çok eğlenceliydi	Evet anlamlı ve güzeldi	Tuzsuz yemeğin tadının kötü olması	Oğlunun seni tuz kadar seviyorum dedi için oğlunun kellesini almalarını istemesi beni üzdü
Hayır.çünkü iyi dinledim.	Evet.çünkü eğlenceliydi	Hiçbir şey	Heyecan
Zorlanmadım kolaydı	Aldım güzeldi	Tuz ne iyi ne kötü	Tuzun kötü olduğunu
Hayır	Evet	Acaba öğretmen ne görev verecekti	Babamızı tuz kadar sevmeliyiz
Hayır zorlanmadım	Ders çıkardım	Hiçbir şey	Mutlu hissetim
Hayır	Hayır	Hayır	İyi
Hayır çünkü gayet güzel bir masal	Evet çünkü çok eğlenceli bir masaldı	İnsanlar hakkında peşin hüküm vermemeliyiz	Kurnazlığın kötü bir şey olduğunu
Hayır çünkü masal cok güzeldi	Evet aldım çünkü öğretmenimiz çok güzel anlattı	Bir şey gelmedi	Bir şey hissetmedim
Hayır	Evet, güzeldi ve eğlenceliydi	Pamuk prenses masalı geldi.	Bir şey hissetmedim
Hayır zorlanmadım	Evet	Tuzun zararları ve faydaları	Mutluluk
Hayır güzel masaldı	Aldım eğlenceliydi	Tuzu servan arkadaşım geldi aklıma	Aslında hem üzüldüm hem de sevindim
Hayır zorlanmadım. Çünkü bu hikayeni daha önce duymuştum	Lazım meraklıydı ve bundan ders çıkardım	Hiçbir şey	Mutlu hisetim

Öğrencilerin “Tuz” masalıyla ilgili “Tuz Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının zorlanmadım şeklinde olduğu, görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise “gayet akıcıydı, masalı sevdim, eğlenceliydi, kolaydı, gayet güzel bir masal” şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Tuz” masalıyla ilgili “Tuz Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının zevk aldım şeklinde olduğu, görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise “anlamlı ve güzeldi, olayların devamı güzeldi, ders çıkardım, eğlenceliydi” şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Tuz Masalını dinlerken aklına ne geldi?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarının “bir şey gelmedi, pamuk prenses masalı geldi, arkadaşım, tuzsuz yemeğin tadının kötü olması, acaba öğretmen ne görev verecekti, insanlar hakkında peşin hüküm şeklinde" şeklinde yanıtlar verdikleri görülmektedir. Yanıtlar incelendiğinde beş öğrencinin bir şey gelmedi şeklinde ifadede bulunduğu, diğer yanıtların ise öğrenciler tarafından birer kez ifade edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin “Tuz Masalını dinlerken neler hissettin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarından “heyecan, üzüntü, mutluluk, bir şey hissetmedim, tuzun kötü olduğu” şeklinde temalar ortaya çıktığı belirlenmiştir. Üzüntü teması ile ilgili " Oğlunun seni tuz kadar seviyorum dedi için oğlunun kellesini almalarını istemesi beni üzdü" ifadesi belirtilmiş, üzüldüm teması ile ilgili "kurt için üzüldüm ama diğer hayvanları yemediği için sevindim, masaldaki kurt gibi hissettim, kurt aç kalıp öldüğü için üzüldüm" şeklinde ifadeler belirtilmiştir. Heyecan, mutluluk, bir şey hissetmedim, tuzun kötü olduğu temaları ile ilgili açıklamalara yer verilmemiştir. Mutluluk teması beş öğrenci tarafından, üzüntü teması üç öğrenci tarafından, bir şey hissetmedim teması iki öğrenci tarafından, diğer temalar ise birer öğrenci tarafından ifade edilmiştir.

4.3.7.2.Masalı Yorumluyorum

Tablo 4.25: Tuz, Masalı Yorumluyorum

Olay	Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?	Bu davranışı doğru buluyor musunuz?	Bu davranışı neden doğru/yanlış buluyorsunuz?
Padişahın oğlu babasına onu tuz kadar sevdiğini söyledi.	babasının oğluna anlam verememesi.	2. Hayır	çünkü insanları anlamayıp yargılamamalıyız.yani önyargılı olmamalıyız.
Oğlunun padişaha verdiği ders	Öglunun kellesini alınması	2. Hayır	Çünkü kimse oğlu seni bu kadar seviyorum dedi için kellesini almamalı
Şehzade yemeklere tuz koymamış.	Babasının ona kızması	2. Hayır	Ben öyle yapmazdım
Padişah şehzadelerine beni ne kadar seviyorsunuz diyince küçük oğlan tuz kadar demiş ve oğlunun kellesini getirin demiş	Şehzade babasını tuz kadar seviyormuş	1. Evet	Çünkü tuz olmasa yemek yenmezdi ama babası yanlış anladı
Adamın çocuğu başkasına verdi	Unuttum	1. Evet	Çünkü babasına ders verdi
Padişahın oğulları beni ne kadar sevdiğini bilmek istediği için	Babasının tuzu küçümsemesi	2. Hayır	Çünkü olumsuz
Padişahın, çocuklarına gözleri kapalı bir şeyler yedirmesi ve çocuklarına " Bu yediğiniz yiyeceklerden hangisini benim kadar seviyorsunuz?" demesi bunun üzerine küçük oğlun tuz kadar seviyorum demesi ve padişahın sinirlenip cellatlarını küçük oğlunun kellesini kesip ona getirmesini istemesi.	Padişahın sinirlenip cellatlarını küçük oğlunun kellesini getirmesini istemesi üzerine	2. Hayır	Çünkü, bence ne olursa olsun padişahın oğluna sinirlenip onun öldürmek yanlış bir davranıştır.
Padisahın oğullaıyla bir oyun oynaması küçük oğlanın tuz kadar seviyorum demesi padisahın onu ülkeden kovması küçük oglanda bir nineye sıgınması ve o ülkenın padişahı olması	Padisahın küçük oğlunu ülkeden kovması	2. Hayır	Çünkü evlatlarının arasında ayrımcılık yapıyor
Padişahı tuz kadar sevdiği için cellatlara kestirmek istemiş	Küçük şehzade onu tuz kadar sevdiği için	2. Hayır	Yanlış çünkü tuz kadar sevilse de oğlunu cellatlara kestirmemeliydi
Tuzun değeri	Küçük oğlanın babasına seni tuz kadar sevdiğini söylemesi	1. Evet	Çünkü tuz çok değerli
Padişah bir söze alınması ve küçük şehzadesini idam vermesi	Küçük şehzade tuz kadar seviyom demesi	2. Hayır	Çünkü hiçbir baba evladını kıyamaz
Padişahın oğullaıyla bir oyun oynaması küçük oğlanın tuz kadar seviyorum demesi padisahın onu	Padisahın küçük oğlunu ülkeden kovması	2. Hayır	Çünkü evlatlarının arasında ayrımcılık yapıyor

ülkeden kovması küçük oglanda bir nineye sığınması ve o ülkenın padişahı olması			
Padişahı tuz kadar sevdiği için cellatlara kestirmek istemiş	Küçük şahxade onu tuz kadar sevdiği için	2. Hayır	Yanlış çünkü tuz kadar sevilse de oğlunu cellatlara kestirmemeliydi

Öğrencilerin "Tuz" masalını yorumlamayla ilgili olay, davranış, davranışın doğruluğu temaları belirlenmiştir.

Olay teması ile ilgili, öğrencilerin masaldaki olayı tanımlamaları "padişahın oğlu babasına onu tuz kadar sevdiğini söyledi, şehzade yemeklere tuz koymamış, Oğlunun padişaha verdiği ders, padişah bir söze alınması ve küçük şehzadesini idam vermesi" gibi ifadelerle gerçekleştirilmiştir. Bu ifadeler öğrencilerin masalda geçen olaylarla ilgili olup, öğrencilerin masalı doğru bir şekilde anladıklarını göstermektedir.

Davranış teması ile ilgili olarak, olaya neden olan davranış öğrenciler tarafından "oğlunun kellesini alınması, şehzade babasını tuz kadar seviyormuş, babasının tuzu küçümsemesi, padişahın küçük oğlunu ülkeden kovması" şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifadelerde öğrencilerin çoğunluğunun padişahın oğlunu tuz kadar sevdiği ve ülkeden kovduğu şeklinde ifadelerde bulundukları belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin masalda geçen olaya neden olan davranışları farklı ifadelerle belirtmelerine karşılık, davranışların olay örgüsü bağlamında doğru anlaşıldığı söylenebilir.

Davranışın doğruluğu temasıyla ilgili öğrencilerden üçünün olayı doğru bulduğu (evet), 10'unun ise yanlış bulduğu (hayır) belirlenmiştir. Davranışı doğru bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "tuz olmasa yemek yenmezdi ama babası yanlış anladı, babasına ders verdi, tuz çok değerli" şeklinde ifade edildiği belirlenmiştir. Davranışı yanlış bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "evlatlarının arasında ayrımcılık yapıyor, kimse oğlu seni bu kadar seviyorum dedi için kellesini almamalı, padişahın oğluna sinirlenip onun öldürmek yanlış bir davranıştır" şeklinde ortaya çıkmıştır.

Tuz masalı ile ilgili öğrencilerin masalı tanımlamaları "padişahın oğlu babasına onu tuz kadar sevdiğini söylemesi ve küçük şehzadesini idam kararı vermesi" şeklinde ifade edildiği, öğrencilerin 3'ünün olayı doğru bulduğu, 10'unun ise yanlış buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.7.3.Kalıcılık Testi

Tablo 4.26: Tuz, Masal Kalıcılık Testi

Hangisi padişahın özelliklerinden biri değildir?	Padişahın "Beni ne kadar çok seviyorsunuz?" sorusuna büyük oğlu nasıl cevap vermiş?	"Baba seni tuz kadar seviyorum." diyen hangi şehzadedir?	Halk neden talih kuşunu uçuruyormuş?	Küçük şehzade, yemeklere neden tuz koydurmamış?
Devlet işleriyle uğraşan sorumluluklarının bilincinde bir yöneticiymiş	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için
Aklı kıt biriymiş	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için
Devlet işleriyle uğraşan sorumluluklarının bilincinde bir yöneticiymiş	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için
Devlet işleriyle uğraşan sorumluluklarının bilincinde bir yöneticiymiş	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için
Devlet işleriyle uğraşan sorumluluklarının bilincinde bir yöneticiymiş	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için
Padişah düşüncesizce karar verdiği için herkes ona gülermiş	Tuz kadar seviyorum	Küçük şehzade	Şans getirmesi için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için
Padişah düşüncesizce karar verdiği için herkes ona gülermiş	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için
Padişah düşüncesizce karar verdiği için herkes ona gülermiş	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için
Devlet işleriyle uğraşan sorumluluklarının bilincinde bir yöneticiymiş	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için
Padişah düşüncesizce karar	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek	Babasına ders vermek,

verdiği için herkes ona gülermiş			padişahı seçmek için	geçmişi hatırlatmak için
Devlet işleriyle uğraşan sorumluluklarının bilincinde bir yöneticiymiş	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için
Devlet işleriyle uğraşan sorumluluklarının bilincinde bir yöneticiymiş	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için
Padişah düşüncesizce karar verdiği için herkes ona gülermiş	Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum	Küçük şehzade	Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için	Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için

Tuz masalı kalıcılık testinde masalla ilgili olarak öğrencilere "Hangisi padişahın özelliklerinden biri değildir?", "Padişahın "Beni ne kadar çok seviyorsunuz?", ""Baba seni tuz kadar seviyorum." diyen hangi şehzadedir?", "Halk neden talih kuşunu uçuruyormuş?", "Küçük şehzade, yemeklere neden tuz koydurmamış?" soruları sorulmuştur. Sorulara öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde "Hangisi padişahın özelliklerinden biri değildir?" sorusuna yedi öğrencinin *Devlet işleriyle uğraşan sorumluluklarının bilincinde bir yöneticiymiş* şeklinde doğru yanıt verdikleri, altı öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Padişahın "Beni ne kadar çok seviyorsunuz?" sorusuna büyük oğlu nasıl cevap vermiş?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 12 öğrencinin *Bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum* şeklinde doğru yanıt verdikleri, bir öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Baba seni tuz kadar seviyorum." diyen hangi şehzadedir?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin tamamının *Küçük şehzade* şeklinde doğru yanıt verdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin "Halk neden talih kuşunu uçuruyormuş?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 12 öğrencinin *Kendilerini yönetecek padişahı seçmek için* şeklinde doğru yanıt verdikleri, bir öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Küçük şehzade, yemeklere neden tuz koydurmamış?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin tamamının *Babasına ders vermek, geçmişi hatırlatmak için* şeklinde doğru yanıt verdikleri belirlenmiştir.

4.3.8. Yer altı Diyarının Kartalı Masalı

"*Bir varmış, bir yokmuş. Üçkardeş varmış, bir de babaları varmış. Bu üç oğlanın babaları hastalanmış, bir türlü iyi olmazmış, Büyük oğlan gelmiş demiş ki:*
-Baba, neden gün günden zayıflıyorsun?
-Oğlum, hastayım. Demiş, ama hastalığının sebebini dememiş ona. Ortanca oğlan varmış, ona da dememiş fazla bir şey.
-İşte, hastayım. Demiş, o kadar. En sonunda küçük oğlan varmış babasının yanına:
-Baba, demiş, niye zayıflıyorsun böyle gün günden?
-Aman bire oğlum, demiş adam, deyiversem derdime derman mı olacaksın?
-Baba, belki derman olurum.
-Eyi, deyivereyim. Bir yerde bir Uyuz-Padişahı vardı. Benim de üç tane Hazeran Bülbüllerim vardı. Uyuz-Padişahı benim bu bülbüllerimi aldı gitti. O günden beri hastayım. Hazeran Bülbüllerimi ele geçirsem iyileşirim. Küçük oğlan iki kardeşine babalarının derdini anlatmış. Üçkardeş:
-Babamızın derdini öğrendik, devasını da buluruz demişler. Binmişler atlarına, yola çıkmışlar. Gitmişler, gitmişler, üç yol ayrımı bir yere varmışlar. Yolun birinde bir taş dikili: "Bu yola giden gelir" yazılı imiş; ikinci yolda: "Bu yola giden ya gelir, ya gelmez" yazılı bir taş, üçüncü yoldaki taşta da: "Bu yola giden gelmez" yazılı imiş. Küçük oğlan demiş ki büyük kardeşine:
-Sen o gelir yola git.
Ortanca kardeşine:
-Sen de ya gelir ya gelmez yola git demiş. Kendisi de Giden gelmez yola da ben gideceğim demiş, almış başını gitmiş.. Gide gide, küçük oğlan, epey uzak bir yere varmış.. Bir çayırlığa gelmiş, inmiş atından. Bir kazık çakıp atını bağlamış. Kendi de yatmış, uyumuş… Uykusunda kulağına bir gürültü, bir hışıltı değmiş. Uyanmış, bakmış ki bir Ejderha geliyor, koca bir Ejderha. Oğlan kalkmış, buna bir gürz atmış, öldürmüş. Ata binmiş, yolu tutturmuş, gene. Gide gide bir konağa ulaşmış. Konağa çıkmış bu oğlan, bakmış ki bir odada güzel bir kız. Kız buna demiş ki:
-Aman kardeşim, sen nasıl geldin buralara? Şimdi, yılanlar padişahı Şahmeran nerdeyse gelir, burası onun sarayı gelir, seni burada öldürür.
-Korkma, diye cevap vermiş oğlan, korkma, bir şey olmaz.
-Senin adın ne?
-Gülperi benim adım.
-Sen bana gelir misin?
-Gelirim ama Ejderha beni öldürür.
-Ben onu öldürdüm. Şimdi ben gidiyorum. İşimi bitirip döndüğümde seni alırım. Kız da:
-Peki demiş.
Kalkmış oğlan, atına binmiş, gene yola düşmüş. Gitmiş, gitmiş, gene bir konağa varmış… Orası da o kızın ortanca bacısı Gülizar'ın konağıymış. O kızla da görüşmüş oğlan.
-Seni dönünce alırım demiş. Yoluna devam etmiş. Bir konağa daha varmış oğlan. Burası da en küçük bacının, Gülbahar'ın konağı imiş. Ona da:
-Seni dönünce alırım demiş, düşüyor gene yola.. Gide gide bir yere varmış, bakıyor ki yolun üstünde bir koca herif oturmuş, bu koca herif bir yumak ipliği bir zaman söküyor, söküyor.. Sonra da sarıyor bir zaman. Oğlan buna şaşıyor, soruyor!
-Emmi, ne sökeliyorsun, ne sarıyorsun bu yumağı?
-Oğlum, ırağı yakın ediyorum, sara sara; yakını da ırak ediyorum sökeledikçe.
-Emmi, buralarda bir Uyuz-Padişahı varmış. Onun yeri neresidir?
-Oğlum onun sarayı çok uzak yerdedir, ama ben yumağı sarıp, ırağı yakın ederim. Bu Uyuz-Padişahının kırk gün süren bir uyuz uykusu vardır. O da bütün memleketi de bu uyuz uykusuna yattılar, bugün. Şimdi varsan, arslanlar, kaplanlar, candarmalar, askerler, hepsi uykudadır; köpekler ağızlarını açmış, candarmalar silahlarını dayamış, hepsi uyur. Hiç korkma. Kırk gün uyanmazlar. Doğru gir saraya, hiç çekinme.
Oğlan koca adamın bu sözlerini duyduktan sonra artık durmayıp gitmiş, koca adamın sayesinde, az bir zamanda Uyuz-Padişahının memleketine ulaşmış. Varıyor oraya, atını bağlıyor. Sarayın bahçesinden içeri giriyor ki, arslanlar, kaplanlar, köpekler, askerler hepsi yatmışlar, kaskatı kurumuş gibi, uyuyorlar ama gözleri açık, bakışıp duruyorlar. Oğlan onların önünden geçip doğru saraya giriyor. Orda da herkes derin uykuda, gözleri açık. Bir odaya giriyor, Uyuz-Padişahı yatıyor, Bülbüller başucunda ötüşüp duruyor, üçü de. Bülbülleri alıyor oğlan, çıkıp gidecek… Biraz gidince diyor ki kendi kendine:

-Bu Uyuz-Padişahı dedikleri nasıl adam? Yüzünü açıp da bir bakmadım. Geri dönüp tahtın yanına varıyor, Padişahın yüzünü açıyor, bakıyor ki bir kız, güzel, nur gibi bir kız. Başlıyor oğlan bunun yakasının iliklerini çözmeye. Kız gene uyanmıyor. Şehzade kızın yüzünü gene örtüp koyup gidiyor, bülbüllerle.. Varıyor oğlan, Uyuz-Padişahının memleketine gelirken yolda rastladığı üç kız kardeşe, ilkin küçüğünü, sonra ortancasını, sonra da en büyüğünü, sırasıyla saraylarından alıyor.

Üç kız, atlarına binip oğlana katılıyorlar, bunun iki kardeşinin ayrıldıkları yol ayrımına geliyorlar. Kardeşler de dönmüşler, orda küçüklerini beklerlermiş, öyle kararlaştırmışlar.. Küçük oğlan büyük kızı büyük kardeşine, ortancayı ortanca kardeşine veriyor, küçük kızı da kendisi alıyor. Gene yola koyuluyorlar.. Giderken, giderken bir kuyuya varıyorlar. Susamışlar. Büyük kardeş diyor ki:

-Ben ineyim de su çıkarayım. İp bağlayıp sarkıtıyorlar büyük kardeşi; azıcık inince aşağıya doğru:

-Yandım diye bağırmaya başlıyor; çekip çıkarıyorlar onu. Bu sefer ortanca kardeş ineyim diyor; o da azıcık inince yandım. Diye feryat ediyor onu da çıkarıyorlar. Küçük kardeş diyor ki:

-Ben yandım da desem, ne desem, aldırış etmeyin, salıverin ipi aşağı ta sonuna kadar. Oğlan kuyuya ineceği zaman küçük kız

-Gitme, çıkamazsın sonra tekrar dünya yüzüne diye çok yalvarıyorsa da oğlan:

-İneceğim diye tutturuyor. O zaman küçük kız diyor ki:

-Sen kuyunun dibine varınca iki koç gelir, biri ak, biri kara. Şöyle senin etrafında fırlanıp dönerler. Ne yapıp yapıp ak koçu yakalayıp onun sırtına binmeye bak. Ak koça binersen ak dünyaya gidersin, kara koça binersen kara dünyaya gidersin.' Neyse oğlan sıcağa dayanıp kuyunun dibine kadar iniyor. Karşısına bir kara koç ile bir ak koç çıkıyor, etrafında fır fır dönüyorlar bu koçlar. Ak koça bineyim derken oğlan, nasıl olduysa kara koçun sırtında buluyor kendini. Koç bunu indiriyor kara dünyaya. Öte yanda kardeşleri üç kızı almışlar, memleketlerine dönmüşler, küçük oğlan Kara Dünyaya inerken. Küçük oğlan giderken giderken bir kocakarının evine varıyor.

-Ana, diyor, bana bir su ver. Kocakarı da buna bir su veriyor, kıpkırmızı kan..

-Neden kan bu su?

-Ay oğlum, suyun gözünde bir Dev var. O Deve günde bir kız eletiriz. Dev kızı yerken biz de bir damla su alırız. Suyun kanlı oluşu, bundan. Bugün de Padişahın kızını götürecez, onu yiyecek. Başka da kız kalmadı.

-Nerde bu Dev? Bana göster ana.

-Hay oğlum, o Dev çok adam yedi, seni de yer.

-Göster, göster.

Kadıncağız bakıyor ki oğlan bu işten dönecek değil, uzaktan gösteriyor Devin olduğu yeri. Oğlan kızı Deve götürenleri görüyor. Kızdan evvel varıyor, Devi vurup, öldürüyor. Ama kız oraya varıp da oğlanın yiğitliğini görünce parmaklarını Devin kanına banıp oğlanın arkasına basmış, bırakıp gitmeden. Öteden ahali akın akın gelmiş, su daha ala kanlı iken, kaplarını doldururlarmış.. Oğlan geliyor kocakarıya, su istiyor gene. Kocakarı kanlı kanlı getiriyor suyu, veriyor oğlana.

-Ana, diyor oğlan, bu su içilmez. Git de dup duru, ap ak su getir. Ötede Padişah kızı babasının sarayına varıyor, olanı biteni anlatıyorlar padişaha. O da tellal çağırtıyor ki:

-Bu Devi kim öldürdüyse kendini bildirsin. Devi kim öldürdüyse kızımı ona vereceğim.

O geliyor, diyor 'ben öldürdüm,' o diyor 'ben öldürdüm.' Bu işin içinden bir türlü çıkamıyorlar, Devi öldüreni bulamıyorlar. Kız diyor ki:

-Öldüren adamı ben bilirim. Hep soyunsunlar, sarayın önünden geçsinler, memlekette ne kadar delikanlı erkek varsa.. Bütün erkekler soyunup kızın önünden geçiyorlar. Kız, Devi öldüren oğlanın sırtındaki damgayı görüp tanıyor:

-İşte bu vurdu Devi diyor. Padişah oğlanı çağırıyor:

-Kızımı sana vereceğim diyor. Oğlan:

Padişahım, beni Kara-Dünyadan Ak-Dünyaya çıkart, başka bir şey istemem diye karşılık veriyor.

-Oğlum, falan yerde bir Kartal var. Git bak, o Kartal orda duruyorsa bu dileğini ondan iste. Seni Ak-Dünya'ya çıkarırsa o çıkarır. Kartalın olduğu yere gidiyor bu oğlan. Bakıyor ki bir koca ağaca bir şey sarılmış; yaklaşınca görüyor ki, bu koca bir yılan. Yılanı oğlan gürzü ile vurup öldürüyor. Kendi de o ağacın dibinde, gölgeye yatıyor. Kartalın cücükleri de o ağacın başındaymış. Bir zaman sonra Kartal geliyor. Hemen oğlanı parçalayacak oluyor. Cücükler çığrışıyorlar:

-Elleme ana. Bak şu yılana. Yılan yiyecekti bizi, o adam kurtardı. Bunu duyunca Kartal kanatlarını geriyor oğlanın üstüne, gölge tutuyor, ta oğlan uyanıncaya kadar. Uyanıp da koca Kartalı görünce oğlan korkuyor. Kartal:
-Korkma oğlan, diyor. Sen benim yavrularımı kurtardın. İste benden dilediğini.
-Beni Kara-Dünyadan Ak-Dünyaya çıkar, başka bir şey dilemem.
-Oğlum, pek halim yok, kocaldım gayri, ama senin dileğini yapmak borç oldu. Çıkarayım seni Ak-Dünyaya. Şimdi sen bana kırk camızın eti ile kırk camızın gönünden tuluma su doldurup getireceksin. Gidiyor oğlan, bunları getiriyor. Kartalın kanatlarının üstüne koyuyor, iki taraflı. Ortasına oğlanı bindiriyor Kartal:
-Ben lak dedikçe et ver, luk dedikçe su diyor. Bunlar Ak-Dünyaya çıkmaya başlıyorlar. Kartalın her lak diyişinde et, luk diyişinde su vere vere, gidiyorlar, gidiyorlar.. Artık Ak-Dünyaya varmak için azıcık bir yer kalmış. Kartal lak diyor, et yok, tükenmiş.. Oğlan hemen bacağından, şurasından şöyle bir kocaman parça kesiyor, veriyor Kartalın ağzına. Az sonra Kartal çıkarıyor oğlanı bir delikten Ak-Dünyanın yüzüne.
Oğlana diyor ki:
-Haydi, in sırtımdan, yürü git gayrı. Oğlan iniyor, ama, olduğu yerde duruyor, yürümek istemiyor. Kartala:
-Sen git, ben sonra giderim diyor. Kartal:
-Oğlan, yürü diye üsteleyince, artık çaresiz kalıyor oğlan, biraz yürüyor, topallaya topallaya. O zaman Kartal dilinin altından oğlanın etini çıkarıp oğlana veriyor, bacağının kesik yerine yapıştırıyor, oğlan eskisi gibi güzel yürüyünce, Kartal:
-Haydi oğlum, uğurlar olsun diyip ayrılıyor.
Oğlan da kurtuluyor Kara-Dünyadan, Sen de kurtuldun, ben de kurtuldum..”

4.3.8.1.Masal Günlükleri

Tablo 4.27: Yeraltı Diyarının Kartalı, Masal Günlükleri

S1. Yeraltı Diyarının Kartalı Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?	S2. Yeraltı Diyarının Kartalı Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?	S3. Yeraltı Diyarının Kartalı Masalını dinlerken aklına ne geldi?	S4. Yeraltı Diyarının Kartalı Masalını dinlerken neler hissettin?
Hayır çünkü gayet rahattı	Evet çünkü heyecan ve macera	Güzel yerler	Yani o çocuk benmişim gibi hissettim.
Zorlanmadım	Aldım çünkü insanı kedisine bağlıyor	Aklıma bu hikâyenin çok güzel ve heyecanlı	Çok güzel hissetim
Zorlanmadım	Zevk aldım etkinlikleri güzel ve masal muhteşemdi	Anlamadım	Heyecanlı ve mutlu hissettim
Hayır zorlanmadım çok eğlenceliydi	Evet çünkü çok güzel masaldı	Masalı aklımda canlandırdım	Çok mutlu oldum
Hayır. Çünkü iyi dinledim	Evet. Çünkü eğlenceliydi.	Yardımseverlik	Eğlendim
Hayır zorlanmadım	Zevk aldım çünkü eğlendim	Öğretmenin anlattıklarını hayal ettim	Güzel bir duygu vardı içimde
Hayır çünkü gayet güzel bir masal	Evet çünkü çok eğlenceli bir masal	Yardımsever olmanın çok ama çok önemli olduğunu öğrendim	İyilik yapan iyilik bulur atasözü aklıma geldi
Hayır	Evet çok eğlenceliydi	Masaldaki kişiler	Mutluluk

	sırlarla dolu	aklıma geldi	
Hayır çünkü gayet açıklayıcı ve bütün kelimeler bildim şeylerdi	Evet çok güzel ve heyecanlıydı	O olayı hissettim	Sanki kendimi masalın içinde hissettim
Hayır Zorlanmadım	Evet çünkü heyecanlıydı	İnsanlık	Hem üzüldüm hemde sevindim
Hiç zorlanmadım çünkü kolaydı	Aldım çünkü zevkliydi	Kartallar güzel hayvanlar	Gözümü kabatıp uçmayı hissettim
Hayır beni etkiledi	Evet çok eğlenceliydi	Bir kuzunun ak bir kuzunun kara dünyaya götürmesi deşime gitti	Kartal aç kalıp çocun ona bacağından bir parça etinden koparması benim çok deşime gitti
Hayır zorlanmadım	Evet zevk aldım	Masaldaki kişiler	Mutlu oldum

Öğrencilerin “Yeraltı Diyarının Kartalı” masalıyla ilgili “Yeraltı Diyarının Kartalı Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının zorlanmadım şeklinde olduğu, görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise “gayet rahattı, iyi dinledim, gayet güzel bir masal, beni etkiledi” şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Yeraltı Diyarının Kartalı” masalıyla ilgili “Yeraltı Diyarının Kartalı Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde bütün öğrencilerin yanıtlarının zevk aldım şeklinde olduğu, görülmektedir. Öğrenciler niçin sorusuna ise “heyecan ve macera, etkinlikleri güzel ve masal muhteşemdi, eğlenceliydi, güzel ve heyecanlıydı” şeklinde ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin “Yeraltı Diyarının Kartalı Masalını dinlerken aklına ne geldi?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarının “masaldaki kişiler, güzel yerler, hayal ettim, insanlık, hayvanlar, yardımseverlik" şeklinde temalar ortaya çıktığı görülmektedir. Temalara ilişkin yanıtlar incelendiğinde güzel yerler, insanlık, yardımseverlik temaları ile ilgili birer öğrencinin, masaldaki kişiler teması ile ilgili üç öğrencinin, hayal ettim teması ile ilgili iki öğrencinin, hayvanlar teması ile ilgili bir öğrencinin açıklamalarının bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin “Yeraltı Diyarının Kartalı Masalını dinlerken neler hissettin?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin yanıtlarından “empati, üzüntü, mutluluk” şeklinde temalar ortaya çıktığı belirlenmiştir. Empati teması ile ilgili "o

çocuk benmişim gibi hissettim, kendimi masalın içinde hissettim" ifadeleri belirtilmiş, mutluluk teması ile ilgili "Güzel bir duygu vardı içimde" üzüntü ve mutluluk temaları ile ilgili açıklamalara yer verilmemiştir. Empati teması ile ilgili iki öğrenci tarafından, üzüntü teması ile ilgili bir öğrenci tarafından, mutluluk teması 10 öğrenci tarafından ifade edilmiştir.

4.3.8.2.Masalı Yorumluyorum

Tablo 4.28: Yeraltı Diyarının Kartalı, Masalı Yorumluyorum

Olay	Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?	Bu davranışı doğru buluyor musunuz?	Bu davranışı neden doğru/yanlış buluyorsunuz?
Oğlanın yaşlı kadının getirdiği suyu beğenmeyip içmemesi sonucunda devin sırtına gür ile vurarak devi öldürmesi	Yaşlı kadının getirdiği suyu oğlanın beğenmemesi sonucu olmuştur	2. Hayır	Çünkü düşmanımız bile olsa her kim olursa olsun onu öldürmek kötü bir şeydir
Küçük çocuğun kuyuya inip kara dünya ya gitmesi	Çocukların susayıp kuyuya inmesi	1. Evet	Herkes susayıp kuyuya iner
Çocuğun bacağını kartala vermesi	Kartal lak dediği ve acıktığı için bu davranışa sebep olmuş	1. Evet	Çünkü kartal onun için iyilik yapmış çocukta bundan dolayı bacağını vermiş
Olay çocuğun devi öldürmesi	Çocuğun canı su istediği için ve dedenin yatağa düşmesi	2. Hayır	Cünkü çocuk kendi canını tehlikeye atıyor yani canını hiçe sayıyor
3 kardeşin uzak diyardaki uyuz padişahın yanına gidip sonra padişahın kızın kurtarıp ödül alması	3 kardeşin ayrımlı yoldan gitmesi	2. Hayır	Tehlikeli olduğu için
Oğlanın kuyuya inip su almak istemesi ve ak koyun değil kara koyuna bitmesi	Karanlik olduğu için kara koyuna binmesi	2. Hayır	Çünkü karanlık olduğu için keşke yanına fener alsaydı
Çocuğun devi öldürmesi	Dev doğru bir su vermediği için çocuğun onu öldürmesi	2. Hayır	Yanlış çünkü kendisi alabilirdi
Çocuk kartalla havada giderken etin bitmesi ve çocuk bacağının bir parçasını kesip kartalla vermesi ve kartal anlayıp o eti yememesi	Yanlışlıkla kara dünyaya gitmesi	1. Evet	Doğru buluyorum çünkü haklı ve doğru bir davranış yapmış
Kartal uçarken kendi bacağından bir parça vermesi	Lak dediğinde et vermesi gerek lük dediğinde su vermesi gerekti.	1. Evet	Çünkü onu söz verdiği için.

En küçük kız kuyuya girmeden önce en küçük oğlana: _orda iki koç var. Biri ak biri kara. Sakın kara koça binme yoksa kara ülkesine gidersin, ak koça binersen geri gelirsin. en küçük kardeş kuyuya girdi. Çok karanlık olduğu için koçları zarzor seçebiliyordu. Tam ak koça atlıcakken kara koça bindi ve kara ülkesine gitti.	Küçük orta ve büyük oğlanın susaması	1. Evet	Çünkü arkadaşları için kuyuya giriyor
Devi öldürmesi	Nine ona doğru su vermedi için	1. Evet	Çünkü deve ölmeseydi her gün bir kişi ölecekti ve hiç doğru su içemeyeceklerdi
Büyülü nesnenin aktarılmasının hazırlanması büyülü nesnenin kahramana verilmesi	Ninenin tuzlu, şekerli ve limonlu su vermesi	2. Hayır	Çünkü kişiler normal su istedi
Yaşlı Adamın Kuşlarının Kaybolması ve Çocuklarından Kuşlarının uyuz Padişahtan almaları	Kartal: Küçük çocuğu normal dünyaya gönderiyor:	1. Evet	Kartalın çocuğu alıp normal dünyaya göndermesi

Öğrencilerin "Altın Araba" masalını yorumlamayla ilgili olay, davranış, davranışın doğruluğu temaları belirlenmiştir.

Olay teması ile ilgili, öğrencilerin masaldaki olayı tanımlamaları "çocuğun devi öldürmesi, 3 kardeşin uzak diyardaki uyuz padişahın yanına gidip sonra padişahın kızın kurtarıp ödül alması, kartal uçarken kendi bacağından bir parça vermesi, küçük çocuğun kuyuya inip kara dünya ya gitmesi" gibi ifadelerle gerçekleştirilmiştir. Bu ifadeler masalda geçen olaylarla ilgili olup, öğrencilerin masalı doğru bir şekilde anladıklarını göstermektedir.

Davranış teması ile ilgili olarak, olaya neden olan davranış öğrenciler tarafından "yaşlı kadının getirdiği suyu oğlanın beğenmemesi sonucu olmuştur, çocukların susayıp kuyuya inmesi, karanlık olduğu için kara koyuna binmesi, lak dediğinde et vermesi gerek lük dediğinde su vermesi gerekti, ninenin tuzlu, şekerli ve limonlu su vermesi" şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifadelerde öğrencilerin masalda geçen olaya neden olan davranışları farklı ifadelerle belirtmelerine karşılık, davranışların olay örgüsü bağlamında doğru anlaşıldığı söylenebilir.

Davranışın doğruluğu temasıyla ilgili öğrencilerden 7'sinin olayı doğru bulduğu (evet), 6'sının ise yanlış bulduğu (hayır) belirlenmiştir. Davranışı doğru bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "kartal onun için iyilik yapmış çocukta bundan

dolayı bacağını vermiş, haklı ve doğru bir davranış yapmış, arkadaşları için kuyuya giriyor, deve ölmeseydi her gün bir kişi ölecekti ve hiç doğru su içemeyeceklerdi" şeklinde ifade edildiği belirlenmiştir. Davranışı yanlış bulan öğrencilerin belirttikleri ifadeler "kişiler normal su istedi, düşmanımız bile olsa her kim olursa olsun onu öldürmek kötü bir şeydir, çocuk kendi canını tehlikeye atıyor yani canını hiçe sayıyor, kendisi alabilirdi" şeklinde ortaya çıkmıştır.

Altın Araba ile ilgili öğrencilerin masalı tanımlamaları "çocuğun devi öldürmesi, 3 kardeşin uzak diyardaki uyuz padişahın yanına gidip sonra padişahın kızın kurtarıp ödül alması, küçük çocuğun kuyuya inip kara dünyaya gitmesi" şeklinde ifade edildiği, öğrencilerin 7'sinin olayı doğru bulduğu, 6'sının ise yanlış buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

4.3.8.3.Kalıcılık Testi

Tablo 4.29: Yeraltı Diyarının Kartalı, Kalıcılık Testi

Yaşlı baba çocuklarında n ne istemiş?	Küçük oğlan kurtardığı kızları nereye götürmüş?	Uyuz padişahının yüzünü açan küçük oğlan ne ile karşılaşmış?	Küçük oğlan kara dünyada insanlara nasıl yardım etmiş?	Masalın vermek istediği mesaj (ana düşünce) aşağıdakilerden hangisidir?
Çocukların evlenmesini	Babalarının yaşadığı eve.	Dünyalar güzeli bir kızla.	Suları kirleten devden onları kurtararak.	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.
Çocukların evlenmesini	Babalarının yaşadığı eve.	Dünyalar güzeli bir kızla.	Suları kirleten devden onları kurtararak.	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.
Çocukların evlenmesini	Diğer kardeşleriyle bulaşacakları yere.	Dünyalar güzeli bir kızla.	Suları kirleten devden onları kurtararak.	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.
Hazeran bülbüllerini getirmelerini .	Diğer kardeşleriyle bulaşacakları yere.	Dünyalar güzeli bir kızla.	Suları kirleten devden onları kurtararak.	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.
Hazeran bülbüllerini getirmelerini .	Diğer kardeşleriyle bulaşacakları yere.	Dünyalar güzeli bir kızla.	Suları kirleten devden onları kurtararak.	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.
Hazeran bülbüllerini getirmelerini .	Diğer kardeşleriyle bulaşacakları yere.	Dünyalar güzeli bir kızla.	Suları kirleten devden onları kurtararak.	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.
Hazeran bülbüllerini	Diğer kardeşleriyle	Dünyalar güzeli bir kızla.	Suları kirleten devden onları	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.

getirmelerini.	bulaşacakları yere.		kurtararak.	
Çocukların evlenmesini	Diğer kardeşleriyle bulaşacakları yere.	Dünyalar güzeli bir kızla.	Halkı şahmerandan kurtararak.	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.
Hazeran bülbüllerini getirmelerini.	Diğer kardeşleriyle bulaşacakları yere.	Dünyalar güzeli bir kızla.	Suları kirleten devden onları kurtararak.	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.
Hazeran bülbüllerini getirmelerini.	Yeraltı diyarı kartalının yuvasına.	Dünyalar güzeli bir kızla.	Suları kirleten devden onları kurtararak.	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.
Hazeran bülbüllerini getirmelerini.	Babalarının yaşadığı eve.	Dünyalar güzeli bir kızla.	Suları kirleten devden onları kurtararak.	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.
Çocukların evlenmesini	Babalarının yaşadığı eve.	Dünyalar güzeli bir kızla.	Suları kirleten devden onları kurtararak.	İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur.
Yaşlı annelerine iyi bakmalarını.	Kara dünyaya.	Çirkin bir cadıyla karşılaşmış.	Suları kirleten devden onları kurtararak.	Anne babamız yaşlanınca onlara iyi davranmalıyız.

Yeraltı Diyarının Kartalı masalı kalıcılık testinde masalla ilgili olarak öğrencilere "Yaşlı baba çocuklarından ne istemiş?", "Küçük oğlan kurtardığı kızları nereye götürmüş?", "Uyuz padişahının yüzünü açan küçük oğlan ne ile karşılaşmış?", "Küçük oğlan kara dünyada insanlara nasıl yardım etmiş?", "Masalın vermek istediği mesaj (ana düşünce) aşağıdakilerden hangisidir?" soruları sorulmuştur. Sorulara öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde "Yaşlı baba çocuklarından ne istemiş?" sorusuna yedi öğrencinin *Hazeran bülbüllerini getirmelerini* şeklinde doğru yanıt verdikleri, altı öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Küçük oğlan kurtardığı kızları nereye götürmüş?" sorusuna büyük oğlu nasıl cevap vermiş?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde sekiz öğrencinin *diğer kardeşleriyle bulaşacakları yere* şeklinde doğru yanıt verdikleri, beş öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Uyuz padişahının yüzünü açan küçük oğlan ne ile karşılaşmış?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğrencilerin tamamının *Dünyalar güzeli bir kızla* şeklinde doğru yanıt verdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin "Küçük oğlan kara dünyada insanlara nasıl yardım etmiş?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 12

öğrencinin *Suları kirleten devden onları kurtararak* şeklinde doğru yanıt verdikleri, 1 öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin "Masalın vermek istediği mesaj (ana düşünce) aşağıdakilerden hangisidir?" sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde 12 öğrencinin *İyilik yapan insanlar er geç iyilik bulur* şeklinde doğru yanıt verdikleri, bir öğrencinin ise soruya yanlış yanıt verdiği belirlenmiştir.

4.4. Öğrencilerin Dinleme Etkinliklerine Yönelik Özdeğerlendirmeleri

Tablo 4.30: Öğrenci Öz Değerlendirme Formu

Masallar	Sorular	1. Masal metninin konusunu belirledim.		2. Masal metninin ana fikrini belirledim.		3. Masal metninin yardımcı fikirlerini belirledim.		4. Masal metnindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirledim.		5. Masal metnindeki sebep-sonuç ilişkilerini belirledim.		6. Masal metnindeki amaç-sonuç ilişkilerini belirledim.		7. Masal metnini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetledim.	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Aç Kurt	Evet	8	61,5	8	61,5	7	53,8	12	92,3	11	84,6	10	76,9	6	46,2
	Hayır	5	38,5	5	38,5	6	46,2	1	7,7	2	15,4	3	23,1	7	53,8
Akıllı Evlat	Evet	13	100,0	10	76,9	7	53,8	11	84,6	10	76,9	9	69,2	6	46,2
	Hayır	0	0	3	23,1	6	46,2	2	15,4	3	23,1	4	30,8	7	53,8
Altın Araba	Evet	11	84,6	11	84,6	10	76,9	11	84,6	10	76,9	10	76,9	11	84,6
	Hayır	2	15,4	2	15,4	3	23,1	2	15,4	3	23,1	3	23,1	2	15,4
Geveze Kadın	Evet	12	92,3	12	92,3	9	69,2	13	100,0	9	69,2	10	76,9	11	84,6
	Hayır	1	7,7	1	7,7	4	30,8	0	0	4	30,8	3	23,1	2	15,4
Nine ile Tilki	Evet	12	92,3	12	92,3	9	69,2	13	100,0	12	92,3	11	84,6	11	84,6
	Hayır	1	7,7	1	7,7	4	30,8	0	0	1	7,7	2	15,4	2	15,4
Nohut Oğlan	Evet	11	84,6	12	92,3	12	92,3	13	100,0	10	76,9	9	69,2	10	76,9
	Hayır	2	15,4	1	7,7	1	7,7	0	0	3	23,1	4	30,8	3	23,1
Tuz	Evet	11	84,6	10	76,9	8	61,5	12	92,3	9	69,2	7	53,8	8	61,5
	Hayır	2	15,4	3	23,1	5	38,5	1	7,7	4	30,8	6	46,2	5	38,5
Yer Altı Diyarının Kartalı	Evet	12	92,3	12	92,3	10	76,9	13	100,0	11	84,6	9	69,2	10	76,9
	Hayır	1	7,7	1	7,7	3	23,1	0	0	2	15,4	4	30,8	3	23,1
	Toplam	13	100	13	100	13	100	13	100	13	100	13	100	13	100

Öğrencilerin “Aç Kurt, Akıllı Evlat, Altın Araba, Geveze Kadın, Nine ile Tilki, Nohut Oğlan, Tuz, Yer Altı Diyarının Kartalı”masallarına ilişkin özdeğerlendirmeleri “1. Masal metninin konusunu belirledim.”, “2. Masal metninin ana fikrini belirledim.”, “3. Masal metninin yardımcı fikirlerini belirledim.”, “4. Masal metnindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirledim.”, “5. Masal metnindeki sebep-sonuç ilişkilerini belirledim.”, “6. Masal metnindeki amaç-sonuç ilişkilerini belirledim.”, “7. Masal metnini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetledim.” sorularıyla incelenmiştir.

Öğrencilerin “1. Masal metninin konusunu belirledim.” ifadesine aç kurt masalında öğrencilerin %61, akıllı evlat masalında %100,altın araba masalında %84, geveze kadın masalında %92, nine ile tilki masalında %92, nohut oğlan masalında %84, tuz masalında %84, yer altı diyarının kartalı masalında %92 oranında evet yanıtı verdikleri, masal konusu belirlemede aç kurt masalının konusunu belirleme oranlarının düşük olmasına karşılık diğer masallarda konu belirlemede zorluk yaşamadıkları belirlenmiştir.

Öğrencilerin “2. Masal metninin ana fikrini belirledim.” ifadesine aç kurt masalında öğrencilerin %61, akıllı evlat masalında %76, altın araba masalında %84, geveze kadın masalında %92, nine ile tilki masalında %92, nohut oğlan masalında %92, tuz masalında %77, yer altı diyarının kartalı masalında %92 oranında evet yanıtı verdikleri, masalın ana fikrini belirlemede aç kurt masalının konusunu belirleme oranlarının düşük olmasına karşılık diğer masalların ana fikrini belirlemede zorluk yaşamadıkları belirlenmiştir.

Öğrencilerin “3. Masal metninin yardımcı fikirlerini belirledim.” ifadesine aç kurt masalında öğrencilerin %53, akıllı evlat masalında %53, altın araba masalında %77, geveze kadın masalında %69, nine ile tilki masalında %69, nohut oğlan masalında %92, tuz masalında %61, yer altı diyarının kartalı masalında %77 oranında evet yanıtı verdikleri, masal metninin yardımcı fikirlerini belirledikleri görğlmektedir. Öğrencilerin masal metninin yardımcı fikirlerini belirlemede aç kurt, akıllı evlat ve tuz masalında zorluklar yaşadıkları söylenebilir.

Öğrencilerin ““4. Masal metnindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirledim.” ifadesine aç kurt masalında öğrencilerin %92, akıllı evlat masalında %84, altın araba masalında %84, geveze kadın masalında

%100, nine ile tilki masalında %100, nohut oğlan masalında %100, tuz masalında %92, yer altı diyarının kartalı masalında %100 oranında evet yanıtı verdikleri, masal metnindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirledikleri görülmektedir. Öğrencilerin masal metnindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirlemede zorluklar yaşamadıkları söylenebilir.

Öğrencilerin "5. Masal metnindeki sebep-sonuç ilişkilerini belirledim." ifadesine aç kurt masalında öğrencilerin %84, akıllı evlat masalında %77, altın araba masalında %77, geveze kadın masalında %69, nine ile tilki masalında %92, nohut oğlan masalında %77, tuz masalında %69, yer altı diyarının kartalı masalında %84 oranında evet yanıtı verdikleri, masal metnindeki sebep-sonuç ilişkilerini belirledikleri görğlmektedir. Öğrencilerin masal metnindeki sebep-sonuç ilişkilerini belirlemede geveze kadın ve tuz masalında zorluklar yaşadıkları söylenebilir.

Öğrencilerin "6. Masal metnindeki amaç-sonuç ilişkilerini belirledim." ifadesine aç kurt masalında öğrencilerin %77, akıllı evlat masalında %69, altın araba masalında %77, geveze kadın masalında %77, nine ile tilki masalında %84, nohut oğlan masalında %69, tuz masalında %54, yer altı diyarının kartalı masalında %69 oranında evet yanıtı verdikleri, masal metnindeki amaç-sonuç ilişkilerini belirledikleri görülmektedir. Öğrencilerin masal metnindeki amaç-sonuç ilişkilerini belirlemede akıllı evlat, tuz, nohut oğlan ve yer altı diyarının kartalı masalında zorluklar yaşadıkları söylenebilir.

Öğrencilerin "7. Masal metnini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetledim." ifadesine aç kurt masalında öğrencilerin %46, akıllı evlat masalında %46, altın araba masalında %84, geveze kadın masalında %84, nine ile tilki masalında %84, nohut oğlan masalında %77, tuz masalında %61, yer altı diyarının kartalı masalında %77 oranında evet yanıtı verdikleri, masal metnini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetledikleri görülmektedir. Öğrencilerin masal metninin yardımcı fikirlerini belirlemede aç kurt, akıllı evlat ve tuz masalında zorluklar yaşadıkları söylenebilir.

4.5. Gözlemcilerin, Dinleme Etkinliklerine Yönelik Değerlendirmeleri

Tablo 4.31: Gözlemci Değerlendirme Verileri

		Aç Kurt	Akıllı Evlat	Altın Araba	Geveze Kadın	Nine ile Tilki	Nohut Oğlan	Tuz	Yer Altı Diyarının Kartalı
A) Masal Öncesi (Dinleme Öncesi) Etkinliklere Yönelik Gözlemlerim									
Hazırlık Yapma	Dinleyiciler konu hakkında bilgi toplamışlar.	5	4	5	4	5	3	4	3
	Konu ile ilgili başka kaynakları araştırmışlar.	3	4	3	4	3	3	3	3
	Dinleme sırasında kullanacakları materyallerle ilgili hazırlık yapmışlar.	5	6	5	4	6	4	4	6
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları (Görseller, hayatla ilişkilendirme, tat-koku vb.) masalın konusunu zihinde canlandırılmasına yardımcı olmaktadır.	6	6	5	6	5	5	4	6
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları masal konusunun ana hatlarını belirlemeye yönelik etkinlikler içermektedir.	6	6	6	6	6	6	6	6
Önceki Bilgileri Kullanma	Masalın konusu hakkında öğrencilerin neleri bilip bilmediği gözden geçirilmiştir.	6	5	4	5	5	5	6	6
	Anlatıcı masalla gerçek yaşam arasında bağlar kurmaktadır.	6	6	6	6	6	6	6	6
Dinleme Öncesi Sorular Oluşturma	Anlatıcı masalla ilgili, öğrencilerde merak duygusu oluşturmuştur.	6	5	4	5	6	5	5	5
	Anlatıcı öğrencilere masalla ilgili ön soruları sormuştur.	6	6	6	6	6	6	6	6
Tahminde Bulunma Anahtar Kelime Çalışması	Masal öncesi hazırlık çalışmaları masalın konusu ve ana düşüncesi hakkında öğrencilerin tahminde bulunmasına olanak sağlamaktadır.	6	6	6	6	6	6	6	6
	Masal öncesi görseller ve kavramlar öğrencinin yeni bilgi ve kavramlara ilgisini çekebilecek niteliktedir.	6	6	6	6	6	6	6	6
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları masal konusunun ana hatlarını belirlemeye yönelik etkinlikler içermektedir.	6	6	6	6	6	6	6	6
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları öğrencilerin daha dikkatli dinlemesini sağladığı gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
Amaç Belirleme	Masal öncesi hazırlık çalışmalarında öğrencinin masalı niçin dinlemesi gerektiği konusunda öğrenciye gerekli bilgiler verildiği gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
	Masal öncesi görseller ve kavramlar öğrencinin masala odaklanmasını sağlamaktadır.	6	5	4	5	4	5	5	5
	Öğrencilerin dinlediği metnin türünü(Masal) kavradıkları gözlemlenmiştir.	5	5	6	5	4	5	6	6

Yöntem Belirleme	Masal dinlemeye başlamadan önce dinleme yöntemleri (katılımlı/katılımsız/not alarak/ empatik/ yaratıcı/ seçici/eleştirel) belirlendiği gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
B.Masal Anlatım Sırasında (Dinleme Sırası) Etkinliklere Yönelik Gözlemlerim									
Not Alma	Anlatım sırasında öğrencilerin not alma tekniklerinden (Taslak Çıkarma/Akıl Haritası/Akıcı Notlar/Cümle Yöntemi) yararlandığı gözlemlenmektedir.	6	6	6	6	6	6	6	6
	Öğrenciler dinlerken nasıl not almaları gerektiği konusunda bilgilendirilmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
Soru-Cevap	Anlatım sırasında masal durdurulup metinle ilgili sorular sorulmaktadır.	6	6	6	6	6	6	6	6
	Öğrencilerin ilgisini diri tutmak için öğrencilerin birbirlerine soru sormaları teşvik edilmektedir.	6	6	6	6	6	6	6	6
Vurgu ve Tonlama	Anlatım sırasında öğrencilerin vurgu ve tonlamalara dikkat ederek masalla ilgili farklı anlamlar çıkarabildikleri gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
Empati Kurma	Öğrencilerin dinledikleri masalın içeriğinde geçen olay, durum ya da şahıslarla ilgili duygudaşlık kurdukları gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
Yaşamla İlişkilendirme	Öğrencilerin masalın içeriğinde geçen olay, durum ya da şahısları gerçek hayatla ilişkilendirdikleri gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
Görselleştirme	Masalın içeriğini hatırlatmayı kolaylaştırmak için anlatıcı tarafından masalla ilgili kişisel semboller ve duyular kullanıldığı gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
C.Masal Anlatımı Sonunda (Dinleme Sonrası) Etkinliklere Yönelik Gözlemlerim									
Özetlenme	Öğrenciler masalın ana hatlarını atlamadan görsel olarak (Masal haritası) ifade edebilme becerisi sergilediği gözlemlenmiştir.	5	5	4	5	4	5	6	6
	Masal anlatımı sonunda öğrencilerin dinlediği masalı özetleyebildikleri gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
Çıkarımda Bulunma	Öğrencilerin masalda geçen üstü kapalı bilgilerden hareketle görüşler, durumlar ve olaylar arasında ilişkiler kurarak yeni bilgilere ulaşabildikleri gözlemlenmiştir.	6	5	6	6	6	6	5	6
	Masal anlatımı sonunda öğrencilerin dinlediği metnin konusunu kavradıkları gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
	Öğrencilerin dinledikleri masalın vermek istediği mesajı kavradıkları gözlemlenmiştir?	6	6	6	6	6	6	6	6
Neden-Sonuç ilişkileri Kurma	Öğrencilerin masalın savunduğu iddiaların nedenlerini bulabildiği gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
	Öğrencilerin masaldan hareketle anlatıcıya gerçek yaşamla ilgili kanıtlar sunabildikleri gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6
Öz Değerlendirme	Öğrenciler masalı dinlerken güçlü ve zayıf yönlerini (dinlerken not aldığında daha iyi hatırlama ya da dinlediği metinle ilgili bir nesneye dokunmadığında/ koklamadığında/ tatmadığında konunun aklında kalıcı olmadığı ile ilgili ifadeler) anlatıcıya ifade etmede zorlanmadıkları gözlemlenmiştir.	5	5	4	5	4	5	3	5
	Masalda geçen durumlarla ilgili öğrencilerin, fikirlerini açık bir şekilde tartıştıkları gözlemlenmiştir.	6	6	6	6	6	6	6	6

Gözlemci değerlendirme formunda masal etkinlikleri ve uygulama süreçlerini izleyen iki alan uzmanının gözlemleri gözlemlemedim (0) kısmen gözlemledim (1) ve gözlemledim (2) şeklinde kodlanarak cevaplanmıştır. Uzmanların verdikleri yanıtlar yukarıdaki tabloda brleştirilerek, iki uzmanın görüşü ortak ve toplam puanlar ile değerlendirilmiştir. Bu kapsamda uzmanların yanıtlarına göre;

Masal etkinlikleri ile ilgili gözlemcilerin değerlendirme verileri incelendiğinde hazırlık yapma aşamasında öğrencilerim masallar ile ilgili bilgi toplama ve başka kaynakları araştırma durumlarının gözlemciler tarafından çoğunlukla gözlemlendiği, dinleme sırasında kullanılacak materyallerinin hazırlanması ve masal öncesinde masal konusunu zihinde canlandırılması ve masalın ana hatlarının belirlenmesi ile ilgili özelliklerin yüksek düzeyde gözlemlendiği görülmektedir. Gözlemciler öğrencilerin masal ile ilgili olarak önceki bilgileri kullanma dinleme öncesinde sorular oluşturma gibi dinleme becerilerini yüksek düzeyde gözlemlemişlerdir. Ayrıca masallarla ilgili anahtar kelimeler kullanılarak masal konusunun tahmin edilmesi gözlemciler tarafından bütün masallarda gözlemlenmiştir. Masal öncesinde öğrencilerin görseller ve kavramlar ile masala odaklanması, masalı niçin dinlenmesi gerektiği ile ilgili bilgiler verilmesi, masal metninin türü ile ilgili değerlendirmelerin yapıldığı yüksek düzeyde gözlemlenmiştir.

Masal anlatımı sırasında öğrencilerde not alma tekniklerinden faydalanma, soru cevap, vurgu ve tonlamalara dikkat etme, masaldaki şahıslarda empati kurma, masalda geçen olay ve durumlarla ilgili gerçek yaşamla ilişkilendirme ve masaldaki sembollerin görselleştirilmesinin sağlandığı gözlemciler tarafından yüksek düzeyde gözlemlenmiştir.

Masal anlatımı sonrasında etkinliklerle ilgili olarak masalın özetlenmesi masal ile ilgili çıkarımlarda bulunma, masalın görselleştirilmesi, masalın anlatmak istediği mesajın doğru bir şekilde anlaşılması, masalda geçen iddiaların Neden sonuç ilişkisi içerisinde anlaşılması, masaldaki olay ve durumlarla ilgili öğrencilerin kendilerini rahatlıkla ifade edebildikleri yüksek düzeyde gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin masallarla ilgili yaptıkları öz değerlendirmeler ve uzmanların öğrencilere ve etkinliklere ilişkin yaptıkları değerlendirmeler birlikte incelendiğinde, öğrencilerin ve uzmanların görüşleri arasında benzerlikler olduğu görülmektedir. Öğrenciler masallarla ilgili olarak masal Metnin konusunu belirleme, Metnin ana

fikrini belirleme, metinde geçen yardımcı düşünceleri belirleme, masalda geçen durumlarla ilgili sebep sonuç ilişkisi kurma, masalın olay örgüsünü açıklama,, masal metninin kronolojik olarak mantıklı bir şekilde özetleyebilirim gibi becerileri büyük ölçüde gerçekleştirebileceklerini ifade etmişlerdir. Benzer şekilde uzmanlar masal anlatımı etkinlikleri ile ilgili gözlemlerinde öğrencilerin masal anlatımı öncesi, masal anlatımı sırası ve sonrasında dinleme becerilerini etkili bir şekilde kullandıklarını ifade etmişlerdir.

5. TARTIŞMA

Araştırmada çoklu duyusal öğrenme yöntemi kullanılarak masal anlatımı yoluyla dinleme becerilerinin geliştirilmesine yönelik yapılan deneysel uygulamalar sonucunda, masal anlatımının öğrencilerde dinleme becerilerinin gelişmesine olumlu etki meydana getirdiği görülmüştür. Bu etki masal dinleme tutum ölçeği, öğrencilerden elde edilen masal günlükleri, masal yorumlama ve kalıcılık testi, velilerin öğrencileri değerlendirmesi ve uzman görüşlerinden elde edilen veriler ile de desteklenmiştir. Araştırma bulguları ile ilgili alanyazında yer alan araştırmalarda elde edilen bulgular incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Benzer şekilde Bilgiç ve diğ., (2019) Ezop masallarının dinleme becerisine etkisini inceledikleri araştırmada yarı deneysel yöntem kullanılarak gerçekleştirilen 18 masalın öntest ve sontest sonucunda öğrencilerde dinleme ve anlama becerileri üzerinde olumlu etki meydana getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öztürk, Duran (2018) etkileşimli masal anlatım tekniğinin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisini inceledikleri araştırmada, uygulamanın gerçekleştirildiği grupta anlatım sırasında öğrencilerin daha fazla eğlendikleri, etkileşim düzeylerinin daha yüksek olduğu, masal dinleme becerisine olumlu etki meydana getirdiği ve bu etkilerin diğer beceri alanlarına da katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Masal anlatma da masalı anlatan kişinin sahip olduğu özellikler masal dinleme ile ilişkili görülmektedir. Bu kapsamda Oruç, Çağır (2020) masal anlatıcılarında olması gereken özelliklere ilişkin gerçekleştirdikleri araştırmada, anlatıcıların sahip olduğu özelliklerin masalın niteliği ve etkisi üzerinde etkili olduğu, masal anlatımında sesin uygunluğu ve tonu, diksiyon, kelime hazinesinin geniş olması, doğru nefes alma ve verme, hedef kitlenin özelliklerine uygun kelimeler seçme, dinleyicileri gözlemleyebilme, jest ve mimikleri etkili kullanma genel kültür bilgisine sahip olma ve eğlenceli anlatım gerçekleştirebilmek gibi özelliklerin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şahin (2011) masalların çocuk gelişimine etkilerini öğretmen görüşlerine göre incelediği araştırmada sınıfta hikâye ve masallar anlatılan

öğrencilerde dil becerilerinin olumlu etki meydana getirdiği, çocukların gelişimine uygun masalların anlatılmasının aileleri tarafından da faydalı bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Erdal (2020) drama temelli masal anlatıcılığı yöntemi kullanılarak çocuklarda problem çözme becerilerinin gelişimine etkisini incelediği araştırmada, yedi hafta süreyle drama temelli masal anlatımı gerçekleştirilmiş ve uygulamalar sonucunda öğrencilerde problem çözme becerileri üzerinde anlamlı etki meydana getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz (2017) erken yaşta yabancı dil eğitiminde masalların dil becerilerine etkilerine incelediği araştırmada öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak görüşmeler yapılmış, araştırma sonucunda masalların dil eğitiminde kullanılmasının çocuklarda dikkati artırdığı, dil becerilerinin gelişimine olumlu etki meydana getirdiği, anlatılanları daha eğlenceli hale getirdiği, öğrencilerin dersleri sevmesini sağladığı, kültürler arası farklılıkların masallar ile daha etkili bir şekilde öğrencilere açıklandığı tespit edilmiştir. Kırbaş (2018) ortaokul öğrencilerinin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde işbirliğine dayalı öğrenmeye yönelik yaptığı araştırmada, işbirlikçi öğrenmenin öğrencilerde dinleme ve konuşma gibi süreçlerde diğer öğrencilerle etkileşim içerisinde bulunmasının birden fazla duyunun harekete geçirilmesine katkı sağladığı, bu nedenle de işbirlikli öğrenme ile gerçekleştirilen eğitsel faaliyetlerin daha kalıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şad, Karaova (2015) ilkokul 2. sınıf İngilizce dersinde dinleme becerisinin geliştirilmesine yönelik yaptıkları araştırmada İngilizce derslerinde sınıf atmosferinin, öğretim sürecinde kullanılan etkinliklerin, yöntem ve tekniklerin çeşitliliğinin öğrencilerde çeşitli duyuları harekete geçirdiği, buna bağlı olarak dinleme becerisinin gelişmesine katkı sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Jordan, Baker (2011) 3-5 yaş arası okul öncesi çocukların, sayıları çok boyutlu sayısal uyaranlarla tek modlu olandan daha doğru bir şekilde eşleştirebildikleri, öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif rol aldığı, eğitim sürecinin başarılı olmasında yöntemin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Broadbent ve diğ., (2017) çoklu duyusal öğrenme yönteminin çocuklarda öğrenmeye etkisini inceledikleri araştırmada, 6 yaşından itibaren çoklu duyusal öğrenme özelliklerinin, görsel ve işitsel öğrenme sürecine dahil edilmesinin öğrencilerin daha fazla performans sergilemelerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yaş ve cinsiyet bakımından farklılıklar göstermeksizin, öğrencilerde olumlu etkiler meydana getirdiği belirlenmiştir. Fifer ve diğ., (2015) tarafından yetişkinlerde sözlü ve çoklu duyusal öğrenme modeline dayalı yapılan etkinliklerde, çoklu duyusal öğrenme

modelinin bireylerde sözlü anlatım becerilerine ek olarak uygulandığında, olumlu etkiler meydana getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Lehmann, Murray (2005) çoklu duyusal öğrenme modelinin, bireylerde nesnelerin ayırt edilmesi bakımından etkili sonuçlar ortaya çıkardığı belirtilmiştir. Ayrıca bireyin sahip olduğu çoklu duyusal deneyimlerin mevcut performans üzerinde etki meydana getirdiği, yalnızca sözlü ya da yalnızca görsel bilgilerden ziyade her iki tekniğin de birlikte kullanılmasının nesneleri ayırt etmede önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Shams, Seitz (2008) çoklu duyusal öğrenmenin faydalarına ilişkin yaptıkları araştırmada öğrenme ortamının düzenlenmesinin, ortamda bulunan nesnelerin ve özelliklerinin, beynin öğrenme süreçlerinde etkili olduğu, zengin ve çoklu duyusal öğrenme çevrelerinin öğrenme için daha uygun olduğu, öğrencilerde zihinsel becerileri geliştirdiği, öğrenmeye yönelik motivasyon ve ilginin artmasına katkı sağladığı, öğrenme sürecini daha etkili hâle getirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmada çoklu duyusal öğrenme yöntemiyle masal anlatımının öğrencilerde dinleme becerilerini olumlu etkilediği ve öğrencilerin masala yönelik motivasyonlarını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Balcı, Çayır (2017) 4. sınıf öğrencilerinin fonolojik farkındalığının artırılmasında çoklu duyusal öğrenme modelinin etkisini inceledikleri araştırmada becerilerin gelişmesinde önemli artışlar meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Rau ve diğ., (2020) çoklu duyusal öğrenmenin çeşitli etkilerini inceledikleri araştırmada, öğrenme ortamlarında öğrenme amaçlarına uygun olmayan materyallerin ve seslerin öğrenme süreçlerinin dışında tutulması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Suryaratri ve diğerleri (2019) ilkokullarda çoklu duyusal öğrenmenin uygulanmasına ilişkin yaptıkları araştırmada, öğrencilerde öğrenme niteliklerinin gerçek hayatla bütünleştirilmesine katkı sağladığı ve bütün derslerde çoklu duyusal öğrenme yöntemlerinin etkili bir şekilde kullanılmasının önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akpınar ve Aydın (2009) çoklu duyulu yabancı dil öğretimi ile ilgili yaptıkları araştırmada, dil öğretiminde öğrencilere dokunsal, görsel ve işitsel, koku ve tat alma ile ilgili materyalleri kullandıkları öğrenme sürecinde, öğrencilerin doğal ortamda olduğu gibi birden fazla duyusal mekanizmanın dil öğrenme sürecini eşlik ettiği, öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun ve çok yönlü öğrenmenin gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır. Yıldırım (2020) Türkçe dersinde çoklu uyarıcılar ile gerçekleştirilen kelime öğretim uygulamalarının etkililiği üzerine gerçekleştirdiği araştırmada, çoklu uyarıcılar

kullanılarak gerçekleştirilen öğrenme yöntemlerinin kullanıldığı öğrenci grubunda öğrencilerin okuma yazmaya yönelik tutumlarının daha olumlu geliştiği, okuma ve yazma özyeterlik becerilerinin daha yüksek olduğu ve öğrenilen bilgilerin daha kalıcı hale geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Junker ve diğ., (2021) çoklu duyusal öğrenme özelliklerinin bireylerde öğrenme üzerindeki etkisine inceledikleri araştırmada, dokunsal ve işitsel özelliklerle desteklenmiş çoklu duyusal öğrenme ortamlarının öğrencileri daha yüksek düzeyde motive ettiği ve öğrenme becerilerinin daha uzun süreli olarak kalıcı hale geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Lian ve diğ., (2017) akademik yazma becerilerinin kazandırılmasında çoklu duyusal öğrenmenin etkisine inceledikleri araştırmada görsel, işitsel ve dokunsal özellikleri öğrenme sürecinde kullanılmasının bireylerde başarıyı artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Sinclair (2018) çoklu duyusal öğrenme özelliklerinin kullanıldığı öğrenme etkinliklerinde bireylerin yaratıcılık eleştirel olma özelliklerine etkisi incelenmiş, öğrenme süreçlerini kolaylaştırma ve çok yönlü değerlendirmenin sağlanması gibi avantajlar sağladığı ve öğrenmeye yönelik motivasyonu yükselttiği sonucuna ulaşılmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma verilerinin analizinden elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Araştırmada 5. sınıf öğrencilerine çoklu duyusal öğrenme modeliyle masal anlatım etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Beş hafta süren etkinlikler sonucunda bu modelle yapılan masal anlatımının dinleme becerilerine etkisine yönelik ulaşılan sonuçlar aşağıda verilmiştir;

- Çoklu duyusal öğrenme yöntemi ile masal anlatımının, 5. sınıf öğrencilerinde masal dinlemeye karşı tutumların olumlu yönde etkilendiği,
- Araştırmaya katılan velilerin masal dinlemekten hoşlandıkları ve masal dinlerken hayal gücünü kullandıkları ve masal dinleme sürecini eğlenceli buldukları,
- Çocukların masal dinlemekten hoşlandıkları,
- Velilerin, çocuklarına masal anlatımı yaptıkları,
- Çocukların dinlemekten hoşlandıkları masalların fabl türü masallar, macera, dev masalları, her tür masal, komik ve macera içeren masallar olduğu,
- Velilerin, çoklu duyusal masal anlatım etkinliklerinden memnun kaldıkları,
- Velilerin masal dinleme etkinlikleri ile ilgili olarak masallara karşı olumlu tutum geliştirdikleri,
- Öğrencilerin, masal günlüklerine verdikleri yanıtlar doğrultusunda, masal dinleme sırasında masal dinlemekten zorlanmadıkları, masallardan zevk aldıkları ve masal dinlerken masalın temasına uygun hisler ifade ettikleri,
- Masalı yorumluyorum etkinliğinde, öğrencilerin farklı yönleriyle ifade edilse de masala ilişkin olay örüntülerini doğru anladıkları,

- Uzun süren masal dinleme etkinliklerine rağmen, çoklu duyusal masal anlatım modeli sayesinde, masal etkinliklerinden sıkılmadıkları,
- Öğrencilerin masal dinleme etkinlikleri sonrasında kalıcılık testlerine verdikleri yanıtlar incelendiğinde masallarda geçen olay örgüleri ve temaların öğrenciler tarafından büyük ölçüde doğru hatırlandığı,

6.2. Öneriler

Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

- Günümüzde eğitimin bir parçası hâline gelen uzaktan eğitim sürecinde, uzun saatler ekran başında kalmak durumunda olan öğrencilerin duyusal yoksunluk yaşamamaları bakımından verilen eğitimlerin çoklu duyusal öğrenme modeline göre yeniden yapılandırılması önemlidir.
- Türkçe öğretim programında temel dil becerilerinin geliştirilmesinde kullanılan metinlerde özellikle masallara daha çok yer verilebilir.
- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlere hizmet içi eğitim olarak verilen Anadolu Masalları Masal Anlatıcılığı Eğitimlerinin çoklu duyusal öğrenme yöntemiyle birleştirilerek verilmesi sağlanabilir.
- Öğretmenler tarafından ilk ve ortaokulda öğretim aracı olarak sıklıkla kullanılan masallar çoklu duyusal öğrenme modeline göre yeniden yapılandırılabilir.
- Öğretim programları ve yöntemleri ile ilgili meydana gelen gelişmeler, eğitimde başarıyı sağlamada çoklu duyusal öğrenmenin en etkili yöntemlerden biri olduğunu göstermektedir. Bu nedenle dil becerilerinin öğretiminde çoklu duyusal modelle yapılandırılmış anlatımlara yer verilmelidir.
- Eğitim materyallerine çoklu duyusal modelle yapılandırılmış görsel, işitsel, kinestetik bileşenler ekleyerek öğrencilerin daha güçlü şekilde temel dil becerilerine sahip olmaları sağlanabilir.
- Okullarda, çoklu-duyusal eğitim ortamları tasarlanarak daha etkin bir öğrenme iklimi oluşturulabilir.
- Çocukların dil öğrenme süreçlerinin etkili ve verimli olabilmesi, dil öğrenmeye yönelik tutumlarının olumlu olması ile mümkündür. Bu

bakımdan dil öğrenmeye yönelik tutumların araştırmacılar ve akademisyenler tarafından ele alınıp sonuçları eğitim camiasıyla paylaşılabilir.

KAYNAKÇA

Akpınar, Burhan., Aydın, Kamil. 2010. Çoklu duyusal (multi sensory) yabancı dil öğretimi. **Tübav Bilim Dergisi**, c. 2 s. 1: 99-106.

Akyol, Hayati. 2010. **Türkçe öğretim yöntemleri**. Ankara: Pegem Akademi.

Al Qasim, Nada., Al Fadda, Hind. 2013. From Call to Mall: The Effectiveness of Podcast on EFL Higher Education Students' Listening Comprehension. **English Language Teaching**, c. 6 s. 9: 30-41.

Apuke, Oberiri Destiny. 2017. Quantitative research methods: A synopsis approach. **Kuwait Chapter of Arabian Journal of Business and Management Review**, c. 33 s 54: 1-8.

Arı, Gökhan. 2010. **"**Dinleme/izleme öğretimi." **yeni öğretim programına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi**, ed. Cemal Yıldız, Ankara: Pegem Akademi.

Arıcı, Ali Fuat., Bayındır, Nida. 2015. Masalların öğretim aracı olarak kullanılması üzerine bir araştırma. **Dil ve Edebiyat Egitimi Dergisi**, s. 15: 106-119.

Armstrong, Daniel., Ferrari-Bridgers, Franca. 2020. Improving critical listening skills in EMT students. **Irish Journal of Paramedicine**, c. 4 s. 2, 1-12.

Aytan, Necmi. 2012. İlköğretim ikinci kademe ders kitaplarındaki masal ve hikayelerin karakter eğitimi açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aytan, Talat. 2020. **Etkinliklerle dinleme eğitimi**. Ankara: Pegem Akademi.

Azizoğlu, Nahide İrem. 2020. Ortaokul öğrencilerinin eleştirel dinleme becerilerinin geliştirilmesi. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bahrick, Lorraine E., Lickliter, Robert. 2012. "The role of intersensory redundancy in early perceptual, cognitive, and social development." **Multisensory development**. eds. J. Bremner, D.J. Lewkowicz, C. Spence. Oxford: Oxford University Press; 183-206.

Bahrick, Lorraine E., Lickliter, Robert., Flom, Ross. 2004. Intersensory redundancy guides the development of selective attention, perception, and cognition in infancy. **Current Directions in Psychological Science**, 13, 99-102.

Baines, Lawrence. 2008. A teachers' guide to multisensory learning. Association for Supervision and Curriculum Development, USA.

Bal, Mazhar. 2018. Türkçe dersinin 21. Yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. **Turkish Studies**, c. 13 s. 4, 49-64.

Balcı, Emine., Çayır, Aybala. 2017. Disleksi riski taşıyan 4. sınıf öğrencisinin fonolojik farkındalığının arttırılmasında çoklu duyusal öğrenme'nin etkisi. **Ana Dili Eğitimi Dergisi**, c. 5 s. 2, 201-216.

Bano, Farah. 2017. Towards Understanding Listening Comprehension in EFL Classroom: The Case of the Saudi Learners. **English Language Teaching,** c. 10 s. 6, 21-27.

Bayram, Bora., Aktaş, Elif. 2021. Anlama Becerisi Açısından Okuma ve Dinleme/İzleme Stratejilerinin Türkçe Ders Kitaplarındaki Yeri. **OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi**, c. 17 s.1,1825-1843.

Beall, Melissa L., Gill-Rosier, Jennifer., Tate, Jeanine., Matten, Amy. 2008. State of the context: Listening in education. **The Intl. Journal of Listening**, c. 22 s. 2, 123-132.

Birsh, Judith R. 2011. **Multisensory teaching of basic language skills**. Brookes Publishing Company. PO Box 10624, Baltimore, MD 21285.

Blomert, Leo., Froyen, Dries. 2010. Multi-sensory learning and learning to read. **International journal of psychophysiology**, c. 77 s. 3, 195-204.

Bodie, Graham D., Worthington, Debra L. and Gearhart, Christopher C. 2013. The listening styles profile-revised (LSP-R): A scale revision and evidence for validity. **Communication Quarterly,** c. 61 s. 1, 72-90.

Böttger, Tim., Rudolph, Thomas., Evanschitzky, Heiner., Pfrang, Thillo. 2017. Customer inspiration: Conceptualization, scale development, and validation. **Journal of Marketing**, c. 81, s. 6, 116-131.

Bremner, Andrew J., Lewkowicz, David J., Spence, Charles. 2012. **Multisensory development**. Oxford: Oxford University Press.

Broadbent, Hannah J., White, Hayley., Mareschal, Denis., Kirkham, Natasha Z. 2018. Incidental learning in a multisensory environment across childhood. **Developmental science**, c. 21 s. 2, e12554.

Buluş, Mustafa., Atan, Abdullah., Erten Sarıkaya, Hatice. 2017. Etkili iletişim becerileri: Bir kavramsal çerçeve önerisi ve ölçek geliştirme çalışması. **International Online Journal of Educational Sciences,** c. 9 s. 2, 1-14.

Bulut, Berker., Karasakaloğlu, Nuri. 2018. Etkin dinleme eğitiminin dinlediğini ve okuduğunu anlama üzerine etkisi. **Kastamonu Education Journal**, c. 26 s. 5, 1407-1418.

Büyüköztürk, Şener., Çakmak, Ebru K., Akgün, Özcan Erkan., Karadeniz, Şirin., Demirel, Funda. 2017. **Bilimsel araştırma yöntemleri.** Pegem Atıf İndeksi, 1-360.

Büyüköztürk, Şener., Çakmak, Ebru K., Akgün, Özcan Erkan., Karadeniz, Şirin., Demirel, Funda. 201. Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.

Cihangir, Zeynep. 2004. **Kişilerarası iletişimde dinleme becerisi**. Ankara: Nobel Yayınevi.

Cook-Sather, Alison. 2018. Listening to equity-seeking perspectives: how students' experiences of pedagogical partnership can inform wider discussions of student success. **Higher Education Research Development**, c. 37 s. 5, 923-936.

Creswell, John W., & Poth, Cheryl N. 2016. **Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches**. Los Angeles: Sage publications.

Çaylı, Ceyda. 2020. Ortaokul Türkçe derslerinde öğrencilerin dinleme becerisinin geliştirilmesi ve gelişim durumlarının belirlenmesine yönelik bir eylem araştırması. Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çelik, Ayşe. (2009). Masalların eğitim açısından dil ve kültür edimine katkısı üzerine bir araştırma. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çetinkaya, Fatih Çetin., Sönmez, Muhammet. 2019. Masal anlatımının ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin konuşma prozodilerine etkisi. **Yaratici Drama Dergisi,** c. 14 s. 2, 297-308.

Çetinkaya, Zeynep. 2007. Masalların Türkçe öğretimindeki yeri ve önemi. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çifci, Musa. 2001. Dinleme eğitimi ve dinlemeyi etkileyen faktörler. **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** II, 165-177.

Demir Atalay, Tazegül., Melanlıoğlu, Deniz. 2016. Ortaokul Öğrencileri İçin Dinleme Stratejileri Ölçeği"nin Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması. **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, s. 57, 1885-1904.

Demir, Gülter. 2006. Konya ili Cihanbeyli ilçesinde anlatılan masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demircan, Uğur., Aydın, Seçkin İ. 2019. Ortaokul öğrencilerinin dinleme/izleme öz-yeterliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. **Kastamonu Eğitim Dergisi,** c. 27 s. 4, 1517-1527.

Doğan, Yusuf. 2007. İlköğretim ikinci kademede dil becerisi olarak dinlemeyi geliştirme çalışmaları. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Downing, Harriet., Barutchu, Ayla., Crewther, Sheila G. 2014. Developmental trends in the facilitation of multisensory objects with distractors. **Frontiers in Psychology,** s. 5, 1559.

Epçaçan, Cahit. 2013. Temel bir dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimi. **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, s. 11, 331-352.

Erdal, Zeynep. 2020. Drama temelli masal anlatıcılığı yöntemi ile verilen problem çözme eğitiminin beş yaş çocuklarının problem çözme becerilerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ergin, Akif. 2010. **Eğitimde etkili iletişim**. Ankara: Anı Yayıncılık.

Erkek, Gülten. 2020. Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin eleştirel dinleme becerilerinin geliştirilmesi. Doktora Tezi, Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Ferrari-Bridgers, Faranca., Stroumbakis, Kostas., Drini, Merlinda., Lynch, Barbara., Vogel, Rosanne. 2017. Assessing critical-analytical listening skills in math and engineering students: An exploratory inquiry of how analytical listening skills can positively impact learning. **International Journal of Listening,** c. 31 s. 3, 121-141.

Fifer, Joanne M., Barutchu, Ayla., Shivdasani, Mhit N., Crewther, Sheila G. 2013. Verbal and novel multisensory associative learning in adults. **F1000Research**, s. 2, 34, 1-11.

Finotti, Gianluca., Migliorati, Daniele., Costantini, Marcello. 2018. Multisensory integration, body representation and hyperactivity of the immune system. **Consciousness and Cognition**, s. 63, 61–73.

Fors, Vaike., Bäckström, Åsa., Pink, Saeah. 2013. Multisensory emplaced learning: Resituating situated learning in a moving world. **Mind, Culture, and Activity,** c. 20 s. 2, 170-183.

Genç, Hanife Nalan. 2017. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimi bağlamında yazım ve noktalama. **Dil Dergisi**, c. 168 s. 2, 31-42.

Gonulal, Talip. 2020. Improving Listening Skills with Extensive Listening Using Podcasts and Vodcasts. **International Journal of Contemporary Educational Research**, c. 7 s. 1, 311-320.

Güneş, Firdevs. 2007. **Ses temelli cümle yöntemi ve zihinsel yapılandırma**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Güneş, Firdevs. 2014. **Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller**. Ankara: Pegem Akademi.

Güneypınar, Şeyma. 2021. İlkokul üçüncü sınıf öğrencileri ile masal temelli karar verme etkinliklerinin öğrencilerin karar verme becerisi algısı düzeyine etkisinin incelenmesi: Bir eylem araştırması. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Hazoury, Katia H., Oweini, Ahmad A., Bahous, Rima. 2009. A Multisensory Approach to Teach Arabic Decoding to Students with Dyslexia. **Learning Disabilities: A Contemporary Journal**, c. 7 s. 1, 1-20.

Hillock, Andrea R., Powers, Albert R., Wallace, Mark T. 2011. Binding of Sights and Sounds: Age-Related Changes in Multisensory Temporal Processing. **Neuropsychologia**, s. 49, 461– 467.

Huyck, Julia Jones., Wright, Beverly A. 2013. Learning, worsening, and generalization in response to auditory perceptual training during adolescence. **Journal of the Acoustical Society of America**, s. 134, 1172– 1182.

Jordan, Kerry E., Baker, Joseph. 2011. Multisensory information boosts numerical matching abilities in young children. **Developmental Science**, 14, 205– 213.

Jordan, Kerry E., Suanda, Sumarga H., Brannon Elizabeth M. 2008. Intersensory redundancy accelerates preverbal numerical competence. **Cognition**, s. 108, 210– 221.

Junker, F. B., Schlaffke, L., Axmacher, N., Schmidt-Wilcke, T. 2021. Impact of multisensory learning on perceptual and lexical processing of unisensory Morse code. **Brain Research**, 1755, 147259.

Jurban, Sereen. 2011. Using multi sensory approach for teaching english skills and ıts effect on students' achievement at Jordanian school. **European Scientific Journal**, c. 8 s. 22, 50–61.

Kaplan, Kadir. 2021. Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan dinleme/izleme becerisini ölçmeye yönelik soruların yenilenmiş bloom taksonomisine göre incelenmesi. **Itobiad: Journal of the Human Social Science Researches,** c.10 s. 1, 1-14.

Karatay, Halit., Uzun, Ooğuzhan. 2019. Seçici dinleme stratejisi öğretimi ile 5. Sınıf öğrencilerinin dinlediğini not alma ve özetleme becerilerinin geliştirilmesi. **Milli Eğitim Dergisi**, c. 48 s. 1, 9-30.

Katrancı, Mehmet., Yangın, Banu. 2012. Üstbiliş stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutuma etkisi. **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** s. 11, 733-771.

Kıbrıs, İbrahim. 2010. **Çocuk edebiyatı**. (4. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.

Kılınç, Kadir. 2015. Aktif öğrenme tekniklerinin 4. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutumlarına etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

Kırbaş, Abdulkadir. 2018. Ortaokul öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirmede bir yöntem önerisi: işbirliğine dayalı öğrenme. **EKEV Akademi Dergisi**, c. 22 s. 76, 1-14.

Kirbas, A Abdulkadir. 2017. Effects of Cooperative Learning Method on the Development of Listening Comprehension and Listening Skills. **Online Submission,** c. 5 s. 1, 1-17.

Krueger Fister, Juliane., Stevenson, Ryan A., Nidiffer, Aaron R., Barnett, Zachary P., Wallace, Mark T. 2016. Stimulus intensity modulates multisensory temporal processing. **Neuropsychologia**, 88, 92–100.

Kukulska-Hulme, Agnes., Viberg, Olga. 2018. Mobile collaborative language learning: State of the art. **British Journal of Educational Technology**, c. 49 s. 2, 207-218.

Kurudayıoğlu, Mehmet., Kiraz, Büşra. 2020. Dinleme stratejileri. **Ana Dili Eğitimi Dergisi**, c. 8 s. 2, 386-409.

Kuzu, Sevil. 2021. Çağdaş Masal örneği olarak Cahit Zarifoğlu'nun anlatıları. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Lehmann, Sandra., Murray, Micah M. 2005. The role of multisensory memories in unisensory object discrimination. **Cognitive Brain Research**, s. 24, 326–334.

Lian, Anna., Bodnarchuk, Adam., Lian, Andrew., Napiza, Cindy. 2017. **Academic writing as aesthetics applied: Creative use of technology to support multisensory learning**. In Challenges in global learning: Dealing with education issues from an international perspective. Cambridge Scholars Publishing, 350-374.

Luchow, Jed P., Shepherd, Margaret J. 1981. Effects of multisensory training in perceptual learning. **Learning Disability Quarterly**, 4, 38– 43.

Magpuri-Lavell, Theresa., Paige, David., Williams, Rosemary., Akins, Kristia., Cameron, Molly. 2014. The effects of a summer reading program using simultaneous multisensory instruction of language arts on reading proficiency. **Reading Improvement**, c. 51 s. 4, 361-372.

Majzub, Rohaty Mohd., Abdullah, Anuar., Aziz, Zahara. 2012. Effects of a multisensory programme on dyslexic students: Identification and mastery of the alphabet. **Research Journal of Applied Sciences**, c. 7 s.7, 340-343.

Marsh, Herbert W., Guo, Jiesi., Dicke, Theresa., Parker, Philip. D., Craven, Rohanda G. 2020. Confirmatory factor analysis (CFA), exploratory structural equation modeling (ESEM), and set-ESEM: optimal balance between goodness of fit and parsimony. **Multivariate behavioral research**, c. 55 s. 1, 102-119.

McLeod, Julie. 2011. Student voice and the politics of listening in higher education. **Critical studies in Education**, c. 52 s. 2, 179-189.

MEB. 2005. **İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı**. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

MEB. 2019. **Türkçe dersi öğretim programı** (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara. https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-

T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf (12.06.2021).

Melanlıoğlu, Deniz. 2011. İlköğretim Türkçe Öğretim Programının Dinleme Türleri Bakımından Değerlendirilmesi. **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,** c. 12 s. 3, 65-78.

Melanlıoğlu, Deniz. 2012. Türkçe öğretiminde ayrıştırıcı dinlemeyi geliştirmeye yönelik bir etkinlik önerisi. **Milli Eğitim**,c. 41 s. 196, 56-68.

Melanlıoğlu, Deniz. 2013. Ortaokul öğrencileri için dinleme kaygısı ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, s. 11, 851-876.

Melanlıoğlu, Deniz. 2019. Üniversite öğrencilerinin akademik dinleme becerileri üzerine bir araştırma: Ders ne zaman bitecek? Sıkıldım!. **Dil ve Edebiyat Araştırmaları,** c. 20 s. 20, 311-348.

Meral, Esin. 2019. İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin üstbilişşel dinlediğini anlama farkındalığı düzeyi ile dinlemeye ilişkin tutumları arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Mert, Esra Lüle. 2012. Anadili eğitimi-öğretimi sürecinde çocuk yazını ürünlerinden yararlanma ve masal türüne yönelik bazı belirlemeler. **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,** c. 31 s. 31, 1-12.

Narin, Aykut. 2021. İlkokul öğrencilerinde temel dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinlik örnekleri. **Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi**, c. 4 s. 1, 197-207.

Nhat, Nguyen Thi Hong. 2021. Developing bottom-up listening skills in a Google Classroom-based EFL module. **AsiaCALL Online Journal**, c. 12 s. 3, 47-57.

Nourbakhsh, Seyedmorteza., Mansor, M., Baba, M., Madon, Z. 2013. The effects of multisensory method and cognitive skills training on perceptual performance and reading ability among dyslexic students in Tehran-Iran. **International Journal of Psychological Studies**,c. 5 s. 2, 92-99.

Nurjanah, Eka. 2017. Metode Multisensori Terhadap Kemampuan Mengenal Lambang Bilangan 1-10 Pada Anak Autis. **Jurnal Pendidikan Khusus**, 1–10.

Ocak, Gürbüz., Tiraki, Ö. 2017. Etkili Dinleme Becerisi Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. **V. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitapçığı**, 1449-1464.

Onarıcıoğlu, Ahmet Selçuk. 2011. Manzum hayvan masallarının anlama ve hatırlama becerilerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Oruç, Şahin., Çağır, Sibel. 2020. Masal anlatıcılarına göre masal anlatıcılarında olması gereken özellikler. **İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi**, c. 3 s. 2, 707-723.

Özbay, Murat. 2001. Türkçe öğretiminde dinleme becerisini geliştirme yolları. **Türk Dili Dergisi,** s. 589, 9-14.

Özbay, Murat. 2005. **Bir dil becerisi olarak dinleme eğitimi**. Ankara: Akçağ Yayınları.

Özbay, Murat. 2009. **Anlama teknikleri: I.dinleme eğitimi**. Ankara: Öncü Kitap.

Özbay, Murat. 2010. **Anlama Teknikleri II: Dinleme Eğitimi** (2. baskı). Ankara: Öncü Basımevi.

Özbay, Murat., Melanlioğlu, Deniz. 2012. Türkçe öğretim programlarının dinleme becerisi bakımından değerlendirilmesi. **Electronic Turkish Studies**, c. 7 s. 1, 87-97.

Özkan, Erdost. ve Başkan, Ahmet. 2019. Türkçe öğretmeni adaylarına ait dinleme türlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. **EKEV akademi dergisi**, c. 23 s. 78, 175-191.

Öztürk, Ebru., Duran, Erol. 2018. Etkileşimli masal anlatım tekniğinin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi. **Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi**, c. 2 s. 2, 60-84.

Özüdoğru, Fatma. 2019. İlkokul ikinci sınıf ingilizce öğretim programı kapsamında dinleme ve konuşma becerilerinin öğretimi. **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,** s. 42, 189-210.

Pagliano, Paul. 2012. **The multisensory handbook**. USA: by Routledge.

Proulx, Michael. J., Brown, David J., Pasqualotto, Achille., Meijer, Peter. 2014. Multisensory perceptual learning and sensory substitution. **Neuroscience Biobehavioral Reviews,** s. 41, 16-25.

Rabini, Giusepse., Altobelli, Elena., Pavani, Francesco. 2019. Interactions between egocentric and allocentric spatial coding of sounds revealed by a multisensory learning paradigm. **Scientific reports**, c. 9 s. 1, 1-12.

Rae, Agnes M., Cochrane, David K. 2008. Listening to students: How to make written assessment feedback useful. **Active learning in higher education**, c. 9 s. 3, 217-230.

Rau, Pei-Luen Patrick., Zheng, Jian., Wei, Yi. 2020. Distractive effect of multimodal information in multisensory learning. **Computers Education**, 144, 103699.

Sağlam, İsmail. 2001. Okulöncesi Eğitimde Sözlü Öğretim Etkinlikleri ve Din Eğitimi. **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, c. 10 s. 1, 1-12.

Sevimli, Fatih., Ünal, Fulya Topçuoğlu. 2020. Katılımlı dinleme türünün ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisi. **Electronic Turkish Studies,** c. 15 s. 2, 1269-1283.

Shams, Ladan., Seitz, Aaron R. 2008. Benefits of multisensory learning. **Trends in Cognitive Sciences,** c. 12 s. 11, 411–417.

Sinclair, Stefanie. 2018. Creativity, criticality and engaging the senses in higher education: Creating online opportunities for multisensory learning and assessment. **In Creativity and critique in online learning**. Palgrave Macmillan, Cham, 103-122.

Suryaratri, Ratna Dyah., Prayitno, Eko Hadi., Wuryani, W Wuryani. 2019. The implementation of multi-sensory learning at elementary schools in Jakarta. **Jurnal Pendidikan Usia Dini,** c. 13 s. 1, 100-113.

Şad, Süleyman., Karaova, Merve. 2015. İlkokul ikinci sınıf İngilizce dersi bağlamında dinleme becerisi öğretimi: Bir durum çalışması. **Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi,**c. 3 s. 2, 66-96.

Şahin, M.musafa. 2011. Masalların çocuk gelişimine etkilerinin öğretmen görüşleri açısından incelenmesi. **Milli Folklor**, c. 23 s. 89, 208-2019.

Tabak, Gürkan. Göçer, Alia. 2014. Dinleme becerisine yönelik alternatif ölçme ve değerlendirme araçları. **Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, c. 3 s. 2, 250-272.

Taljaard, Johann. 2016. A review of multi - sensory technologies in a Science, Technology, Engineering, Arts and M athematics (STEAM) classroom. **Journal of Learning Design**, c. 9 s. 2, 46–55.

Tanaka, Hiroki., Iwasaka, Hidemi., Negoro, Hideki., Nakamura, Satoshi. 2020. Analysis of conversational listening skills toward agent-based social skills training. **Journal on Multimodal User Interfaces,** c. 14 s. 2, 73-82.

Tanrıkulu, Fatih. 2018. Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde masalları drama yöntemiyle işlemenin Türkçe dersine etkisi. **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi,** c. 7 s. 4, 2571-2590.

Thelen, Antonia., Cappe, Celina., Murray, Micah M. 2012. Electrical neuroimaging of memory discrimination based on single-trial multisensory learning. **Neuroimage**, c. 62 s. 3, 1478-1488.

Thornton, Carol A., Jones, Graham A., Toohey, Margaret A. 1983. A multisensory approach to thinking strategies for remedial instruction in basic addition facts. **Journal for Research in Mathematics Education,** 14, 198– 203.

Tıngır, Merve., Tarlakazan, Burak Erhan. 2021. Reklamlarda masal kahramanları kullanımının göstergebilim açısından incelenmesi. **İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi,** c. 4 s. 1, 135-152.

Türkben, Tuncay. 2018. Ana dili eğitimi ve öğretimi sürecinde masalların çocuk gelişimine katkılarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. **Electronic Turkish Studies,** c. 13 s. 19, 1821-1841.

Uzunyol Köprü, Melek. 2020. Ortaokul öğrencilerinin dinleme becerilerine ilişkin karşılaştıkları sorunlar üzerine bir inceleme. Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Weaver, Bruce., Maxwell, Hillary. 2014. Exploratory factor analysis and reliability analysis with missing data: A simple method for SPSS users. **The Quantitative Methods for Psychology,** c. 10. S. 2, 143-152.

Yalçın, Gülistan., Arslantekin, Ban. 2019. Görme yetersizliği olan öğrenciler için genişletilmiş çekirdek müfredat ve dinleme becerileri. **Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** c. 3 s. 2, 298-323.

Yeni Biyoloji. 2017. Kulak ve işitme duyusu. https://www.yenibiyoloji.com/kulak-ve-isitme-duyusu-kulagin-yapisi-kisimlari-gorevleri-3578/ (15.06.2021)..

Yıldırım, Gülçin. 2020. Türkçe dersinde çoklu uyarıcılarla gerçekleştirilen kelime öğretimi uygulamalarının etkililiği üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yıldız, Ayşe Bilgiç., Savaş, Behsat. 2019. Ezop masallarının dinleme becerisine etkisi. **Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi**, c. 3 s. 2, 185-208.

Yılmaz, Aliye. 2012. Çocuk eğitiminde masalın yeri (Binbir gece masalları örneği). **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, s. 25, 299-306.

Yılmaz, Didem. 2017. Erken yaşta yabancı dil eğitiminde masalların dil becerilerine etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, İbrahim. 2007. Türkçe öğretiminde dinleme becerisini geliştirmeye yönelik önerilen etkinliklerin değerlendirilmesi. Yüksek lisans Tezi. Niğde Üniversitesi.

EKLER

Ek 1. Masal Dinleme Becerileri Ölçeği

Dinleme Becerileri Ölçeği	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Masal metinlerini dinlerken canım sıkılır.					
2. Uzun masal metinlerinden hoşlanmam.					
3. Masal dinlemekten hoşlanmam.					
4. Masal dinleme etkinlikleri zaman kaybıdır.					
5. Masal tarzıyla anlatılan konuları dinlemekten hoşlanmam.					
6. Masal dinlerken önce konunun ana fikrini anlamaya çalışırım.					
7. Dinlediğim masalın yardımcı düşüncelerini anlamaya çalışırım					
8. Dinlediğim masalın bütününü anlamaya çalışırım.					
9. Dinlerken masalın olay örgüsünü çıkarmaya çalışırım.					
10. Dinlediğim masaldaki kişi, varlık, yer, zaman unsurları ile olay/lar arasındaki ilişkileri zihnime yerleştirmeye çalışırım.					
11. Masalı dinlerken masalla ilgili zihnimden sorular sorarım.					
12. Masaldan çıkardığım dersleri günlük hayatta kullanmaya özen gösteririm					
13. Masal dinlemenin günlük hayatta önemli bir yeri vardır.					
14. Dinlediğim masallarla ilgili etkinlikler yapmaktan hoşlanırım.					
15. Masal dinlerken yeni kelimeler öğrenirim.					
16. Masallarda tekerleme kısmını dinlemekten zevk alırım.					
17. Dinlediğim masalın hayatımla ilişkisini kurmaya çalışırım.					
18. Masal anlatım yöntemiyle anlatılan konular aklımda daha fazla kalır.					
19. Masal dinlediğim kişinin konuşma anındaki jest-mimik-ses tonu önemlidir.					
20. Dinlediğim masalın konu akışı beni etkiler.					
21. Masal dinleme esnasında, anlatılan masala etkin bir şekilde eşlik etmek istemem.					
22. Masal dinleme esnasında anlatılanlara eşlik etmeye çalışırım.					

Ek 2. Öğrenci Görüşme Formu

Kişisel Bilgi Formu

Sevgili öğrenciler, bu form Yıldız Teknik Üniversitesinde yapılacak bir araştırma için verilmiştir. Araştırmanın sağlıklı yapılabilmesi için sizden beklenen, bütün sorulara doğru cevap vermenizdir. Kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Katkınız için teşekkür ederim.

Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ — Mustafa GAZİOĞLU

YTÜ/Türkçe Eğitimi Bölümü — YTÜ/Doktora Öğrencisi

1. Adınız-Soyadınız……

2. Okulunuz……

3. Cinsiyetiniz: ( ) Kız ( ) Erkek

4. Babanızın öğrenim durumu:

(1) Hiçbir okul mezunu değil

(2) İlköğretim mezunu

(3) Lise mezunu

(4) Üniversite mezunu

(5) Yüksek lisans/ Doktora

5. Annenizin öğrenim durumu:

(1) Hiçbir okul mezunu değil

(2) İlköğretim mezunu

(3) Lise mezunu

(4) Üniversite mezunu

(5) Yüksek lisans/ Doktora

6. Ailenizin ortalama aylık geliri:

(1) 1500 TL'den az (2) 1400-3000 TL (3) 3000-4500 TL (4) 4500-6000 TL

(5) 6000-7500 TL (6) 7500 TL'den çok

6. Ailenizdeki birey sayısı (siz dâhil):

(1) 8 ve yukarı (2) 6-7 kişi (3) 4-5 kişi (4) 3 kişi

7. Evinizde sizinle beraber kalan aile büyükleri(Büyükanne/büyükbaba)var mı?

(1)Evet (2)Hayır

8. Evinizde masal anlatılır mı? Cevabınız evet ise hangi masallar anlatılır?

(1)Evet

……

……

……

(2)Hayır

9. Evinizde kendinize ait odanız var mı?

(1) Evet (2) Hayır

10. Evinizde kitaplık var mı?

(1) Evet (2) Hayır

11. Kitaplığınızda en çok hangi tür kitaplar bulunur?

(1) Masal/hikâye (2) Bilimsel yay. / Dergi vb. (3) Sınavlara hazırlık kaynaklar vb. (4) Diğerleri

12. Okul öncesi eğitim (anaokulu eğitimi) aldınız mı?

(1) Evet (2) Hayır

13. Evinizde İnternet bağlantısı var mı?

(1) Evet (2) Hayır

14. Kütüphane üyeliğiniz var mı?

(1) Evet (2) Hayır

15. İnternette günlük geçirdiğiniz zamanı belirtiniz:

(1) 1 saatten az (2) 1-2 saat (3) 3-4 saat (4) 4 saatten fazla

16.Günlük kaç sayfa kitap okuyorsunuz? Belirtiniz.

(1)10 Sayfa (2)20 Sayfa (3)25 (4)30 ve daha fazla

Not: Lütfen bütün soruları cevaplandırınız.

GÖRÜŞME SORULARI

1. Masal dinlemeyi seviyor musunuz? Nedenlerini açıklayınız.

2. Sizlerin de anlatıma katılma imkânı bulduğunuz çoklu duyusal öğrenme modelli masal anlatımını sevdiniz mi?

3. Çoklu duyusal öğrenme modelli yöntemle masal anlatımının sevdiğiniz yönleri nelerdir?

4. Çoklu duyusal öğrenme modelli yöntemle masal anlatımının sevmediğiniz yönleri nelerdir?

5. Sınıfta, Çoklu duyusal öğrenme modelli yöntemle daha fazla masal dinlemek ister misiniz?

Dinleme Sonrası Öğrenci Öz Değerlendirme Formu

Adı-Soyadı:

Sınıfı/no: **Tarih:**

	Ölçütler	**Evet**	**Hayır**
1.	Dinleme metninin konusunu belirledim.		
2.	Dinleme metninin ana fikrini belirledim.		
3.	Dinleme metninin yardımcı fikirlerini belirledim.		
4.	Dinleme metnindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirledim.		
5.	Dinleme metnindeki sebep-sonuç ilişkilerini belirledim.		
6.	Dinleme metnindeki amaç-sonuç ilişkilerini belirledim.		
7.	Dinlediğim metni kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetledim.		
	Eklemek istediklerim		

Etkinlik Adı: Masalı Yorumluyorum

Masalda geçen ve dikkatinizi çeken bir olayla ilgili aşağıdaki olay şemasını doldurunuz.

Olay	**Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?**	**Bu davranışı doğru buluyor musunuz?**	**Bu davranışı neden doğru/yanlış buluyorsunuz?**
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….

Etkinlik Adı: Masal Günlükleri

Masalda geçen ve dikkatinizi çeken bir olayla ilgili aşağıdaki olay şemasını doldurunuz.

S1. ……. Masalını dinlerken zorlandın mı? Niçin?	**S2. ……. Masalını dinlemekten zevk aldın mı? Niçin?**	**S3. ……. Masalını dinlerken aklına ne geldi?**	**S4. ……. Masalını dinlerken neler hissettin?**
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….
…….	…….	…….	…….

Ek 3. Veli Görüşme Formu

Kişisel Bilgi Formu

Sevgili Veliler,

Bu form Yıldız Teknik Üniversitesi'nde yapılacak bir araştırma için hazırlanmıştır. Araştırmanın sağlıklı yapılabilmesi için sizden beklenen, bütün sorulara samimi bir şekilde cevap vermenizdir. Verdiğiniz bilgiler başka kişi ya da kurumlarla paylaşılmayacaktır. Kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Verdiğiniz katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ Mustafa GAZİOĞLU

YTÜ/Türkçe Eğitimi Bölümü YTÜ/Doktora Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz: Kız Erkek

2. Öğrenim Durumunuz:

(1) Hiçbir okul mezunu değil

(2) İlkokul mezunu

(3) Ortaokul mezunu

(4) Lise mezunu

(5) Üniversite mezunu

(6) Yüksek lisans

(7) Doktora

3. Eşinizin öğrenim durumu:

(1) Hiçbir okul mezunu değil

(2) İlkokul mezunu

(3) Ortaokul mezunu

(4) Lise mezunu

(5) Üniversite mezunu

(6) Yüksek lisans

(7) Doktora

4. Ailenizin ortalama aylık geliri:

(1) 1500 TL'den az

(2) 1400-3000 TL

(3) 3000-4500 TL

(4) 4500-6000 TL

(5) 6000-7500 TL

(6) 7500 TL'den çok

Veli ön görüşme soruları (Masal dinleme etkinliği öncesi)

1. Masal dinlemekten/okumaktan hoşlanır mısınız? Eğer cevabınız evetse nedenlerini açıklayınız.

2. Masal dinlemenin dinleme becerisini gelişimine katkısı olup olmadığı hakkında ne düşünüyorsunuz?

3. Çocuklarınız masal dinlemekten hoşlanır mı? Eğer cevabınız evetse ne tür masal dinlemekten hoşlanırlar?

4. Çocuklarınıza masal anlatır mısınız? Eğer cevabınız evetse ne sıklıkla masal anlatırsınız?

Veli son görüşme soruları (Masal dinleme etkinliği sonrası)

1. Masal dinlemekten/okumaktan hoşlanır mısınız? Eğer cevabınız evetse nedenlerini açıklayınız.

2. Masal dinlemenin dinleme becerisini gelişimine katkısı olup olmadığı hakkında ne düşünüyorsunuz?

3. Çocuklarınız masal dinlemekten hoşlanır mı? Eğer cevabınız evetse ne tür masal dinlemekten hoşlanırlar?

4. Çocuklarınıza masal anlatır mısınız? Eğer cevabınız evetse ne sıklıkla masal anlatırsınız?

5. Sizin de katılma imkânı bulduğunuz Çok duyulu masal anlatım etkinliğini beğendiniz mi? Cevabınız evetse düşüncelerini açıklar mısınız.

6. Çok duyulu masal anlatım yöntemiyle dinlediğiniz masalların hoşunuza gitmeyen tarafları nelerdir?

7. Çocuklarınızın katılma imkânı bulduğu çok duyulu masal etkinliklerinden sonra dinleme becerisine karşı tutumlarında olum/olumsuz bir tutum değişikliği oldu mu? Açıklayınız.

8. Sizlerin de katılma imkânı bulduğunuz 10 masaldan beğeni durumunuza göre sıralayınız. (Dev baba, Benli Bahri, Nohut Oğlan, Yeraltı diyarının kartalı, Tuz, Geveze Kadın, Altın araba, Akıllı Evlat, Nine ile Tilki, Aç Kurt)

9. Etkinliklerle ilgili olumlu/olumsuz düşüncelerinizi açıklayınız.

Ek 4. Gözlemci Değerlendirme Formu

ÇOKLU DUYUSAL ÖĞRENME MODELLİ MASAL ANLATICILIĞI ETKİNLİKLERİ DEĞERLENDİRME GÖZLEM FORMU

Sayın Gözlemci, bağlantılarını sizinle paylaşılan **Çoklu Duyusal Öğrenme Modelli Masal Anlatıcılığı** etkinlikleri dinleme becerisinin geliştirilmesi ve dinlemeye karşı olumlu tutum oluşturulması amacıyla 5. Sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Masal öncesi/sırası/sonrası uygulanan etkinliklerle, dinleme becerisini geliştirme ve dinlemeye karşı olumlu tutum oluşturulması hedeflenmektedir. Aşağıdaki başlıkları öğrenci-etkinlik-veli etkenlerini göz önününde bulundurarak, **Dinleme Stratejileri** eksenli değerlendirmenizi rica ederim.

Mustafa GAZİOĞLU

Gözlemci ve Etkinlik Bilgileri	
Anlatılan Masalın Adı:	
Gözlemcinin Adı-Soyadı:	
Etkinlik Süresi:	
Etkinliğe Katılan Dinleyici Sayısı:	
Etkinliğe Katılan Veli Sayısı:	
Etkinlikte Hangi Duyulara Yoğunluk Verildiği:	

Çoklu Duyusal Öğrenme Modelli Masal Anlatımı Etkinliğinde dinleyicilere anlatılan.....masalı anlatımında gözlemci olarak dikkatimi çeken hususlar aşağıda belirtilmiştir.

A) Masal Öncesi (Dinleme Öncesi) Etkinliklere Yönelik Gözlemlerim				
		Hiç Gözlemlemedim	**Kısmen Gözlemledim**	**Çoğunlukla Gözlemledim**
Hazırlık Yapma	Dinleyiciler konu hakkında bilgi toplamışlar.			
	Konu ile ilgili başka kaynakları araştırmışlar.			
	Dinleme sırasında kullanacakları materyallerle ilgili hazırlık yapmışlar.			
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları, masalın konusunu			

	zihinde canlandırma özelliğine sahiptir.			
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları masal konusunun ana hatlarını belirlemeye yönelik etkinlikler içermektedir.			
Önceki Bilgileri Kullanma	Masalın konusu hakkında öğrencilerin neleri bilip bilmediği gözden geçirilmiştir.			
	Anlatıcı masalla gerçek yaşam arasında bağlar kurmaktadır.			
Dinleme Öncesi Sorular Oluşturma	Anlatıcı masalla ilgili, öğrencilerde merak duygusu oluşturmuştur.			
	Anlatıcı öğrencilere masalla ilgili ön soruları sormuştur.			
Tahminde Bulunma Anahtar Kelime Çalışması	Masal öncesi hazırlık çalışmaları masalın konusu ve ana düşüncesi hakkında öğrencilerin tahminde bulunmasına olanak sağlamaktadır.			
	Masal öncesi görseller ve kavramlar öğrencinin yeni bilgi ve kavramlara ilgisini çekebilecek niteliktedir.			
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları masal konusunun ana hatlarını belirlemeye yönelik etkinlikler içermektedir.			
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları öğrencilerin daha dikkatli dinlemesini sağladığı gözlemlenmiştir.			
Amaç Belirleme	Masal öncesi hazırlık çalışmalarında öğrencinin masalı niçin dinlemesi gerektiği konusunda öğrenciye gerekli bilgiler verildiği gözlemlenmiştir.			
	Masal öncesi görseller ve kavramlar öğrencinin masala odaklanmasını sağlamaktadır.			
	Öğrencilerin dinlediği metnin türünü(Masal) kavradıkları gözlemlenmiştir.			
Yöntem Belirleme	Masal dinlemeye başlamadan önce dinleme yöntemleri (katılımlı/katılımsız/not alarak/empatik/yaratıcı/ seçici/eleştirel) belirlendiği gözlemlenmiştir.			
B.Masal Anlatım Sırasında (Dinleme Sırası) Etkinliklere Yönelik Gözlemlerim				
Not Alma	Anlatım sırasında öğrencilerin not alma tekniklerinden (Taslak Çıkarma/Akıl Haritası/Akıcı Notlar/Cümle Yöntemi) yararlandığı gözlemlenmektedir.			
	Öğrenciler dinlerken nasıl not almaları gerektiği konusunda bilgilendirilmiştir.			
Soru-Cevap	Anlatım sırasında masal durdurulup metinle ilgili sorular sorulmaktadır.			
	Öğrencilerin ilgisini diri tutmak için öğrencilerin birbirlerine soru sormaları teşvik edilmektedir.			
Vurgu ve Tonlama	Anlatım sırasında öğrencilerin vurgu ve tonlamalara dikkat ederek masalla ilgili farklı anlamlar çıkarabildikleri gözlemlenmiştir.			
Empati Kurma	Öğrencilerin dinledikleri masalın içeriğinde geçen olay, durum ya da şahıslarla ilgili duygudaşlık kurdukları gözlemlenmiştir.			
Yaşamla İlişkilendirme	Öğrencilerin masalın içeriğinde geçen olay, durum ya da şahısları gerçek hayatla ilişkilendirdikleri gözlemlenmiştir.			

Görselleştirme	Masalın içeriğini hatırlatmayı kolaylaştırmak için anlatıcı tarafından masalla ilgili kişisel semboller ve duyular kullanıldığı gözlemlenmiştir.			
C.Masal Anlatımı Sonunda(Dinleme Sonrası) Etkinliklere Yönelik Gözlemlerim				
Özetlenme	Öğrenciler masalın ana hatlarını atlamadan görsel olarak (Masal haritası) ifade edebilme becerisi sergilediği gözlemlenmiştir.			
	Masal anlatımı sonunda öğrencilerin dinlediği masalı özetleyebildikleri gözlemlenmiştir.			
Çıkarımda Bulunma	Öğrencilerin masalda geçen üstü kapalı bilgilerden hareketle görüşler, durumlar ve olaylar arasında ilişkiler kurarak yeni bilgilere ulaşabildikleri gözlemlenmiştir.			
	Masal anlatımı sonunda öğrencilerin dinlediği metnin konusunu kavradıkları gözlemlenmiştir.			
	Öğrencilerin dinledikleri masalın vermek istediği mesajı kavradıkları gözlemlenmiştir?			
Neden-Sonuç ilişkileri Kurma	Öğrencilerin masalın savunduğu iddiaların nedenlerini bulabildiği gözlemlenmiştir.			
	Öğrencilerin masaldan hareketle anlatıcıya gerçek yaşamla ilgili kanıtlar sunabildikleri gözlemlenmiştir.			
Öz Değerlendirme	Öğrenciler masalı dinlerken güçlü ve zayıf yönlerini (dinlerken not aldığında daha iyi hatırlama ya da dinlediği metinle ilgili bir nesneye dokunmadığında/ koklamadığında/ tatmadığında konunun aklında kalıcı olmadığı ile ilgili ifadeler) anlatıcıya ifade etmede zorlanmadıkları gözlemlenmiştir.			
	Masalda geçen durumlarla ilgili öğrencilerin, fikirlerini açık bir şekilde tartıştıkları gözlemlenmiştir.			

Masal Anlatımı Etkinliğinde Öğrencilere Yönelik Gözlemlerinizden (Varsa) Eklemek İstediklerinizi Belirtiniz

.....
.....

Masal Anlatimi Sirasinda Katılımcı Velilere Yönelik Gözlemlerinizi Belirtiniz

.....
.....

Ek 5. Çoklu Duyusal Öğrenme Yöntemiyle Anlatılan Masal Etkinlikleri

Ek 5.1. Aç Kurt Masalı

Masal Öncesi

(Öğrencileri çember şeklinde oturtulur.) Merhaba çocuklar. Benim adım Selda GAZİOĞLU. Bildiğiniz gibi Türkçe öğretmeniyim. Ama aynı zamanda bir masal anlatıcısıyım. Ve birazdan size uygulayacağım masal anlatım etkinliğinden elde edilecek sonuçlar, yürütülmekte olan bir araştırmada kullanılacak.

Bugüne kadar pek çok kez öğretmenlerinizden, ailenizden ya da arkadaşlarınızdan masallar, hikâyeler dinlediniz. Bugün de sizlerle birlikte bir masal anlatımı dersi gerçekleştireceğiz. Ancak diğer anlatımlardan farklı olarak ben, masal anlatımına sizlerin de dâhil olmasını istiyorum. Yani ben masal anlatımı esnasında örneğin kapı açma sesi çıkardığımda, size işaret verdiğim sırada, sizin de benimle aynı ses tonunda kapı açma sesi çıkarmanızı; ritmik sesler çıkardığımda sizin de benimle birlikte bu ritmik seslere eşlik etmenizi istiyorum. Aynı zamanda masal esnasında size bazı sorular soracağım. Bu sorulara kendinize göre cevaplar vermenizi istiyorum. Bunlara ek olarak masalımız, şarkı ile başlayıp yine şarkı ile son bulacaktır. Yine masalın bazı bölümlerinde küçük şarkı parçaları yer alabilir. Bu masal anlatımı sonrasında masalı ne kadar dinlediğinizi ölçmek amacıyla size birtakım sorular soracağım, etkinlik kâğıtları dağıtacağım. Ben sizlerle etkileşimimi daha iyi tutabilmek için sizleri çember şeklinde oturttum. Sormak istediğiniz bir şey varsa bana sorabilirsiniz.

Şimdi, hazırsanız başlayalım.

Masal Sırası

(Dikkat sürelerini uzun tutmak için beyaz pantomim eldiveni giyilir). Küçüktüm, ufacıktım. Tam 5 yaşındaydım. Ne zaman sinirlensem ya da ne zaman kızsam, üzülsem hemen giderdim, evdeki masanın altına saklanırdım ya da bazen annemin elbise dolabının içine girerdim. Bazen de yatağa yatar, yorganı başımın üzerine kadar çeker ve orda "mış, miş, muş" oyunu oynardım. Tekrar edelim mi birlikte? "Mış, miş, muş"…

Bu oyunu oynarken bazen kanatlarım varmış da gökyüzünde, bulutların arasında uçabiliyormuşum gibi hayal ederdim. Bazen de küçüldüğümü, minicik olduğumu

(serçe parmak gösterilir) ve oyuncaklarımın içine girebildiğimi hayal ederdim. Bazen de görünmezmişim gibi davranırdım (vurgu).

Bunun için öncesinde şöyle bir kollarımızı uzatmamız gerekiyor. Uzatın bakayım kollarınızı ve parmaklarımızı şöyle kıpır kıpır, vıgır vıgır, tıkır tıkır yaptıktan sonra saçlarımızın arasında bir krem kutusu arayacağız. Şöyle, ımm yumurta büyüklüğünde falan olması lazım. Ve biiir, ve ikiii, veee üç. İşte burada, avucumun içinde… Şimdi, krem kutusunun kapağını çevirerek açıyoruz (vurgu) ve kapağı kenara bırakıyoruz.

Benim kremim duygularıma göre her zaman başka bir renk ve başka bir kokuda. Mesela bugün kremim, sarı renk ve (kokla) salyangoz kokuyor (ıyyy)… Peki ya senin kremin ne renk? Ne kokuyor? Ya seninki? (Farklı farklı öğrencilere bu sorular sorulur.)

Şimdi, elimizi kremin içine daldırıyoruz ve bir avuç kremi aldıktan sonra kutuyu kenara bırakıp başlıyoruz sürmeye. Hazır mısınız?

Sürdükçe ellerim görünmez oldu. Ve kollarım ve öbür kolum. Siz de yapabilirsiniz. Omuzlarıma, boynuma… Ve şimdi hazırsanız yüzümüze sürüyoruz. Ve başımıza, kulaklarımıza, her yerinize sürün güzelce. Ve boynuma… Şimdi, görünmez oldum.

Hayal gücü dünyası uzay kadar büyük ve sonsuz… Ve orada kaybolma ihtimalimiz var. O yüzden, masalın içine bazen şarkılar ekliyoruz ki birbirimizi duyalım, kaybolmayalım diye. Hazır mısınız, şarkı söylemeye? Haydi, o zaman…

Portakalı soydum

Başucuma koydum

Ben bir masal uydurdum

Başlasın masal saati

O piti piti karamela sepeti

Başlasın masal saati

Tik tak tiki tiki tak

Başlasın masal saati

(Mumun yerleştirildiği fener öğrencilere gösterilir.) Elimde gördüğünüz bu kilitli kapının içinde tılsımlı bir masal gizli. Ancak bu kapıyı açabilmem için herkesin

elden ele gezdirerek bu kilitli dünyaya bir kez bakması gerekiyor. Yoksa ben bu kapıyı açamam ve masal ışığını yakamam (Masal alanının sınırlarını çizmek amacıyla dinleyicilerin, feneri elden ele gezdirmeleri sağlanır. Böylece masal çemberi oluşturulur. En son dinleyicici fenere baktıktan sonra…)

Ben çok kapıdan girip çıktım. Ve elimde bir sürü anahtar var. Her seferinde, bu anahtarların hangi kapıyı açtığını unutuyorum. Doğru anahtarı seçmek için bana kim yardımcı olabilir? (”…) Vay canına! Harika! Anahtar kapıyı açtı. Şimdi, biz masalımızı anlatırken yolumuzu aydınlatsın, bize zamanı hatırlatsın diye masal ışığımızı yakalım.

Bir varmış, bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş. Çok söylemesi günahmış; hikâye söylemesi sevapmış. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde bir kurt yaşarmış. Köyün kıyısında kışları açlıktan kıvranıyormuş. Yine böyle bir gün:

- Köye gideyim de oradaki inekten, koyundan yiyeyim, demiş. Köye gitmiş, bir ineğe rast gelmiş:

- İnek, ben öyle açıktım ki seni yiyeceğim, demiş.

- Dur, beni şimdi yeme. Şuraya kadar sırtıma bin, in; birbirimizi gezdirelim de beni öyle ye, demiş. Kurt kabul etmiş ve o sırada da inek kaçmış. Kurt bir ahırın önüne gitmiş. Ahırdan bir katır çıkmış. Katıra:

- Açlıktan ölüyorum, katır seni yiyeceğim, demiş.

- Benim etim sert, sen beni yiyemezsin. Gideyim, baltayla satırı getireyim de beni öyle ye, demiş. Baltayla satıra gidiyorum diye katır da kaçmış. Kurt, av aramaya devam etmiş. Bir koyuna rastlamış:

- Koyun, açlıktan ölüyorum, seni yiyeceğim, demiş.

- Yok, beni şimdi yeme. Gel, seninle şu tarafa doğru gidelim de orada bir oynayalım, demiş. O da kurdu kandırıp kaçmış. Sonra kurt, keçiyle karşılaşmış. Keçiye:

- Seni yiyeceğim keçi, çok açım, demiş. Keçi:

- Benim karnımda iki tane yavrum var. Bizi üç olunca ye, demiş. Sonra o da kaçmış. Kurt harmanlığa doğru yoluna devam etmiş. Bir ata rast gelmiş. Ata:

- At, açlıktan ölüyorum. İmkânı yok, kaçırmam seni; seni yiyeceğim, demiş. At: - Yok, beni şimdi yeme. Gel, sırtıma bin de bir cirit oynayalım. Beni ondan sonra ye,

demiş. Böylece at da kaçmış. Kurt bütün avlarını kaçırmış. Bu sefer düşünmeye ve kendi kendine söylenmeye başlamış:

- Be hey kurt! Eline geçti bir inek, ye de boynuzlarını dinelt. Sen ne yapacaksın inmeyi, binmeyi? Kâtip mi olduydun, demiş. Katırı düşünmüş:

- Eline geçti bir katır, yesene hatır hatır. Sen ne yapacaksın baltayı, satırı? Kasap mı olacaktın, demiş. Sonra koyunu düşünmüş:

- Hey kafasız! Sen ne edeceksin oyunu moyunu, yesene koyunu. Oynayıp da köçek başı mı olacaktın, demiş. Oradan keçi gelmiş aklına:

- Eline geçti bir keçi, ne yapacaksın ikiyi, üçü; kessene keçiyi. Sürü başı mı olacaktın yoksa, demiş. Sonra atı düşünmüş:

- Eline geçti bir at, ye de yanında yat. Sen ne yapacaksın cirit oynamayı? Cirit başı mı olacaktın, demiş. Bütün avlarını kaçıran kurt, açlıktan ölmüş.

Masal Sonrası

Haydi bakalım çocuklar, herkes ayağa…

Tak sepeti koluna

Topla kırmızı elma

At ağzına bir lokma

Yakalanma cadıya

Bak bir varmış, bir yokmuş

Masal kapısı çokmuş

Çal kapıyı tak tak tak

Gir içeri rap rap rap

Deve cüce deve cüce her yerde

Deve cüce deve cüce her yerde

Tahta kollar yan yana

Parmakları unutma

Yaklaşma sen yalana

Burnun uzar bak sonra

NAKARAT

Altın topum zıp zıpla

Düşme sakın havuza

Yakalarsan bir kurbağa

Öp kurbağayı koy başına

NAKARAT

Gözleri koca koca

Burnu sanki bir baca

Kanma sakın sen ona

Girme kurdun karnına

NAKARAT

NECATİ DEMİR, And.Türk Masallarından Derlemeler, Hatun KARAMUKLU

Ek 5.2. Akıllı Evlat Masalı

<u>Masal Öncesi</u>

(Öğrencileri çember şeklinde oturtulur.) Merhaba çocuklar. Benim adım Selda GAZİOĞLU. Bildiğiniz gibi Türkçe öğretmeniyim. Ama aynı zamanda bir masal anlatıcısıyım. Ve birazdan size uygulayacağım masal anlatım etkinliğinden elde edilecek sonuçlar, yürütülmekte olan bir araştırmada kullanılacak.

Bugüne kadar pek çok kez öğretmenlerinizden, ailenizden ya da arkadaşlarınızdan masallar, hikâyeler dinlediniz. Bugün de sizlerle birlikte bir masal anlatımı dersi gerçekleştireceğiz. Ancak diğer anlatımlardan farklı olarak ben, masal anlatımına sizlerin de dâhil olmasını istiyorum. Yani ben masal anlatımı esnasında örneğin kapı açma sesi çıkardığımda, size işaret verdiğim sırada, sizin de benimle aynı ses tonunda kapı açma sesi çıkarmanızı; ritmik sesler çıkardığımda sizin de benimle

birlikte bu ritmik seslere eşlik etmenizi istiyorum. Aynı zamanda masal esnasında size bazı sorular soracağım. Bu sorulara kendinize göre cevaplar vermenizi istiyorum. Bunlara ek olarak masalımız, şarkı ile başlayıp yine şarkı ile son bulacaktır. Yine masalın bazı bölümlerinde küçük şarkı parçaları yer alabilir. Bu masal anlatımı sonrasında masalı ne kadar dinlediğinizi ölçmek amacıyla size birtakım sorular soracağım, etkinlik kâğıtları dağıtacağım. Ben sizlerle etkileşimimi daha iyi tutabilmek için sizleri çember şeklinde oturttum. Sormak istediğiniz bir şey varsa bana sorabilirsiniz.

Şimdi, hazırsanız başlayalım…

Masal Sırası

(Dikkat sürelerini uzun tutmak için beyaz pantomim eldiveni giyilir). Küçüktüm, ufacıktım. Tam 5 yaşındaydım. Ne zaman sinirlensem ya da ne zaman kızsam, üzülsem hemen giderdim, evdeki masanın altına saklanırdım ya da bazen annemin elbise dolabının içine girerdim. Bazen de yatağa yatar, yorganı başımın üzerine kadar çeker ve orda "mış, miş, muş" oyunu oynardım. Tekrar edelim mi birlikte? "Mış, miş, muş"…

Bu oyunu oynarken bazen kanatlarım varmış da gökyüzünde, bulutların arasında uçabiliyormuşum gibi hayal ederdim. Bazen de küçüldüğümü, minicik olduğumu (serçe parmak gösterilir) ve oyuncaklarımın içine girebildiğimi hayal ederdim. Bazen de görünmezmişim gibi davranırdım (vurgu).

Bunun için öncesinde şöyle bir kollarımızı uzatmamız gerekiyor. Uzatın bakayım kollarınızı. Ve parmaklarımızı şöyle kıpır kıpır, vıgır vıgır, tıkır tıkır yaptıktan sonra saçlarımızın arasında bir krem kutusu arayacağız. Şöyle, ımm yumurta büyüklüğünde falan olması lazım. Ve biiir, ve ikiii, veee üç. İşte burada, avucumun içinde… Şimdi, krem kutusunun kapağını çevirerek açıyoruz (vurgu) ve kapağı kenara bırakıyoruz.

Benim kremim duygularıma göre her zaman başka bir renk ve başka bir kokuda. Mesela bugün kremim, sarı renk ve (kokla) salyangoz kokuyor (ıyyy)… Peki ya senin kremin ne renk? Ne kokuyor? Ya seninki? (Farklı farklı öğrencilere bu sorular sorulur.)

Şimdi, elimizi kremin içine daldırıyoruz ve bir avuç kremi aldıktan sonra kutuyu kenara bırakıp başlıyoruz sürmeye. Hazır mısınız?

Sürdükçe ellerim görünmez oldu (şaşkınlık ifadesi). Ve kollarım ve öbür kolum. Siz de yapabilirsiniz. Omuzlarıma, boynuma… Ve şimdi hazırsanız yüzümüze sürüyoruz (vurgu). Ve başımıza, kulaklarımıza, her yerinize sürün güzelce. Ve boynuma… [MG1]Şimdi, görünmez oldum (mutluluk).

Hayal gücü dünyası uzay kadar büyük ve sonsuz… Ve orada kaybolma ihtimalimiz var. O yüzden, masalın içine bazen şarkılar ekliyoruz ki birbirimizi duyalım, kaybolmayalım diye. Hazır mısınız, şarkı söylemeye? Haydi, o zaman…

Portakalı soydum

Başucuma koydum

Ben bir masal uydurdum

Başlasın masal saati

O piti piti karamela sepeti

Başlasın masal saati

Tik tak tiki tiki tak [MG4]

Başlasın masal saati

(Mumun yerleştirildiği fener öğrencilere gösterilir.) Elimde gördüğünüz bu kilitli kapının içinde tılsımlı bir masal gizli. Ancak bu kapıyı açabilmem için herkesin elden ele gezdirerek bu kilitli dünyaya bir kez bakması gerekiyor. Yoksa ben bu kapıyı açamam ve masal ışığını yakamam (Masal alanının sınırlarını çizmek amacıyla dinleyicilerin, feneri elden ele gezdirmeleri sağlanır. Böylece masal çemberi oluşturulur. En son dinleyicici fenere baktıktan sonra…)

Ben çok kapıdan girip çıktım. Ve elimde bir sürü anahtar var. Her seferinde, bu anahtarların hangi kapıyı açtığını unutuyorum. Doğru anahtarı seçmek için bana kim yardımcı olabilir? Vay canına! Harika! Anahtar kapıyı açtı. Şimdi, biz masalımızı anlatırken yolumuzu aydınlatsın, bize zamanı hatırlatsın diye masal ışığımızı yakalım.

Evvel zaman içinde zenginlerden zengin bir adam varmış. Bir gün üç oğlunu yanına çağırarak demiş ki:

-Sevgili yavrularım, bakın artık iyiden iyiye yaşlandım. Ellerim buruştu, saçlarım aklaştı, bacaklarım tutmaz oldu. Belki de sayılı günlerim kaldı. Ölmeden önce

mallarımı aranızda paylaştırmak isterim. Belki ben öldükten sonra kavga edersiniz. Oysa ben sizin, kardeş kardeş, birbirinizi severek yaşamanızı istiyorum. Kardeşlere yakışan da zaten budur…

İhtiyar adam biraz duraklayıp öksürdükten sonra:

-Şimdi her birinize bir kese altın vereceğim. İstediğiniz yere gidin ve üç yıl boyunca dönmeyin. Döndüğünüzde bana üç yıl boyunca ne yaptığınızı ve altınları nerelere harcadığınızı anlatın. Hanginizin yaptığı işleri daha çok beğenirsem mallarımı ona vereceğim. Eğer üçünüzünkini de beğenirsem, mallarımı aranızda paylaştıracağım. Haydi, yolunuz açık olsun evlatlarım.

Çocuklar, hazırlıklarını yapıp yola koyulmuşlar. Bir zaman sonra önlerine üç yol çıkmış. Büyük kardeş sağdaki, ortanca kardeş ortadaki, küçük kardeş soldaki yola yürümüş uzaklaşmışlar.

Günler günlerle birleşip aylar olmuş

Aylar aylarla birleşip yıl olmuş da

Kimse farkına varmamış…

Derken efendim, baharlar yazları, yazlar da kışları kovalamış. Yel esmiş,

“sonra ince ince yağmur yağmaya başlamış, derken yağmur damlaları hızlanmış ve birden dolu yağmaya başlamış veee sel basmış.Üç yıl gelip çatmış.

İhtiyar adamın sabrı da artık iyice tükenmeye başlamış. Derken gün doğusundan tozu dumana katarak bir şey gelmeye başlamış, gele gele büyük oğlan çıkagelmiş. Arkasında da birbirinden babayiğit kırk atlı… Derken, arkadan ortanca oğlan görünmüş. Yanında da yüz deve… En son küçük oğlan kırk katırın üzerinde kırk erkek çocukla çıkagelmiş. Babalarının ellerini öpmüşler ve büyük oğlan başlamış anlatmaya:

-Az gittim, uz gittim… Dere tepe düz gittim. Altı ay bir güz gittim. Öyle bir yere vardım ki her taraf ormanlık.Buz gibi akan pınarlar, kayalıklardan seken keklikler bir de insanların yüzünde kan gördüm. Bu kırk babayiğidi oradan aldım. Ata binmeyi, kılıç kuşanmayı öğrettim. Bana vereceğin malları, bu adamlar koruyacak.İhtiyar baba büyük oğluna hiçbir şey söylememiş. Dönüp ortanca oğluna bakmış. Sıranın kendisine geldiğini anlayan ortanca oğlan anlatmaya başlamış:

-Az gittim, uz gittim… Dere tepe düz gittim. Altı ay bir güz gittim. Öyle bir yere vardım ki insan ayağını uzatıp otursa da hiç iş görmese aç kalmaz. Bana verdiğin altınlarla şu develeri aldım. Görüyorsun ya develerin her biri, bir kese altın eder. Bu develeri satıp zengin olacağım. Fazla mal göz çıkarmaz ya!

İhtiyar baba ortanca oğluna da bir şey dememiş. Sıra gelmiş küçük oğlana:

-Az gittim, uz gittim… Dere tepe düz gittim. Altı ay bir güz gittim. Bir ulu su başına vardım. Öyle bir su ki, kızıl akar, boz akar, durmaz yatağını yıkar. Sordum, soruşturdum, öğrendim ki bu su, nice yiğitleri almış, nice duvakları yutmuş, nice çocukları yetim bırakmış… Dört bir taraftan ustalar getirtip su üzerine köprü kurdurdum. Yetim kalan çocukları da buraya getirdim. Mallarını her kime verirsen, bu çocuklar onun evlâtları olacak. O, bu çocukları büyütüp yetiştirecek. Hem iyilik yapmış hem de memlekete faydalı insanlar kazandırmış olacak.

Küçük oğlan sözlerini bitirdiğinde ihtiyar adamın yüzü gülüyormuş. Küçük oğlunun alnını öptükten sonra:

-Aferin sana, demiş. Üçünüzün içinde yalnız senin yaptığın işi beğendim. Mallarımın hepsi de senindir. Bu yetimlere, sen babalık edeceksin… Büyük ağabeyin adamlarıyla seni koruyacak, küçük ağabeyin de develeriyle senin vereceğin işleri görecek. Sen de hepsine baş olacaksın. Bunu hak ettin!

Çok sevinen küçük oğlan, tüm ülkeye ikramlar dağıtmış, ziyafetler vermiş. O ziyafetlerden birisi de buraya düşmüş. Haydi, keyfini sürelim biz de o halde

Onlar ermiş muradına… Darısı dostlar başına (vurgu)…

İnanmıyorum, görünmezlik kremimim etkisi geçmeye başladı. Sizi de görüyorum artık. Sanırım, masal süremizin sonuna geldik ve ışığımızı söndürme vakti geldi. Haydi, hep birlikte söndürelim ışığı.

Masal Sonrası

Haydi bakalım çocuklar, herkes ayağa…

Tak sepeti koluna

Topla kırmızı elma

At ağzına bir lokma

Yakalanma cadıya

Bak bir varmış, bir yokmuş

Masal kapısı çokmuş

Çal kapıyı tak tak tak

Gir içeri rap rap rap

Deve cüce deve cüce her yerde

Deve cüce deve cüce her yerde

]Tahta kollar yan yana

Parmakları unutma

Yaklaşma sen yalana

Burnun uzar bak sonra

NAKARAT

Altın topum zıp zıpla

Düşme sakın havuza

Yakalarsan bir kurbağa

Öp kurbağayı koy başına

NAKARAT

Gözleri koca koca

Burnu sanki bir baca

Kanma sakın sen ona

Girme kurdun karnına

NAKARAT

Naki TEZEL S.374-378

Ek 5.3. Altın Araba Masalı

(Öğrencileri çember şeklinde oturtulur.) Merhaba çocuklar. Benim adım Selda GAZİOĞLU. Bildiğiniz gibi Türkçe öğretmeniyim. Ama aynı zamanda bir masal anlatıcısıyım. Ve birazdan size uygulayacağım masal anlatım etkinliğinden elde edilecek sonuçlar, yürütülmekte olan bir araştırmada kullanılacak.

Bugüne kadar pek çok kez öğretmenlerinizden, ailenizden ya da arkadaşlarınızdan masallar, hikâyeler dinlediniz. Bugün de sizlerle birlikte bir masal anlatımı dersi gerçekleştireceğiz. Ancak diğer anlatımlardan farklı olarak ben, masal anlatımına sizlerin de dâhil olmasını istiyorum. Yani ben masal anlatımı esnasında örneğin kapı açma sesi çıkardığımda, size işaret verdiğim sırada, sizin de benimle aynı ses tonunda kapı açma sesi çıkarmanızı; ritmik sesler çıkardığımda sizin de benimle birlikte bu ritmik seslere eşlik etmenizi istiyorum. Aynı zamanda masal esnasında size bazı sorular soracağım. Bu sorulara kendinize göre cevaplar vermenizi istiyorum. Bunlara ek olarak masalımız, şarkı ile başlayıp yine şarkı ile son bulacaktır. Yine masalın bazı bölümlerinde küçük şarkı parçaları yer alabilir. Bu masal anlatımı sonrasında masalı ne kadar dinlediğinizi ölçmek amacıyla size birtakım sorular soracağım, etkinlik kâğıtları dağıtacağım. Ben sizlerle etkileşimimi daha iyi tutabilmek için sizleri çember şeklinde oturttum. Sormak istediğiniz bir şey varsa bana sorabilirsiniz.

Şimdi, hazırsanız başlayalım…

<u>Masal Öncesi</u>

(Dikkat sürelerini uzun tutmak için beyaz pantomim eldiveni giyilir). Küçüktüm, ufacıktım. Tam 5 yaşındaydım. Ne zaman sinirlensem ya da ne zaman kızsam, üzülsem hemen giderdim, evdeki masanın altına saklanırdım ya da bazen annemin elbise dolabının içine girerdim. Bazen de yatağa yatar, yorganı başımın üzerine kadar çeker ve orda "mış, miş, muş" oyunu oynardım. Tekrar edelim mi birlikte? "Mış, miş, muş"…

Bu oyunu oynarken bazen kanatlarım varmış da gökyüzünde, bulutların arasında uçabiliyormuşum gibi hayal ederdim. Bazen de küçüldüğümü, minicik olduğumu (serçe parmak gösterilir) ve oyuncaklarımın içine girebildiğimi hayal ederdim. Bazen de görünmezmişim gibi davranırdım (vurgu).

Bunun için öncesinde şöyle bir kollarımızı uzatmamız gerekiyor. Uzatın bakayım kollarınızı. Ve parmaklarımızı şöyle kıpır kıpır, vıgır vıgır, tıkır tıkır yaptıktan sonra saçlarımızın arasında bir krem kutusu arayacağız. Şöyle, ımm yumurta büyüklüğünde falan olması lazım. Ve biiir, ve ikiii, veee üç. İşte burada, avucumun içinde… Şimdi, krem kutusunun kapağını çevirerek açıyoruz (vurgu) ve kapağı kenara bırakıyoruz.

Benim kremim duygularıma göre her zaman başka bir renk ve başka bir kokuda. Mesela bugün kremim, sarı renk ve (kokla) salyangoz kokuyor (ıyyy)… Peki ya senin kremin ne renk? Ne kokuyor? Ya seninki? (Farklı farklı öğrencilere bu sorular sorulur.)

Şimdi, elimizi kremin içine daldırıyoruz ve bir avuç kremi aldıktan sonra kutuyu kenara bırakıp başlıyoruz sürmeye. Hazır mısınız?

Sürdükçe ellerim görünmez oldu. Ve kollarım ve öbür kolum. Siz de yapabilirsiniz. Omuzlarıma, boynuma… Ve şimdi hazırsanız yüzümüze sürüyoruz. Ve başımıza, kulaklarımıza, her yerinize sürün güzelce. Ve boynuma… Şimdi, görünmez oldum.

Hayal gücü dünyası uzay kadar büyük ve sonsuz… Ve orada kaybolma ihtimalimiz var. O yüzden, masalın içine bazen şarkılar ekliyoruz ki birbirimizi duyalım, kaybolmayalım diye. Hazır mısınız, şarkı söylemeye? Haydi, o zaman…

Portakalı soydum

Başucuma koydum

Ben bir masal uydurdum

Başlasın masal saati

O piti piti karamela sepeti

Başlasın masal saati

Tik tak tiki tiki tak

Başlasın masal saati

Masal Sırası

(Mumun yerleştirildiği fener öğrencilere gösterilir.) Elimde gördüğünüz bu kilitli kapının içinde tılsımlı bir masal gizli. Ancak bu kapıyı açabilmem için herkesin elden ele gezdirerek bu kilitli dünyaya bir kez bakması gerekiyor. Yoksa ben bu

kapıyı açamam ve masal ışığını yakamam (Masal alanının sınırlarını çizmek amacıyla dinleyicilerin, feneri elden ele gezdirmeleri sağlanır. Böylece masal çemberi oluşturulur. En son dinleyicici fenere baktıktan sonra…)

Ben çok kapıdan girip çıktım. Ve elimde bir sürü anahtar var. Her seferinde, bu anahtarların hangi kapıyı açtığını unutuyorum. Doğru anahtarı seçmek için bana kim yardımcı olabilir? (”Kapı gıcırtısı eşliğinde fenerin kapağı açılarak…) Vay canına! Harika! Anahtar kapıyı açtı. Şimdi, biz masalımızı anlatırken yolumuzu aydınlatsın, bize zamanı hatırlatsın diye masal ışığımızı yakalım.

Bir varmış, bir yokmuş.. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, develer tellal iken, sinekler berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken bir padişah varmış.

Padişah bir gün vezirini çağırarak demiş ki:

-Al şu bir lirayı. Bununla bana bir koç alacaksın! Bu koçun etinden et, derisinden kürk isterim. Verdiğim lirayı geri, koçu da diri isterim. Sana kırk gün izin. Söylediklerim yapılmazsa, kırk birinci günü boynunu cellâda vereceğim..

Bu sözler üzerine vezir, doğru odasına gitmiş ve kara kara düşünmeye başlamış. Padişahın isteklerini yerine nasıl getirsin? Güç, hem de çok güç bir iş bu. Sabaha kadar düşünen vezir; hiçbir yol, bir çare bulamamış. Uzak ülkelere geziye çıkmaya karar vermiş. Belki bir yol bulurum diye.. Gün ışırken kimseciklere görünmeden saraydan ayrılmış ve yola koyulmuş.

Az gitmiş, uz gitmiş,

Dere tepe düz gitmiş,

Bir de arkasına bakmış ki

Bir karışçık yol gitmiş.

Başlamış gene yürümeye.. Çok geçmeden bir çiftçiye rastlamış. Selam verdikten sonra demiş ki:

- Çok yorgunum. Uzun zamandır yürüyorum. Ayaklarımda kuvvet kalmadı. Şu yokuşun başına kadar sen beni taşı. Oradan köye kadar da ben seni taşırım.

Çiftçi, bu tanımadığı adamın sözlerine aldırmamış bile.. Hiç konuşmadan yürümeye devam etmişler. Biraz sonra önlerine bir orman çıkmış. Vezir, çiftçiye bu sefer de:

- Gel bu ormana tek girelim, çift çıkalım! Ha, ne dersin?

Çiftçi bu sözlere de karşılık vermemiş.

Gene yürümüşler, yürümüşler. Çok geçmeden bir evin önüne gelmişler. Kapıda küçük bir kız duruyormuş. O zaman çiftçi konuşmuş:

-İşte, demiş, benim evim burası. Vezir eve şöyle bir baktıktan sonra:

Evin güzel ama ahbap, demiş, dümeni eğri.

Çiftçi bu sözlerden bir şey anlamamış. Canı da sıkılmış. Vezire cevap vermeden, yüzüne bile bakmadan evden içeri girmiş.

Vezir, sokak ortasında kalınca gidip bir köy odasına misafir olmuş.

Akşam yemeği sırasında çiftçinin on üç yaşındaki kızı, babasına sormuş:

-Baba, bugün seninle beraber köye kadar gelen sakallı amca kimdi?

Babası:

-Tanımıyorum kızım, demiş, bugün ona yolda rastladım. Bana birçok şey söyledi. Hiçbir dediğini anlamadım, cevap da vermedim.

Kızın merakı artmış:

-Nasıl şeyler söyledi de anlamadın baba?

O zaman çiftçi, kızına başından geçenleri ve bu adamın akşama kadar söylediği şeylere ne kadar sinirlendiğini anlatmış.

Babasının sözlerini dinleyen küçük kız:

-Haksızlık etmişsin baba, demiş. O amcanın her sözünün bir manası var. Sen yemeğini ye de ben sana onun ne demek istediğini bir bir anlatayım istersen?

Yemek sırasında vezirin sözlerinin manasını kızından öğrenen çiftçi, sofradan kalktıktan sonra doğru köy odasına gitmiş. Veziri bularak:

-Affedersin Tanrı misafiri, demiş. Ben yorgunluktan gündüz söylediklerini pek anlayamadım. Kusurumu bağışla! Yemekte düşündüm, ne demek istediğimi anladım. Yokuşun başına kadar sen beni taşı, oradan köye kadar da ben seni taşıyayım demekle,yokuşun başına kadar sen konuş ben dinleyeyim, oradan köye kadar da ben konuşurum, sen dinlersin, demek istemiştin. Ormana tek girip çift çıkalım demekle

birer değnek yapmamızı teklif ettin. Evime, güzel ama dümeni eğri, demekle de kızın güzel ama burnu eğri demek istemiştin, değil mi?

Çiftçinin sözlerini dikkatle dinleyen vezir:

-İyi bildin ama, demiş. Bunlar senin aklının işi değil. Doğru söyle, bunları sana kim öğretti?

Çiftçi önce inkâr etmiş ama veziri inandıramamış. Vezir, doğru söylemesini isteyince çiftçi, çaresiz işin doğrusunu anlatmış.

O zaman vezir, babasına bunları söyleyen çok akıllı küçük kızı merak etmiş:

-Hadi, demiş, getir şu küçük kızını da yakından bir göreyim. Benim bir derdim var, belki o bir çare bulur.

Çiftçi hemen gidip kızını köy odasına getirmiş. Küçük kızı pek seven ihtiyar vezir, bu akıllı kıza derdini anlatmış. Padişahın isteklerini yerine getirmesinin güçlüğünden bahsetmiş.

Küçük kız vezirin sözleri üzerine:

-Bunları yapmaktan kolay bir şey yok ki amca. O bir lira ile yünü kırpılmamış bir koç alırsın. Yününü kırptırır, iki liradan satarsın. Bir lirasını saklar, öteki lira ile küçük bir kürk yaptırırsın. Koçun kuyruğundan bir parça keserek lira ile beraber bir tabağa koyar, padişaha götürürsün. Oldu mu?

Vezir, küçük kızın verdiği akla hayran olmuş, cellâtlara verilmekten kurtulduğu için sevinç içinde küçük kıza ve babasına teşekkür ederek köyden ayrılmış.

Az gitmiş, uz gitmiş,

Dere tepe düz gitmiş…

Saraya varmış ve padişahın emirlerini bir bir yerine getirmiş.

Padişah memnun olmuş ama bu işin vezirin aklı olmadığını da anlamış. Padişah veziri sıkıştırınca vezir, olan biteni anlatmış. O zaman padişah, bu akıllı kızı görmek istemiş.

Hemen kızı köyden getirtip padişahın huzuruna çıkarmışlar. Padişah demiş ki:

-Pek akıllı bir kız olduğunu öğrendim. Bakalım aklını bana da gösterebilecek misin? Gösteremezsen kendini zindanda bil!

Küçük kız bu sözlere gülerek:

-Ne isterseniz yapın padişahım, demiş. Ben Allah'tan başka kimseden korkmam! Soracaklarınızın karşılığını alırsınız!

Küçük kızın pervasızlığına, cesaretine şaşıran padişah, gülerek demiş ki:

- Aferin sana! Pek cesur bir çocuğa benziyorsun. Şimdi, dinle öyle ise: Has ahırımdaki kısrağıma üç gün içinde iki tay doğurtacaksın! Şu kavanoza ben şimdi doksan dokuz tane altın koyup ağzını mühürleterek sana vereceğim. Sen onu burada, benim gözümün önünde açıp içinden yüz altın çıkaracaksın! Bundan başka, seni biraz sonra karşımda yetmişlik bir ihtiyar olarak görmek istiyorum. Bütün bunları yapabilmen için benden sadece iki kelimelik, bir tek şey isteme hakkın var

Küçük kız hemen atılarak:

-İstediklerinizi yapacağım padişahım, demiş. Ama önce sizden iki kelimelik dilekte bulunayım öyle ise.

Kız:

-Güneşi söndürünüz, demiş.

Bu istek karşısında şaşıran padişah, kızarak bağırmış:

-Sen deli misin?! Ben güneşi söndürebilir miyim hiç?! Olacak bir şey istemelisin!

Küçük kız o zaman:

-Güneşi söndürmek olacak iş değil de, demiş, sizin istedikleriniz olacak şeyler mi padişahım?

Kızın bu cevabını haklı bulan padişahın kızgınlığı bir anda geçmiş. Küçük kızın zekâsına hayran olmuş. Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kendisine de kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası armağan ederek onları askerleriyle beraber köylerine göndermiş.

Altın araba ormandan geçerken ormandaki kokular taa buralara kadar gelmiş. Bir bakalım, acaba ormandan buraya hangi kokular gelmiş. (Kavanozlardaki üç güzel ve üç kötü kokuyu, öğrencilerin elden ele gezdirerek koklamaları sağlanır.)

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım tavan arasına..

İnanmıyorum, görünmezlik kremimim etkisi geçmeye başladı. Sizi de görüyorum artık. Sanırım, masal süremizin sonuna geldik ve ışığımızı söndürme vakti geldi. Haydi, hep birlikte söndürelim ışığı.

Masal Sonrası

Haydi bakalım çocuklar, herkes ayağa…

Tak sepeti koluna

Topla kırmızı elma

At ağzına bir lokma

Yakalanma cadıya

Bak bir varmış, bir yokmuş

Masal kapısı çokmuş

Çal kapıyı tak tak tak

Gir içeri rap rap rap

Deve cüce deve cüce her yerde

Deve cüce deve cüce her yerde

]Tahta kollar yan yana

Parmakları unutma

Yaklaşma sen yalana

Burnun uzar bak sonra

NAKARAT

Altın topum zıp zıpla

Düşme sakın havuza

Yakalarsan bir kurbağa

Öp kurbağayı koy başına

NAKARAT

Gözleri koca koca

Burnu sanki bir baca

Kanma sakın sen ona

Girme kurdun karnına

NAKARAT

Naki TEZEL(Türk Masalları)

Ek 5.4. Geveze Kadın Masalı

(Öğrencileri çember şeklinde oturtulur.) Merhaba çocuklar. Benim adım Selda GAZİOĞLU. Bildiğiniz gibi Türkçe öğretmeniyim. Ama aynı zamanda bir masal anlatıcısıyım. Ve birazdan size uygulayacağım masal anlatım etkinliğinden elde edilecek sonuçlar, yürütülmekte olan bir araştırmada kullanılacak.

Bugüne kadar pek çok kez öğretmenlerinizden, ailenizden ya da arkadaşlarınızdan masallar, hikâyeler dinlediniz. Bugün de sizlerle birlikte bir masal anlatımı dersi gerçekleştireceğiz. Ancak diğer anlatımlardan farklı olarak ben, masal anlatımına sizlerin de dâhil olmasını istiyorum. Yani ben masal anlatımı esnasında örneğin kapı açma sesi çıkardığımda, size işaret verdiğim sırada, sizin de benimle aynı ses tonunda kapı açma sesi çıkarmanızı; ritmik sesler çıkardığımda sizin de benimle birlikte bu ritmik seslere eşlik etmenizi istiyorum. Aynı zamanda masal esnasında size bazı sorular soracağım. Bu sorulara kendinize göre cevaplar vermenizi istiyorum. Bunlara ek olarak masalımız, şarkı ile başlayıp yine şarkı ile son bulacaktır. Yine masalın bazı bölümlerinde küçük şarkı parçaları yer alabilir. Bu masal anlatımı sonrasında masalı ne kadar dinlediğinizi ölçmek amacıyla size birtakım sorular soracağım, etkinlik kâğıtları dağıtacağım. Ben sizlerle etkileşimimi daha iyi tutabilmek için sizleri çember şeklinde oturttum. Sormak istediğiniz bir şey varsa bana sorabilirsiniz.

Şimdi, hazırsanız başlayalım…

<u>Masal Öncesi</u>

(Dikkat sürelerini uzun tutmak için beyaz pantomim eldiveni giyilir). Küçüktüm, ufacıktım. Tam 5 yaşındaydım. Ne zaman sinirlensem ya da ne zaman kızsam, üzülsem hemen giderdim, evdeki masanın altına saklanırdım ya da bazen annemin elbise dolabının içine girerdim. Bazen de yatağa yatar, yorganı başımın üzerine kadar çeker ve orda "mış, miş, muş" oyunu oynardım. Tekrar edelim mi birlikte? "Mış, miş, muş"…

Bu oyunu oynarken bazen kanatlarım varmış da gökyüzünde, bulutların arasında uçabiliyormuşum gibi hayal ederdim. Bazen de küçüldüğümü, minicik olduğumu (serçe parmak gösterilir) ve oyuncaklarımın içine girebildiğimi hayal ederdim. Bazen de görünmezmişim gibi davranırdım (vurgu).

Bunun için öncesinde şöyle bir kollarımızı uzatmamız gerekiyor. Uzatın bakayım kollarınızı. Ve parmaklarımızı şöyle kıpır kıpır, vıgır vıgır, tıkır tıkır yaptıktan sonra saçlarımızın arasında bir krem kutusu arayacağız. Şöyle, ımm yumurta büyüklüğünde falan olması lazım. Ve biiir, ve ikiii, veee üç. İşte burada, avucumun içinde… Şimdi, krem kutusunun kapağını çevirerek açıyoruz (vurgu) ve kapağı kenara bırakıyoruz.

Benim kremim duygularıma göre her zaman başka bir renk ve başka bir kokuda. Mesela bugün kremim, sarı renk ve (kokla) salyangoz kokuyor (ıyyy)… Peki ya senin kremin ne renk? Ne kokuyor? Ya seninki? (Farklı farklı öğrencilere bu sorular sorulur.)

Şimdi, elimizi kremin içine daldırıyoruz ve bir avuç kremi aldıktan sonra kutuyu kenara bırakıp başlıyoruz sürmeye. Hazır mısınız?

Sürdükçe ellerim görünmez oldu. Ve kollarım ve öbür kolum. Siz de yapabilirsiniz. Omuzlarıma, boynuma… Ve şimdi hazırsanız yüzümüze sürüyoruz. Ve başımıza, kulaklarımıza, her yerinize sürün güzelce. Ve boynuma… Şimdi, görünmez oldum.

Hayal gücü dünyası uzay kadar büyük ve sonsuz… Ve orada kaybolma ihtimalimiz var. O yüzden, masalın içine bazen şarkılar ekliyoruz ki birbirimizi duyalım, kaybolmayalım diye. Hazır mısınız, şarkı söylemeye? Haydi, o zaman…

Portakalı soydum

Başucuma koydum

Ben bir masal uydurdum

Başlasın masal saati

O piti piti karamela sepeti

Başlasın masal saati

Tik tak tiki tiki tak

Başlasın masal saati

Masal Sırası

(Mumun yerleştirildiği fener öğrencilere gösterilir.) Elimde gördüğünüz bu kilitli kapının içinde tılsımlı bir masal gizli. Ancak bu kapıyı açabilmem için herkesin elden ele gezdirerek bu kilitli dünyaya bir kez bakması gerekiyor. Yoksa ben bu kapıyı açamam ve masal ışığını yakamam (Masal alanının sınırlarını çizmek amacıyla dinleyicilerin, feneri elden ele gezdirmeleri sağlanır. Böylece masal çemberi oluşturulur. En son dinleyicici fenere baktıktan sonra…)

Ben çok kapıdan girip çıktım. Ve elimde bir sürü anahtar var. Her seferinde, bu anahtarların hangi kapıyı açtığını unutuyorum. Doğru anahtarı seçmek için bana kim yardımcı olabilir? (”Kapı gıcırtısı eşliğinde fenerin kapağı açılarak…) Vay canına! Harika! Anahtar kapıyı açtı. Şimdi, biz masalımızı anlatırken yolumuzu aydınlatsın, bize zamanı hatırlatsın diye masal ışığımızı yakalım.

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde köyün birinde ihtiyar bir oduncu yaşarmış. Bu oduncunun kendi gibi ihtiyar bir de karısı varmış. Bu iki ihtiyar kendi işlerinde güçlerinde imişler. Ama kadının bir kusuru varmış. Evde ne yapsalar, ne etseler, hemen konu komşuya söylermiş. Zavallı oduncu, karısını bu huyundan vazgeçirmek için çok uğraşmışsa da başaramamış. Kadın yine evde olan bitenleri, kocasının yaptıklarını konu komşuya anlatmaya devam etmiş. Bu sebeple de zaman zaman aralarında geçimsizlik baş gösteriyormuş.

Oduncu bir gün ormana gitmiş. Biraz odun hazırlayıp şehre götürecek, kazandığı para ile de evine öteberi alacakmış. Daha iyi odun elde edebilmek için kesim yapılacak bölgeye gitmiş. Yol boyunca eşeğinden inmeyen ihtiyar oduncu yolun bir yokuşa gelmesiyle inmek zorunda kalmış. Bir süre o önde, eşeği arkada yürümüşler. Daha sonra yol iyileşince de tekrar eşeğine binmemiş. Bir ara yürüdüğü yolun çıkardığı ses değiştiğini fark etmiş. Oduncu bir defa daha aynı yerden geçmiş. Gerçekten de o bölgenin çıkardığı ses daha tokça olduğunu farketmiş. Bunca yıldır ormana gidip gelen ihtiyar oduncu ilk defa böyle bir sesle karşılaşınca düşünmeye başlamış. Acaba burası niye değişik bir ses çıkarıyor? Diye kendi kendine düşünmeye başlamış. Oduncu kararını verip orayı kazmaya başlamış. Epey yorulsa da da iki saat sonra büyükçe bir çukur eşmeyi başarmış. Sonunda kendisini büyük

umutlara kaptıran hayalinin gerçek olduğunu görmüş. Küçük bir çömleğin kapağını açınca içinde ne görsün? Ağzına kadar altın dolu!

Boş dönmesi dikkati çekmesin diye biraz odun hazırlayıp eşeğine yüklemiş, yola koyulmuş. Yalnız bu altın işini nasıl gizli tutacaktır? Geveze karısı herkese bundan bahsedecek, o da elindeki altınlardan olacak diye kuruntusu içi içini de yemiyor değilmiş. Buna bir çare bulmak için yol boyunca düşünen oduncu sonunda güzel bir plan hazırlamış.

Altınları bulduğu çukurları tekrar kapatmış. Çömleği de kolayca çıkarabileceği bir yere tekrar gömüp evinin yolunu tutmuş. Yolda bir avcıya rastlamış. Ondan bir tavşan satın almış; aşağılarda nehir kenarında balık avlayan bir çocuktan da bir balık satın almış. Evine yaklaşırken tavşanı bir ırmağa kurulu balık avına bırakmış. Balığı da bir ağaca asmış. Oradan doğruca evine gelip hemen karısına müjdeyi vermiş:

-Sorma karıcığım, başımıza devlet kuşu kondu. Ama sana anlatmaya korkuyorum. Gider, komşulara anlatıverirsin.

Kadın, bu konuda kimseye söz etmemek için söz vermiş. Bunun üzerine oduncu bir çömlek dolusu altın bulduğunu, kimsenin görmemesi için de başka bir yere gömdüğünü, bu gece ay ışığında gidip getireceklerini söylemiş.

Akşam olmuş, ay doğmuş; karı koca yola çıkmışlar. Biraz gittikten sonra oduncu bir ağacın altında durup, ağacın dallarına dikkatlice bakmış. Kocasının yürümediğini gören kadın sormuş:

-Efendi, nereye bakıyorsun?

-Bak, şu ağaçta bir balık büyümüş, onu yakalayalım da pişirip yiyelim demiş.

Ağaca bakan kadın dallarında birinde bir balığın sarkmakta olduğunu görmüş. İhtiyar oduncu ağaca çıkmış, balığı dalından koparıp aşağı inmiş. Karısı bu işe şaşarsa da hiçbir şey söylememiş. Karı koca yollarına devam etmişler. Irmağa gelince de kurduğu ağa bir şeyin takılı olup olmadığını anlamak istemiş.

-Hanım, buraya gelmişken bir bakalım, ağımıza bir şeyler takılmış mı? Demiş.

Ağı çıkarıp bakmışlar. Ne görsünler? Bir tavşan! Tavşanı da alıp yola devam ederler. Ama kadın bu duruma iyice şaşırmış.

Uzatmayalım, masallar uzun gitseler bile ustalar kısa keserler, ormana varmışlar. Oduncu hemen çömleği gömdüğü yerden çıkarmış. Bir çömlek dolusu altını gören kadının hayreti iyice artmış. Ama zengin oldukları için de son derece sevinçliymiş.

Eve dönmüşler. Oduncu karısını yanına çağırarak bir daha söz vermesini istemiş. Kadın kimselere bu sırdan bahsetmeyeceğine dair bir daha söz vermiş.

Atalarımız, "Can çıkmayınca huy çıkmaz." demişler. Kadın da her ne kadar söz verse de yine duramamış. Buldukları altınlardan söz etmek için kendi kendini yer, bitirirmiş. Sonunda kocasının odun satmak için şehre gittiği bir gün hemen bir komşusuna gidip olan biteni bir bir anlatıvermiş. Daha sonra da o komşu başkalarına anlatmış. Derken altın konusu köyde duymayan kalmamış. Zamanla köyden şehre kadar yayılan bu dedikodu valinin kulağına kadar gitmiş.

Vali, köylünün yanına gelmesini emrini vermiş. Köye giden haberciler oduncuyu valinin huzuruna çıkartmışlar. Oduncuya konu anlatılınca aslı olmadığını, karısının uydurduğu bir yalan olduğunu söylemiş. Vali oduncuyu serbest bıraktırıp adamlarına emir vererek bu işin aslını öğrenmelerini istemiş. Fakat hiçbir ipucu elde edilememiş.

Bu sefer vali, oduncu ile karısını çağırtmış. Kadın define bulduklarını hiç çekinmeden Valiye anlatmış. Bunun üzerine oduncu söz almış:

-Karımın anlattıklarının aslı yoktur. O bir rüya görmüş olmalıdır. Gördüklerini gerçek zannediyor. İzin veriniz, kendisine bir şey sorayım. Demiş.

Oduncuya izin verilince karısına döner, der ki:

-Evden ormana gidinceye kadar neler gördün, burada anlat.

Oduncunun karısı, altınları buldukları gece başlarından geçen bütün olayları teker teker anlatmış. Tabii bu arada ağaçta takılı olan balığı, balık ağında bulunan tavşanı da anlatır. Kadının sözü bitince oduncu, orada hazır bulunanlara dönerek:

-Bunlar olacak şey midir efendim? Ağaçta balık olmayacağını, derede tavşan avlanmayacağını hepiniz kabul edersiniz. İşte bizim define bulmamız da bunun gibidir demiş.

Her ikisini de dinleyen vali, kadının söylediklerinin akla uygun olmadığını kabul edip. Bu kadının deli olduğu hükmüne varmış. Oduncu serbest bırakılmış. Köylerine dönmüşler.

Oduncu buldukları altınları yavaş yavaş harcadığı için kimsenin dikkatini çekmediğinden, rahat bir ömür sürmüş. Geveze karısına gelince, o günden sonra kimse artık ona inanmaz olmuş. Hatta zaman zaman arkasına takılıp "Ağaçta balık yetişir mi, derede tavşan avlanır mı?" diye de alay etmişler. Böylece o da gevezeliğinin, boşboğazlığının cezasını çekmiş.

Onlar ermiş muradına… Darısı dostlar başına (vurgu)…

İnanmıyorum, görünmezlik kremimim etkisi geçmeye başladı. Sizi de görüyorum artık. Sanırım, masal süremizin sonuna geldik ve ışığımızı söndürme vakti geldi. Haydi, hep birlikte söndürelim ışığı.

Masal Sonrası

Haydi bakalım çocuklar, herkes ayağa…

Tak sepeti koluna

Topla kırmızı elma

At ağzına bir lokma

Yakalanma cadıya

Bak bir varmış, bir yokmuş

Masal kapısı çokmuş

Çal kapıyı tak tak tak

Gir içeri rap rap rap

Deve cüce deve cüce her yerde

Deve cüce deve cüce her yerde

]Tahta kollar yan yana

Parmakları unutma

Yaklaşma sen yalana

Burnun uzar bak sonra

NAKARAT

Altın topum zıp zıpla

Düşme sakın havuza

Yakalarsan bir kurbağa

Öp kurbağayı koy başına

NAKARAT

Gözleri koca koca

Burnu sanki bir baca

Kanma sakın sen ona

Girme kurdun karnına

NAKARAT

(Sakaoğlu, 2013, s.91)

Ek 5.5. Nine ile Tilki Masalı

Masal Öncesi

Merhaba çocuklar. Benim adım Selda GAZİOĞLU. Bildiğiniz gibi Türkçe öğretmeniyim. Ama aynı zamanda bir masal anlatıcısıyım. Ve birazdan size uygulayacağım masal anlatım etkinliğinden elde edilecek sonuçlar, yürütülmekte olan bir araştırmada kullanılacak.

Bugüne kadar pek çok kez öğretmenlerinizden, ailenizden ya da arkadaşlarınızdan masallar, hikâyeler dinlediniz. Bugün de sizlerle birlikte bir masal anlatımı dersi gerçekleştireceğiz. Ancak diğer anlatımlardan farklı olarak ben, masal anlatımına sizlerin de dâhil olmasını istiyorum. Yani ben masal anlatımı esnasında örneğin kapı açma sesi çıkardığımda, size işaret verdiğim sırada, sizin de benimle aynı ses tonunda kapı açma sesi çıkarmanızı; ritmik sesler çıkardığımda sizin de benimle birlikte bu ritmik seslere eşlik etmenizi istiyorum. Aynı zamanda masal esnasında size bazı sorular soracağım. Bu sorulara kendinize göre cevaplar vermenizi istiyorum. Bunlara ek olarak masalımız, şarkı ile başlayıp yine şarkı ile son bulacaktır. Yine masalın bazı bölümlerinde küçük şarkı parçaları yer alabilir. Bu masal anlatımı sonrasında masalı ne kadar dinlediğinizi ölçmek amacıyla size birtakım sorular soracağım, etkinlik kâğıtları dağıtacağım. Ben sizlerle etkileşimimi daha iyi tutabilmek için sizleri çember şeklinde oturttum. Sormak istediğiniz bir şey varsa bana sorabilirsiniz.

Şimdi, hazırsanız başlayalım…

Masal Sırası

(Dikkat sürelerini uzun tutmak için beyaz pantomim eldiveni giyilir). Küçüktüm, ufacıktım. Tam 5 yaşındaydım. Ne zaman sinirlensem ya da ne zaman kızsam, üzülsem hemen giderdim, evdeki masanın altına saklanırdım ya da bazen annemin elbise dolabının içine girerdim. Bazen de yatağa yatar, yorganı başımın üzerine kadar çeker ve orda "mış, miş, muş" oyunu oynardım. Tekrar edelim mi birlikte? "Mış, miş, muş"…

Bu oyunu oynarken bazen kanatlarım varmış da gökyüzünde, bulutların arasında uçabiliyormuşum gibi hayal ederdim. Bazen de küçüldüğümü, minicik olduğumu

(serçe parmak gösterilir) ve oyuncaklarımın içine girebildiğimi hayal ederdim. Bazen de görünmezmişim gibi davranırdım (vurgu).

Bunun için öncesinde şöyle bir kollarımızı uzatmamız gerekiyor. Uzatın bakayım kollarınızı. Ve parmaklarımızı şöyle kıpır kıpır, vıgır vıgır, tıkır tıkır yaptıktan sonra saçlarımızın arasında bir krem kutusu arayacağız. Şöyle, ımm yumurta büyüklüğünde falan olması lazım. Ve biiir, ve ikiii, veee üç. İşte burada, avucumun içinde… Şimdi, krem kutusunun kapağını çevirerek açıyoruz (vurgu) ve kapağı kenara bırakıyoruz.

Benim kremim duygularıma göre her zaman başka bir renk ve başka bir kokuda. Mesela bugün kremim, sarı renk ve (kokla) salyangoz kokuyor (ıyyy)… Peki ya senin kremin ne renk? Ne kokuyor? Ya seninki? (Farklı farklı öğrencilere bu sorular sorulur.)

Şimdi, elimizi kremin içine daldırıyoruz ve bir avuç kremi aldıktan sonra kutuyu kenara bırakıp başlıyoruz sürmeye. Hazır mısınız?

Sürdükçe ellerim görünmez oldu. Ve kollarım ve öbür kolum. Siz de yapabilirsiniz. Omuzlarıma, boynuma… Ve şimdi hazırsanız yüzümüze sürüyoruz. Ve başımıza, kulaklarımıza, her yerinize sürün güzelce. Ve boynuma… Şimdi, görünmez oldum.

Hayal gücü dünyası uzay kadar büyük ve sonsuz… Ve orada kaybolma ihtimalimiz var. O yüzden, masalın içine bazen şarkılar ekliyoruz ki birbirimizi duyalım, kaybolmayalım diye. Hazır mısınız, şarkı söylemeye? Haydi, o zaman…

Portakalı soydum

Başucuma koydum

Ben bir masal uydurdum

Başlasın masal saati

O piti piti karamela sepeti

Başlasın masal saati

Tik tak tiki tiki tak

Başlasın masal saati

Masal Sırası

(Mumun yerleştirildiği fener öğrencilere gösterilir.) Elimde gördüğünüz bu kilitli kapının içinde tılsımlı bir masal gizli. Ancak bu kapıyı açabilmem için herkesin elden ele gezdirerek bu kilitli dünyaya bir kez bakması gerekiyor. Yoksa ben bu kapıyı açamam ve masal ışığını yakamam (Masal alanının sınırlarını çizmek amacıyla dinleyicilerin, feneri elden ele gezdirmeleri sağlanır. Böylece masal çemberi oluşturulur. En son dinleyicici fenere baktıktan sonra…)

Ben çok kapıdan girip çıktım. Ve elimde bir sürü anahtar var. Her seferinde, bu anahtarların hangi kapıyı açtığını unutuyorum. Doğru anahtarı seçmek için bana kim yardımcı olabilir? (”…) Vay canına! Harika! Anahtar kapıyı açtı. Şimdi, biz masalımızı anlatırken yolumuzu aydınlatsın, bize zamanı hatırlatsın diye masal ışığımızı yakalım.

Evvel zaman içinde çok uzak diyarlarda kurtla kuzunun arkadaş, insanın insana yoldaş olduğu bir memlekette bir nine yaşarmış. Bu ninenin bir ineğinden başka hiçbir şeyi yokmuş. Köyünün bir ucundaki kulübesinde ineğiyle birlikte yaşarmış. Sabah olunca onu ahırından çıkarır, akşama kadar gezdirirmiş. Hava kararmadan da onu tekrar ahırına bağlar, kendisi de odasına çekilirmiş.

Bu arada nine, ineğinden sağdığı sütünü konu komşuya satarmış. Kendisine de bu sütlerin fazlasından yiyecekler yaparmış. Nine her sabah bir bardak süt içtiğinden güçlü, kuvvetli imiş de…

Nine her sabah ineğini sağar, sağdıktan sonra sütünü evinin küçücük mutfağına bırakmış. Fakat yine bir gün acele ile mutfağın kapısını örtmeyi unutmuş. Bu sırada karnı açlıktan guruldayan bir Tilki gelip ninenin sütünü içivermiş. Akşam olup da nine evine dönünce ne olduğunu anlamış ama iş işten geçmiş.

Ertesi sabah nine süt hırsızına karşı bir tuzak hazırlamış. Başka bir kabın içine biraz süt koyup üzerine su ilave etmiş. Nine bu sefer bilerek yine kapıyı açık bırakmış. Kendisi de eline satırını alıp kapının arkasına gizlenmiş. Biraz sonra tilki yavaşça kapıdan içeri girmiş. Doğruca süt kabına doğru gitmiş. Nine elindeki satırını birden bire tilkinin kuyruğuna indirivermiş. Neye uğradığını şaşıran tilki, soluğu dışarıda almış ama kuyruğu da satırın altında kalmış. Kuyruksuz tilki oluvermiş.

Arkadaşlarının:

-Kuyruksuz, kuyruksuz… diye bağırmalarını daha şimdiden duyar gibiymiş. Ama ne yapsın? Yapacağı tek şey varmış, nineye gidip kuyruğunu istemek…

-Nine, canım nine! Kuyruğumu verir misin? Yoksa ben arkadaşlarımın yanına nasıl giderim?"

-Nasıl gidersen git hırsız tilki. Sütümü içerken düşünseydin ya."

-Hanım nine, cici nine, ne olursun kuyruğumu ver."

-Bir şartla veririm: Eğer sütümü verirsen kuyruğunu veririm."

Kuyruksuz tilki ne yapıp edip, mecbur bir yerlerden süt bulup nineye verecek. Eğer vermezse kuyruksuz kalacak.

Oradan ayrılan tilki, bir koyunun yanına gitmiş. Selamlaştıktan sonra derdini anlatmış:

-İşte böyle koyun kardeş. Bana biraz süt verebilir misin?"

-Veririm ama sen de bana biraz ot getirirsen."

Eh, ondan kolay ne var. Bir bağ ot istemek için çayırlığa doğru yola koyulmuş. Birden bire şiddetli bir rüzgâr esmiş, "sonra ince ince yağmur yağmaya başlamış, derken yağmur damlaları hızlanmış ve birden dolu yağmaya başlamış (ellerini göğsüne vurarak) ve sonra yine ince ince yağmur yağmaya başlamış. Derken ışıl ışıl bir güneş, bulutların arasından göz kırpmış. Epeyce yol giden tilki, büyükçe bir çayırın yanına gelmiş. Hoş beşten sonra derdini çayıra anlatmış:

-İşte böyle çayır kardeş… Bana biraz ot verebilir misin?

-Veririm ama burada canım çok sıkılıyor, çocuklar gelip üzerimde oynarlarsa veririm.

Tilki oradan ayrılıp pınarın başında oynamakta olan çocukların yanına gelmiş. Bazı oyunlar yaparak onları eğlendirdikten sonra derdini açmış:

-Çocuklar, derdimi dinlediniz. Çayırlık, onun üzerinde biraz oynarsanız bana ot verecek. Haydi, biraz çayırlıkta oynayıverin.

-Oynarız oynamasına ama bakkaldan bize şeker alırsan oynarız.

Tilki bu sefer de bakkalın yolunu tutmuş. Dükkâna girip bakkala derdini açmış:

-İşte böyle bakkal amca, eğer şeker verirsen çocuklar çayırda oynayacaklar.

Bakkal amca şöyle bir düşündükten sonra:

-Veririm vermesine ya, sen de bana yumurta getirirsen.

Tilki, oradan ayrılıp kümes aramaya koyulmuş. Ama tavuklar kolay kolay yumurta verirler mi hiç tilkiye… Kümesin önünde başlamış tavuklara yalvarmaya:

-Ey tavuklar, ne olursunuz, bana bir yumurta verin.

- Veririz ama sen de bize darı getirirsen öyle veririz.

Oradan oraya koşmaktan yorgun düşen tilki son bir gayret darı tarlasına gitmiş. Olgun darıları görünce yalvaran bakışlarla:

-Ey darılar, yalvarırım size. Bana biraz darı verin de tavuklara götüreyim. Yoksa kuyruğumu kurtaramayacağım.

Darılar da çok inatçıymış.

-Veririz ama bizim de bir isteğimiz var. Eğer sen de bize biraz su bulabilirsen istediğin kadar darı veririz.

Az önce yanından geçtiği ırmağı hatırlayan tilki, şimdi de oraya gitmek zorunda kalmış. Sakin sakin akmakta olan suya varmış, belki razı edebilirim umuduyla derdini açmış.

-Ey su kardeş! Benim bir derdim var. Bak, dinle… Ben bir ninenin sütünü çaldım, nine de benim kuyruğumu kesti. Eğer nineye sütünü geri verebilirsem kuyruğumu da geri alabileceğim.

Koyuna gittim, ot istedi.

Ota gittim, oyun istedi.

Çocuklara gittim, şeker istedi.

Bakkala gittim, yumurta istedi.

Tavuklara gittim, darı istedi.

Darıya gittim, su istedi.

-Eğer şimdi sen bana su verirsen kuyruğumu kurtarabileceğim. Yoksa ölünceye kadar kuyruksuz kalacağım.

Su, iyi kalpliymiş. Tilkiye acımış. Öyle ya, o kadar yorgunluktan sonra o, zaten yeteri kadar ceza çekmiş. Onu daha fazla üzmeye gerek yok, diye düşünmüş ve istediği suyu vermiş.

Tilki bir sevinmiş, bir sevinmiş, sormayın. Sanki dünyalar onun olmuş. Daha şimdiden kendisini kuyruklu olarak görmeye başlamış. Çaya binlerce teşekkür edip bir miktar su almış.

Aldığı suyu götürmüş, darıya vermiş. Darıyı almış, tavuklara vermiş. Yumurtayı almış, bakkala vermiş. Şekerleri almış, çocuklara vermiş. Onları da çayırlığa götürüp bir güzel oynatmış. Çayırlıktan bir bağ ot almış, koyuna vermiş ve sütünü almış. Doğruca ninenin evine gelmiş ve beklemeye başlamış. Epey sonra nine ile ineği uzaktan görünmüşler. Onları görür görmez tilki başlamış bağırmaya:

-Nine nine, sütünü getirdim. Ver artık kuyruğumu.

Nine kulübesine girmiş, tilkinin getirdiği sütü almış, sonra da verivermiş tilkinin kuyruğunu. Tilki oradan bir kaçış kaçmış ki, arkasına dönüp bakmamış bile. Hem de bir daha hırsızlık etmeyeceğine, kendisine ait olmayan şeyleri almayacağına söz vermiş.

Tilki kaçarken sevincinden, bakkalın verdiği ve çocuklardan artan şekerleri, havaya fırlatmış. O şekerlerden bazıları da buraya düşmüş. (Bir kavanoza koyulan minik şekerlerden, elden ele dolaştırılarak her bir öğrencinin alması sağlanır.)

Nineye gelince, ya o ne yapmış dersiniz? O da sütüne kavuştuğu için sevinmiş tabii. Ama onu asıl sevindiren şey, tilkinin bundan sonra bir daha hırsızlık yapmayacağı imiş. Hem nine kurtulmuş hem de başkaları…

İnanmıyorum, görünmezlik kremimim etkisi geçmeye başladı. Sizi de görüyorum artık. Sanırım, masal süremizin sonuna geldik ve ışığımızı söndürme vakti geldi. Haydi, hep birlikte söndürelim ışığı. (Öğrenciler ile birlikte fenerdeki mum üflenir ve fenerin kapısı “trik trak” sesleri ile kapatılır.)

Masal Sonrası

Haydi bakalım çocuklar, herkes ayağa…

Tak sepeti koluna

Topla kırmızı elma

At ağzına bir lokma

Yakalanma cadıya

Bak bir varmış, bir yokmuş

Masal kapısı çokmuş

Çal kapıyı tak tak tak

Gir içeri rap rap rap

Deve cüce deve cüce her yerde

Deve cüce deve cüce her yerde

Tahta kollar yan yana

Parmakları unutma

Yaklaşma sen yalana

Burnun uzar bak sonra

NAKARAT

Altın topum zıp zıpla

Düşme sakın havuza

Yakalarsan bir kurbağa

Öp kurbağayı koy başına

NAKARAT

Gözleri koca koca

Burnu sanki bir baca

Kanma sakın sen ona

Girme kurdun karnına

NAKARAT

Sakaoğlu, 2013, s. 66

Ek 5.6. Nohut Oğlan Masalı

Masal Öncesi

(Öğrencileri çember şeklinde oturtulur.) Merhaba çocuklar. Benim adım Selda GAZİOĞLU. Bildiğiniz gibi Türkçe öğretmeniyim. Ama aynı zamanda bir masal anlatıcısıyım. Ve birazdan size uygulayacağım masal anlatım etkinliğinden elde edilecek sonuçlar, yürütülmekte olan bir araştırmada kullanılacak.

Bugüne kadar pek çok kez öğretmenlerinizden, ailenizden ya da arkadaşlarınızdan masallar, hikâyeler dinlediniz. Bugün de sizlerle birlikte bir masal anlatımı dersi gerçekleştireceğiz. Ancak diğer anlatımlardan farklı olarak ben, masal anlatımına sizlerin de dâhil olmasını istiyorum. Yani ben masal anlatımı esnasında örneğin kapı açma sesi çıkardığımda, size işaret verdiğim sırada, sizin de benimle aynı ses tonunda kapı açma sesi çıkarmanızı; ritmik sesler çıkardığımda sizin de benimle birlikte bu ritmik seslere eşlik etmenizi istiyorum. Aynı zamanda masal esnasında size bazı sorular soracağım. Bu sorulara kendinize göre cevaplar vermenizi istiyorum. Bunlara ek olarak masalımız, şarkı ile başlayıp yine şarkı ile son bulacaktır. Yine masalın bazı bölümlerinde küçük şarkı parçaları yer alabilir. Bu masal anlatımı sonrasında masalı ne kadar dinlediğinizi ölçmek amacıyla size birtakım sorular soracağım, etkinlik kâğıtları dağıtacağım. Ben sizlerle etkileşimimi daha iyi tutabilmek için sizleri çember şeklinde oturttum. Sormak istediğiniz bir şey varsa bana sorabilirsiniz.

Şimdi, hazırsanız başlayalım…

Masal Sırası

(Dikkat sürelerini uzun tutmak için beyaz pantomim eldiveni giyilir). Küçüktüm, ufacıktım. Tam 5 yaşındaydım. Ne zaman sinirlensem ya da ne zaman kızsam, üzülsem hemen giderdim, evdeki masanın altına saklanırdım ya da bazen annemin elbise dolabının içine girerdim. Bazen de yatağa yatar, yorganı başımın üzerine kadar çeker ve orda "mış, miş, muş" oyunu oynardım. Tekrar edelim mi birlikte? "Mış, miş, muş"…

Bu oyunu oynarken bazen kanatlarım varmış da gökyüzünde, bulutların arasında uçabiliyormuşum gibi hayal ederdim. Bazen de küçüldüğümü, minicik olduğumu

(serçe parmak gösterilir) ve oyuncaklarımın içine girebildiğimi hayal ederdim. Bazen de görünmezmişim gibi davranırdım.

Bunun için öncesinde şöyle bir kollarımızı uzatmamız gerekiyor. Uzatın bakayım kollarınızı. Ve parmaklarımızı şöyle kıpır kıpır, vıgır vıgır, tıkır tıkır yaptıktan sonra saçlarımızın arasında bir krem kutusu arayacağız. Şöyle, ımm yumurta büyüklüğünde falan olması lazım. Ve biiir, ve ikiii, veee üç. İşte burada, avucumun içinde… Şimdi, krem kutusunun kapağını çevirerek açıyoruz (vurgu) ve kapağı kenara bırakıyoruz.

Benim kremim duygularıma göre her zaman başka bir renk ve başka bir kokuda. Mesela bugün kremim, sarı renk ve (kokla) salyangoz kokuyor (ıyyy)… Peki ya senin kremin ne renk? Ne kokuyor? Ya seninki? (Farklı farklı öğrencilere bu sorular sorulur.)

Şimdi, elimizi kremin içine daldırıyoruz ve bir avuç kremi aldıktan sonra kutuyu kenara bırakıp başlıyoruz sürmeye. Hazır mısınız?

Sürdükçe ellerim görünmez oldu. Ve kollarım ve öbür kolum. Siz de yapabilirsiniz. Omuzlarıma, boynuma… Ve şimdi hazırsanız yüzümüze sürüyoruz. Ve başımıza, kulaklarımıza, her yerinize sürün güzelce. Ve boynuma… Şimdi, görünmez oldum.

Hayal gücü dünyası uzay kadar büyük ve sonsuz… Ve orada kaybolma ihtimalimiz var. O yüzden, masalın içine bazen şarkılar ekliyoruz ki birbirimizi duyalım, kaybolmayalım diye. Hazır mısınız, şarkı söylemeye? Haydi, o zaman…

Portakalı soydum

Başucuma koydum

Ben bir masal uydurdum

Başlasın masal saati

O piti piti karamela sepeti

Başlasın masal saati

Tik tak tiki tiki tak

Başlasın masal saati

(Mumun yerleştirildiği fener öğrencilere gösterilir.) Elimde gördüğünüz bu kilitli kapının içinde tılsımlı bir masal gizli. Ancak bu kapıyı açabilmem için herkesin

elden ele gezdirerek bu kilitli dünyaya bir kez bakması gerekiyor. Yoksa ben bu kapıyı açamam ve masal ışığını yakamam (Masal alanının sınırlarını çizmek amacıyla dinleyicilerin, feneri elden ele gezdirmeleri sağlanır. Böylece masal çemberi oluşturulur. En son dinleyicici fenere baktıktan sonra…)

Ben çok kapıdan girip çıktım. Ve elimde bir sürü anahtar var. Her seferinde, bu anahtarların hangi kapıyı açtığını unutuyorum. Doğru anahtarı seçmek için bana kim yardımcı olabilir? (”…) Vay canına! Harika! Anahtar kapıyı açtı. Şimdi, biz masalımızı anlatırken yolumuzu aydınlatsın, bize zamanı hatırlatsın diye masal ışığımızı yakalım.

Bir varmış bir yokmuş, zamanın birinde, bir yaşlı karı koca varmış. Çocukları da yokmuş. Yalnız başlarına yaşayıp giderlermiş. Günlerden bir gün, yaşlı kadın nohut ayıklıyormuş. Kocası da tarlada çift sürüyormuş. Kadın nohutlara dalmışken, “Ah,” diye söylenmiş kendi kendine, bir kalbur dolusu çocuğumuz olsaydı da, biz de böyle yalnız kalmasaydık!”

Aaaa, kadın ne görsün, kalburdaki nohutlar birer çocuk oluvermesin mi?.. Bir tas nohutun dökülüp kıyı bucak yayıldığı gibi, çocuklar da sağa sola dağılmaya başlamışlar.Biri ekmek; biri su, öteki peynir… diye bağırıyorlarmış. Başlamışlar koro gib:

-Karnımız acıktı, ekmek isteriz, yemek isteriz! Diye mızırdanmaya.

Çocuğun biri ikisi, üçü dördü iyi de, kadıncağız bunca çocukla ne yapacağını şaşırmış. Ekmek yapmış, bir solukta bitmiş ekmekler; yemek pişirmiş, her biri bir yandan tencereye dalmış, daha sofraya konmadan bir kaşık yemek kalmamış. Bir curcuna ki sormayın!

Tam bu sırada yaşlı adam tarladan dönmüş. Ekmek istemiş, ekmek yok; yemek istemiş, yemek yok. Ortada nohut kadar çocuklar yuvarlanıp duruyor. Adam bunlar ne? Diye sormuş karısına.

Kadın:

- Çocuklarımız! Diye yanıt vermiş. Daha sonra, olanı biteni anlatmış kocasına.

-Aman, demiş, aman, ölseydim de çocuk istemeseydim; nedir bu başımıza gelenler!

-Kurtar beni bunlardan yoksa çıldıracağım!

Adam, buna bir çare bulmak zorunda olduğunu düşünmüş.İçinden de şöyle geçirmiş:

-Bunlar teknede hamur, tencerede aş bırakmazlar. Ambarları boşaltır, bize ele güne el açtırırlar..

-Olur, demiş karısına, yarından tezi yok, seni bunlardan kurtarırım ben.

Kadın ne var, ne yok, ortaya koymuş. Karınları doyan çocuklar sabaha kadar mışıl mışıl uyumuşlar. Adam ise gözünü yummamış. Gün ağarırken, çocukları bir kalbura doldurmuş, tarlaya götürmüş. Serpmiş tarlanın yüzüne.

-Nasıl olsa bunlar nohuttu, tarlayı görünce nohutluklarını anımsarlar, çocuk olduklarını unuturlar, diye geçirmiş içinden. Nitekim de öyle olmuş, tarlaya serptiği çocuklardan ses soluk çıkmamış. Adam o gün de çiftini sürmüş, azığını yemiş, gün batınca eşeğini önüne katıp evine dönmüş. Kalburu direkteki çiviye asmış. Karı koca sofraya oturmuşlar.

-Ana,ana!Benburdayım!sesiyle irkilivermişler.

Kadın dönüp:

-Neredesin, kimsin sen? Diye sormuş.

-Kalbura sıkışıp kaldım, ben oğlunuzum, Nohut oğlan; kurtarın beni buradan, nolursunuz!”

Oğlan, kalburun kasnağındaki bir yarığa sıkışıp kalmışmış. Karıkoca,

-Ne yapalım, demek bizim kısmetimizde böyle bir çocuk.. diye düşünmüşler, oğlanı kalburun yarığındankurtarmışlar. Bunasevinmişlerbile.

Ertesi gün, baba gene çifte gitmiş, ana da ev işlerine koyulmuş. İnekleri, koyunları sağmış. Ahırı temizlemiş, yoğurt yapmış…

-Nasıl olsa artık oğlumuz var, bir yoğurtlu çorba pişireyim de Nohut Oğlan öğleyin babasına götürsün. Babası da oğlunu görsün, gönensin diye geçirmiş içinden kadın. Çorbayı hemen pişirmiş,

Nohut Oğlana seslenmiş:

-Gıldır gıldır nohudum, anan kurban sana, hadi şu aşı al da babana götür. Nice zamandır, öğlenleri sıcak bir aş yemedi. Seni görsün, oğlum aş getirdi deyip gönensin.

– Olur, ana demiş hemen oğlan.

Kadın, eşeğin üstüne bir heybe atmış. Ekmekleri heybenin bir gözüne, çorbayı da öbür gözüne yerleştirmiş. Oğlanı da eşeğin kulağına oturtmuş, babasına göndermiş. Bir yandan da:

-Aman Nohut Ağa, eşeği koşturup etme, çorba dökülür! diye de uyarmış oğlanı.

Oğlan, hayatından memnun, ıslık çala çala yola koyulmuş. Yolda bir pekmezciyle karşılaşmış. Pekmezci ona doğru yaklaşınca, sesini kesip beklemiş. Taze ekmek kokusunu alan pekmezci, -Oh, taptaze ekmekle de ne iyi olur! demiş içinden,

-Ekmeği banar banar yerim demiş ve dediğini de yapmış. Tam lokmayı ağzına götürürken, Nohut Oğlan seslenmiş:

-Yavaş ol amca, ekmekleri bitirdin. Ben babama ne götüreceğim? Hiç olmazsa birazını ye, birazını da babama bırak!

Pekmezci, herhalde cin, peri sanıp korkudan, oracıkta bayılıvermiş. Nohut Oğlan pekmez küpünü de yerleştirmiş heybeye, ıslığını daha yükselterek gene yola koyulmuş.

Çalışmaktan kan ter içinde kalan babası, Nohut Oğlanın getirdiği azığı doya doya yemiş;

-Aman, insanın oğlu olması ne iyiymiş.. diye düşünmüş. Çiftçiler yemekten sonra, bir ağaca sırtını dayayıp şöyle bir kestirirler ya, adam da öyle yapmış. Nohut Oğlan da durur mu yerinde? O da öküzlerden birinin kulağına girip başlamış çift sürmeye. Bir yandan da nohut kardeşleriyle şakalaşıyormuş.

O ülkenin padişahı; zaman zaman köylü kılığına girerek topraklarında dolaşır, halkın ne yapıp ne ettiğini yakından görmek istermiş. Gene böyle bir günde, öküzlerin yalnız başlarına çift sürdüklerini görünce çok şaşırmış;

-Hah, bu da nesi? Meğer benim halkım ne yüksek uygarlıklara varmış da ben görmemişim!" diye geçirmiş içinden. Ağacın dibinde uyumakta olan adamın yanına gitmiş, onu uyandırmış.

-Nasıl oluyor bu, tarlayı kim sürüyor? diye sormuş.

-Oğlum sürüyor. Diye yanıt vermiş çiftçi.

-Şakanın sırası değil, oğul moğul görmüyorum ben.

-Öküzlere yaklaş, görürsün.

Padişah yaklaşmış öküzlerin yanına, ama bir şey görememiş. Nohut Oğlan, padişahı görünce seslenmiş:

-Buradayım, burada! Öküzün kulağının içine bak!

Padişah, önce, pekmezci gibi, neredeyse bayılacakmış. Ama halkının karşısında nasıl bayılsın da korkusunu belli etsin! Oğlan gene seslenmiş:

-Görmüyor musun, işte buradayım!

-Öküzün kulağında bir nohut kadar oğlanı gören padişah,

-Allah'ım, halkının arasında ne küçücük insanlar varmış da haberim yokmuş, diye söylenmiş. -Dur bakalım, bunda bir iş var diye geçirmiş içinden. Oğlana dönmüş.

-İyice dışarı çık da göreyim seni, demiş.
-Oğlan fırlamış çıkmış. Padişah, oğlanın babasına:

-Sat bu oğlanı bana, ne dilersen vereyim sana. Demiş.
Adam düşünmüş taşınmış; içinden:
Ne yapayım bu nohut kadar oğlanı, satayım gitsin, demiş adam:

-Sattım gitti, al götür! demiş.

Padişah, bir kese altını adamın önüne atmış. Adam ne yapacağını bilemeden, çifti çubuğu bırakmış, koşa koşa evin yolunu tutmuş. Padişah da oğlanı alıp cebine koymuş, oradan uzaklaşmış. Az gitmişler, dere tepe aşmışlar, gele gele padişahın sarayına varmışlar.

Aradan birkaç gün geçmiş. Oğlan her işi beceriyormuş. Padişah, bunu iyi bir iş sahibi yapmak istiyormuş. Bir gün, oğlana:

-Ne olmak istersin, hangi işi yapmak istersin? demiş.

-Deveci olmak isterim, demiş oğlan.

-Padişah, bu oğlan niye deveci olmak ister acaba? diye sor muş kendi kendine.

-O ki öyle istiyor, varsın deveci olsun, demiş. Birkaç gün sonra da oğlan, padişahın çayırındadevegütmeyebaşlamış.
Gel zaman git zaman, Nohut Oğlanı bir gün otların arasında uykuya dalmış. Develerden biri, Nohut Oğlanı otlarla birlikte yemiş. Akşam olmuş, oraya bakmışlar

oğlan yok, buraya bakmışlar. Oğlan yok Padişahın buyruğu üzerine, develerin kulaklarının içine bile bakmışlar.

Yok oğlu yok! Nohut Oğlan da padişahın en değerli varlığı; başlamışlar dağ taş aramaya. İzciler iz sürmüş, köpekler dağ ova dolaşmış. Yok, yok, yok!.. Dönüp saraya gelmişler. Ahırcıbaşı var gücüyle bağırıyormuş:

-Nohut Oğlan, Nohut Oğlan, neredesin?..

-Nerde olacağım, devenin karnındayım!

Deveyi koşturmuşlar, aksırıp öksürtmüşler, Nohut Oğlan çıkmamış. Sonunda, deveyi kesmeye karar vermişler. Deveyi kesmişler; gene yok. Meğer oğlan devenin ciğerinin içindeymiş. Ciğeri de yoksul bir kadına vermişler. Kadın, ciğeri almış, evine dönerken bir subaşında dinlenmek istemiş. Oğlan bir yolunu bulup ciğerin içinden çıkıvermiş. Kadın nasıl görsün Nohut Oğlanı? Oğlan oradan uzaklaşmış, iki hırsızla arkadaş olmuş. Bu hırsızlar da öyle ustaymışlar ki işlerinde. Nohut Oğlanın işlerine yarayacağını hemen anlamışlar. Gece olmuş, hırsızların görevi başlamış. Bir ağıla gelmişler. Ağılın içi kuzu dolu. Ama penceresi küçük mü küçük, kapısı girilmez mi girilmez. Hırsızlardan biri:

-Eeee, Nohut Oğlan, hadi bakalım iş sana düştü, diye geçirmiş içinden, oğlana dönmüş:

-Hadi bakalım, bücür, hırsızlarla düşüp kalkmak kolay değil, şu pencerenin aralığında gir de kuzuları bir bir ver bize demiş.

Nohut Oğlan hemen girmiş ağıla. Başlamış kuzuları vermeye. Durmadan da soruyormuş:

-Ak kuzu mu istersiniz, kara kuzu mu? Akları mı isterseniz, karaları mı?

-Kes sesini bücür Nohut! Çoban duyup gelecek şimdi! Hırsızlığın sessiz yapıldığını bilmez misin sen?

Bu sözleri hiç duymamış gibi, Nohut Oğlan soruyormuş gene:

-Akları mı, karaları mı? Akları mı, karaları mı? Çobanların uykusu kirpiklerini ucundadır derler, bu sesleri duyan çoban, yatağından fırladığı gibi ağıla gelmiş. Hırsızları yakalamış:

-Bir de çocuk vardı aranızda, o nerde? diye sormuş hırsızlara. Hırsızlar daha yanıtlamadan, Nohut Oğlan bir eski ayakkabının içinden seslenmiş:

-Buradayım, buradayım!

-Nerdesin?

-Görmüyor musun, şu ayakkabının içindeyim.

Çoban:

-Bunda bir iş var diye düşünmüş, eğilip atmış ayakkabıyı. Gerçekten, nohut kadar bir oğlan! Önce bir irkilmiş. Sonra:

-Allahın hikmeti, demek nohut kadar çocuklar da oluyor dünya yüzünde..

diye geçirmiş içinden. Nohut Oğlana:

-Senin sesini duydum da uyandım. Bu rezilleri yakalamaya yardım ettin. Benden ne dilersen onu yerine getireceğim. Dile ben den dilediğini.. demiş.

Nohut Oğlan:

-Önce şu rezilleri koy gitsinler, ben sonra söylerim dileğimi,demiş.

Çoban, hırsızları sudan gelinceye dek dövmüş,

-Bir daha gözüme görünmeyin! diyerek koymuş onları.

Hırsızlar, canlarını kurtardıklarına sevinmişler, hemen gözden kaybolmuşlar. Nohut Oğlan:

-Dileğim ne, biliyor musun, çoban amca; beni çocuklarının arasına kat, başka bir şey istemem senden.demiş; bir dileğim daha var, ama dileğimi söylemeye utanıyorum.

-Söyle, söyle!" demiş çoban, seni çocuklarımın arasına kattım bile. Dört oğlum var, iki kızım, bir nohutçuğun fazlalığı mı olur bunca çocuk arasında! İnsan, babasından utanmaz. Hadi, çekinme, söyle dileğini.

-Bir de, beni evlendir!

Çoban:

-Kolay evlendirmesi, kolay da, bu Nohut Oğlana bir Nohut Kız nasıl bulunur? diye derin derin düşünmeye başlamış. Oğlana dönmüş:

-Tamam! demiş, Seni evlendireceğim de.. Ama sana göresi nasıl bulunur?

-Arayan bulur, çoban amca. Hele sen düğün hazırlıklarına başla, ötesi kolay.

Çoban:

-Bunda bir iş var.. diye düşünmüş, ertesi gün de düğün hazırlıklarına başlanmış.

Gel zaman git zaman, düğün günü gelip çatmış. Ama ortada gelin yok. Nohut Oğlan da bir milim bile büyümemiş. Çoban:

-İşte düğün, işte dernek, Nohut Ağa! Düğünü benden, gelini senden! Haydi, davran!" demiş. Zurnanın deliğine saklanmış olan Nohut Oğlan:

-Görmüyor musun, gelin yanımda ya! diye seslenmiş.

-Çoban eğilip bakmış ki, teliyle duvağıyla bir nohut gelin! Dönmüş davulcuyla zurnacıya:

-Vurun ulan davulu, çalın zurnayı, Nohut Oğlanla Nohut Gelinin düğününde daha çok çalın. demiş. O güne dek görülmemiş güzel bir düğün yapılmış. Nohutlar evlenmişler, yıllarca da, çobanın ailesiyle birlikte mutluluk içinde yaşamışlar. Arada gözden kayboluyorlarmış, ama gene de bir delikten çıkıveriyorlarmış. Oradan hiç ayrılmamışlar, ev sahibi, tarla sahibi olmuşlar.

Masal Sonrası

Haydi bakalım çocuklar, herkes ayağa…

Tak sepeti koluna

Topla kırmızı elma

At ağzına bir lokma

Yakalanma cadıya

Bak bir varmış, bir yokmuş

Masal kapısı çokmuş

Çal kapıyı tak tak tak

Gir içeri rap rap rap

Deve cüce deve cüce her yerde

Deve cüce deve cüce her yerde

Tahta kollar yan yana

Parmakları unutma

Yaklaşma sen yalana

Burnun uzar bak sonra

NAKARAT

Altın topum zıp zıpla

Düşme sakın havuza

Yakalarsan bir kurbağa

Öp kurbağayı koy başına

NAKARAT

Gözleri koca koca

Burnu sanki bir baca

Kanma sakın sen ona

Girme kurdun karnına

NAKARAT

Pertev Naili Boratav (S.327)

Ek 5.7. Tuz Masalı

(Öğrencileri çember şeklinde oturtulur.) Merhaba çocuklar. Benim adım Selda GAZİOĞLU. Bildiğiniz gibi Türkçe öğretmeniyim. Ama aynı zamanda bir masal anlatıcısıyım. Ve birazdan size uygulayacağım masal anlatım etkinliğinden elde edilecek sonuçlar, yürütülmekte olan bir araştırmada kullanılacak.

Bugüne kadar pek çok kez öğretmenlerinizden, ailenizden ya da arkadaşlarınızdan masallar, hikâyeler dinlediniz. Bugün de sizlerle birlikte bir masal anlatımı dersi gerçekleştireceğiz. Ancak diğer anlatımlardan farklı olarak ben, masal anlatımına sizlerin de dâhil olmasını istiyorum. Yani ben masal anlatımı esnasında örneğin kapı açma sesi çıkardığımda, size işaret verdiğim sırada, sizin de benimle aynı ses tonunda kapı açma sesi çıkarmanızı; ritmik sesler çıkardığımda sizin de benimle birlikte bu ritmik seslere eşlik etmenizi istiyorum. Aynı zamanda masal esnasında size bazı sorular soracağım. Bu sorulara kendinize göre cevaplar vermenizi istiyorum. Bunlara ek olarak masalımız, şarkı ile başlayıp yine şarkı ile son bulacaktır. Yine masalın bazı bölümlerinde küçük şarkı parçaları yer alabilir. Bu masal anlatımı sonrasında masalı ne kadar dinlediğinizi ölçmek amacıyla size birtakım sorular soracağım, etkinlik kâğıtları dağıtacağım. Ben sizlerle etkileşimimi daha iyi tutabilmek için sizleri çember şeklinde oturttum. Sormak istediğiniz bir şey varsa bana sorabilirsiniz.

Şimdi, hazırsanız başlayalım…

<u>Masal Öncesi</u>

(Dikkat sürelerini uzun tutmak için beyaz pantomim eldiveni giyilir). Küçüktüm, ufacıktım. Tam 5 yaşındaydım. Ne zaman sinirlensem ya da ne zaman kızsam, üzülsem hemen giderdim, evdeki masanın altına saklanırdım ya da bazen annemin elbise dolabının içine girerdim. Bazen de yatağa yatar, yorganı başımın üzerine kadar çeker ve orda "mış, miş, muş" oyunu oynardım. Tekrar edelim mi birlikte? "Mış, miş, muş"…

Bu oyunu oynarken bazen kanatlarım varmış da gökyüzünde, bulutların arasında uçabiliyormuşum gibi hayal ederdim. Bazen de küçüldüğümü, minicik olduğumu (serçe parmak gösterilir) ve oyuncaklarımın içine girebildiğimi hayal ederdim. Bazen de görünmezmişim gibi davranırdım

Bunun için öncesinde şöyle bir kollarımızı uzatmamız gerekiyor. Uzatın bakayım kollarınızı. Ve parmaklarımızı şöyle kıpır kıpır, vıgır vıgır, tıkır tıkır yaptıktan sonra saçlarımızın arasında bir krem kutusu arayacağız. Şöyle, ımm yumurta büyüklüğünde falan olması lazım. Ve biiir, ve ikiii, veee üç. İşte burada, avucumun içinde… Şimdi, krem kutusunun kapağını çevirerek açıyoruz ve kapağı kenara bırakıyoruz.

Benim kremim duygularıma göre her zaman başka bir renk ve başka bir kokuda. Mesela bugün kremim, sarı renk ve (kokla) salyangoz kokuyor (ıyyy)… Peki ya senin kremin ne renk? Ne kokuyor? Ya seninki? (Farklı farklı öğrencilere bu sorular sorulur.)

Şimdi, elimizi kremin içine daldırıyoruz ve bir avuç kremi aldıktan sonra kutuyu kenara bırakıp başlıyoruz sürmeye. Hazır mısınız?

Sürdükçe ellerim görünmez oldu. Ve kollarım ve öbür kolum. Siz de yapabilirsiniz. Omuzlarıma, boynuma… Ve şimdi hazırsanız yüzümüze sürüyoruz. Ve başımıza, kulaklarımıza, her yerinize sürün güzelce. Ve boynuma… Şimdi, görünmez oldum.

Hayal gücü dünyası uzay kadar büyük ve sonsuz… Ve orada kaybolma ihtimalimiz var. O yüzden, masalın içine bazen şarkılar ekliyoruz ki birbirimizi duyalım, kaybolmayalım diye. Hazır mısınız, şarkı söylemeye? Haydi, o zaman…

Portakalı soydum

Başucuma koydum

Ben bir masal uydurdum

Başlasın masal saati

O piti piti karamela sepeti

Başlasın masal saati

Tik tak tiki tiki tak

Başlasın masal saati

<u>Masal Sırası</u>

(Mumun yerleştirildiği fener öğrencilere gösterilir.) Elimde gördüğünüz bu kilitli kapının içinde tılsımlı bir masal gizli. Ancak bu kapıyı açabilmem için herkesin elden ele gezdirerek bu kilitli dünyaya bir kez bakması gerekiyor. Yoksa ben bu

kapıyı açamam ve masal ışığını yakamam (Masal alanının sınırlarını çizmek amacıyla dinleyicilerin, feneri elden ele gezdirmeleri sağlanır. Böylece masal çemberi oluşturulur. En son dinleyicici fenere baktıktan sonra…)

Ben çok kapıdan girip çıktım. Ve elimde bir sürü anahtar var. Her seferinde, bu anahtarların hangi kapıyı açtığını unutuyorum. Doğru anahtarı seçmek için bana kim yardımcı olabilir? (”Kapı gıcırtısı eşliğinde fenerin kapağı açılarak…) Vay canına! Harika! Anahtar kapıyı açtı. Şimdi, biz masalımızı anlatırken yolumuzu aydınlatsın, bize zamanı hatırlatsın diye masal ışığımızı yakalım.

Bir varmış, bir yokmuş.. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, bir padişahın üç oğlu varmış. Padişah, aklı oldukça kıt bir adammış. Yaşına, padişahlığına yakışmayan hareketler yapar, herkesi kendine güldürürmüş. Devlet işleriyle hiç uğraşmazmış. Vaktini hep ava gitmekle, eğlenceler tertiplemekle geçirirmiş.

Günlerden bir gün, üç oğlunu da yanına çağırmış, onlara:

- Söyleyin bakayım, diye sormuş, beni ne kadar seviyorsunuz?

Babalarının böyle tuhaf hallerine alışık olan şehzadeler, onun bu sorusunu hiç yadırgamamışlar. Fakat onun sorduğu bir şeye karşılık verilmediği zaman da ne kadar kızdığını bilirlermiş. Önce en büyük şehzade cevap vererek:

- Babacığım, demiş, sizi altın kadar, elmas kadar, pırlanta kadar seviyorum.

Büyük oğlunun bu cevabı padişahın pek hoşuna gitmiş. Kahkahalarla güldükten sonra, ortanca oğluna bakmış:

- Ya sen beni ne kadar seviyorsun bakayım, diye sormuş. O da:

- Babacığım, demiş, ben sizi bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum.

Ortanca oğlunun cevabı da padişahın hoşuna gitmiş. Gene kahkahalarla gülmüş. Sonra en küçük şehzadeye dönerek:

- Söyle benim küçük oğlum, demiş, ya sen beni ne kadar seviyorsun bakayım?

Küçük oğlan, birdenbire cevap verememiş. Biraz yutkunduktan sonra:

- Babacığım, demiş, ben sizi tuz kadar seviyorum.

Küçük şehzadenin bu beklenmedik cevabı karşısında, ağabeyleri, kendilerini tutamayıp gülmüşler. Padişahın da suratı birden asılmış. Kaşlarını çatarak:

- Ne dedin, ne dedin, diye bağırmış. Beni tuz kadar seviyorsun ha? Seni utanmaz, hain evlat seni. Dünyada tuzdan daha kıymetli bir şey bulamadın mı?!

Sonra, hiddetle, yanındaki küçük bir sedef sandıktan iki kese altın çıkarmış. Birini büyük oğluna, ötekini de ortanca oğluna atmış. Onlara, eliyle dışarı çıkmalarını işaret etmiş. Her iki oğlu da âdeta yerleri öpüp geri geri giderlerken, padişah ellerini çırpmış. İçeri bir Arap girince:

- Çabuk bana cellâtları çağırın! Diye bağırmış.

Arap uşak hemen dışarıya çıkmış. Kısa bir zaman sonra, iri boylu, yarı çıplak bir halde, korkunç iki Arap cellâtla içeri girmiş.

Padişah, küçük oğlunu göstererek:

- Çabuk bunu alın! Kafasını uçurun! Diye bağırmış. Eğer emrimi yerine getirmezseniz, ikinizi de parça parça doğratırım..

Herkes gibi sarayda küçük şehzadeyi cellâtlar da pek çok severlermiş. Padişahın bu emri üzerine, onu tutup sürükleyerek dışarıya çıkarmışlar. Hemen iki at hazırlatmışlar. Birisi küçük şehzadeyi yanına almış. Atları dağlara doğru sürüp gitmişler.

Saraydan oldukça uzak bir yerde, bir dağ başında durmuşlar.

Küçük şehzade pek üzüntülü imiş… Dokunsalar nerede ise ağlayacakmış. Cellâtlar onun bu hâline acımışlar. Bir tanesi:

- Şehzadem, demiş, biz sana kıyamayacağız. Ama padişahımızın emrini sen de kulaklarınla duydun. Bari gömleğini çıkarıp bize ver de, bir tavşan yakalayıp onun kanına bulayalım.. "İşte şehzadeyi kestik" diye kanlı gömleği götürüp babanıza verelim. Sen de buralardan uzaklaş, bir daha memlekete dönme!

Şehzade, cellâtların bu teklifine sevinmiş. Hemen soyunup gömleğini onlara vermiş. Hayatını bağışladıkları için her ikisine de teşekkür etmiş. Atın birini de onlardan alarak uzaklaşmış, gözden kaybolmuş.

Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, altı ay bir güz gitmiş.. Nihayet bir memlekete varmış. O kadar yorgunmuş ki, neredeyse, attan inerek yere uzanıp uyuyacakmış.

Şehre girerken, yol kenarındaki ilk evin kapısını çalmış. Kapıyı ihtiyar bir kadın açmış. Ona, şehzade olduğunu bildirmemiş, dünyada kimsesi bulanmadığını, bu memleketin de yabancısı olduğunu söyleyerek kendisini evlatlığa kabul etmesini rica etmiş. Zaten ihtiyar kadının da hiç kimsesi yokmuş. Zahmet çekmeden yetişmiş bir çocuk sahibi oldum diye sevinerek şehzadeyi evlatlığa kabul etmiş.

İhtiyar kadın, şehzadenin önüne yiyecek koymuş. Karnını doyuran şehzade, gidip çeşmede elini, yüzünü, ayaklarını güzelce yıkamış. Sonra atının da karnını doyurmuş. Bu işler bitince, kadının yaptığı yatağa kendini atarak derin bir uykuya dalmış.

Ertesi sabah uyandığı zaman, şehzade, pencereden halkın akın hâlinde bir tarafa doğru gittiğini görmüş, ihtiyar kadına:

- Anacığım demiş, herkes böyle nereye gidiyor? Bayram filan mı var?

İhtiyar kadın:

- Bayram değil ama oğlum, demiş, ondan daha önemli bir şey var. Bugün talih kuşunu uçuracaklar, padişahımızı seçecekler..

Bu sefer şehzade:

- Ne olur anacığım, demiş, beni de götür. Hiç olmazsa seyrederiz.

İhtiyar kadın evlatlığını kıramamış. Kalkıp giyinerek sokağa çıkmışlar. Halkla beraber büyük meydana gitmişler.

Herkes toplandıktan sonra, talih kuşunu uçurmuşlar. Talih kuşu, kalabalığın üzerinde dolaşmaya başlamış. Kimisi, “acaba bana mı konacak?” diye heyecan geçiriyor, kimisi de, “benim başıma konsun” diye ayaklarının ucuna basarak boyunu yükseltiyormuş.

Ne ise kuş, döne dolaşa gelip bizim küçük şehzadenin başına konmamış mı?

Buna hiç kimse razı olmamış. Her kafadan bir laf çıkıyor, kimisi de:

- O yabancı, padişah olamaz, diye bağırıyorlarmış. Çaresiz seçimi bozmuşlar.

Ertesi sabah tekrar toplanmaya karar vermişler.

Ertesi gün herkes gene meydanda toplanmış. Bu sefer de bir yanlışlık olur da, halkı kızdırırım diye, küçük şehzade, gidip yol kenarındaki mezarlıkta, bir taşın yanında oturmuş.

Talih kuşunu uçurmuşlar. Halk heyecandan kırılıyormuş. Ama kimsede de ses seda yokmuş. Gözler hep havada kuşun uçuşunu dikkatle takip ediyormuş.

Talih kuşu, döne dolaşa gidip bu sefer de mezarlık kenarında oturan şehzadenin başına konmamış mı?

Halk gene kıyameti koparmış. Bir taraftan da:

- Olmadı, olmadı. Allah'ın şartı üçtür, diye bağıranlar olmuş. Çaresiz bu seçimi de bozmuşlar. Yeniden toplanmaya karar vermişler.

Ertesi sabah, halk meydanda çok erkenden toplanmış. Şehzade ile ihtiyar kadın evlerinden henüz çıkmış, meydana doğru gelirlerken, talih kuşu uçurulmuş.

Kuş gene kalabalığın üzerinde birkaç defa dönmüş. Sonra oradan hızla uzaklaşarak, gidip meydana doğru yeni gelmekte olan şehzadenin başına üçüncü defa konmuş. Bu sefer hiç kimse itiraz edememiş. Bizim küçük şehzade de padişah olarak o memleketin idaresini eline almış. Akıllı çocuk olduğu için, kısa zamanda halka kendini sevdirmiş. Birçok işler yapmış. Memleketi gül gibi idare etmeye başlamış.

Aradan yıllar geçmiş. Genç padişah, kendisini bildirmeden, babasına bir mektup göndererek, memleketine davet etmiş. Babası, komşu bir memleket padişahından gelen daveti kabul etmiş. Gezip eğlenmeye bayıldığı için, bir tabur askerle birlikte hemen gelmiş.

Genç padişah, çok güzel yemekler hazırlatmış. Fakat hiç birine tuz koydurmamış.

Genç padişah bıyık ve sakal bıraktığı için, ilk karşılaştıkları zaman babasının tanımadığını hissedince, pek sevinmiş.

Ne ise, akşam yemeğini yemişler. Misafir padişah yemekleri çok beğenmiş ama tuzsuz oluşuna hayret etmiş. İçine baygınlıklar geldiği halde, hiçbir şey söylememiş.

Ertesi gün, askerlerini dolaşmış. Hatırlarını sormuş. Onlar da yemeklerin tuzsuz oluşundan şikâyet etmişler.

O gün öğle yemeğini yerlerken, misafir padişah:

- Kuzum, sizin memlekette tuz bulunmaz mı, diye sormuş. Genç padişah, gülerek:

- Vardır padişahım, diye cevap vermiş. Hem o kadar çoktur ki, bütün dünyaya tuz buradan gider.

Bu cevaba büsbütün şaşıran padişah:

- İyi ama, demiş. Bütün yemekleriniz tuzsuz. Sebebi nedir?

Genç padişah bu sefer:

- Sizin tuzu hiç sevmediğinizi, yemeklerinize koydurmadığınızı söylediler de, demiş. Onun için koydurmadım.

Padişah, derhal atılmış:

- Katiyen efendim, demiş, yanlış söylemişler. Tuzsuz hayat mı olurmuş? Ben tuzu çok severim.

O zaman, genç padişah, gülerek:

- Ama, demiş. Küçük oğlunuz size: "Ben seni tuz kadar severim" dediği zaman, onu cellâtlara teslim etmiştiniz?

Bu söz üzerine, padişah, kendine gelmiş. Karşısındaki genç padişaha dikkatle bakınca, oğlunu tanımış. Arkasından da gözlerinden iki damla yaş yuvarlanmaya başlamış.

Baba, oğul hemen kucaklaşmışlar. Sevinçleri görülecek şeymiş.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine..

İnanmıyorum, görünmezlik kremimim etkisi geçmeye başladı. Sizi de görüyorum artık. Sanırım, masal süremizin sonuna geldik ve ışığımızı söndürme vakti geldi. Haydi, hep birlikte söndürelim ışığı.

Masal Sonrası

Haydi bakalım çocuklar, herkes ayağa…

Tak sepeti koluna

Topla kırmızı elma

At ağzına bir lokma

Yakalanma cadıya

Bak bir varmış, bir yokmuş

Masal kapısı çokmuş

Çal kapıyı tak tak tak

Gir içeri rap rap rap

Deve cüce deve cüce her yerde

Deve cüce deve cüce her yerde

]Tahta kollar yan yana

Parmakları unutma

Yaklaşma sen yalana

Burnun uzar bak sonra

NAKARAT

Altın topum zıp zıpla

Düşme sakın havuza

Yakalarsan bir kurbağa

Öp kurbağayı koy başına

NAKARAT

Gözleri koca koca

Burnu sanki bir baca

Kanma sakın sen ona

Girme kurdun karnına

NAKARAT

(Tezel, 2014, s.393).

Ek 5.8. Yer Altı Diyarının Kartalı Masalı

(Öğrencileri çember şeklinde oturtulur.) Merhaba çocuklar. Benim adım Selda GAZİOĞLU. Bildiğiniz gibi Türkçe öğretmeniyim. Ama aynı zamanda bir masal anlatıcısıyım. Ve birazdan size uygulayacağım masal anlatım etkinliğinden elde edilecek sonuçlar, yürütülmekte olan bir araştırmada kullanılacak.

Bugüne kadar pek çok kez öğretmenlerinizden, ailenizden ya da arkadaşlarınızdan masallar, hikâyeler dinlediniz. Bugün de sizlerle birlikte bir masal anlatımı dersi gerçekleştireceğiz. Ancak diğer anlatımlardan farklı olarak ben, masal anlatımına sizlerin de dâhil olmasını istiyorum. Yani ben masal anlatımı esnasında örneğin kapı açma sesi çıkardığımda, size işaret verdiğim sırada, sizin de benimle aynı ses tonunda kapı açma sesi çıkarmanızı; ritmik sesler çıkardığımda sizin de benimle birlikte bu ritmik seslere eşlik etmenizi istiyorum. Aynı zamanda masal esnasında size bazı sorular soracağım. Bu sorulara kendinize göre cevaplar vermenizi istiyorum. Bunlara ek olarak masalımız, şarkı ile başlayıp yine şarkı ile son bulacaktır. Yine masalın bazı bölümlerinde küçük şarkı parçaları yer alabilir. Bu masal anlatımı sonrasında masalı ne kadar dinlediğinizi ölçmek amacıyla size birtakım sorular soracağım, etkinlik kâğıtları dağıtacağım. Ben sizlerle etkileşimimi daha iyi tutabilmek için sizleri çember şeklinde oturttum. Sormak istediğiniz bir şey varsa bana sorabilirsiniz.

Şimdi, hazırsanız başlayalım…

<u>Masal Öncesi</u>

(Dikkat sürelerini uzun tutmak için beyaz pantomim eldiveni giyilir). Küçüktüm, ufacıktım. Tam 5 yaşındaydım. Ne zaman sinirlensem ya da ne zaman kızsam, üzülsem hemen giderdim, evdeki masanın altına saklanırdım ya da bazen annemin elbise dolabının içine girerdim. Bazen de yatağa yatar, yorganı başımın üzerine kadar çeker ve orda "mış, miş, muş" oyunu oynardım. Tekrar edelim mi birlikte? "Mış, miş, muş"…

Bu oyunu oynarken bazen kanatlarım varmış da gökyüzünde, bulutların arasında uçabiliyormuşum gibi hayal ederdim. Bazen de küçüldüğümü, minicik olduğumu (serçe parmak gösterilir) ve oyuncaklarımın içine girebildiğimi hayal ederdim. Bazen de görünmezmişim gibi davranırdım.

Bunun için öncesinde şöyle bir kollarımızı uzatmamız gerekiyor. Uzatın bakayım kollarınızı. Ve parmaklarımızı şöyle kıpır kıpır, vıgır vıgır, tıkır tıkır yaptıktan sonra saçlarımızın arasında bir krem kutusu arayacağız. Şöyle, ımm yumurta büyüklüğünde falan olması lazım. Ve biiir, ve ikiii, veee üç. İşte burada, avucumun içinde… Şimdi, krem kutusunun kapağını çevirerek açıyoruz (vurgu) ve kapağı kenara bırakıyoruz.

Benim kremim duygularıma göre her zaman başka bir renk ve başka bir kokuda. Mesela bugün kremim, sarı renk ve (kokla) salyangoz kokuyor (ıyyy)… Peki ya senin kremin ne renk? Ne kokuyor? Ya seninki?

Şimdi, elimizi kremin içine daldırıyoruz ve bir avuç kremi aldıktan sonra kutuyu kenara bırakıp başlıyoruz sürmeye. Hazır mısınız?

Sürdükçe ellerim görünmez oldu. Ve kollarım ve öbür kolum. Siz de yapabilirsiniz. Omuzlarıma, boynuma… Ve şimdi hazırsanız yüzümüze sürüyoruz. Ve başımıza, kulaklarımıza, her yerinize sürün güzelce. Ve boynuma… Şimdi, görünmez oldum.

Hayal gücü dünyası uzay kadar büyük ve sonsuz… Ve orada kaybolma ihtimalimiz var. O yüzden, masalın içine bazen şarkılar ekliyoruz ki birbirimizi duyalım, kaybolmayalım diye. Hazır mısınız, şarkı söylemeye? Haydi, o zaman…

Portakalı soydum

Başucuma koydum

Ben bir masal uydurdum

Başlasın masal saati

O piti piti karamela sepeti

Başlasın masal saati

Tik tak tiki tiki tak

Başlasın masal saati

<u>Masal Sırası</u>

(Mumun yerleştirildiği fener öğrencilere gösterilir.) Elimde gördüğünüz bu kilitli kapının içinde tılsımlı bir masal gizli. Ancak bu kapıyı açabilmem için herkesin elden ele gezdirerek bu kilitli dünyaya bir kez bakması gerekiyor. Yoksa ben bu kapıyı açamam ve masal ışığını yakamam (Masal alanının sınırlarını çizmek

amacıyla dinleyicilerin, feneri elden ele gezdirmeleri sağlanır. Böylece masal çemberi oluşturulur. En son dinleyicici fenere baktıktan sonra…)

Ben çok kapıdan girip çıktım. Ve elimde bir sürü anahtar var. Her seferinde, bu anahtarların hangi kapıyı açtığını unutuyorum. Doğru anahtarı seçmek için bana kim yardımcı olabilir? (”…) Vay canına! Harika! Anahtar kapıyı açtı. Şimdi, biz masalımızı anlatırken yolumuzu aydınlatsın, bize zamanı hatırlatsın diye masal ışığımızı yakalım.

Bir varmış, bir yokmuş. Üçkardeş varmış, bir de babaları varmış. Bu üç oğlanın babaları hastalanmış, bir türlü iyi olmazmış, Büyük oğlan gelmiş demiş ki:

-Baba, neden gün günden zayıflıyorsun?

-Oğlum, hastayım. demiş, ama hastalığının sebebini dememiş ona. Ortanca oğlan varmış, ona da dememiş fazla bir şey.

-İşte, hastayım. demiş, o kadar. En sonunda küçük oğlan varmış babasının yanına:

-Baba, demiş, niye zayıflıyorsun böyle gün günden?

-Aman bire oğlum, demiş adam, deyiversem derdime derman mı olacaksın?

-Baba, belki derman olurum.

-Eyi, deyivereyim. Bir yerde bir Uyuz-Padişahı vardı. Benim de üç tane Hazeran Bülbüllerim vardı. Uyuz-Padişahı benim bu bülbüllerimi aldı gitti. O günden beri hastayım. Hazeran Bülbüllerimi ele geçirsem iyileşirim. Küçük oğlan iki kardeşine babalarının derdini anlatmış. Üçkardeş:

-Babamızın derdini öğrendik, devasını da buluruz demişler. Binmişler atlarına, yola çıkmışlar. Gitmişler, gitmişler, üç yol ayrımı bir yere varmışlar. Yolun birinde bir taş dikili: “Bu yola giden gelir” yazılı imiş; ikinci yolda: “Bu yola giden ya gelir, ya gelmez” yazılı bir taş, üçüncü yoldaki taşta da: “Bu yola giden gelmez” yazılı imiş. Küçük oğlan demiş ki büyük kardeşine:

-Sen o gelir yola git.

Ortanca kardeşine:

-Sen de ya gelir ya gelmez yola git demiş. Kendisi de Giden gelmez yola da ben gideceğim demiş, almış başını gitmiş.. Gide gide, küçük oğlan, epey uzak bir yere varmış.. Bir çayırlığa gelmiş, inmiş atından. Bir kazık çakıp atını bağlamış. Kendi de

yatmış, uyumuş… Uykusunda kulağına bir gürültü, bir hışıltı değmiş. Uyanmış, bakmış ki bir Ejderha geliyor, koca bir Ejderha. Oğlan kalkmış, buna bir gürz atmış, öldürmüş. Ata binmiş, yolu tutturmuş, gene. Gide gide bir konağa ulaşmış. Konağa çıkmış bu oğlan, bakmış ki bir odada güzel bir kız. Kız buna demiş ki :

-Aman kardeşim, sen nasıl geldin buralara? Şimdi, yılanlar padişahı Şahmeran nerdeyse gelir, burası onun sarayı gelir, seni burada öldürür.

-Korkma, diye cevap vermiş oğlan, korkma, bir şey olmaz.

-Senin adın ne?

-Gülperi benim adım.

-Sen bana gelir misin?

-Gelirim ama Ejderha beni öldürür.

-Ben onu öldürdüm. Şimdi ben gidiyorum. İşimi bitirip döndüğümde seni alırım. Kız da:

-Peki demiş.

Kalkmış oğlan, atına binmiş, gene yola düşmüş. Gitmiş, gitmiş, gene bir konağa varmış… Orası da o kızın ortanca bacısı Gülizar'ın konağıymış. O kızla da görüşmüş oğlan.

-Seni dönünce alırım demiş. Yoluna devam etmiş. Bir konağa daha varmış oğlan. Burası da en küçük bacının, Gülbahar'ın konağı imiş. Ona da:

-Seni dönünce alırım demiş, düşüyor gene yola.. Gide gide bir yere varmış, bakıyor ki yolun üstünde bir koca herif oturmuş, bu koca herif bir yumak ipliği bir zaman söküyor, söküyor.. Sonra da sarıyor bir zaman. Oğlan buna şaşıyor, soruyor!

-Emmi, ne sökeliyorsun, ne sarıyorsun bu yumağı?

-Oğlum, ırağı yakın ediyorum, sara sara; yakını da ırak ediyorum sökeledikçe.

-Emmi, buralarda bir Uyuz-Padişahı varmış. Onun yeri neresidir?

-Oğlum onun sarayı çok uzak yerdedir, ama ben yumağı sarıp, ırağı yakın ederim. Bu Uyuz-Padişahının kırk gün süren bir uyuz uykusu vardır. O da, bütün memleketi de bu uyuz uykusuna yattılar, bugün. Şimdi varsan, arslanlar, kaplanlar, candarmalar,

askerler, hepsi uykudadır; köpekler ağızlarını açmış, candarmalar silahlarını dayamış, hepsi uyur. Hiç korkma. Kırk gün uyanmazlar. Doğru gir saraya, hiç çekinme.

Oğlan koca adamın bu sözlerini duyduktan sonra artık durmayıp gitmiş, koca adamın sayesinde, az bir zamanda Uyuz-Padişahının memleketine ulaşmış. Varıyor oraya, atını bağlıyor. Sarayın bahçesinden içeri giriyor ki, arslanlar, kaplanlar, köpekler, askerler hepsi yatmışlar, kaskatı kurumuş gibi, uyuyorlar ama gözleri açık, bakışıp duruyorlar. Oğlan onların önünden geçip doğru saraya giriyor. Orda da herkes derin uykuda, gözleri açık. Bir odaya giriyor, Uyuz-Padişahı yatıyor, Bülbüller başucunda ötüşüp duruyor, üçü de. Bülbülleri alıyor oğlan, çıkıp gidecek… Biraz gidince diyor ki kendi kendine :

-Bu Uyuz-Padişahı dedikleri nasıl adam? Yüzünü açıp da bir bakmadım. Geri dönüp tahtın yanına varıyor, Padişahın yüzünü açıyor, bakıyor ki bir kız, güzel, nur gibi bir kız. Başlıyor oğlan bunun yakasının iliklerini çözmeye. Kız gene uyanmıyor. Şehzade kızın yüzünü gene örtüp koyup gidiyor, bülbüllerle.. Varıyor oğlan, Uyuz-Padişahının memleketine gelirken yolda rastladığı üç kız kardeşe, ilkin küçüğünü, sonra ortancasını, sonra da en büyüğünü, sırasıyla saraylarından alıyor.

Üç kız, atlarına binip oğlana katılıyorlar, bunun iki kardeşinin ayrıldıkları yol ayrımına geliyorlar. Kardeşler de dönmüşler, orda küçüklerini beklerlermiş, öyle kararlaştırmışlar.. Küçük oğlan büyük kızı büyük kardeşine, ortancayı ortanca kardeşine veriyor, küçük kızı da kendisi alıyor. Gene yola koyuluyorlar.. Giderken, giderken bir kuyuya varıyorlar. Susamışlar. Büyük kardeş diyor ki:

-Ben ineyim de su çıkarayım. İp bağlayıp sarkıtıyorlar büyük kardeşi; azıcık inince aşağıya doğru:

-Yandım diye bağırmaya başlıyor; çekip çıkarıyorlar onu. Bu sefer ortanca kardeş ineyim diyor; o da azıcık inince yandım. diye feryat ediyor onu da çıkarıyorlar. Küçük kardeş diyor ki:

-Ben yandım da desem, ne desem, aldırış etmeyin, salıverin ipi aşağı ta sonuna kadar. Oğlan kuyuya ineceği zaman küçük kız

-Gitme, çıkamazsın sonra tekrar dünya yüzüne diye çok yalvarıyorsa da oğlan:

-İneceğim diye tutturuyor. O zaman küçük kız diyor ki:

-Sen kuyunun dibine varınca iki koç gelir, biri ak, biri kara. Şöyle senin etrafında fırlanıp dönerler. Ne yapıp yapıp ak koçu yakalayıp onun sırtına binmeye bak. Ak koça binersen ak dünyaya gidersin, kara koça binersen kara dünyaya gidersin.' Neyse oğlan sıcağa dayanıp kuyunun dibine kadar iniyor. Karşısına bir kara koç ile bir ak koç çıkıyor, etrafında fır fır dönüyorlar bu koçlar. Ak koça bineyim derken oğlan, nasıl olduysa kara koçun sırtında buluyor kendini. Koç bunu indiriyor kara dünyaya. Öte yanda kardeşleri üç kızı almışlar, memleketlerine dönmüşler, küçük oğlan Kara Dünyaya inerken. Küçük oğlan giderken giderken bir kocakarının evine varıyor.

-Ana, diyor, bana bir su ver. Kocakarı da buna bir su veriyor, kıpkırmızı kan..

-Neden kan bu su?

-Ay oğlum, suyun gözünde bir Dev var. O Deve günde bir kız eletiriz. Dev kızı yerken biz de bir damla su alırız. Suyun kanlı oluşu, bundan. Bugün de Padişahın kızını götürecez, onu yiyecek. Başka da kız kalmadı.

-Nerde bu Dev? Bana göster ana.

-Hay oğlum, o Dev çok adam yedi, seni de yer.

-Göster, göster.

Kadıncağız bakıyor ki oğlan bu işten dönecek değil, uzaktan gösteriyor Devin olduğu yeri. Oğlan kızı Deve götürenleri görüyor. Kızdan evvel varıyor, Devi vurup, öldürüyor. Ama kız oraya varıp da oğlanın yiğitliğini görünce parmaklarını Devin kanına banıp oğlanın arkasına basmış, bırakıp gitmeden. Öteden ahali akın akın gelmiş, su daha ala kanlı iken, kaplarını doldururlarmış.. Oğlan geliyor kocakarıya, su istiyor gene. Kocakarı kanlı kanlı getiriyor suyu, veriyor oğlana.

-Ana, diyor oğlan, bu su içilmez. Git de dup duru, ap ak su getir. Ötede Padişah kızı babasının sarayına varıyor, olanı biteni anlatıyorlar padişaha. O da tellal çağırtıyor ki:

-Bu Devi kim öldürdüyse kendini bildirsin. Devi kim öldürdüyse kızımı ona vereceğim.

O geliyor, diyor 'ben öldürdüm,' o diyor 'ben öldürdüm.' Bu işin içinden bir türlü çıkamıyorlar, Devi öldüreni bulamıyorlar. Kız diyor ki:

-Öldüren adamı ben bilirim. Hep soyunsunlar, sarayın önünden geçsinler, memlekette ne kadar delikanlı erkek varsa.. Bütün erkekler soyunup kızın önünden geçiyorlar. Kız, Devi öldüren oğlanın sırtındaki damgayı görüp tanıyor:

-İşte bu vurdu Devi diyor. Padişah oğlanı çağırıyor:

-Kızımı sana vereceğim diyor. Oğlan:

Padişahım, beni Kara-Dünyadan Ak-Dünyaya çıkart, başka bir şey istemem diye karşılık veriyor.

-Oğlum, falan yerde bir Kartal var. Git bak, o Kartal orda duruyorsa bu dileğini ondan iste. Seni Ak-Dünya'ya çıkarırsa o çıkarır. Kartalın olduğu yere gidiyor bu oğlan. Bakıyor ki bir koca ağaca bir şey sarılmış; yaklaşınca görüyor ki, bu koca bir yılan. Yılanı oğlan gürzü ile vurup öldürüyor. Kendi de o ağacın dibinde, gölgeye yatıyor. Kartalın cücükleri de o ağacın başındaymış. Bir zaman sonra Kartal geliyor. Hemen oğlanı parçalayacak oluyor. Cücükler çığrışıyorlar:

-Elleme ana. Bak şu yılana. Yılan yiyecekti bizi, o adam kurtardı. Bunu duyunca Kartal kanatlarını geriyor oğlanın üstüne, gölge tutuyor, ta oğlan uyanıncaya kadar. Uyanıp da koca Kartalı görünce oğlan korkuyor. Kartal:

-Korkma oğlan, diyor. Sen benim yavrularımı kurtardın. İste benden dilediğini.

-Beni Kara-Dünyadan Ak-Dünyaya çıkar, başka bir şey dilemem.

-Oğlum, pek halim yok, kocaldım gayri, ama senin dileğini yapmak borç oldu. Çıkarayım seni Ak-Dünyaya. Şimdi sen bana kırk camızın eti ile kırk camızın gönünden tuluma su doldurup getireceksin. Gidiyor oğlan, bunları getiriyor. Kartalın kanatlarının üstüne koyuyor, iki taraflı. Ortasına oğlanı bindiriyor Kartal :

-Ben lak dedikçe et ver, luk dedikçe su diyor. Bunlar Ak-Dünyaya çıkmaya başlıyorlar. Kartalın her lak diyişinde et, luk diyişinde su vere vere, gidiyorlar, gidiyorlar.. Artık Ak-Dünyaya varmak için azıcık bir yer kalmış. Kartal lak diyor, et yok, tükenmiş.. Oğlan hemen bacağından, şurasından şöyle bir kocaman parça kesiyor, veriyor Kartalın ağzına. Az sonra Kartal çıkarıyor oğlanı bir delikten Ak-Dünyanın yüzüne.

Oğlana diyor ki:

-Haydi, in sırtımdan, yürü git gayrı. Oğlan iniyor, ama, olduğu yerde duruyor, yürümek istemiyor. Kartala :

-Sen git, ben sonra giderim diyor. Kartal:

-Oğlan, yürü diye üsteleyince, artık çaresiz kalıyor oğlan, biraz yürüyor, topallaya topallaya. O zaman Kartal dilinin altından oğlanın etini çıkarıp oğlana veriyor, bacağının kesik yerine yapıştırıyor, oğlan eskisi gibi güzel yürüyünce, Kartal:

-Haydi oğlum, uğurlar olsun diyip ayrılıyor.

Oğlan da kurtuluyor Kara-Dünyadan, Sen de kurtuldun, ben de kurtuldum..

Masal Sonrası

Haydi bakalım çocuklar, herkes ayağa…

Tak sepeti koluna

Topla kırmızı elma

At ağzına bir lokma

Yakalanma cadıya

Bak bir varmış, bir yokmuş

Masal kapısı çokmuş

Çal kapıyı tak tak tak

Gir içeri rap rap rap

Deve cüce deve cüce her yerde

Deve cüce deve cüce her yerde

]Tahta kollar yan yana

Parmakları unutma

Yaklaşma sen yalana

Burnun uzar bak sonra

NAKARAT

Altın topum zıp zıpla

Düşme sakın havuza

Yakalarsan bir kurbağa

Öp kurbağayı koy başına

NAKARAT

Gözleri koca koca

Burnu sanki bir baca

Kanma sakın sen ona

Girme kurdun karnına

NAKARAT

Pertev Naili Boratav 116-125

Ek 6. Gözlemci Değerlendirme Formu

ÇOKLU DUYUSAL ÖĞRENME MODELLİ MASAL ANLATICILIĞI ETKİNLİKLERİ DEĞERLENDİRME GÖZLEM FORMU

(..... MASALI)

Sayın Gözlemci, bağlantıları sizinle paylaşılan **Çoklu Duyusal Öğrenme Modelli Masal Anlatıcılığı** etkinlikleri, dinleme becerisinin geliştirilmesi ve dinlemeye karşı olumlu tutum oluşturulması amacıyla 5. Sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Masal öncesi/sırası/sonrası uygulanan etkinliklerle, dinleme becerisinin geliştirilmesi ve öğrencilerin dinlemeye karşı olumlu tutum oluşturmaları hedeflenmektedir. Aşağıdaki başlıkları "öğrenci-etkinlik-veli" etkenlerini göz önününde bulundurarak, **Dinleme Stratejileri** eksenli değerlendirmenizi rica ederim.

Mustafa GAZİOĞLU

Gözlemci ve Etkinlik Bilgileri	
Anlatılan Masalın Adı:	
Gözlemcinin Adı-Soyadı:	
Etkinlik Süresi:	
Etkinliğe Katılan Dinleyici Sayısı:	
Etkinliğe Katılan Veli Sayısı:	
Etkinlikte Hangi Duyulara Yoğunluk Verildiği:	

Çoklu Duyusal Öğrenme Modelli Masal Anlatımı Etkinliğinde dinleyicilere anlatılan**.....** adlı masalın anlatımında gözlemci olarak dikkatimi çeken hususlar aşağıda belirtilmiştir.

A) Masal Öncesi (Dinleme Öncesi) Etkinliklere Yönelik Gözlemlerim				
		Hiç Gözlemlemedim	**Kısmen Gözlemledim**	**Çoğunlukla Gözlemledim**
Hazırlık Yapma	Dinleyiciler konu hakkında bilgi toplamışlar.			
	Konu ile ilgili başka kaynakları araştırmışlar.			
	Dinleme sırasında kullanacakları materyallerle ilgili hazırlık yapmışlar.			
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları (Görseller, hayatla ilişkilendirme, tat-koku vb.) masalın konusunu zihinde canlandırılmasına yardımcı olmaktadır.			
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları masal konusunun ana hatlarını belirlemeye yönelik etkinlikler içermektedir.			
Önceki Bilgileri Kullanma	Masalın konusu hakkında öğrencilerin neleri bilip bilmediği gözden geçirilmiştir.			
	Anlatıcı masalla gerçek yaşam arasında bağlar kurmaktadır.			
Dinleme Öncesi Sorular Oluşturma	Anlatıcı masalla ilgili, öğrencilerde merak duygusu oluşturmuştur.			
	Anlatıcı öğrencilere masalla ilgili ön soruları sormuştur.			
Tahminde Bulunma Anahtar Kelime Çalışması	Masal öncesi hazırlık çalışmaları masalın konusu ve ana düşüncesi hakkında öğrencilerin tahminde bulunmasına olanak sağlamaktadır.			
	Masal öncesi görseller ve kavramlar öğrencinin yeni bilgi ve kavramlara ilgisini çekebilecek niteliktedir.			
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları masal konusunun ana hatlarını belirlemeye yönelik etkinlikler içermektedir.			
	Masal öncesi hazırlık çalışmaları öğrencilerin daha dikkatli dinlemesini sağladığı gözlemlenmiştir.			
Amaç	Masal öncesi hazırlık çalışmalarında öğrencinin masalı niçin dinlemesi gerektiği konusunda öğrenciye gerekli			

Belirleme	bilgiler verildiği gözlemlenmiştir.			
	Masal öncesi görseller ve kavramlar öğrencinin masala odaklanmasını sağlamaktadır.			
	Öğrencilerin dinlediği metnin türünü(Masal) kavradıkları gözlemlenmiştir.			
Yöntem Belirleme	Masal dinlemeye başlamadan önce dinleme yöntemleri (katılımlı/katılımsız/not alarak/empatik/yaratıcı/ seçici/eleştirel) belirlendiği gözlemlenmiştir.			
B.Masal Anlatım Sırasında (Dinleme Sırası) Etkinliklere Yönelik Gözlemlerim				
Not Alma	Anlatım sırasında öğrencilerin not alma tekniklerinden (Taslak Çıkarma/Akıl Haritası/Akıcı Notlar/Cümle Yöntemi) yararlandığı gözlemlenmektedir.			
	Öğrenciler dinlerken nasıl not almaları gerektiği konusunda bilgilendirilmiştir.			
Soru-Cevap	Anlatım sırasında masal durdurulup metinle ilgili sorular sorulmaktadır.			
	Öğrencilerin ilgisini diri tutmak için öğrencilerin birbirlerine soru sormaları teşvik edilmektedir.			
Vurgu ve Tonlama	Anlatım sırasında öğrencilerin vurgu ve tonlamalara dikkat ederek masalla ilgili farklı anlamlar çıkarabildikleri gözlemlenmiştir.			
Empati Kurma	Öğrencilerin dinledikleri masalın içeriğinde geçen olay, durum ya da şahıslarla ilgili duygudaşlık kurdukları gözlemlenmiştir.			
Yaşamla İlişkilendirme	Öğrencilerin masalın içeriğinde geçen olay, durum ya da şahısları gerçek hayatla ilişkilendirdikleri gözlemlenmiştir.			
Görselleştirme	Masalın içeriğini hatırlatmayı kolaylaştırmak için anlatıcı tarafından masalla ilgili kişisel semboller ve duyular kullanıldığı gözlemlenmiştir.			
C.Masal Anlatımı Sonunda(Dinleme Sonrası) Etkinliklere Yönelik Gözlemlerim				
Özetlenme	Öğrenciler masalın ana hatlarını atlamadan görsel olarak (Masal haritası) ifade edebilme becerisi sergilediği gözlemlenmiştir.			
	Masal anlatımı sonunda öğrencilerin dinlediği masalı			

	özetleyebildikleri gözlemlenmiştir.			
Çıkarımda Bulunma	Öğrencilerin masalda geçen üstü kapalı bilgilerden hareketle görüşler, durumlar ve olaylar arasında ilişkiler kurarak yeni bilgilere ulaşabildikleri gözlemlenmiştir.			
	Masal anlatımı sonunda öğrencilerin dinlediği metnin konusunu kavradıkları gözlemlenmiştir.			
	Öğrencilerin dinledikleri masalın vermek istediği mesajı kavradıkları gözlemlenmiştir?			
Neden-Sonuç ilişkileri Kurma	Öğrencilerin masalın savunduğu iddiaların nedenlerini bulabildiği gözlemlenmiştir.			
	Öğrencilerin masaldan hareketle anlatıcıya gerçek yaşamla ilgili kanıtlar sunabildikleri gözlemlenmiştir.			
Öz Değerlendirme	Öğrenciler masalı dinlerken güçlü ve zayıf yönlerini (dinlerken not aldığında daha iyi hatırlama ya da dinlediği metinle ilgili bir nesneye dokunmadığında/koklamadığında/tatmadığında konunun aklında kalıcı olmadığı ile ilgili ifadeler) anlatıcıya ifade etmede zorlanmadıkları gözlemlenmiştir.			
	Masalda geçen durumlarla ilgili öğrencilerin, fikirlerini açık bir şekilde tartıştıkları gözlemlenmiştir.			

Masal Anlatimi Etkinliğinde Öğrencilere Yönelik Gözlemlerinizden (Varsa) Eklemek Istediklerinizi Belirtiniz

.....

.....

Masal Anlatimi Sirasinda Katılımcı Velilere Yönelik Gözlemlerinizi Belirtiniz

.....